

ყოთა ძუსთაველი ჩეხისტყაოსანი

Հ Ի Ս
Վ Կ Ն
Պ Ս Յ
Ծ Ծ Գ
Պ Պ Ծ
Ի Ի Ի
Ն Ի Ն
Ի Ի Թ
Ճ Խ Ծ
Կ Կ Ծ
Կ Կ Ծ
Ծ Ծ Ծ
Ի Ի Ի
Տ Ն Ջ
Օ Կ Կ
Մ Կ Ծ
Վ Կ Կ
Ժ Կ Կ
Ե Կ Կ
Գ Կ Կ
Վ Կ Կ
Օ Կ Կ
Փ Կ Կ
Կ Կ Կ
Ո Կ Կ
Վ Կ Կ
Ս Կ Կ
Ի Կ Կ
Ի Կ Կ
Գ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ
Կ Կ Կ

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

ՄՕՒՔ ԺՕՆՒՔԻՄԻ ԻՂՓԿՆԵՐԿՁՕՆԻՆ

ჟოთა ძუსთაველი ჩეფხისტყაოსანი

ს რ ა ხ უ რ ი ს ა რ ჩ ე ვ ი

შასაწყისი.....	11
ღმბავი ქოსტევან არაბთა მეფისა	17
ქოსტევან მეფისაგან და ჳვთანდილისაგან ნადირობა	28
ჩახვა არაბთა მეფისაგან მის ყმისა ჴეფხისტყაოსნისა.....	31
ქინათინისაგან ჳვთანდილის გაგზავნა მის ყმის საქებრად.....	39
ჩიგნი ჳვთანდილისა თავის ყმათა თანა	48
ღვთანდილისაგან მის ყმისა ძებნად წასლვა	51
ღმბავი ჳვთანდილისა, ჳსმათს რომ ეუბნების ქვაბშიგან	62
ყყერა ჳარიელისა და ჳვთანდილისა	72
ჳარიელისაგან თავის ამბის მბობა ჳვთანდილთანა.....	79
ღმბავი ჳარიელის გამიჯნურებისა.....	86
ჩიგნი ჩესტან-შარეჯანისა საყვარელსა თანა მიწერილი პირველი.....	94
ჩიგნი ჳარიელისა საყვარელთანა	96
ჩიგნი ჳარიელისა ხატაელთანა.....	98
ჩესტანისაგან ჳარიელის ხმობა	99
ჩიგნი ხატაელთა მეფისა, ჳარიელის წინაშე მოწერილი პასუხად	101
ჳარიელისა და ჩესტანის პირის-პირ შეყრა	103
ჳარიელისაგან ჳატაეთს წასლვა და დიდი ომი	106
ჩიგნი ჳარიელისა ჳნდოეთ მეფის წინაშე და გამარჯვებით შემოქცევა	115
ჩიგნი ჩესტან-შარეჯანისა საყვარელსა თანა	121

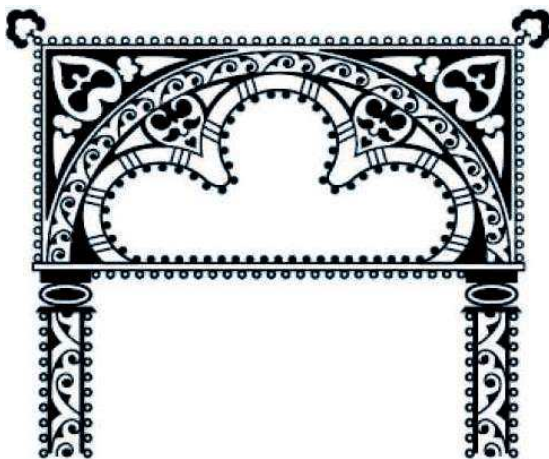
ჴარიელის ტირილი და დაბნედა	123
ჩიგნი ჴარიელისა საყვარელსა თანა პასუხად	125
სჩიგვა ჩესტან-წარეჯანის გათხოვებისა	126
ჴარიელისა და ჩესტან-წარეჯანის თათბირი და გამორჩევა	128
ჴვარაზშშას შვილის წნდოეთს მოსვლა საქორწილოდ და ჴარიელისაგან მისი მოკლვა.....	134
ღმბის ცნობა ჴარიელისაგან ჩესტან-წარეჯანის დაკარგვისა	139
ღმბავი ჩურადინ-ჴრიდონისა, ოდეს ჴარიელ შეეყარა	145
ჴველა ჴარიელისაგან ჴრიდონისა.....	149
ჴრიდონისაგან ჩესტან-წარეჯანის ამბის მბობა	151
ღმბავი ჴვთანდილისა ჴრაბეთს შექცევისა.....	161
წათხოვნა ჴვთანდილისა სოსტევან მეფესთანა. ჴაზირის საუბარი.....	172
ღვთანდილისაგან ჴერმადინის საუბარი.....	181
ღნდერძი ჴვთანდილისა სოსტევან მეფის წინაშე	184
წოცვა ჴვთანდილისა	188
ცნობა სოსტევან მეფისაგან ჴვთანდილის გაპარვისა	189
ჩასლვა ჴვთანდილისაგან ჴარიელის შეყრად მეორედ	194
სოვნა ჴვთანდილისაგან დაბნედილის ჴარიელისა	202
მბობა ჴარიელისაგან ლომ-ვეფხის დახოცისა.....	210

ჩარიელისაგან და ღვთანდილისაგან ქვაბს მისლვა და ღსმათის ნახვა.....	212
ჩასლვა ღვთანდილისაგან ღრიდონისასა.....	220
ღვთანდილისაგან ღრიდონისას მისლვა, ჩარიელს რომ გაეყარა	224
ჩასლვა ღვთანდილისაგან ჩესტან-შარეჯანის საძებრად და ქარავანთა შეყრა.....	234
ღმბავი ღვთანდილისა ჴულანშაროს მისლვისა.....	241
ღატმანისაგან ღვთანდილის გამიჯნურება	245
ჩიგნი ღატმანისა ღვთანდილთანა სამიჯნურო.....	246
ჩიგნი ღვთანდილისა ღატმანთანა	249
ღატმანისაგან ჩესტან-შარეჯანის ამბის მბობა	255
ღმბავი ჩესტან-შარეჯანისა ქაჯთავან შეპყრობისა. ღატმანისაგან მბობა ღვთანდილთანა	271
ჩიგნი ღატმანისა ჩესტან-შარეჯანთანა	282
ჩიგნი ჩესტან-შარეჯანისა ღატმანთანა	285
ჩიგნი ჩესტან-შარეჯანისა საყვარელთანა.....	287
ჩიგნი ღვთანდილისა ღრიდონთანა	292
ჩასლვა ღვთანდილისა ჴულანშაროთ და ჩარიელის შეყრა	294
ჩარიელისა და ღვთანდილისაგან წასლვა ღრიდონისასა	303
ჩათბირი ჩურადინ-ღრიდონისა.....	307
ჩათბირი ღვთანდილისა	308

ჩათბირი ღარიელისა	310
ღარიელისაგან ზღვათა მეფისას მისლვა	315
ქორწილი ღარიელისა და ჩესტან-შარეჯანისა ფრიდონისაგან	322
სამთაგანვე ქვაბსა მისლვა და მუნით ღრაბეთს წასლვა	328
ქორწილი ღვთანდილისა და ჩინათინისა არაბთა მეფისაგან	338
ღარიელისაგან ონდოთ მეფის სიკვდილის ცნობა	344
ღარიელისაგან ონდოეთს მისლვა და ხატაელთა დამორჩილება	348
ქორწილი ღარიელისა და ჩესტან-შარეჯანისა	355
შასასრული	361

ჩვენი წიგნი

წიგნი

ბრწყინს ბასაწყისი

სომელმან შექმნა სამყარო ძალითა მით ძლიერითა,
ზეგარდმო არსნი სულითა ყვნა ზეცით მონაბერითა,
ჩვენ, კაცთა, მოგვცა ქვეყანა, გვაქვს უთვალავი ფერთა,
ბისგან არს ყოვლი ხელმწიფე სახითა მის მიერთა.

უსე, იმერთო ერთო, შენ შეჰქმენ სახე ყოვლისა ტანისა,
ყენ დამიფარე, ძლევა მეც დათრგუნვად მე სატანისა,
ბომეც მიჯნურთა სურვილი, სიკვდიდმდე გასატანისა,
ცოდვათა შესუბუქება, მუნ თანა წასატანისა.

ჩის ჰშვენის, - ლომსა, - ხმარება შუბისა, ფარ-შიმშერისა,
- ბეფისა მზის ჩამარისა, ღაწვ-ბადახშ, თმა-გიშერისა, -
ბას, არა ვიცი, შევჰკადრო შესხმა ხოტბისა, შე, რისა?
ბისთა მჭვრეტელთა ყანდისა მირთმა ხამს მართ, მი, შერისა.

ჩამარს ვაქებდეთ მეფესა სისხლისა ცრემლ-დათხეული,
ჩთქვენი ქებანი ვისნი მე არ-ავად გამორჩეული.
ბელნად ვიხმარე გიშრის ტბა და კალმად მე ნა რხეული,
ჩინცა ისმინოს, დაესვას ლახვარი გულსა ხეული.

შიბრძანეს მათად საქებრად თქმა ლექსებისა ტკბილისა,
ჴება წარბთა და წამწამთა, თმათა და ბაგე-კბილისა,
ჴროლ-ბადახშისა თლილისა, მის მიჯრით მიწყობილისა.
ჴასტეხს ქვასაცა მაგარსა გრდემლი ტყვიისა ლბილისა.

ღწ ენა მინდა გამოთქმად, გული და ხელოვანება, -
ტალი მომეც და შეწევნა შენგნით მაქვს, მივსცე გონება;
შით შევეწინეთ ღარიელს, ტურფადცა უნდა ხსენება,
შიათ სამთა გმირთა მნათობთა სჭირს ერთმანერთის მონება.

შიო, დავსხდეთ, ღარიელისთვის ცრემლი გვდის შეუშრობელი;
შისებრი მართ დაბადებით ვინმცა ყოფილა შობილი!
შავჯე, სუსთველმან გავლექსე, მისთვის გულს ლახვარ-სობილი,
ღქამდის ამბად ნათქვამი, აწ მარგალიტი წყობილი.

შიე, სუსთველი ხელობითა, ვიქმ საქმესა ამა დარი:
ჴის შმორჩილობს ჯარი სპათა, მისთვის ვხელობ, მისთვის მკვდარი;
შავუძღურდი, მიჯნურთათვის კვლა წამალი არსით არი,
ღნუ მომცეს განკურნება, ანუ მიწა მე სამარი.

ჴსე ამბავი სპარსული, ქართულად ნათარგმანები,
ჴით მარგალიტი ობოლი, ხელის-ხელ საგოგმანები,
ჴპოვე და ლექსად გარდავთქვი, საქმე ვქმენ საჭოჭმანები,
ხემმან ხელ-მქმნელმან დამმართოს ლაღმან და ლამაზმან ნები.

ტვალთა, მისგან უნათლოთა, ენატრამცა ახლად ჩენა;
ღჰა, გული გამიჯნურდა, მიჰხვდომია ველთა რბენა!
შიავჯეთ ვინ, ხორცთა დაწვა კმა არს, მისცეს სულთა ლხენა.
სამთა ფერთა საქებელთა ლამის ლექსთა უნდა ვლენა.

ძაცა ვის რა ბედმან მისცეს, დასჯერდეს და მას უბნობდეს:
ჭუშა მიწყივ მუშაკობდეს, მეომარი გულოვნობდეს;
ცვლა მიჯნურსა მიჯნურობა უყვარდეს და გამოსცნობდეს,
ღრცა ვისგან დაიწუნოს, არცა სხვათა უწუნობდეს.

ჰაირობა პირველადვე სიბრძნისაა ერთი დარგი,
სადმრთო, სადმრთოდ გასაგონი, მსმენელთათვის დიდი მარგი,
ცვლა აქაცა ეამების, ვინცა ისმენს კაცი ვარგი;
ღრძელი სიტყვა მოკლედ ითქმის, შაირია ამაღ კარგი.

ჩითა ცხენსა შარა გრძელი და გამოსცდის დიდი რბევა,
ჭობურთაღსა - მოედანი, მართლად ცემა, მარჯვედ ქნევა,
ჭართ აგრევე მელექსესა - ლექსთა გრძელთა თქმა და ხევა,
ძა მისჭირდეს საუბარი და დაუწყოს ლექსმან ლევა.

ჭაშინლა ნახეთ მელექსე და მისი მოშაირობა,
ძა ველარ მიჰხვდეს ქართულსა, დაუწყოს ლექსმან ძვირობა,
ღრ შეამოკლოს ქართული, არა ქმნას სიტყვა-მცირობა,
ჰელ-მარჯვედ სცემდეს ჩოგანსა, იხმაროს დიდი გმირობა.

ჭოშაირე არა ჰქვიან, თუ სადმე თქვას ერთი, ორი;
ჩავი ყოლა ნუ ჰგონია მელექსეთა კარგთა სწორი;
ჰანალა თქვას ერთი, ორი, უმსგავსო და შორი-შორი,
ჭაგრა იტყვის: “ჩემი სჯობსო”, უცილობლობს ვითა ჯორი.

ჭეორე ლექსი ცოტაი, ნაწილი მოშაირეთა,
ღრ ძალ-უც სრულ-ქმნა სიტყვათა, გულისა გასაგმირეთა, -
ჩამსგავსე მშვილდი ბედითი ყმაწვილთა მონადირეთა:
წიდსა ვერ მოჰკლვენ, ხელად აქვს ხოცა ნადირთა მცირეთა.

შესამე ლექსი კარგია სანადიმოდ, სამღერელად,
სააშიკოდ, სალალობოდ, ამხანაგთა სათრეველად;
ხვენ მათიცა გვეამების, რაცა ოდენ თქვან ნათელად.
ძოშიანე არა ჰქვიან, ვერას იტყვის ვინცა გრძელად.

ჰამს, მელექსე ნაჭირვებსა მისსა ცუდად არ აბრკობდეს,
ერთი უნდეს სამიჯნურო, ერთსა ვისმე აშიკობდეს,
ყოვლსა მისთვის ხელოვნობდეს, მას აქებდეს, მას ამკობდეს,
შისგან კიდე ნურა უნდა, მისთვის ენა მუსიკობდეს.

ხემი აწ ცანით ყოველმან, მას ვაქებ, ვინცა მიქია;
უსე მიჩნს დიდად სახელად, არ თავი გამიქიქია!
ზგია ჩემი სიცოცხლე, უწყალო ვითა ჯიქია;
ძისი სახელი შეფარვით ქვემორე მითქვამს, მიქია.

რთქვა მიჯნურობა პირველი და ტომი გვართა ზენათა,
ძნელად სათქმელი, საჭირო გამოსაგები ენათა;
ზგია საქმე საზეო, მომცემი აღმაფრენათა;
რინცა ეცდების, თმობამცა ჰქონდა მრავალთა წყენათა.

შას ერთსა მიჯნურობასა ჭკვიანნი ვერ მიჰხვდებიან,
უნა დაშვრების, მსმენლისა ყურნიცა დავალდებიან;
რთქვენ ხელობანი ქვენანი, რომელნი ხორცთა ჰხვდებიან;
ძართ მასვე ჰბადვენ, თუ ოდეს არ სიძვენ, შორით ბნდებიან.

ძიჯნური შმაგსა გვიქვიან არაბულითა ენითა,
შით რომე შმაგობს მისისა ვერ-მიხვდომისა წყენითა;
ხოვთა აქვს საღმრთო სიახლე, დაშვრების აღმაფრენითა,
ხვლა ზოვთა ქვე უც ბუნება კეკლუცთა ზედან ფრფენითა.

შიჯნურსა თვალად სიტურფე ჰმართებს, მართ ვითა მზეობა,
სიბრძნე, სიმდიდრე, სიუხვე, სიყმე და მოცალეობა,
უნა, გონება, დათმობა, მძლეუთა მებრძოლთა მძლეობა.
ჩისცა ეს სრულად არა სჭირს, აკლია მიჯნურთ ზნეობა.

შიჯნურობა არის ტურფა, საცოდნელად ძნელი გვარი;
შიჯნურობა სხვა რამეა, არ სიძვისა დასადარი:
ჯე სხვაა, სიძვა სხვაა, შუა უზის დიდი მზღვარი,
ჩუვიან გაჰრევთ ერთმანერთსა! ჴესმას ჩემი ნაუბარი!

ჴამს მიჯნური ხანიერი, არ მეძავი, ბილწი, მრუში,
ჩა მოჰშორდეს მოყვარესა, გაამრავლოს სულთქმა, უში,
ჴული ერთსა დააჯეროს, კუშტი მიჰხვდეს, თუნდა ქუში;
ძიძულს უგულო სიყვარული, ხვევნა, კოცნა, მტლამა-მტლუში.

ჴმა საქმესა მიჯნური ნუ უხმობს მიჯნურობასა:
ძღეს ერთი უნდეს, ხვალე სხვა, სთმობდეს გაყრისა თმობასა;
ჴსე მღერასა ბედითსა ჰგავს ვაჟთა, ყმაწვილობასა.
ხარვი მიჯნური იგია, ვინ იქმს სოფლისა თმობასა.

ჴრს პირველი მიჯნურობა არ-დაჩენა ჭირთა, მალვა,
ჩავის-წინა იგონებდეს, ნიადაგმცა ჰქონდა ხალვა,
ჴორით ბნედა, შორით კვდომა, შორით დაგვა, შორით ალვა,
ძათმოს წყრომა მოყვრისაგან, მისი ჰქონდეს შიში, კრძალვა.

ჴამს, თავისსა ხვაშიადსა არვისთანა ამჟღავნებდეს,
ჴრ ბედითად “ჰაის” ზმიდეს, მოყვარესა აყივნებდეს,
ჴრსით უჩნდეს მიჯნურობა, არასადა იფერებდეს,
ძისთვის ჭირი ღხინად უჩნდეს, მისთვის ცეცხლსა მოიდებდეს.

შას უშმაგო ვით მიენდოს, ვინ მოყვარე გაამჟღავნოს?
ღმის მეტი რამცა ირგო: მას ავნოს და თვითცა ივნოს.
ძათამცაღა ასახელა, რა სიტყვითა მოაყვივნოს?
ძა ჰგავა, თუ მოყვარესა კაცმან გული არ ატკივნოს!

ძიკვირს, კაცი რად იფერებს საყვარლისა სიყვარულსა:
ჩინცა უყვარს, რად აყვივნებს მისთვის მკვდარსა, მისთვის წყლულსა?!
ძუ არ უყვარს, რად არა სძულს? ძად აყვივნებს, რაცა სძულსა?!
ღვსა კაცსა ავი სიტყვა ურჩევნია სულსა, გულსა.

ძუ მოყვარე მოყვრისათვის ტირს, ტირილსა ემართლების;
სიარული, მარტოობა ჰშვენის, გაჭრად დავთვლების;
ჩგონებდეს, მისგან კიდე ნურაოდეს მოეცლების,
ღრ დააჩნდეს მიჯნურობა, სჯობს, თუ კაცსა ეახლების.

ჩუყუჩუ ოსეყუჩუნი
ჩუყუჩუ ჩუყუნუ

ჩუბავი ოსტევიანი
არაბთა მეფისა

ყო ჩუბავთს ოსტევიანი, მეფე იმრთისაგან სვიანი, ჭაღალი, უხვი, მდაბალი, ლაშქარ-მრავალი, ყმიანი. ოსამართლე და მოწყალე, მორჭმული, განგებიანი, ჩვით მეომარი უებრო, კვლა მოუბარი წყლიანი.

სხვა ძე არ ესვა მეფესა, მართ ოდენ მარტო ასული, სოფლისა მნათი მნათობი, მზისაჯა დასთა დასული; ოან მისთა მჭვრეტთა წაულის გული, გონება და სული, ყრძენი ხამს მისად მაქებრად და ენა ბევრად ასული.

ოისი სახელი - ოინათინ, არს ესე საცოდნარია!
ოა გაიზარდა, გაივსო, მზე მისგან საწუნარია.
ოეფემან იხმნა ვაზირნი, თვით ზის ლალი და წყნარია,
ყვერდსა დაისხნა, დაუწყო მათ ამო საუბნარია.

ობრძანა: “ყკითხავ საქმესა, ერთგან სასაუბნაროსა:
ოა ვარდმან მისი ყვაველი გაახმოს, დაამჭნაროსა,
იგი წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბაღნაროსა;
ოზე ჩავგისვენდა, ბნელსა ვსჭვრეტთ ღამესა ჩვენ უმთვაროსა.

“ჲე გარდასრულვარ, სიბერე მჭირს, ჭირთა უფრო ძნელია,
წღეს არა, ხვალე მოვკვდები, სოფელი ასრე მქმნელია;
საღაა იგი სინათლე, რასაცა ახლავს ბნელია?!

ჩემი ძე დავსვათ ხელმწიფედ, ვისგან მზე საწუნელია”.

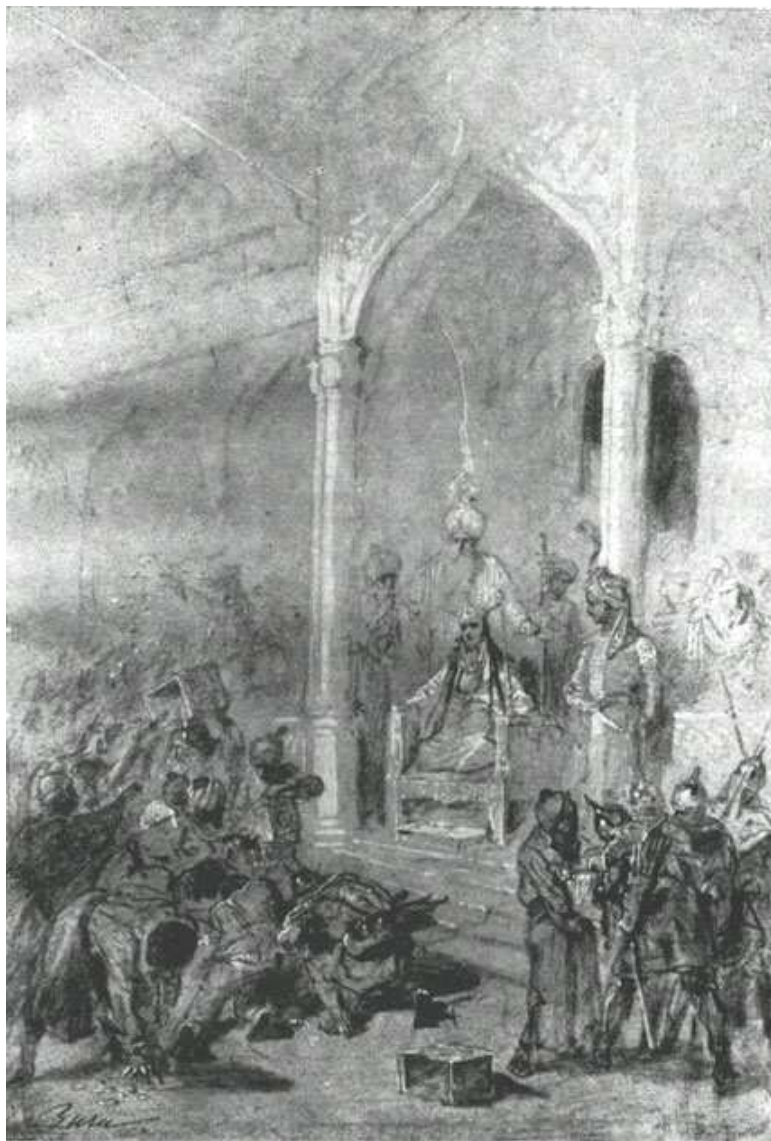
ჩაზირთა ჰკადრეს: “ჲეფეო, რად ჰბრძანეთ ჩქვენი ბერობა?
ჩარდი თუ განმეს, ეგრეცა გვმართებს მისივე ჯერობა:
ჩისივე ჰმეტობს ყოველსა სული ტურფა ფერობა.
ჩთვარესა მცხრალსა ვარსკვლავმან ვითამცა ჰკადრა მტერობა?!

“ჩაგას ნუ ჰბრძანებთ, მეფეო, ჯერთ ვარდი არ დავჭნობია,
ჩქვენი თათბირი ავიცა სხვისა კარგისა მჯობია;
ჩამს განაღამცა საქმნელად, რაცა ჩქვენ გულსა გლმობია:
სჯობს და მას მიეც მეფობა, ვისგან მზე შენაფლობია.

“ჩუცა ქალია, ხელმწიფედ მართ იმრთისა დანაბადია;
ჩრ გათნევთ, იცის მეფობა, უთქვენოდ გვითქვამს კვლა დია;
ჩუქთა მისთაებრ საქმეცა მისი მზებრ განაცხადია.
ჩეკვი ლომისა სწორია, ძუ იყოს, თუნდა ხვადია”.

ღვთანდილ იყო სპასპეტი, ძე ამირ-სპასალარისა,
საროსა მჯობი ნაზარდი, მსგავსი მზისა და მთვარისა,
ჩერთ უწვერული, სადარო ბროლ-მინა საცნობარისა;
ჩას ჩინათინის შვენება ჰკლევდის წამწამთა ჯარისა.

ჩულსა მისსა მიჯნურობა მისი ჰქონდა დამალულად;
სა მოჰშორდის, ვერ-მჭვრეტელმან ვარდი შექმნის ფერ-ნაკლულად;
ჩახის, ცეცხლი გაუახლდის, წყლული გახდის უფრო წყლულად.
საბრალთა, სიყვარული კაცსა შეიქმს გულ-მოკლულად!

შტ მეფედ დტსტ მეფემტნ ბრტტტნ მისისტ ქტლისტ,
ღვტნტდილს მიჰხვდტ სიამე, ვსებტ სჭირს მტს აქ ტლისტ;
ტქვტ: “ხედტ-ხედტ მომხვდების ნახვტ მის ბრტლ-ფიქტლისტ,
ჩუტუ მით ვპოვტ ჲტმტლი მე ჩემი, ფერ-გტმქრქტლისტ!»

ღრტბეტს გტსცტ ბრტტნებტ დიდმტნ არტბტტ მფლობელმტნ:
“ტინტტინ ჩემი ხელმწიფედ დტვსვი მე, მისმტნ მშობელმტნ;
ტტნ გტნტნტტლნეს ყოველნი, ვით მხემტნ მტნტობელმტნ.
ტოდით დტ ნახეტ ყოველმტნ შემსხმელმტნ, შემტმკობელმტნ!»

ტოვიდეს სრულნი არტბნი, ჯტრი გტნმრტვღდტ ხტსისტ:
ღვტნტდილ პირ-მხე, სპტსპეტი ლტშქრისტ ბევერ-ტტტსისტ,
ჲტწირი სოგრტტ, მოტხლედ მეფისტ დტსტტ დტსისტ;
ტტტ რტმე დტდგეს სტჯდომი, ტქვეს: “ტტქმელიტ ფტსისტ!»

ტინტტინ მიჰყტვს მტმტსტ პირიტტ მით ნტთელიტტ,
ტტსგტ დტ ტტვსტ გვირგვინი დტსდგტ ტტვისტ ხელიტტ,
ტისცტ სკიპტრტ დტ შემტსტ მეფეტტ სტმტსელიტტ.
ჲტლი მხებერ უჭვრეტს ყოველტტ ცნობიტტ ზე-მხედველიტტ.

ტკუდგეს დტ ტტყვტნის-სცეს მეფემტნ დტ მისტტ სპტტტ,
ტტლოცეს დტ მეფედ დტსვეს, ქებტ უტხრეს სხვტგნით სხვტტტ,
ჲუკსტ სკერეს დტ წინწილტნი დტტკტბტბდეს მტტტტ ხმტტტ.
ჲტლი ტირს დტ ცრემლსტ აფრქვევს, ჰხრის ყორნისტ ბლოლ-ფრტტტტ.

ტტმისტ ტტხტტსტ სტჯდომტდ ტტვი არ ეღირსებტდტ,
ღმტდ ტირს, ბტლი ვტრდისტ ცრემლიტტ ტივსებტდტ;
ტეფე სწვრტის: “ტტტტ ყოველი ტისტგტნ იტტვსებტდტ,
ღმისტდ ქმნტმდის დტმწველი ცეცხლი არ დტმევსებტდტ”

სხვა ძე არ ესვა მეფესა, მართ ოდენ მარტო ასული,
სოფლისა მნათი მნათობი, მზისაცა დასთა დასული;
შან მისთა მჭვრეტთა წაულის გული, გონება და სული,
ყრძენი ხამს მისად მაქებრად და ენა ბევრად ასული.

შისი სახელი - შინათინ, არს ესე საცოდნარია!
სა გაიზარდა, გაივსო, მზე მისგან საწუნარია.
შეფემან იხმნა ვაზირნი, თვით ზის ლალი და წყნარია,
ყვერდსა დაისხნა, დაუწყო მათ ამო საუბნარია.

ობრძანა: “უკითხავ საქმესა, ერთგან სასაუბნაროსა:
სა ვარდმან მისი ყვაილი გაახმოს, დაამჭნაროსა,
წიგ წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბაღნაროსა;
შზე ჩავვისვენდა, ბნელსა ვსჭვრეტთ ღამესა ჩვენ უმთვაროსა.

“შე გარდასრულვარ, სიბერე მჭირს, ჭირთა უფრო ძნელია,
ძღეს არა, ხვალე მოვკვდები, სოფელი ასრე მქმნელია;
სალაა იგი სინათლე, რასაცა ახლავს ბნელია?!
ჩემი ძე დავსვით ხელმწიფედ, ვისგან მზე საწუნელია”.

ჩაზირთა ჰკადრეს: “შეფეო, რად ჰბრძანეთ ჩქვენი ბერობა?
ჩარდი თუ გახმეს, ეგრეცა გვმართებს მისივე ჯერობა:
შისივე ჰმეტობს ყოველსა სული ტურფა ფერობა.
შთვარესა მცხრალსა ვარსკვლავმან ვითამცა ჰკადრა მტერობა?!

“შაგას ნუ ჰბრძანებთ, მეფეო, ჯერთ ვარდი არ დაგჭნობია,
ჩქვენი თათბირი ავიცა სხვისა კარგისა მჯობია;
ჴამს განაღამცა საქმნელად, რაცა თქვენ გულსა გლმობია:
სჯობს და მას მიეც მეფობა, ვისგან მზე შენაფლობია.

“ჩუცა ქალია, ხელმწიფედ მართ იმრთისა დანაბადია;
ღრ გათნვეთ, იცის მეფობა, უთქვენოდ გვითქვამს კვლა დია;
ჟუქთა მისთაებრ საქმეცა მისი მზებრ განაცხადია.
“ხეკვი ლომისა სწორია, ძუ იყოს, თუნდა ხვადია”.

ღვთანდილ იყო სპასპეტი, ძე ამირ-სპასალარისა,
საროსა მჯობი ნაზარდი, მსგავსი მზისა და მთვარისა,
ჲერთ უწვერული, სადარო ბროლ-მინა საცნობარისა;
შას ჩინათინის შვენება ჰკლევდის წამწამთა ჯარისა.

ჲულსა მისსა მიჯნურობა მისი ჰქონდა დამალულად;
შა მოჰშორდის, ვერ-მჭვერეტელმან ვარდი შექმნის ფერ-ნაკლულად;
ჩახის, ცეცხლი გაუახლდის, წყლული გახდის უფრო წყლულად.
საბრალოა, სიყვარული კაცსა შეიქმს გულ-მოკლულად!

შა მეფედ დასმა მეფემან ბრძანა მისისა ქალისა,
ღვთანდილს მიჰხვდა სიამე, ვსება სჭირს მას აქ აღისა;
ჩქვა: “ხედა-ზედა მომხვდების ნახვა მის ბროლ-ფიქალისა,
ჩუთუ მით ვპოვო წამალი მე ჩემი, ფერ-გამქრქალისა!»

ღრაბეთს გასცა ბრძანება დიდმან არაბთა მფლობელმან:
“ჩინათინ ჩემი ხელმწიფედ დავსვი მე, მისმან მშობელმან;
შან განანათლნეს ყოველნი, ვით მზემან მანათობელმან.
შოდით და ნახეთ ყოველმან შემსხმელმან, შემამკობელმან!»

შოვიდეს სრულნი არაბნი, ჯარი განმრავლდა ხასისა:
ღვთანდილ პირ-მზე, სპასპეტი ლაშქრისა ბევრ-ათასისა,
ჩაზირი სოგრატ, მოახლე მეფისა დასთა დასისა;
შათ რომე დადგეს საჯდომი, თქვეს: “ოთქმელია ფასისა!»

ჩინათინ მიჰყავს მამასა პირითა მით ნათელითა,
წასვა და თავსა გვირგვინი დასდგა თავისა ხელითა,
ჩისცა სკიპტრა და შემოსა მეფეთა სამოსელითა.
ჩალი მზებერ უჭვრეტს ყოველთა ცნობითა ზე-მხედველითა.

ოკუდგეს და თავვანის-სცეს მეფემან და მისთა სპათა,
წალოცეს და მეფედ დასვეს, ქება უთხრეს სხვაგნით სხვათა,
ჴუკსა ჰკრეს და წინწილანი დაატკობდეს მათთა ხმათა.
ჩალი ტირს და ცრემლსა აფრქვევს, ჰხრის ყორნისა ბოლო-ფრთათა.

ჩამისა ტახტსა საჯდომად თავი არ ეღირსებოდა,
ღმად ტირს, ბალი ვარდისა ცრემლითა აივსებოდა;
ჩეფე სწვრთის: “ჩამა ყოველი ძისაგან ითავსებოდა,
ღმისად ქმნამდის დამწველი ცეცხლი არ დამევესებოდა”.

ობრძანა: “ჩუ სტირ, ასულო, ისმინე ჩემი თხრობილი:
წღეს შენ ხარ მეფე ღრაბეთს, ჩემგან ხელმწიფედ ხმობილი,
ღქათგან ესე სამეფო შენი არს მართ მონდობილი.
ღარმცა ბრძნად მქმნელი საქმისა, იყავ წყნარი და ცნობილი!

“ჩარდთა და ნეხვთა ვინათგან მზე სწორად მოეფინების,
წიდთა და წვრილთა წყალობა შენმცა ნუ მოგეწყინების!
ოხვი ახსნილსა დააბამს, იგი თვით ების, ვინ ების.
ოხვად გასცემდი, ზღვათაცა შესდის და გაედინების.

“ჩეფეთა შიგან სიუხვე, ვით ედემს ალვა, რგულია;
ოხვსა ჰმორჩილობს ყოველი, იგიცა, ვინ ორგულია;
სმა-ჭამა - დიდად შესარგი, დება რა სავარგულია?!
ჩასაცა გასცემ, შენია; რას არა, დაკარგულია!»

ღმა მამისა სწავლასა ქალი ბრძნად მოისმინებდა,
ჴურსა უპყრობდა, ისმენდა, წვრთასა არ მოიწყინებდა;
ტყფე სმასა და მღერასა იქმს, მეტად მოილხინებდა;
ტინათინ მზესა სწუნობდა, მაგრა მზე თინათინებდა.

ტოიხმო მისი გამზრდელი, ერთგული, ნაერთგულევი,
ობრძანა: “ჩემი საჭურჭლე, შენგან დანაბეჭდულევი,
ტომართვი ჩემი ყველაი, ჩემი ნაუფლისწულევი”.
ტოართვეს. ჴასცა უზომო, უანგარიშო, ულევი.

ტას დღე გასცემს ყველაკასა სივაჴისა მოგებულსა,
ტომე სრულად ამოაგებს მცირესა და დიდებულსა.
ტერმე ბრძანა: “ჩიქმ საქმესა, მამისაგან სწავლებულსა,
ჩემსა ნუვინ ნუ დაჴმალავს საჭურჭლესა დადებულსა”.

ობრძანა: “ჩადით, გახსენით, რაცა სად საჭურჭლენია!
ღმილახორო, მოასხი რემა, ჯოგი და ცხენია!»
ტოიღეს, გასცა უზომო, სიუხვე არ მოსწყენია.
უნარსა ჴხვეტდიან ლაშქარნი, მართ ვითა მეკობრენია.

ღლაფობდეს საჭურჭლესა მისსა, ვითა ნათურქალსა,
ტას ტაიჭსა არაბულსა, ქვე-ნაბამსა, ნასუქალსა;
ტომე ჴგვანდა სიუხვეითა ბუქსა, ჴეცით ნაბუქალსა,
ღრ დაარჩენს ცალიერსა არ ყმასა და არცა ქალსა.

წღე ერთ გარდახდა; პურობა, სმა-ჴამა იყო, ხილობა,
ჩადიმად მსხდომთა ლაშქართა მუნ დიდი შემოყრილობა;
ტყფემან თავი დაჴვიდა და ჴქონდა დაღრეჯილობა.
“ჩეტარ, რა უმძიმს, რა სჭირსო?”, შექმნეს ამისი ცილობა.

ჩავსა ზის პირ-მზე ღვთანდილ, მჭვრეტაგან მოსანდომია,
სპათა სპასპეტი, ჩაუქი, ვითა ვეფხი და ლომია;
ჩაზირი ბერი სოგრატი თვით მასთანავე მჯდომია.
ჩქვეს, თუ: “სა უმძიმს მეფესა, ანუ რად ფერი ჰკრთომია?»

ჩქვეს, თუ: “მეფე ცუდსა რასმე გონებასა ჩავარდნილა,
ჩვარა აქა სამძიმარი მათი ყოლა არა ქმნილა”.
ღვთანდილ თქვა: “სოგრატ, ვჰკითხოთ, გვითხრას, რადმცა შეგვეცილა?
ჩჰკადროთ რამე სალაღობო, რასათვისმცა გაგვაწილა?»

ღდგეს სოგრატ და ღვთანდილ ტანითა მით კენართა,
ჩვითო აივსეს ჭიქები, მივლენ ქცევითა წყნართა,
ჩინა მიუსხდეს მუხლ-მოყრით, პირითა მოცინართა.
ჩაზირი ლაღობს ენითა, წყლიანად მოუბნართა:

“წავიღრეჯია, მეფეო, აღარ გიცინის პირიო.
ჩართალ ხარ: წახდა საჭურჭლე თქვენი მძიმე და ძვირიო,
ჩველასა გასცემს ასული ჩქვენი საბოძვარ-ხშირიო;
ყოლამცა მეფედ ნუ დასვი! ჩავსა რად უგდე ჭირიო?»

სა მეფემან მოისმინა, გაცინებით შემოჰხედნა,
ჩაუკვირდა: ვით მკადრაო, ან სიტყვანი ვით გაბედნა?!
“ჩარგა ჰქმენო, - დაუმაძლა, წყალობანი უიმედნა, -
ჩემი ზრახვა სიძუნწისა, ტყუის, ვინცა დაიყბედნა!

“ჩვე არ მიმძიმს, ვაზირო, ესეა, რომე მწყენია:
სიბერე მახლავს, დავლიენ სიყმაწვილისა დღენია,
ჩაცი არ არის, სითგანცა საბრძანებელი ჩვენია,
სომე მას ჩემგან ესწავლნეს სამამაცონი ზნენია.

“ჲრთაი მიზის ასული, ნაზარდი სათუთობითა;
ღმერთმან არ მომცა ყმა-შვილი, - ვარ საწუთროსა თმობითა, -
ღნუმცა მგვანდა მშვილდოსნად, ანუ კვლა ბურთაობითა;
ცოტასა შემწვევს ჲვთანდილ ჲემგანვე ნაზარდობითა”.

ყმა მეფისა ბრძანებასა ლალი წყნარად მოისმენდა,
ღავ-მოდრეკით გაიღიმნა, გაცინება დაუშვენდა,
ღეთრთა კბილათ გამომაკრთალსა შუქსა ველთა მოაფენდა.
ტეფე ჰკითხავს: “სას იცინი, ანუ ჲემგან რას შეგრცხვენდა?”

ყვლა უბრძანა: “ღავსა ჲემსა, რას იცინი, რად დამგმეო?”
ყმამან ჰკადრა: “ტოგახსენებ და ფარმანი მიბოდეო,
საცა გკადრო, არ გეწყინოს, არ გაჰრისხდე, არ გასწყრეო,
ღრ გამხადო კადნიერად, არ ამიკლო ამათზეო”.

ღბრძანა: “სადმცა ვიწყინე თქმა შენგან საწყინარისა!»
ფიცა მზე ღინათინისა, მის მზისა მოწუნარისა.
ღვთანდილ იტყვის: “ტავიწყო კადრება საუნარისა:
ღუ მოჰკვევს მშვილდოსნობასა, თქმა სჯობს სიტყვისა წყნარისა.

“ტიწაცა თქვენი ჲვთანდილ თქვენს წინა მშვილდოსანია;
ღადლევი დავდვათ, მოვასხნეთ მოწმად თქვენივე ყმანია;
ტოასპარეზედ ვინ მგავსო? - ცუდნილა უკუთქმანია.
ჲარდამწყვედელი მისიცა ბურთი და მოედანია!»

- “ტე არ შეგარჩენ შენ ჲემსა მაგისა დაცილებასა.
ყრძანე, ვისროლოთ, ნუ იქმო შედრეკილობა-კლებასა,
ყარგთა ყმათასა ვიქმოდეთ მოწმად ჲვენთანა ხლებასა,
ტერმე გამოჩნდეს მოედანს, ვისიი უთხრობდენ ქებასა!»

ღვთანდილცა დაჰმორჩილდა, საუბარი გარდაწყვიდეს,
იცინოდეს, ყმაწვილობდეს, საყვარლად და კარგად ზმიდეს,
ჩადღევიცა გააჩინეს, ამა პირსა დაასკვნიდეს:
“ჩინცა იყოს უარესი, თავ-შიშველი სამ დღე ვლიდეს!»

ღვლა ბრძანა: “ძონა თორმეტი შევსხათ ჩვენთანა მარებლად,
ძორმეტი ჩვენად ისრისა მომრთმეველად, მოსახმარებლად, -
ერთაი შენი ჟერმადინ არს მათად დასადარებლად, -
ჩასროლ-ნაკრავსა სთვალვიდენ უტყუვრად, მიუმცდარებლად”.

ძონადირეთა უბრძანა: “ძინდორნი მოიარენით,
ძასცევით ჯოგი ნადირთა, თავნი ამისთვის არენით”.
უხაშქარნი სამზოდ აწვივნეს: “ძოდით და მოიჯარენით”.
ჴაყარეს სმა და ნადიმი. ძუნ ამოდ გავიხარენით.

**სახსრუჩხნი ზოფინსუჩხნი უჩ
ჩუჩინსუჩხნი ჩინსუჩხნი ჩუჩინსუჩხნი** **სოლტევან მეფისაგან და
ჩუჩინსუჩხნი ჩინსუჩხნი ჩუჩინსუჩხნი**

ღილასა ადრე მოვიდა იგი ნაზარდი სოსანი ,
ხოწეულითა მოსილი, პირად ბროლ-ბადახოსანი,
სირ-ოქრო რიდე ეხვია, ჰშვენოდა ქარქაშოსანი,
ძეფესა გასლვად აწვევდა, მოდგა თეთრ-ტაიჭოსანი.

ჰეკაზმა მეფე, შეჯდა, ნადირობას გამოვიდეს;
ძვრგვლივ მინდორსა მოსდგომოდეს, ალყას გარე შემოჰკრვიდეს;
ხეიმი და ზარი იყო, სპანი ველთა დაჰფარვიდეს,
ჩაძლევსა მათისათვის ისროდეს ერთგან სრვიდეს.

ღბრძანა: “ხოწა თორმეტი მოდით, ჩვენთანა ვლიდითა,
ძშვილდსა ფიცხელსა მოგვცემდით, ისარსა მოგვართმედიტა,
ჩაკრავსა შეადარებდით, ნასროლსა დასთვალვიდითა!»
თაიწყო მოსლვა ნადირმან ყოვლთა მინდორთა კიდითა.

ძოვიდა ჯოგი ნადირთა ანგარიშ-მიუწთომელი:
ურემი, თხა და კანჯარი, ქურციკი მალლა მხლტომელი.
ძას პატრონ-ყმანი გაუხდეს, ჭვრეტადმცა სჯობდა რომელი!
ღჰა მშვილდი და ისარი და მკლავი დაუშრომელი!

ცხენთა მათთა ნატერფალნი მზესა შუქთა წაუხშიდეს.
შიჰოცდეს და მიისროდეს, მინდორს სისხლთა მიასხშიდეს,
სა ისარი დაელივის, მონანი-ყე მოართმიდეს.
ძხეცნი, მათგან დაკოდილნი, წაღმა ბიჯსა ვერ წასდგმიდეს.

იგი ველი გაირბინეს, ჯოგი წინა შემოისხეს,
წახოცეს და ამოწყვიდეს, ცათა იმერთი შეარისხეს,
ჩელინი წითლად შეეღებნეს, ნადირთაგან სისხლი ისხეს.
ღვთანდილის შემხედველთა: “სგავსო ალვას, ჴდემის ხეს”.

იგი მინდორი დალიეს, მართ მათგან განარბენია,
შინდორსა იქით წყალი დის და წელისა პირსა კლდენია.
ჩადირნი ტყესა შეესწრნეს, სადა ვერა რბის ცხენია.
იგი მაშვრალნი ორნივე მოსწყდეს, რაზომცა მხენია.

ჩრთმანერთსა, თუ: “ძე გჯობო”, სიცილით ეუბნებოდეს,
ღმხანაგობდეს, ლაღობდეს, იქით და აქათ დგებოდეს.
ძერმე მოვიდეს მონანი, რომელნი უკან ჰყვებოდეს,
ღბრძანა: “ძქვითო მართალი, ჩვენ თქვენგან არ გვეთნებოდეს”.

ძონათა ჰკადრეს: “ძართალსა გკადრებთ და ნუ გემცთარებთ;
ძეფეო, ყოლა ვერ ვიტყვით შენსა მაგისა დარებით,
ღწვეცა დაგვხოც, ვერა ჰგავ, - ვერად ვერ მოგეხმარებით, -
ჩისგან ნაკრავნი გვინახვან მხეცნი ვერ წაღმა წარებით.

“ღრთავე ერთგან მოკლული ყველაი ასჯერ ოცია,
ძაგრა ღვთანდილს ოცითა უფროსი დაუხოცია:
ღრ დასცთომია ერთიცა, რაც ოდენ შეუტყორცია,
ძქვენი მრავალი მიწითა დასვრილი დაგვიხოცია”.

ჭეფესა ესე ამბავი უჩნს, ვითა მღერა ნარდისა,
ოხარის ეგრე სიკეთე მისისა განაზარდისა,
ჩქეს მიჯნურობა ამისი, ვითა ბუღბუღსა ვარდისა,
სიცლით ლაღობს, მიეცა გულით ამოსლვა დარდისა.

იგი ორნივე საგრილად გარდახდეს ძირსა ხეთასა.
ხაშქართა შექმნეს მოდენა, მოდგეს უფროსნი ბზეთასა.
ჩხლოს უთქს მონა თორმეტი, უმხნესი სხვათა მხნეთასა.
ჩამაშობდეს და უჭვრეტდეს წყალსა და პირსა ტყეთასა.

ჩვენს დღესდღეობაში ჩვენი **ჩვენს არაბთა მეფისაგან**
ჩვენს ყველა ჩვენი **მის ყმისა ჩვენი**

ჩვენს უცხო მოემე ვინმე, ჯდა მტირალი წყლისა პირსა,
შავი ცხენი სადავითა ჰყვა ლომსა და ვითა გმირსა,
ქმირად ესხა მარგალიტი ლაგამ-აბჯარ-უნაგირსა.
ცრემლსა ვარდი დაეთრთვილა, გულსა მდულრად ანატირსა.

შას ტანსა ვაბა ემოსა, გარე-თმა ვეფხის ტყავისა,
ჩვენი ტყავისა ქუდივე იყო სარქმელი თავისა,
ყელთა ნაჭედი მათრახი ჰქონდა უსხოლი მკლავისა;
ჩვენს და ნახვა მოუნდა უცხოთა სანახავისა.

ჩავიდა მონა საუბრად მის ყმისა გულ-მდულარისად,
ჩავ-ჩამოგდებით მტირლისა, არ ჭვრეტით მოლიზღარისად, -
შუნვე წვიმს წვიმა ბროლისა, ჰვია გიშრისა ღარი სად, -
ქნლოს მივიდა, მოსცალდა სიტყვისა თქმად აღარისად.

ჩვერს ჰკადრა საუბარი, მონა მეტად შეუზარდა,
წიღბან უჭვრეტს გაკვირვებით, თუცა გული უმაგარდა;
შოახსენა: “ჩიბრძანებსო”, ახლოს მიდგა, დაუწყნარდა.
ჩვი ტირს და არა ესმის მისგან, გაუუმეცარდა.

ჩის მონისა არა ესმა სიტყვა, არცა ნაუბარი,
მათ ლაშქართა ზახილისა იყო ერთობ უგრძობობარი,
აცხობდ რადმე ამოსკვნოდა გული ცეცხლთა ნადებარი,
ცრემლსა სისხლი ერეოდა, გასდის, ვითა ნაგუბარი.

სხვაგან ქრის მისი გონება, მისმან თავისა წონამან!
უსე მეფისა ბრძანება ერთხელ კვლა ჰკადრა მონამან.
წრცა დაავდო ტირილი, არცა რა გაიგონა მან,
წრცა გახლიჩა ბაგეთათ თავი ვარდისა კონამან.

სა პასუხი არა გასცა, მონა გარე შემობრუნდა,
სოლსტანს ჰკადრა: “შემიტყვია, იმას თქვენი არა უნდა;
ცვალნი მზეებრ გამირეტდეს, გული მეტად შემობრუნდა,
ჩერ ვასმინე საუბარი, მით დავყოვნე ხანი მუნ, და”.

შეფე ვაკვირდა, გა-ცა-წყრა, გული უც მისთვის მწყრომარე;
ჟაგზავნა მონა თორმეტი მისი წინაშე მდგომარე,
ცბრძანა: “ჴელთა აიღეთ აბჯარი თქვენ საომარე,
შიდით და აქა მომგვარეთ, ვინ არის იქი მჯდომარე”.

შონანი მიდგეს, მივიდეს, გახდა აბჯრისა ჩხარია;
მაშინლა შეკრთა იგი ყმა, ტირს, მეტად გულ-მდულარია,
ცვალნი მოარნა ყოველგან, ნახა ლაშქართა ჯარია,
ერთხელ ესე თქვა: “ჩა მეო!”, სხვად არას მოუბარია.

ცვალთა ხელი უკუივლო, ცხელნი ცრემლნი მოიწურნა,
ჴრმალ-კაპარჭი მოიმავრა, მკლავნი გაიმამაცურნა,
ცხენსა შეჯდა, - მონათამცა საუბარნი რად იყურნა! -
სხვასა მხარსა გაემართა, მათი ჭირი არ განკურნა.

შინადაც ხელი გამართეს მის ყმისა შესაპყრობელად.
თან, გლახ, იგინი დახადნა მტერთაცა საწყალობელად:
უსკრა ერთმანერთსა, დახოცნა თავსა ხელ-აღუპყრობელად,
ხოცსა გადაჰკრის მათრახი მკერდამდის გასაპობელად.

ძეფე გაწყრა, გაგულისდა, ლაშქარნიცა შეუზახნა;
თან მდევართა მიწევნამდის არ უჭვრიტნა, არცა ნახნა,
საზომნიცა მიეწივნეს, ყოვლნი მკვდართა დაასახნა,
დაცი კაცსა შემოსტყორცა, როსტან ამაღ ივაგლახნა.

ყესხდეს მეფე და ღვთანიღო მის ყმისა მისაწვევლად.
ჯგი ლალი და უკადრი მივა ტანისა მრხეველად,
დაიჭი მიუქს მერანსა, მიეფინების მზე ველად,
ყვიგნა მისლვა მეფისა მისად უკანა მდეველად.

სა ცნა, მეფე მოვიდაო, ჰკრა მათრახი მისსა ცხენსა.
ტასვე წამსა დაიკარგა, - არ უნახავს თვალსა ჩვენსა, -
უსგვანდა ქვესკნელს ჩაძრომილსა ანუ ზეცად ანაფრენსა;
ქიებდეს და ვერ ჰპოვებდეს კვალსა მისგან წანარბენსა.

დავლი ძებნეს და უკვირდა ვერ-პოვნა ნაკვალევისა,
ღვრე კვალ-წმიდად წარხლომა კაცისა, ვითა დევისა;
საშქარნი მკვდართა სტიროდეს, სწრაფა აქვს წყლულთა ხვევისა.
ძეფემან ბრძანა: “ჩინახეო მიზეზი ლხინთა ლევისა”.

ყრძანა: “მერთსა მოეწყინა აქანამდის ჩემი შვება,
ღმად მიყო სიამისა სიმწართა დანავლლება,
სიკვილიამდის დამაწყლულა, ვერვის ძალ-უც განკურნება.
ტასვე მაღლი! ესე იყო წადილი და მისი ნება”.

ღსე თქვა და შემობრუნდა, დაღრეჯილი წამოვიდა,
ღრცალა ჰკრა ასპარეზსა, ვამი ვამსა მოურთვიდა;
ყველაკაი მოიშალა, სადაცა ვინ მხეცთა სრვიდა;
ხოვთა თქვეს, თუ: “ტართალია”, ზოგი: “იმერთო!”, უზრახვიდა.

ძეფე საწოლს შემოვიდა სევდიანი, დაღრეჯილი;
ძისგან კიდე არვინ შეჰყვა, ჴვთანდილ უჩნს ვითა შვილი.
ყველაკაი გაიყარა, ჯალაბი ჩანს არ-დაჯრილი.
ჴაბედითდა სიხარული, ჩაღანა და ჩანგი ტკბილი.

ძინათინს ესმა მამისა ეგეთი დაღრეჯილობა,
ღდგა და კარსა მივიდა, - ჰქონდა მზისაცა ცილობა, -
ძოლარე იხმო, უბრძანა: “ძილია, თუ ღვიძილობა?”
ძან მოახსენა: “ძაღრეჯით ზის, სჭირსო ფერ-შეცვლილობა.

“ღრთილა ახლავს ჴვთანდილ, წინაშე უზის სკამითა;
ღცხო ყმა ვინმე უნახავს, ასრე დაღრეჯით ამით ა”.
ძინათინ ბრძანა: “ღწ წავალ, შესლვა არ ჩემგან ჟამით ა,
ძიკითხოს, ჰკადრე: ‘ყო-თქო აქა ერთისა წამითა’”.

ღანი გამოხდა, იკითხა: “ღეტარ, რასა იქმს ქალიო,
ღემი ღზინი და ჯავარი, ღემი სოფლისა წყალიო?”
ძოლარე ჰკადრებს: “ძოვიდა აწელა ფერ-ნამკრთალიო,
ძაღრეჯით გცნა და მიბრუნდა წინაშე მომავალიო”.

ღბრძანა, თუ: “ღადი, უხმე! ღმისობა ვით გავძლეო?
ძოახსენე: «სად დაჰბრუნდი შენ, მამისა სიცოცხლეო?
ძოდი, ჰმუნვა გამიქარვე, გულსა წყლულსა მეწამლეო,
ღითხრა ღემი სამიზებო, მე თუ ღზინთა რად დავლეო»”.

ჩინათინ ადგა, მივიდა, მიჰყვა მამისა ნებასა,
ოგავს პირისა სინათლე მთვარისა მოვანებასა.
შამამან გვერდსა დაისვა, აკოცა ნება-ნებასა,
ობრძანა: “შახლავ რად არა, რად მეღვი მოყვანებასა?»

ჟალმან ჰკადრა: “ჟელმწიფეო, დაღრეჯილსა ვინცა გცნობდეს,
ჟინმცა გნახა კადნიერად, რაზომ გინდა ამაცობდეს!
ჩქვენნი აგრე დაღრეჯანი მნათობთაცა დაამხობდეს!
ვაცმან საქმე მოიგვაროს, ვეჭვ, ჭმუნვასა ესე სჯობდეს”.

ობრძანა: “ჟვილო, რაზომცა მჭირს საქმე სავაგლახია,
ჟენი ჭვრეტა და სიახლე ლხინადვე დამისახია,
შომაქარვები სევდისა, მართ ვითა მუფარახია.
ჟეჭვ, რა სცნა, შენცა მამართლო, ჩემი სულთქმა და ახია.

“ოცხოლა და საკვირველსა ყმასა რასმე გარდვეკიდე,
შისმან შუქმან განანათლა სამყარო და ხმელთა კიდე.
შა უმძიმდა, არ ვიცოდი, ან ტიროდა ვისთვის კიდე;
ჩემად ნახვად არ მოვიდა, გავგულისდი, წავეკიდე.

“შე რა მნახა, ცხენსა შეჯდა, თვალთა ცრემლნი მოიხოცნა.
ჟესაპყრობლად შევუზახენ, სპანი სრულად დამიხოცნა,
ჟითა ეშმა დამეკარგა, არ კაცურად გარდამკოცნა,
ჩერთცა ესე არა ვიცი, ცხადი იყო, თუ მეოცნა.

“ღწ ესე მიკვირს, რა იყო, ანუ რა ვნახე და რული!
შან დამიხოცა ლაშქარი, სისხლი ადინა ღვარული.
ვაცად ხორცისად ვით ითქმის ისრე თვალთაგან ფარული?!
ოცილოდ ჩმერთსა მოვსძულდი აქამდის მე მხიარული.

“გვბილნი მისნი წყალობანი ბოლოდ ასრე გამემწარნეს,
წამავიწყდა, რაცა დღენი მზიარულსა წამეარნეს.
ყოვლმან პირმან ვაგლას მიყოს, ველარავინ მინეტარნეს,
სადამდისცა დღენი მესხნენ, ველარამან გამახარნეს!»

ჴალმან ჰკადრა: “ჴოგახსენებ მე სიტყვასა დანაყბედსა:
სუე მეფეო! სად ემდურვი ანუ იმერთსა, ანუ ბედსა?
სად დასწამებ სიმწარესა ყოველთათვის ტკბილად მხედსა?
ჴოროტიმცა რად შეექმნა კეთილისა შემოქმედსა?

“ჴე ამას ვარჩევ: მეფე ხარ, მეფეთა ზედა მფლობელი,
ჴორს არის თქვენი საზღვარი, ბრძანება-მიუთხრობელი.
ჴაგზავნე კაცი ყოველგან მისთა ამბავთა მცნობელი,
ღდრე სცნობ, არის იგი ყმა შობილი, თუ უშობელი”.

ჴოასხნეს კაცნი, გაგზავნეს ოთხთავე ცისა კიდეთა,
ცბრძანეს: “ჩადით, პატიჟთა თავიმცა რად დაჰრიდეთა?
ჴონახეთ, ძებნეთ იგი ყმა, სხვად ნურად მოიცლიდეთა,
ჴისწერეთ წიგნი, სადაცა ვერ მისწვდეთ, ვერ მიხვიდეთა”.

დაცნი წავიდეს, იარეს მათ ერთი წელიწადია,
ჴონახეს, ძებნეს იგი ყმა, იკითხეს კვლა და კვლა დია,
ჴერ ნახეს მისი მნახავი იმრთისაგან დანაბადია,
ცუდად მაშვრალნი მოვიდეს, მათსავე გულსა ზადია.

ჴონათა ჰკადრეს: “ჴეფეო, ჩვენ ხმელნი მოვიარენით,
ჴაგრამ ვერ ვპოვეთ იგი ყმა, მით ვერა გავიხარენით,
ჴისსა მნახავსა სულ-დგმულსა კაცსა ვერ შევეყარენით,
ჩვენ ვერა გარგეთ, საქმენი სხვანი რამ მოიგვარენით”.

მეფე ბრძანებს: “შართალ იყო ასული და ჩემი ძეო,
ჩნახე რამე ვმშავესა სიცრუვე და სიბილწეო,
ჩემად მტერად წამოსრული, გარდმოჭრილი ზეცით ზეო.
წამიშვია შეჭირვება, არა მგამა ყოლა მეო”.

ესე თქვა და სიხარულით თამაშობა ადიდა.
მგოსანი და მოშაითი უხმეს, პოვეს რაცა სადა.
წია გასცა საბოძვარი, ყველა დარბაზს შემოხადა.
ჩისი მსგავსი სიუხვითა ღმერთმან სხვამცა რა დაჰბადა!

**ՌԵՎԵՆՍԻՆԵՐԻ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ
ՎԵՐՆԵՐԻ ԵՎ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ
ՄԵՐՈՎԻԴԱ ԵՎ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ
ՄԵՐՈՎԻԴԱ ԵՎ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ** **ՌԵՎԵՆՍԻՆԵՐԻ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ
ՎԵՐՆԵՐԻ ԵՎ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ
ՄԵՐՈՎԻԴԱ ԵՎ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ
ՄԵՐՈՎԻԴԱ ԵՎ ԿՐԻՏԻՑՆԵՐԻ**

Րեվանդիլ չէր մարտոկ սաճող, յետո՛ւ օրըն մարտ քերանցի,
Նմերդա զ ինարեծա, ինա յեղա յերտի ինացի.
Մեմօճի մաս ինա՞նք Ռեվանդիլի մօն Նանցի,
Ժօղանց: “Մեմօճի մաս ինա՞նք Ռեվանդիլի մօն Նանցի”.

Ռեվանդիլ մի՞նչ զմարտոկ սաճողի սանաճողիս,
Ռեվանդիլ մի՞նչ զմարտոկ սաճողի սանաճողիս;
Օղանց յեղա յարձիս, ար յերտեղ յեղաճողիս.
Ռեվանդիլ յեղա յարձիս, յարձիս յարձիս!

Ռեվանդիլ լալի, յարձիս մի՞նչ, արձիս յարձիս յարձիս,
Ժօղանց, յարձիս յարձիս յարձիս յարձիս;
Նի յարձիս յարձիս յարձիս, յարձիս յարձիս յարձիս,
Ժօղանց մի՞նչ յարձիս յարձիս յարձիս յարձիս.

Մեմօճի մաս ինա՞նք Ռեվանդիլի մօն Նանցի,
Մեմօճի մաս ինա՞նք Ռեվանդիլի մօն Նանցի,
Մեմօճի մաս ինա՞նք Ռեվանդիլի մօն Նանցի,
Ժօղանց մի՞նչ յարձիս յարձիս յարձիս յարձիս.

ბადრეჯით იყო მჯდომარე ძოწეულითა რიდითა;
წვთანდილს უთხრა დაჯდომა წყნარად, ცნობითა მშვიდითა.
ბონამან სელნი დაუდგნა, დაჯდა კრძალვით და რიდითა.
პირის-პირ პირსა უჭვრეტდა, სავსე ლხინითა დიდითა.

ჩალმა უბრძანა: “ხარი მღევს მე ამისისა თხრობისა;
ბწადდა არა-თქმა, რომლისა ღონე არა მაქვს თმობისა,
ბაგრა იცია მიზეზი შენისა აქა ხმობისა,
ხად ვზი ქუშად და ბადრეჯით ასრე მიხდილი ცნობისა?»

ყმამან ჰკადრა: “საზაროსა ჩემგან თქმაღა ვით იქმნების?
ბზესა მთვარე შეეყაროს, დაიღვევის, და-ცა-ჭნების;
წზრად არად აღარა მცალს, თავი ჩემი მეგონების,
ბქვენვე ბრძანეთ, რაცა გიმძიმს, ანუ რაცა გეკურნების”.

ჩალმან უთხრა საუბარი კეკლუც-სიტყვად, არ დუბჭირად;
უტყვის: “ბუცა აქანამდის ჩემგან შორს ხარ დანამჭირად,
ჟიკვირს, მოგზვდა წამის ყოფით საქმე შენგან საეჭვი რად,
ბაგრა ვითხრა პირველ ხვალმე, სენი მე მჭირს რაცა ჭირად.

“ჟახსოვს, ოდეს შენ და როსტანს მინდორს მხეცი ბაგეხოცა,
ყმა გენახა უცხო ვინმე, რომე ცრემლი მოეხოცა?
ბას უკანით გონებამან მისმან ასრე ბამამხოცა,
ყენ გენუკვი მონახვასა, კიდით კიდე მოჰლახო ცა.

“წქანამდის ნაუბარსა თუცა ვერას ვერ გეტყვია,
ბაგრა შორით სიყვარული შენგან ჩემი შემიტყვია,
ჟიცი, რომე გაუწყვედლად თვალთათ ცრემლი გისეტყვია,
ყეუპყრინარ სიყვარულსა, გული შენი ბაუტყვია.

“ღსრე გითხრა, სამსახური ჩემი გმართებს ამაღ ორად;
სირველ, ყმა ხარ, ხორციელი არვინა გვყავს შენად სწორად,
ტერმე, ჩემი მიჯნური ხარ, დასტურია, არ ნაჭორად;
ჩადი, იგი მოყმე ძებნე, ახლოს იყოს, თუნდა შორად.

“შენგან ჩემი სიყვარული ამით უფრო გაამყარე,
ხომე დამხსნა შეჭირვება, ეშმა ბილწი ასაპყარე.
ჟულსა გარე საიმედო ია მორგე, ვარდი ყარე,
ტერმე მოდი, ლომო, მზესა შეგვეყრები, შემეყარე.

“სამსა ძებნე წელიწადსა იგი შენი საძებარი;
ჟპოვო, მოდი გამარჯვებით, მხიარულად მოუბარი;
ჩერა ჰპოვებ, დავიჯერებ, იყო თურე უჩინარი;
ვოკობი და დაუფრჭვნელი ვარდი დაგხვდე დაუმჯნარი.

“ფიცით გითხრობ: შენგან კიდე თუ შევიერთო რაცა ქმარი,
ტზეცა მომხვდეს ხორციელი, ჩემთვის კაცად შენაქმარი,
სრულად მოვსწყდე სამოთხესა, ქვესკნელს ვიყო დასანთქმარი,
ყენი მკლვიდეს სიყვარული, გულსა დანა ასაქმარი”.

ტოახსენა ყმაბან: “ტზეო, ვინ გიშერი აწამწამე,
სხვა პასუხი რამცა გკადრე, ანუ რამცა შევიწამე?
ტე სიკვდილსა მოველოდი, შენ სიცოცხლე გამიწამე,
ჩითა მონა, სამსახურად გაღანამცა წავე, წა, მე!»

ვკლაცა ჰკადრა: “ღჰა, მზეო, რათგან იმერთმან მზედ დაგბადა,
ტით გმორჩილობს, ზეციერი მნათობია რაცა სადა;
ტე რომ თქვენგან მოვისმინე წყალობანი, მეღიადა.
ჩარდი ჩემი არ დაჭნების, შუქი შენი იეფად ა”.

ღვლა შეჰფიცეს ერთმანერთსა, დააპირეს ესე პირი,
ჴასალდეს და გამრავლეს საუბარი სიტყვა-ხშირი,
ჴაადვილდა, აქანამდის გარდებოდა რაცა ჭირი,
ჩეთრთა კბილთათ გამოჰკრთების თეთრი ელვა ვითა ჭვირი.

ჴრთგან დასხდეს, ილაღობეს, საუბარი ასად აგეს,
ჴროლ-ბადახში შეხვეული და გიშერი ასადაგეს;
ჴმა ეტყვის, თუ: “ჴენთა მჭვრეტთა თავი ხელი, ა, სად აგეს!
ცეცხლთა, მანდით მოდებულთა, გული ჩემი ასადაგეს”.

ჴმა წავიდა, სიშორესა თუცა მისსა ვერ გასძლებდა,
ოკულმავე იხედვიდა, თვალთა რეტად აყოლებდა,
ჴროლსა სეტყვს და ვარდსა აზრობს, ტანსა მჭევრსა ათრთოლებდა,
ჴული ჰქონდა გულისათვის, სიყვარულსა ავალებდა.

ჩქევა: “ჴზეო, ვარდსა სიშორე შენი დამანდეს ეს ადრე,
ჴროლი და ლალი გასრულვარ ქარვისა უყვითელესად-რე.
ჴაშინ რაღა ვქმნა, ვერ-ჭვრეტა რა მომხვდეს კვლა უგრძელსად-რე!
ჴამს მოყვრისათვის სიკვდილი, ესე მე დამიც წესად-რე”.

საწოლს დაწვა, ტირს, მტირალსა ცრემლი ძნელად ეხოცების,
ჴითა ვერხვი ქარისაგან, ირხევის და იკეცების;
ჴა მიჰლულნის, სიახლევე საყვარლისა ეოცების,
ჴეკრთის, დიდნი დაიზახნის, მით პატიჟი ეოცების.

ჴოშორვება საყვარლისა მას შეჰქმნოდა მისად ღაზოდ,
ცრემლსა ვითა მარგალიტსა ჰყრის ვარდისა დასანაზოდ.
ჴა გათენდა, შეეკაზმა მისთა მჭვრეტთა სალამაზოდ,
ცხენსა შეჯდა, გაემართა, დარბაზს მივა სადარბაზოდ.

Մարბաձև ეջიბი შეგზავან, մարտ միսգան շենարոնիս,
Մյետոցալա: “Ազարդեբ, մեղո, մե յսե ցամիցոնիս;
Կոցելի քիրի միճիսա տէգեն Նրմլիտա ճացիմոնիս,
Ը՞ն՞ տո՞ սչոբս, յսե ամբացի ընան, ռաճա ցարեմոնիս.

“Ճե ՛նացիճե, մոցիարո, յիլաՄէրո ճա յինաքիրո,
Շինատինիս Նելմճիոփոբա մէրտա տէգենտա ցոլսա յճքմիրո,
Ճուրհիլ-քմնիլի ցացախարո, յուրհի յոցոլի աչատիրո,
Ճոլցեննի ցգաճրնե ճեճա-ճեճա, არ ճալամի ճացաճցիրո”.

Ճեղոցա յետէչա ամիսի ճիաճի մաճրիլոցա,
Միրճանա: “Մոմո, არա ցճիրս Մեն ոմտա ցարճոլոցա,
Ը՞ն՞ մաչա Մենսա տատիբիրսա ճչացո Մենիցե յցելոցա.
Բա, մաչա մոմոցճեց, ռաճա յքմնա, տո՞ սիՄորիսա ցրճելոցա!»

Կմա Մեցիճա, տացցանիս-սչա, մաճլի ռամե մոլոխնենա:
“Կլմճիլոցո, միցցիրս, յեբա ռաճ յգաճրետ հեմի Շիցցենա?!
Ը՞ն՞ նոՄոլոցա ցցլա նախցիտա Ոմերտման ճնցելի ցամիտենա,
Միրի Շիցցենի մոնիարոլի մոնիարոլսա ցցլա միցցենա!”.

Ճեղոց յելսա մոլեցիճա, ցարճագոցնա յիտա Մցիլի.
Մոչա մատեբիրի ար յոլոլիլա ար ցամոլոլիլ, ար ցաճրճիլիլ!
Կմա աճցա ճա ՛նամոլոլիլ, մաս ճլլե մատի հանս ցացրիլիլ;
Մոլոլոլան միստցիս ապիրա ցոնիլիլի ցոլիլ, ճլլիլիլ.

Մամոլեմարտա Ըցտանճիլ, մոլոլե մոնե, ճալաճ մաչալի.
Օլլ ճլլե յարա, ճամլեցա ճլլեճեճա ՛նաճրտոլ մրաչալի.
՛նցի ճլլինի սոլլոլիսա, յցիա նիցտի ճա յալի,
Ը՞ն՞ միսցիլճեբա Շինատին միսի մաս, յիսցան սճչագ ալի.

ტა მოვიდა, სიხარული შიგან გახდა სამეფოსა.
ტოვეგებნეს დიდებულნი, ძღვენსა სძღვნიდეს იეფოსა.
ზე პირ-მზე არ მოსცთების სიარულსა სასწრაფოსა.
ტიჰხვდეს მყოფნი მას წინაშე სიხარულსა სადაფოსა.

ჩალაქი ჰქონდა მაგარი საზაროდ სანაპიროსა,
ჴარე კლდე იყო, გიამბობ ზღუდესა უქვიტკიროსა.
ყმამან მუნ დაყო სამი დღე ამოსა სანადიროსა,
ჴაზრდილი მისი ყერმადინ დაისვა სავაზიროსა.

ქსეა მონა ყერმადინ, ზემოთცა სახელ-დებული,
ჩანა-შეზრდილი, ერთგული და მისთვის თავ-დადებული.
ტიან არ იცოდა აქამდის მის ყმისა ცეცხლი დებული,
ღწ გაუცხადა სიტყვები მის მზისა იმედებული.

ბბრძანა: “ღჰა, ყერმადინ, ამაღ მე შენგან მრცხვენიან,
ხემნი საქმენი ყოველნი გცოდნიან გაგივლენიან,
ტიაგრა არ იცი, აქამდის რანიცა ცრემლნი მდენიან!
ტიე ვისგან მქონდეს პატიჰნი, აწ მასვე მოულხენიან.

“ტიოუკლავარ ჩინათინის სურვილსა და სიყვარულსა,
ცრემლი ცხელი ასოვლებდის ნარგისთაგან ვარდსა ზრულსა,
ქერ ვაჩენდი აქანამდის ჭირსა ჩემგან დაფარულსა,
ღწ მიბრძანა საიმედო, ამაღ მხედავ მხიარულსა.

“ტიბრძანა: «ტიცან ამბავი მის ყმისა დაკარგულისა,
ტიოხვიდე, სრულ-ვექმნა მაშინლა შენი წადილი გულისა,
ჩამარი არ მინდა უშენოდ, მომხვდეს ხისაცა რგულისა!»
ტიომცა წამალი გულისა, აქამდის დადაგულისა.

“Սիրვეլ, ԿԵ ՎԱՐ, ՔԱՍԼՎԱ ՄԻՆԴԱ ՊԱՏՐՈՆԻՏԱ ՏԱՄՏԱՑՄԱՐԱԸ, -
ԻՍՄԸ ՄԵՊԵՏԱ ԵՐՏԵՂԱԿՈՅԱ, ԿՈՎԱ ԳՎՄԱՐՏԵԿԸ ԿՄԱՏԱ ԿՄՄՈՒՐԱԸ, -
ՇՅՐՄԵ, ԸՎԵՏԽԻ ԴԱՄՎՏԻՍԱ, ՎԴԱՐԱ ՄՄՎԱԿՏ ԳԱԼՏԱ ՄՄՐԱԸ.
ԻՍՄԸ, ՏՄ ԿԱԿԻ ԱՐ ՄՄՊՐԿԵՑ ԿՐԻՏՏ, ՄԻՍԽԸԵՑ ՄԱՄԱԿՄՈՒՐԱԸ.

“ԻՐԱՏ ՄՄՈՎՅՐԵՆԻ ՄԵ ԴԱ ՄԵՆ ԿՈՎԵԼՏԱ ՊԱՏՐՈՆ-ԿՄԱՏԱՏԱ,
ԸՄԻՏՏՎԻՑ ԳՆՄՅԵՎ ՏՄԵՆԱՏԱ ՄԵՆ ՎՄԱ ԻԵՄՏԱ ԽՄԱՏԱՏԱ:
ԻԵՄ ՄՒԼ ԴԱԳԱԳԸԵՑ ՊԱՏՐՈՆԱԸ, ՏԱՎԱԸՐ ԻԵՄՏԱ ՏՄԱՏԱՏԱ,
ԸՄԱ ՏԱՄՄԵՏԱ ՎԵՐԱ ՎԻՄՄ ՄԵ ԳԱՆԸՈՅԱՏԱ ՏՆՎԱՏԱՏԱ.

“ՄԱՄՔԱՐՏԱ ԴԱ ԸԻԸԵԽԱԼՏԱ ՎԼԱՄՔՐԵԵԻՒՑ, ՔՊԱՏՐՈՆՈՅԻՒՑ;
ՄԱՐԱԽՏ ԿԱԿՏԱ ԳԱՔՅՅԱՎՆԻԸ ԴԱ ՎՄԵՅՏԱ ՄԱՏԱ ՏՆԸՈՅԻՒՑ,
ԲԻԸՆՏԱ ՏՄԵՐԸԻ ԻԵՄ ՄԱԳԻԵՐ, ՄՄԸՏՈՏԱ ՔԸՎՆԵՏԱ ՏԸՔՆՈՅԻՒՑ,
ԸՄԿԱ ՏԱԸՄԵ ԱՐ-ԿՈՎԱՏԱ ԻԵՄՏԱ ՄԱՏՄԿԱ ՐԱԸ ԱԳՐԸՈՅԻՒՑ!

“ՄԱՄՔՐՈՅԱ ԴԱ ՆԱԸԻՐՈՅԱ ՄԵՆԻ ԻԵՄՏԱ ԸՎԱՏԱՑԵ,
ԸՄԿԱՏ ՏԱՄ ՄԵԼ ՄՈՄԻԿԱԸԸ, ԽՎԱՄԻԱԸԻ ՄԵՄԻՆԱՑԵ,
ՇՄ ՆՄՏՄՄԿԱ ՄԵՄՈՅԵՐՄԸԻ, ՎԼՎԱ ԻԵՄԻ ԱՐ ԸՎՅՆԱ ԽԵ,
ԸՐ ՄՈՅԵՐՄԸԸ, ՄՈՄԻԸԼՈՅՎԵ, ՄԻՇԻՐԵ ԴԱ ՄԻԳԱՂԱՑԵ.

“ՄԱՄԻՆԸՎ ՔՅԱԸՐԵ ՄԵՊԵՏԱ ԱՐ ՏԱՄՄԵ ՏԱՏՄՐՎԱԼԻԱ,
ԸՆԸՈՅԵ ԻԵՄԻ ՏԻՅՎԸԻԼԻ, - ԻԿԱՅ ՄԱՐՏ ՎԻՏԱ ՄՏՐՎԱԼԻԱ, -
ՇԻՅՆՎԸԱ-ՏՄԸՈ ՏԱՄՄԵ, ՐՈՄԵԼԻ ԿՈՎԸԼՏԱՏՎԻՑ ԳԱՐԸՄՎԱԼԻԱ.
ՄԸՆԱՑԱԿԱ ՄԻԵՎ ՏԱՅՄՐՅԸԼԵ, ՈՄՐՈ, ՎԵՐԸՏԽԻ ԴԱ ՐՎԱԼԻԱ.

“ՄԱՄԻՆ ՄՄՐՈ ՄՈՄԵՑՄԱՐԵ, ՎՄԻՏԳԱՆՑԱ ՄՄՐՈ ՄՏՆԸԸ-ՐԵ,
ԻՄՏՄ ԱԸՐԵ ԸՎՄԻՅԻՄԿՈ? ՇԱՏՆԵՆԵԸԸ ՅԸԸԱ-ՅԸԸԸԸ-ՐԵ!
ՇՄԸՐԱԸ ԿԱՐԳԱԸ ԸՎՄԻՄՐՎԵ, ՏՄԱԼԻ ԻԵՄԻ ՄԵԻՅՎԸՐԵ,
ՎՐԸԱՆԻ ԻԵՄՆԻ ՄՈԻԸՈՆԵՆ, ԳՄԱԼԻ ՄԵՆԻ ՄՈԻՄԸՐԸՐԵ”.

ქა მონამან მოისმინა, გაუკვირდა, შეეზარა,
ღვალთათ ვითა მარგალიტი ცრემლი ცხელი გარდმოყარა,
ჭოახსენა: “ღმენომან გულმან რამცა გაიხარა!
ჩიცი, რომე არ დასდგები, მაგას გიშლი ამაღ არა.

«ჩემად ნაცვლად დაგაგდებო», - ესე სიტყვა ვით მიბრძანე?
ქაგვარა ვქმნა პატრონობა? ქამც გიფერე, რამც გიგვანე?
ჟენ მარტოსა გიგონებდე, მემცა მიწა ვიაკვანე!
სჯობს ორნივე გავიპარნეთ, წამოგყვები, წამიტანე!»

ყმამან უთხრა: “ჭომისმინე, მართლად გითხრობ, არა ჭრეღად:
ქა მიჯნური ველთა რბოდეს, მარტო უნდა გასაჭრეღად.
ჭარგალიტი არვის მიჰხვდეს უსასყიდლოდ, უგაჭრეღად,
ყაცი ცრუ და მოღალატე ხამს ლახვრითა დასაჭრეღად.

“ჩისმცა ვუთხარ ხვაშიადი? ჟენგან კიდე არვინ ვარგა,
ღმენოსა პატრონობა ვის მივანდო, ვინ იქმს კარგა?
სანაპირო გაამაგრე, მტერმან ახლოს ვერ იბარგა,
ყვლა ნუთუმცა შემოვიქეც, იმერთმან სრულად არ დამკარგა.

“ფათერაკი სწორად მოჰკლავს, ერთი იყოს, თუნდა ასი;
ჭარტლობა ვერას მიზამს, მცავს თუ ცისა ძალთა დასი;
ჰქათ სამ წელ არ მოვიდე, მაშინ გმართებს გლოვა, ფლასი;
ჩიგნსა მოცემ, გმორჩილობდენ, ვინცა იყოს ჩემი ხასი”.

**ჩუენი ღუთნისუნი
დუის ყბრდუ დუნ**

**ჩიგნი ღვთანდილისა
თავის ყმათა თანა**

ღაწერა, თუ: “ჩემო ყმანო, გამზრდელნო და ზოგნო ზრდილნო,
წრთგულნო და მისანდონო, ამას ზედა გამოცდილნო,
ჩქვენ ჩემისა საწადლისა მიდგომილნო, ვითა ჩრდილნო,
ჩიგნი ჩემი მოისმინეთ, ყოვლნო, ერთგან შემოყრილნო!

“შიწაცა თქვენი ღვთანდილ, ისმინეთ, გიწერ მე რასა:
ჩვით ვიქმ ხელითა ჩემითა ამა წიგნისა წერასა,
ცოტასა ხანსა ვარჩივე გაჭრა სმასა და მღერასა,
სურად და საჭმლად მივენდევ ჩემსა მშვილდსა და ცერასა.

“საქმე რამე მიც თავისა ზე სადმე გარდსახვეწელი,
ბავყო მარტოდ და ღარიბად ესე წლეული მე წელი,
წემუდარები ამისთვის, ვარ თქვენი შემომხვეწელი,
ჰე დამახვედროთ სამეფო მტერთაგან დაუღეწელი.

ჰე შერმადინ დამიგდია, ჩემად კერძად პატრონობდეს,
სიკვილსა და სიცოცხლესა სადამდისცა ჩემსა სცნობდეს,
ყოვლთა მზეებრ მოგეფინოს, ვარდს არ ზრვიდეს, არ აჭნობდეს,
ყემცოდესა ყველაკასა ვითა ცვილსა დაადნობდეს.

ჩქვენცა იცით, გამიზრდია, ვითა ძმა და ვითა შვილი.
ღმას ასრე ჰმორჩილობდით, არს ვითამცა ღვთანდილი,
ჴუკსა იკრას, აქმნევინეთ ყოვლი საქმე, ჩემგან ქმნილი;
ჴე თუ დრომდის არ მოვიდე, გლოვა გმართებს, არ სიცილი”.

ჴსე ჩიგნი გაასრულა წყლიანმან და სიტყვა-ნაზმა,
ჩელთა ოქრო შემოირტყა, საღარიბოდ მოეკაზმა,
ჴრძანა: “ჴინდორს შევჯდებიო”, ლაშქარიცა დაერაზმა;
ჴასვე წამსა წამოვიდა, შინა ხანი არა დაზმა.

ჴრძანა: “ჩადით ყველაკაი, აქა მომხრედ არვინ მინა”.
ჴონებიცა მოიშორვა, თავი გაითავისწინა,
ჴარტო გარე შემობრუნდა, შამბი შიგან გაირბინა,
ჴიწყვი მისად საგონებლად მისი მკლველი ჩინათინ ა.

იგი ველი გაირბინა, ლაშქართაგან გაევიდა.
ჴინმცა ნახა სულიერმან, ანუ ვინმცა გაევიდა?
ჴის მახვილი ვერას ავნებს, მისი მკლავი გაევიდა,
ჴისგან ტვირთი კაეშნისა ტვირთად ვარგად გაევიდა.

ჴა ლაშქართა ინადირეს და პატრონი მოითვალეს,
იგი პირ-მზე ველარ პოვეს, პირი მათი იფერმკრთალეს,
ჴათსა დიდსა სიხარულსა სამძიმარი ანაცვალეს,
ჴოვლგან რბოდეს საძებარად, ვინცა იყო უცხენმალეს.

“იმერთი, ლომო, შენად ნაცვლად სხვასა ვისცა დანერგვიდეს!»
ჴარბოდეს და სხვაგნით სხვათა მოამბეთა მოასხმიდეს;
ჴელარა ცნეს მისი საქმე, გაიარა აქათ კიდეს,
ჴისნი სპანი გულ-მოკლულნი ცრემლსა ცხელსა გარდმოჰყრიდეს

ჟერმადინ ერთგან ჟეყარნა ხასნი და დიდებულები,
ღჩვენა იგი უსტარი, ამბავი მისი თქმულები.
სა მოისმინეს, ყველაი დარჩა გულ-დანაწყულები,
ტავსა იცემდეს, არ იყო გული უცრემლო, ულები.

ყოვლა ჰკადრეს: “ტუცა ყოფა ჩვენ უმისოდ გვეარმისცა,
ღშენოსა საჯდომი და ტახტი მისი ვისმცა მისცა?
ჟანაღამცა გმორჩილობდით, თუ გვიბრძანო რაცა ვისცა!»
ჩგი მონა აპატრონეს, ყველაკამან თაყვანის-სცა.

**ჩუბჩუბი უნდა იყოს
ბავშვის ბავშვი**

**ჩუბჩუბისაგან მის ყმისა
ძებნად წასვლა**

ჩემ საქმესა მემოწმების დიონოსი ბრძენი, ეზროს:
საბრალოა, ოდეს ვარდი დაეთრთვილოს, და-ცა-ეზროს.
ჩის ბადახში არა ჰგვანდეს და ლერწამი ტანად ეზროს,
ჩი სადმე გაღარიბდეს, სამყოფთაგან იაბეზროს.

ჩუბჩუბი იგი მინდორი ოთხ-ახმით გარდაიარა,
შაგდო მზღვარი არაბთა, სხვათ მზღვართა არე იარა,
შაგრა მის მზისა გაყრამან სიცოცხლე გაუზიარა;
ჩქვა: “(ჩუ მე მასმცა ვეახელ, აწ ცხელსა ცრემლსა ვღვრი არა”.

ჩხალმან ფიფქმან დათოვა, ვარდი დათრთვილა, დანასა;
შოუნდის გულსა დაცემა, ზოგჯერ მიჰმართის დანასა;
ჩქვის: “წირი ჩემი სოფელმან ოთხმოცდაათი ანასა,
შოვჰმორდი ლხინსა ყველასა, ჩანგსა, ბარბითსა და ნასა!»

ჩარდი მის მზისა გაყრილი უფრო და უფრო ჰწნებოდა,
ჩულსა უთხრის, თუ: “შათმეო”, ამაღ არ დია ბნდებოდა.
ცცხო უცხოთა ადგილთა საძებრად იარებოდა,
შგზავრთა ჰკითხვიდის ამბავთა, მათ თანა-ემოყვრებოდა.

ტუნ ეძებს, ცრემლი მტირალსა სდის ზღვათა შესართავისად.
ოცნდის ქვეყანა ტახტად და მკლავი სადებლად თავისად.
ჩქვის: “საყვარელო, მოგშორდი გული შენ დაგრჩა, ვთქვა ვისად?
შენთვის სიკვდილი მეყოფის ლხინად ჩემისა თავისად”.

ყოველი პირი ქვეყანისა მოვლო, სრულად მოიარა,
ღსრე რომე ცასა ქვეშე არ დაურჩა, არ იარა,
ჩაგრა იგი მის ამბისა მსმენელსაცა ვერ მიმხვდარა.
ღმაშიგან წელიწადი სამი სამ თვედ მიიყარა.

ტიჰხვდა რასმე ქვეყანასა უგემურსა, მეტად მქისსა,
ღვე ერთ ვაცსა ვერა ნახავს, ვერას შვილსა ადამისსა,
ღვი ჭირი არ უნახავს არ რამინს და არცა ვისსა,
ღღე და ღამე იგონებდა საყვარელსა მასვე მისსა.

ჩას მიჰხვდა წვერი სადგურად მაღლისა მთისა დიდისა,
ღამოჩნდა მუნით მინდორი, სავალი დღისა შვიდისა.
ჩის მთისა ძირსა წყალი დის, არად სანდომი ხიდისა,
ღრგნითვე ტყესა შეეკრა ნაპირი წყლისა კიდისა.

ზედ წაადგა, შეექცევის, დროთა, დღეთა ანგარიშობს;
ღვნი ესხნეს ორანილა, ამაღ სულთქვამს, ამაღ იშობს;
“ღა თუ საქმე გამიმჟღავნდეს!, - კვლა ამისთვის გულ-მოშიშობს, -
ღვსა კარგად ვერვინ შესცვლის, თავსა ახლად ვერვინ იშობს”.

საგონებელი შეექმნა, დადგა საქმისა მრჩეველად,
ჩქვა: “ღუ დაგბრუნდე, ეზომი ხანი რად დაგყავ მე ველად?
ღემსა რა ვჰკადრო მნათობსა, ვიყავ რად დღეთა მღვეველად,
ჩისი ვერა ვცნა ჭორადცა, ვარ ვისთა გზათა მკვლეველად?”

“ჩუ არ დავბრუნდე, საძებრად დავყვნი სხვანაცა ხანანი,
ძომელსა ვეძებ, ვერა ვცნნი ამბავნი მე მისთანანი,
წრო გარდაუწყედს ჟერმადინს, შეპრჩეს ღაწვისა ბანანი,
ძივიდეს, ჰკადრნეს მეფესა საქმენი დასაგვანანი!

“ღამბოს ჩემი სიკვდილი, თვით ჩემგან დავედრებული,
შათ შექმნან გლოვა-ტირილი, ქმნან საქმე გამწარებული,
შერმე მივიდე ცოცოხალი, სადმე სხვაგან მე რებული!»
ღმას იგონებს ტირილით გონება-შეიწრებული.

იტყვის: “იმერთო, სამართალნი შენნი ჩემთვის რად ამრუდენ?
შე ეზომნი სიარულნი კიდე რად, გლახ, გამიცუდენ,
ჴულით ჩემით სიხარულნი აღჰფხვრენ, ჭირნი დააბუდენ?
წლეთა ჩემთა ცრემლნი ჩემნი ვერაოდეს დავიყუდენ”.

ივლაცა იტყვის: “შათობა სჯობს” და თავსავე ეუბნების:
“წლეთა მეტად ნუ მოჰკვდები, გული ჩემი ნუ დადნების,
ღღმრთოდ ვერას ვერ მოვაწევ, ცრემლი ცუდად მედინების,
ჴანგებასა ვერვინ შესცვლის, არ-საქმნელი არ იქმნების”.

ღავს უთხრა: “შოკვე, გიჯობსო სიცოცხლეს აუგინასა;
ძიხვალ, დავგვხვდების ღინათინ, - ანათებს დღესა მზიანსა, -
ჴკითხოს მის ყმისა ამბავი, რა გმართებს ვაგლახინასა?»
იგონებს წამ-წამ, მიჰყვების ტყის პირსა შაბნარ-წყლიანსა.

“ჴოვლნი არსნი ცათ ქვეშეთნი ერთობ სრულად მომივლიან,
შაგრა საქმე მის კაცისა ვერასადა შემიგნიან;
ღღონოდ მართალ იყვნეს, რომელთაცა ქაჯად თქვიან.
ღწ ტირილი არას მარგებს, ცუდად ცრემლნი რასა მდიან?»

ძთით ჩამოვიდა ჯვთანდილ, გავლო წყალი და ტყენია,
ძინდორს აცორვებს ტაიჭსა, შეჟღერენით მონაწყენია.
წასცუდებოდეს მკლავნი და მისნი სიამაყენია,
წროლისა ველსა სტურფობდეს გიშრისა მუნ საყენია.

ძობრუნება დააპირა, სულთქნა, მერმე ივაგლახა,
ძას მინდორსა დაემართა, გზა თვალითა გამოსახა;
ძავსა ერთსა სულიერი კაცი არსად არ ენახა,
ძხეცნი იყვნეს საშინელნი, მაგრა არა შეუზახა.

ძუცა ძხეც-ქმნილი ჯვთანდილ გულ-ამოსკვნით და კვნესით ა,
წგრეცა ჭამა მოუნდის ჯდამის ტომთა წესითა,
წსრითა მოკლის ნადირი, სოლსტომის მკლავ-უგრძესითა,
წამბისა პირსა გარდახდა, ცეცხლი დააგზო კვესითა.

ძხენსა მისცა საძოვარი, ვირე მწვადი შეიწოდეს;
წქესნი რამე ცხენოსანნი, ნახა, მისკენ მივიდოდეს;
ძქვა, თუ: “სგვანან მეკობრეთა, თვარა კარგი რამც იცოდეს!
წქა კაცი ხორციელი კვლა ყოფილა არაოდეს”.

ძელთა ჰქონდა მშვილდ-ისარი, მათკენ მივა მხიარული.
ძრთა კაცთა წვეროსანთა ყმა მოჰყვანდა უწვერული,
ძავსა იყო დაკოდილი, შეებნიდა სისხლსა გული,
ძიროდეს და იჭირვოდეს, ცოტა ედგა ძას, გლახ, სული.

ძყივლა, თუ: “ძმანო, ვინ ხართ? ძეკობრეთა დაგამსგავსენ!»
ძათ მიუგეს: “ძაგვიწყნარდი, გვიშველე რა, ცეცხლნი ავსენ,
ძერა გვარგო, მოგვიმტკივნე, ჭირნი ჭირთა მოგვისავსენ,
სატირელნი მოგვიტირენ, ღაწვნი შენცა დაიმხავსენ”.

Հვտանდიլ միճգա, Եւբնա մա՛տ Կաճա՛ գըլ-մճըլարեա;
Ժա՛տ Մո՛տրե՛ս մա՛տի աճճա՛ճ թի՛րիլի՛տ մո՛ղա՛բարեա:
“Իճը՛ն ճար՛տո՛ւ ժճա՛նի՛ սաճնի՛ճը, մի՛տ ճիճը՛ն՛տ ճը՛րեճն՛տա՛ մ՛՛՛՛րարեա,
Մի՛ա ճըճա՛ճը՛ն ճիճը-ճա՛լաճի՛ Ի՛ճա՛թա՛յե՛տ՛ս արը-մարեա՛.

“Ի՛արճի ճըճը՛ն՛ա՛ սա՛նաճի՛րո՛ւ, նաճի՛րո՛ճա՛ճ ճա՛մօճը՛ճի՛տ,
Ի՛ճըճը՛ն՛ ճա՛մճար՛նի՛ Մո՛ճա՛լաճը՛նի, ճը՛կլի՛սա՛ թի՛ր՛սա՛ ճարճա՛ճը՛ն՛ճի՛տ,
Սա՛նաճի՛րո՛ւ մօճըճը՛րո՛նա, ճըճը՛սա՛ Եր՛տ՛սա՛ ար ճա՛ճը՛ճի՛տ,
Ի՛ճոճը՛ճի՛ մճըճը՛ն՛ Մո՛սա՛ճոճմօ՛ մի՛նճը՛րի՛տ ճա՛ մի՛տի՛ ճա՛ ճը՛ճի՛տ.

“Իճը՛ն սաճն՛ա՛ ժճա՛տա՛ իճը՛ն՛տա՛նա՛ մը՛սը՛րօճնի՛ ճա՛ճա՛ճի՛լը՛նի՛տ,
Ժի՛տ Եր՛տմա՛նը՛տ՛սա՛ սաճնի՛ճը՛ն՛ իճը՛ն՛ Կիճը՛ ճա՛ճըճը՛ն՛ճի՛տ:
«Մի՛ Մո՛ճը՛ն՛ մօճըճը՛ն՛ճաճը, մը՛ ճը՛ճօճօ՛», Սի՛ճը՛ճը՛ն՛ ճա՛ճըճը՛ն՛ճի՛տ,
Ի՛ճը՛ն՛ ճա՛ճը՛ն՛ճի՛ն՛ճի՛տ մար՛տաճը՛ն, ճի՛սար՛հը՛ն՛ճի՛տ ճի՛տաճը՛ն՛ճի՛տ.

“Մճը՛ն՛ աճը՛ճար՛նի՛տ ճա՛մճար՛նի, սաճը՛ն՛ի իրճի՛ս ճը՛ճաճը՛ն՛ճա,
Ի՛տըճը՛ն՛: «Ի՛ճը՛ն՛ճի՛ն՛ճի՛տ մար՛տաճը՛ն, ճը՛ն՛ սը՛ճօճօ՛ն՛ ճա՛ճը՛ն՛ճա՛ մըճը՛ն՛ճաճը՛ն՛ճա,
Մա՛ճը՛ն՛ ճը՛ն՛ճը՛ն՛ճի՛տ մար՛տօ՛նի, ճա՛ճը՛ճը՛ն՛ ճա՛ճը՛ն՛ճա՛ ճա՛ճը՛ն՛ճա,
Մի՛տ ճա՛նա՛ն՛ճը՛ն՛ճա՛ մօճը՛ն՛ճը՛ն՛ճի՛տ, ն՛Մ ճը՛ն՛ճը՛ն՛ճի՛տ ճա՛մնա՛ն՛ճաճը՛ն՛ճա».

“Իճը՛ն ճի՛սը՛ն՛ճի՛տ սաճն՛աճը՛ն՛ սաճնի՛ճը՛ն՛ մըճա՛ճը՛ն՛ճա,
Մա՛մճար՛տա՛ ճա՛նճը՛ն՛ ճը՛ն՛ճը՛ն՛ճա՛ն՛ճի՛տ, մի՛տ ար՛սա՛ մօճը՛ն՛ճը՛ն՛ճա,
Մօճը՛ն՛ճաճի՛ն՛ճի՛տ մի՛նճը՛րի, ի՛սի ճը՛ճը՛ն՛ի ճա՛ ճը՛ն՛ճա,
Մա՛ճը՛ն՛ճը՛ն՛ճի՛տ մճըճը՛ն՛, մօճը՛ն՛ճը՛ն՛ճի, ճա՛ճա՛ Մը՛ ճարճա՛ճըճը՛ն՛ճա.

“Մնա՛ճը՛ն՛ճա՛ ճը՛ճը՛ն՛ ճա՛մօճը՛ն՛ճա՛ Կ՛ՄՅՅի, թի՛ր-ճա՛մճը՛ն՛ճաճը՛ն՛ճա,
Մը՛ն՛ճա՛ ճը՛ն՛ճա՛ Մա՛ճը՛ն՛ ճա՛նճը՛ն՛ճա, - մը՛րա՛նի ճա՛մը՛ն՛ Մա՛ճը՛ն՛, -
Մա՛ճը՛ն՛ճա՛ ճա՛ ճա՛ն՛ճա՛ Եճմօ՛սա՛ ճարը-ճա՛մա՛ ճը՛ն՛ճի՛ս ճը՛ճը՛ն՛ճա,
Մը՛ր մի՛սի մ՛սը՛ն՛ճը՛ն՛ Մը՛ն՛ճը՛ն՛ճա՛ Կաճն՛աճը՛ն՛ Մը՛նա՛ն՛ճը՛ն՛ճա.

“ჩუჭვრიტეთ, მისთა ელვათა შუქნი ძლივ გავიცადენით,
ჩითქვით, თუ: «ჩუგაო ქვეყანად, ნუ ვეუბნებით ცად ენით!»
ჩისი მოგვინდა შეპყრობა, ვჰკადრეთ და შევეცადენით,
ჩსრე სულთქმით და ვაებით მით ვართ, ცრემლისა დადენით.

“ჩე უხუცესმან უმცროსთა კაცი დავსთხოვე ქენებით;
ჩემმან შემდეგმან ტაიჭი მისი მით აქო ხსენებით;
ჩმან მართ ოდენ მორევნა გვითხრა, ვუალეთ ჩვენებით,
ჩივჰმართეთ, იგი აგრევე წყნარად მივა და შვენებით.

“ჩროლმან, ლალსა გარეულმან, ვარდნი თხელნი ანატიფნა,
ჩგი ტკბილნი გონებანი ჩვენთვის მეტად გაამყიფნა:
ჩრ აგვიხვნა, არცა დაგვსხნა, ყოლა არად ამოგვკრიფნა,
ჩისინი მკვახედ მოუბარნი მათრახითა შეგვაძმეფნა!

“ჩმცროსსა ძმასა მივეცით, უფროსსა დავეზიდენით;
ჩელი მოჰკიდა, «ძადეგო!», ესეცა ჰკადრა კიდ ენით;
ჩან ხრმალსა ხელი არ მიჰყო, ჩვენ ამაღ დავერიდენით,
ჩავსა გარდაჰკრა მათრახი, ვნახეთ სისხლისა კი დენით.

“ჩით ერთითა მათრახითა თავი ასრე გარდაჰფრიწა,
ჩითა მკვდარი უსულო ქმნა, ვითა მიწა დაამიწა,
ჩისი რასმე მკადრებელი მოამდაბლა, მოამიწა,
ჩვალთა წინა წაგვივიდა ლალი, კუშტი, ამაყი, წა!

“ჩღარ დაბრუნდა, წავიდა წყნარად და აუჩქარებლად,
ჩგერა მივა, ნახეო, იგი მზეებერ და მთვარებლად”.
ჩორს უჩვენებდეს ჩვენადილს მტირალნი გაუხარებლად,
ჩდენ ჩნდა შავი ტაიჭი მისი მის მზისა მარებლად.

ქა, მიჰხდა ღვთაანდისა ღაწვთა ცრემლით არ-დათოვნა,
ქათგან ცუდად არ წაუხდა მას ეზომი გარეთ ყოვნა.
ხაცსა მიჰხვდეს საწადელი, რას ეძებდეს, უნდა პოვნა,
ქაშინ მისგან აღარა ხამს გარდასრულთა ჭირთა ხსოვნა.

ოთხრა, თუ: “ქმანო, ვარ ვინმე ღარიბი უადგილოსა,
ქე იმა ყმისა საძებრად მოვჰშორდი საგაზრდილოსა,
ქე თქვენგან მივჰხვდი საქმესა ყოლა არ-საადგილოსა,
იმერთიმცა ნურას ნუღარ იქმს თქვენსა დასაღრეჯილოსა!

“ჩითა მე მივჰხვდი წადილსა, ჩემის გულისა ნებასა,
ქგრემცა იმერთი ნურას იქმს ძმისა თქვენისა ვნებასა!»
ოჩვენა მისი სადგომი: “შიდითო ნება-ნებასა,
ხრდილსა გარდასვით, მაშვრალნი მიეცით მოსვენებასა”.

უსე უთხრა და წავიდა, ცხენი გაქუსლა დეზითა,
ჩითა გავაზი გაფრინდა, არ-გაშვებული ხეზითა,
ქნ მთვარე, მზისა შემყრელი, მზე სინათლითა ზეზითა.
შაივსო ცეცხლი შემწველი მისითა მან მიზნითა.

შიეწურა, იგონებდა, ახლოს შეყრა ვითა აგოს:
“საუბარმან უმეცარმან შმაგი უფრო გააშმაგოს!
ქამს, თუ კაცმან გონიერმან ძნელი საქმე გამოაგოს,
ქნ სიწყნარე გონებისა მოიძულოს, მოიძაგოს.

“ქათგან ისი არის სადმე უცნობოდ და ისრე რეტად,
ქომე კაცსა არ მიუშვებს საუბრად და მისად ჭვრეტად,
შივეწვევი, შევიყრებით ერთმანერთის ცემა-ჟლეტად,
ქნუ მომკლავს, ანუ მოგჰკლავ, დაიძალვის მეტის-მეტად”.

Հვთანდილ იტყვის: “ჩემონი ჭირნიმცა რად ვაცუდენი?
ძაცალა არის, არა არს, თუმცა არ ედგნეს ბუდენი;
სადაცა მივა, მივიდეს, რაზომმც მოვლოდეს ზღუდენი,
ძუნითგან ვძებნენ ღონენი ჩემნი არ-დასამრუდენი”.

ჩინა-უკანა იარნეს ორნი დღენი და ლამენი,
ძღისით და ლამით მაშვრალნი, არ შეჭამადთა მჭამენი.
ღრსადა ხანი არ დაყვეს, ერთნი თვალისა წამენი.
ძათ თვალთა ცრემლნი სდიოდეს, მინდორთა მოსალამენი.

ძღისით ვლეს და საღამო-ჟამ გამოუჩნდეს დიდნი კლდენი,
ხლდეთა შიგან ქვაბნი იყვნეს, ძირსა წყალი ჩანადენი,
ჩყლისა პირსა, არ ითქმოდა, შამბი იყო თუ რასდენი,
ჴე დიდრონი, თვალ-უწდომი, მაღლა კლდეძღის ანაყრდენი.

ძან ყმამან ქვაბსა მიჰმართა, გავლნა წყალნი კლდენია;
Հვთანდილ ცხენსა გარდახდა, მონახნა დიდნი ხენია,
ძას ზედა ჭვრეტად გავიდა, ძირსა დააბა ცხენია,
ძუნით უჭვრეტდა. იგი ყმა მივა ცრემლ-მინადენია.

ძა ტყენი გავლნა მან ყმამან, მოსილმან ვეფხის ტყავითა,
ჩვაბისა კარსა გამოდგა ქალი ჯუბითა შავითა,
ღტირდა მაღლად ცრემლითა, ზღვათაცა შესართავითა,
იგი ყმა ცხენსა გარდახდა, ყელსა მოეჭდო მკლავითა.

ყმამან უთხრა: “ძაო ღსმათ, ხიდნი ზღვასა ჩაგვიცვივდეს:
ჩელარ მივჰხვდით ჟამიერად, ჩვენ ვისიცა ცეცხლნი გვწვიდეს”.
ჩლე თქვა და მკერდსა ხელნი იკრნა, ცრემლნი გარდმოსწვიმდეს.
ჩალი შებნდა, მოეხვია, ერთმანერთსა სისხლი სწმიდეს.

ვი ტვერი გაეხშირა დანაგლეჯსა მათსა თმასა,
წრთმანერთსა ეხვეოდეს, ყმა ქალსა და ქალი ყმასა;
წზახდიან, მოთქმიდიან, მოსცემდიან კლდენი ხმასა.
წვთანდილ სჭვრეტს გაკვირვებით მათსა ვგრე ქცევა-ზმასა.

სული დაილო მან ქალმან, დათმო გულისა წყლულობა,
ჩავას შეიყვანა ტაიჭი, მოჰხადა აკაზმულობა,
ძას ყმასა შეჰხსნა, შეილო აბჯრისა წელ-მორტყემულობა;
ყინა შევიდეს, მას დღესა გარდახდა გამოსრულობა.

წვთანდილს უკვირს: “წმბავი ისი თუ ვცნაო მე რითა?!»
ყათენდა, ქალი გამოდგა, მოსილი მითვე ფერთა,
ყავსა აუდგა ლაგამი, სწმენდდა რიდისა წვერითა,
ყეკაზმა, მოაქვს აბჯარი წყნარად, არ რამე ჩხერთა.

ძის მოყმისა წესი იყო, მეტსა თურე არ ასრე ჯდა.
ჩალი ტირს და მკერდსა იცემს, თმისა ტვერსა გაიგლეჯდა;
წრთმანერთსა მოეხვივნეს, აკოცა და ცხენსა შეჯდა;
წსმათ, აგრე დაღრეჯილი, კვლა უფრორე დაიღრეჯდა.

წვთანდილ ახლოს კვლა ნახა სახე მისივე კაცისა,
ოღვაშ-აშლილი, წვერ-გამო, “წუთუ მზეაო, - თქვა, - ცისა?»
ყენოსა სული ალვისა, ქართაგან მონატაცისა;
წსრე უწნს მოკლვა ლომისა, მართ ვითა ლომსა ვაცისა.

ძასვე გზასა წამოვიდა, რომე გუშინ შეეარა,
ყამბი გავლო, გაემორა, თავი მინდორს გააგარა;
წვთანდილ სჭვრეტს გაკვირვებით, მალვით ხესა მოეფარა,
წქვა, თუ: “წმერთმან ესე საქმე მეტად კარგად მომიგვარა.

“ღწ ამას ჩემთვის იმრთისაგან სხვა საქმე რა ვამჯობინო?
ჩალი შევიპყრა, მის ყმისა ამბავი ვაამბობინო,
ჩემიცა ვუთხრა ყველაი, მართალი გავაბრჭობინო,
ძას ყმასა ხრმალი არა ვჰკრა, არც მისი დავისობინო”.

**ჩტყრყი ჩტტრნწუნს, ჩსტტტს ჩმბავი ჩვთანდილისა, ჩსმათს
ბ.ბ. ჟღ. ვნ. ყყ.ს. ჟყ.ყყ.ყყ.ყ** **რომ ეუბნების ქვაბშიგან**

hამოვიდა, ცხენი ასსნა, მისგან ხესა გამობმული,
ხედა შეჯდა, გაემართა, ქვაბი დახვდა კარ-განხმული.
შუნით ქალი გამოიჭრა გულ-მდულარე, ცრემლ-დასხმული,
ქგონა, თუ: დაბრუნდაო პირი ვარდი, ბროლ-ბაკმული.

ჩერ იცნა, - სახე არ ჰგვანდა მისი მის ყმისა სახესა, -
წიცხლა გაიქცა, მიჰმართა ზახილით კლდესა და ხესა;
ყმა გარდაიჭრა, დააბა, ვითა კაკაბი მახესა;
ჩმას სცემდეს კლდენი ქალისა ზახილსა მუნ ერთ-სახესა.

შას ყმასა თავი არ მისცა, ჭვრეტადცა ებილწებოდა,
ჩითა კაკაბი არწივსა ქვეშე მი და მო ძრწებოდა,
ჩარიელს ვისმე უზახდა მწედ, თუცა არ ემწებოდა,
ჩვთანდილ მუხლთა უყრიდა, თითითა ეხვეწებოდა.

ჩტყოდა: “სულე! ქამც გიყავ? ჩაცი ვარ, ადამიანი,
ბფერო-ქმნილნი მინახვან ვარდნი და ისი იანი,
შისი რამ მითხარ, ვინ არის ტან-სარო, პირ-ბაკმიანი?
სხვად არას გიზამ, ნუ გემის, ნუ ჰყივი აგრე ხმიანი”.

“ჩალი ეტყოდა ტირილით, სარჩელი უგავს ბრჭობასა:
“ღუ არ შმაგი ხარ, დამეხსენ; შმაგი ხარ, მოდი ცნობასა!
ღწ მეტად ძნელსა საქმესა მნუკევ ადვილად თხრობასა;
ღუდად ნუ სცთები, ნუ ელი მაგა ამბისა მბობასა”.

ღვლა ეტყვის: “ღმაო, რა გინდა, ანუ მენუკვი მე რასა?
ტაგა საქმისა ვერა იქმს ვერცა კალამი წერასა.
ჟენ ერთხელ მეტყვი, «ტითხარო», მე ასჯერ გეტყვი «ღერასა»,
ღითა სიცილი ტირილსა, ვაგლახი მიჯობს მღერასა”.

“ღალო, არ იცი სით მოვალ, რა ჭირნი მომითმენიან;
ღდითგან ვეძებ ამბავთა, ესე არვისგან მსმენიან;
ჟენ მიპოვნისარ, - სიტყვანი ჩემნი რაზომცა გწყენიან, -
ღერ დაგეხსნები, მიაძებ, ჩემგან ნულარა გრცხვენიან!»

ღალმან უთხრა: “ტას შეგესწარ, მე ვინ ვარ და ანუ შენო?
ტზე არ მახლავს, შეგეტყვების, თრთვილო, ასრე მით მაწყენო!
ღრძელი სიტყვა საწყინოა, ასრე მოკლედ მოგახსენო:
ღერასათვის ვერ გიამბობ, რაცა გინდა, იგი ქმენო!»

ღვლაცა ჰკითხა ზენარობით, მიუყარნა მუხლნი წინა,
ტაგრა ვერა ვერ დაჰყარა, მუდარობა მოეწყინა,
სირსა ზედა გაგულისდა, თვალთა სისხლი მოედინა,
ღდგა, თმითა წამოზიდნა, ყელსა დანა დააბრჯინა.

ქტტ უტხრტ: “ტუ ეზომი ჯტვრი ვიტტ შეგტრჩინო?!
ტტგვტტრტ ტუ ტტტტტო, ცრემლი ცუტტდტ დტმტდინო?!
ქიჯობს, მიტხრტ; ტმის მეტი მტრტ ტლტრტ არ გტწყნო,
ტვტრტ, ომერტმტნ მტერი ჩემი მოკლტს, ვიტტ მოგტკვდინო!”

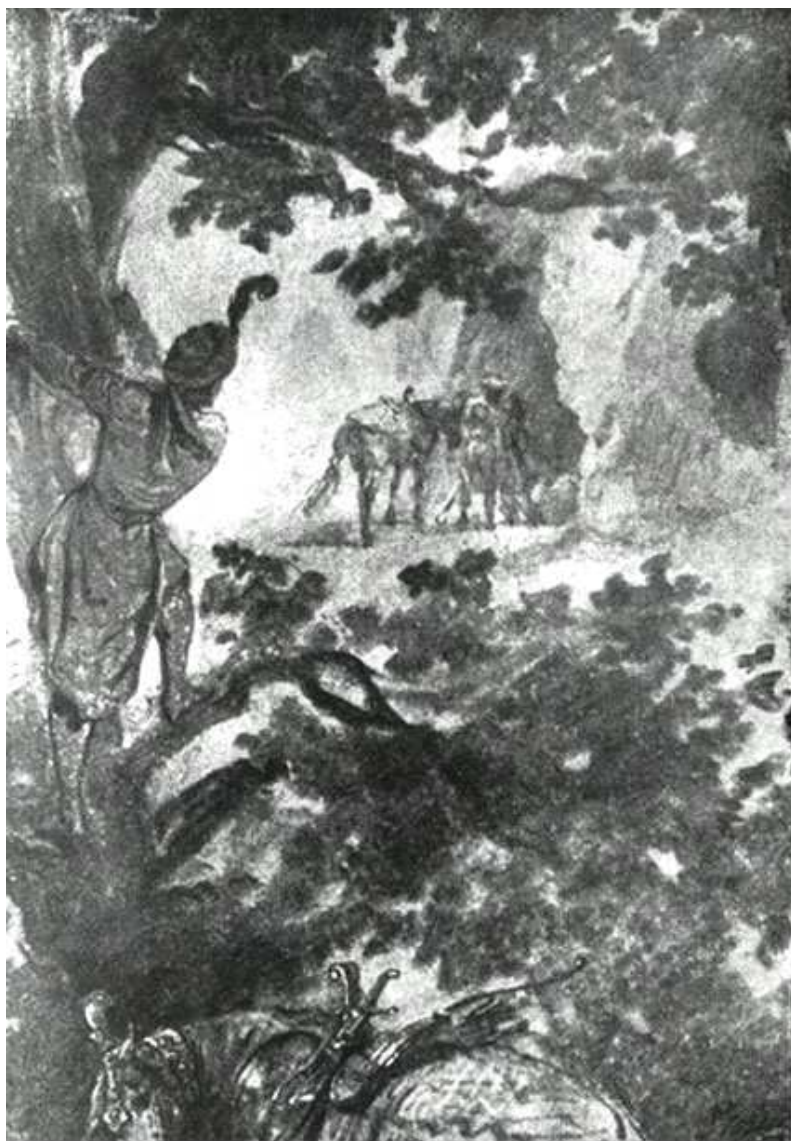
ქტლმტნ უტხრტ: “ქგე ლონე მოიგონე მტტტდ ტვი:
ტუ არ მომკლტვ, არ მოვკვდები, მრტელი ვტრ დტ მოუკლტვი.
ტტდ რტ გიტხრტ, სტდტმდისცტ ვიყო ჭირტტ უნტხტვი?
ტვლტ ტუ მომკლტვ, სტსტუბროდ ტლტრ მედგტს ზედტნ ტტვი”.

ტვლტ ეტყვის: “ქმტო, რტდ მპოვე, ვინ მეუბნები მე, ვინო?
ქგე ტმბტვი ცოცხტლსტ ენიტტ ვერ მტტქმევიტო!
ტუ ტტვი ჩემი ნებიტტ ჩემიტტ მოგტკვევიტო,
ქიტტ უსტტარი ბედიტტი ტდვილტდ დტგტხევიტო.

“ჩემი სიკვდილი შენ ჩემტდ, პტტიუტდ ნურტდ გვონიტ,
ტით რომე დტმხსნი ტირილსტ, შემშრების ცრემლტტ ფონიტ;
ჩტლტდ მიჩნს ყოვლი სოფელი, მისტვისვე შემიწონიტ.
ქერ გიცნობ, ვინ ხტრ, ვის გიტხრნე სიტყვტნი მისტნდონიტ?”

ქმტმტნ ტქვტ, ტუ: “ქრ ეგების ტწ ტმისი ტსრე ტქმევტ,
სხვტსტ რტსმე მოვიგონებ, სჯობს სტქმისტ გტმორჩევტ”.
ქტუშვტ დტ ცტლკე დტჯდტ, ტირს, დტუწყო ცრემლტტ ფრქვევტ,
ქტლსტ უტხრტ: “ქტგტრისხე, ტწ, არ ვიტცი, ვიტ დტვრჩე, ვტ!”

ქტლი დტუჯდტ კუშტ-გვტრტდ, ქუშობს, ჯერტ არ დტმტკბტრიტ;
ქვტტნდილ ქვე ზის ტირილტდ, ტლტრტს მოუბტრიტ;
ქტრდისტ ბტლსტ მოგუბდტ ცრემლისტ სტგუბტრიტ.
ტვლტ იქიტ ქტლი ტტირდტ, მისტვის გულ-ნტლმობტრიტ.

ჲმა მტირალი შეებრალა, ამაღ ცხელნი ცრემლნი ღვარნა,
ტაგრა უჯდა უცხო სუცხო, არ ბაგენი აუბარნა;
ჲმამან ცნა, თუ: “ჲონებანი ჩქარნი ჩემთვის დააწყნარნა”.
ცრემლ-ღენილი შეეხვეწა, ადგა, მუხლნი მიუყარნა.

ტახრა: “ჲიცი, აღარ ვარგხარ შენ აწ ჩემად დასადობლად,
ჲაგარისხე, დაგრჩომივარ ღარობად და ამაღ ობლად;
ჩწ ეგრეცა თავი ჩემი დამიც მენტვის დასანდობლად,
ჩმად რომე შეცოდება შვიდ-გზის თქმულა შესანდობლად.

“ტავი ჩემი სამსახურად თუცა ავად მოგაწონე,
ტიჯნურისა შეებრალება ხამს, ესეცა გაიგონე;
სხვაგნით ყოვლგნით უღონო ვარ, არვინ არის ჩემი ღონე;
სულთა მოგცემ გულისათვის, სხვა მეტიმცა რა გაქონე!»

ტა ქალსა მიჰხვდა ყმისაგან მიჯნურობისა სმინება,
ჲულ-ამოხვინჩვით დაიწყო ას-კეცად ცრემლთა დინება,
ჲვლა გაამაღლა ზახილით ტირილი, არ გაცინება.
ჩვთანდილს ჩმერთმან წადილი მისცა, გულისა ღხინება.

უტყვის, თუ: “ჩმა სიტყვითა მას ფერი შეეცვალეგის,
ჲისთვისმე ცხელი უცილოდ მას ცრემლი ემალმაღების”.
ჲვლა უთხრა: “ტაო, მიჯნური მტერთაცა შეებრალეგის;
ჲსეცა იცი, სიკვდილსა თვით ეძებს, არ ეკრძალეგის.

“ჲარ მიჯნური, ხელი ვინმე, გაუწყვედლად სულთა დგმისად;
ჩემმან მზემან გამომგზავნა საძებარად იმა ყმისად;
ჩრუბელიცა ვერ მიჰხვდების, მე მისრულვარ სადა, მი, სად!
ჲული თქვენი მიჰოვნია, მისი შენდა, შენი მისად.

“ჩისი სახე გულსა ჩემსა ხატად ასრე გამოვხატე,
ჩისთვის ხელმან, გამოჭრილმან, ღხინი ჩემი ვაალქაბე
ღრისაგან ერთი მიყავ: ტყვე მქმენ, ანუ მათაბე,
ღნ მაცოცხლე, ანუ მომკალ, ჭირი ჭირსა მომიმაბე”.

ჟალმან უთხრა ყმასა სიტყვა პირველისა უამესი:
“ღვე სიტყვა მოიგონე დია რამე უკეთესი.
ჩელან საქმე მტერობისა გულსა ჩემსა შთამოსთესი,
ღწ მოყვარე გიპოვნივარ, დისაგანცა უფრო დესი.

“ჩაშა რათგან მიჯნურობა შენად ღონედ მოიგონე,
ღრ ეგების, ამას იქით თუმცა თავი არ გამონე,
ღრ შენ მოგეც თავი ჩემი, დაგაბნივე, დაგაღონე;
ყენთვის მოგკვდე, ამისებრი მემცა საქმე რა ვაღონე!

“ღწ რაცა გითხრა, თუ ამა საქმესა დამმორჩილდები,
ქასაცა ეძებ, მიჰხვდები, უცილოდ არ ასცილდები;
ღუ არ მომისმენ, ვერ ჰპოვებ, რაზომმცა ცრემლსა ჰმილდები,
ჩოგხვდების მდურვა სოფლისა, მოჰკვდები გა-ცა-სწბილდები”

ყმამან უთხრა: “ღვე საქმე ამას ჰგავსო, არა სხვასა:
ღრნი კაცნი მოდიოდეს სადაურნი სადმე გზასა,
ღკანამან წინა ნახა ჩავარდნილი შიგან ჭასა,
ხედ მიადგა, ჩაჰყიოდა, ტირს, იძახის ვაგლახ-ვასა.

“ღრე უთხრა: «ღმხანაგო, იყავ მანდა, მომიცდიდე,
ჩავალ თოკთა მოსახმელად, მწადსო, თუმცა ამოგზიდე»;
ჩას ქვეშეთსა გაეცინა, გაუკვირდა მეტად კიდე,
ყემოჰყივლა: «ღრ გელოდე, სად გაგექცე, სად წავიდე?»

“Է՛ր, ճառ, շենտա խելտաա հեմի խաբելի ցելիսա,
Նխճադ շղոնոա շմենոլ հեմզան ալքչրոբա խելիսա;
ժասաճա միՅամ, շեն ուցի, շեն խար ճամալի խելիսա,
Շգար ճիսմճա ղեճմնա ճորլիտա շեգճրա տաճիսա մրտեղիսա!»

Փալման շտխրա: “Շլոմբե՛րոնա, ցմալ, շենի նաշաբարի.
Էար շլուլոլոլ ճարճի ճինմբ, մոլլմբ, ծրճենտա խաճեթաբարի;
Էար ճինատճան աճանամճիս մաճա ճիրտա ճամմոթաբարի,
ժաճա ճիտխրա, մոմիսմինբ, ճիթոճոնիա խաճեթաբարի.

“Նմա մոլլմիսա աճաճի առխաճա არ իթոլլեթիս;
Շլուլոլոլոլ տաճ ճիտխրոթոթ, არ ոլլթմիս, არճիսճան ճալլիլլեթիս;
Շլուլոլոլոլոլոլ, մոլլիճեթ, რաթոլլմճա ճաճելլոլոլոլոլոլ,
Շաճլմմճի, ճարճա ճաճ աթրոթ, Շրեթլիտա ճաճ ոլլոլոլոլոլոլ.

“Էլիտխրա, տաճ Շլոճնա ճճաճիան հճոնիսա շեն խախելիսա:
Էարիլլ առիս խախելի իճա մոլլմիսա խելիսա;
Շաճ Էլմատ մճլլիան, როլլմելխա ճճա մաճլլ Շլլլլիսա Շլլլիսա,
Տալոլլթլլա խլոլլթլլիսա ծեճրիսա, մաՅա տաճ არ ղրտխելիսա.

“Էլմիս մեթխա ճերաս ճիտխրոթ մե խիճլլլլաճա աճիստանխա:
Նի մինճլոլոլ առլոլոլոլոլոլ ճանխա մճլլլլլա, մեթաճանխա,
Էլլլլա, ճլաթ, մարճլո ճաճիրիսա միսճան խորճա մոլլոլլաճանխա,
Էլլլլե մոլլա, არա ճիլլի, տաճ ճաճլլոլոլոլ ճիճա խանխա.

“Էլմաճ ճլլլլըթ, մոլլլաճալո տաճի խճաճան առխաճ ալոլ;
ժա մոլլիճեթ, շլլլլլլլլլլ, ճաճաճ ճիտ რա մոլլաճլլարոլ;
Էլլոլլմաներտաճ շլլլլլլլլլլ, տաճի շենի շլլլլլլլլլլ,
Շլլլլլ ճիլլլլոլ խաճլլլ միսի, խալլլլլլլա ճալլաճարոլ”.

ჟალსა ყმაჲან მოუსმინა, დაჰმორჩილდა, დაჰრთო ნება.
ღმას ზედა მოიხედეს, ხვეით ესმა ჩხაპუნება;
ჰთვარე წყალსა გამოსრული ნახეს, შუქთა მოფინება,
ღკურიდეს, აღარა ქმნეს მუნ ხანისა დაყოვნება.

ჟალჲან უთხრა: “ჴმაო, მოგცა, ჟამად იმერთჲან, რაცა გინა,
ჰაგრა თავი უჩინო ქმენ, დამალული იყავ შინა;
ჴმა ყმისა მეუნებლე ხორციელი არავინ ა;
ჩუთუ ვით რა მოვაგვარო, შენი ნახვა არ ეწყინა”.

ღვთანდილ ქალჲან დამალა ქვაბს დამალვითა მალითა.
იგი ყმა ცხენსა გარდაჰხდა, შვენოდა კაპარჭ-ხრმალითა;
ღტირდეს მალღად ცრემლითა, ზღვათაცა შესამალითა,
ღვთანდილ სარკმლით უჭვრეტდა ჴვრეტითა იდუმალითა.

ღმარტის ფერად შეცვალა ბროლი ცრემლისა ბანამან.
შიდხან იტირეს ყმაჲან და მან ქალჲან შაოსანამან;
ჴესსნა, შეიღო აბჯარი, ცხენიცა შეიყვანა მან;
შადუმიდეს, ცრემლნი მოჰკვეთნა შავჲან გიშრისა დანამან.

ღვთანდილ სარკმლით უჭვრეტდა, ტყვე, საკნით ნააზატები.
ჰან ქალჲან ქვეშე დაუგო ვეფხის ტყავისა ნატები;
ჰას ზედა დაჯდა იგი ყმა, სულთქვამს ჴირ-მონამატები,
სისხლისა ცრემლსა გაეწნა შუა გიშრისა სატები.

ჰან ქალჲან ხელ-ყო კვესითა გზება ცეცხლისა ნელისა,
იგონა ჴამა ხორცისა შემწვრისა, შეუქნელისა;
ჰიუპყრა, ერთი ახლია, ქმნაა საქმისა ძნელისა,
ჰალი არ ჰქონდა, დაუწყო გამოყრა უცოხნელისა.

გოტად მიწვა, მიიძინა, თუცა ყოლა ვერა მეტი;
ჰევრთა, დიდნი დაიზახნა, წამოიჭრა ვითა რეტი,
წახდის და წამ-წამ იკრის გულსა ლოდი, თავსა კეტი.
გალვერძ ზის და პირსა იხოკს ქალი მისი შენამჭვრეტი.

“ქად დაპბრუნდი? - მოახსენა, - მითხარ, რაცა წაგეკიდა!»
შან უბრძანა: “შონადირე მეფე ვინმე გარდმეკიდა,
წყევს ლაშქარნი უთვალავნი, ბარგი მძიმედ აკეიდა,
წგი მინდორს ნადირობდა, დაეფანჩა მარეკი, და.

“სევდად მეცა კაცთა ნახვა, ცეცხლი უფრო გაგიალე,
ღრ მიუვე ახლოს შეყრად, თავი ჩემი შევიწყალე,
შათვან მკრთალი შემოვბრუნდი, ტყესა შიგან დავიმალე,
წითქვი: «წითუძმა უკუმრიდა, რა გათენდეს, წავალ ხვალე»”.

ჩაღსა ცრემლი გარდმოსცივიდა ას-ნაკეცი, ბევრის-ბევრად;
შოახსენა: “შხეცთა თანა იარები მარტო ტევრად,
ღრას კაცსა არ იახლებ საუბრად და შემაქცევრად;
შას მაგითა ვერას არგებ, დღეთა შენთა ცუდად ჰლევ რად?

“ყოვლი პირი ქვეყანისა ერთობ სრულად მოგივლია,
წრთი კაცი შემაქცევრად შენად ვითა დაგელია?
წეახლოს და არ გაშმაგდე, თუცა ჭირი არ გაკლია;
წენ მოჰკვდე და იგი წახდეს, ესე შენთვის რა მადლია?»

ობრძანა: “შაო, ეგვა მსგავსი შენისა გულისა,
შაგრა არ არის ქვეყანად წამალი ამა წყლულისა!
წის ძალ-აქვს პოვნა კაცისა, თვით სოფლად არ-მოსრულისა?
ჩემი ლხინია სიკვდილი, გაყრა ხორცთა და სულისა.

“იმერთმან სხვაჯა ეტლსა ჩემსა სადმცა კაცი რად დაბადა,
სიახლე და საუბარი თუმცა მისი მე მეწადა!
ჩინმცა გასძლნა ჭირნი ჩემნი, ანუ ვინმცა შეეცადა?
ჟენგან კიდე ხორციელი, დაო, მივის არასადა”.

ჩალმან ჰკადრა: “ღრ გამიწყრე, ვიშიშვი და ვიაჯ დია;
სათგან იმერთსა ვაზირობა შენი ჩემზედ მოუგდია,
ჩერ დავმაღავ უკეთესსა, რაცა საქმე გამიცდია.
ღრა ვარგა უსაზომო, თავი ზომსა გარდგიხდია”.

ყმამან უთხრა: “სას მენუკვი, არა ვიცი, გამიცხადე.
ხაცი ჩემად სამსახურად უღმრთოდ მემცა ვით დავბადე!
იმერთსა ჩემი უბედობა უნდა, მემცა რას ვეცადე!
ჩანალამცა გავნადირდი, თავი ასრე გავიხადე”.

ჩალმან კვლა ჰკადრა: “ჩაგსაჯე მეტითა შეგონებითა,
ჩაგრა თუ კაცი მოგვგარო, მოგყვეს თავისა ნებითა,
ჩვი გვახლოს, ილხენდე მისითა შემეცნებითა,
ფიცე, არ მოჰკლა, არ იყო, არ, სავნებლისა ვნებითა”.

ყმამან უთხრა: “ღუ მიჩვენებ, ვნახავ, დიდად გავიხარებ,
სიყვარულმან მისმან, ვისთვის ხელი მინდორს თავსა ვარებ,
ღრას ვუზამ უგემურსა, არაოდეს გავამწარებ;
საცა ჩემგან ეამების, ვაამებ და შევიყვარებ”.

**მედიკალინური და
ფიზიოთერაპიული**

**მედიკალინური და
ფიზიოთერაპიული**

ქალი ადგა და წავიდა მის ყმისა მოსაყვანებლად;
“ღრ ეწყინაო”, უამბობს, არს მისად მაგულვანებლად,
ყელი მოჰკიდა, მოჰყვანდა, ვით მთვარე მოსავანებლად;
ზეი რა ნახა ღარიელ, თქვა მზისა დასავანებლად.

ჴამოვეგება ღარიელ, ჰმართებს ორთავე მზე დარად,
ღნუ ცით მთვარე უღრუბლო შუქთა მოჰფენდეს ქვე ბარად,
ძომე მათთანა ალვისა ხეცა ვარგიყოს ხედ არად,
“სვგანდეს შვიდთავე მნათობთა, სხვადმცა რისად ვთქვა მე და რად!

ძათ აკოცეს ერთმანერთსა, უცხოობით არ დაჰრიდეს,
ჴარდსა ხლეჩდეს, ბაგეთაგან კბილნი თეთრნი გამოსჭვირდეს,
ყელი ყელსა გადააჭვდეს, ერთმანერთსა აუტირდეს,
ჴარვად შექმნნეს იავუნდნი მათნი, თუმცა ლალად ღირდეს.

ძობრუნდეს. ჴმამან ჴვთანდილს ხელი შეუპყრა ხელითა,
ჴრთგან დასხდეს და იტირეს დიდხან ცრემლითა ცხელითა.
ღსმათი სულსა უღებდა სიტყვითა საკვირველითა:
“ძავთა ნუ დაჰხოცთ, ნუ ბნელ-იქმთ მზესა თქვენითა ბნელითა”.

ჩარიელის ვარდი იყო დათრთვილული, არ დაზრული;
ჟმასა უთხრა: “ტუსწრაფების, მითხარ შენი დაფარული,
ჩინ ხარ, ანუ სით მოსრულხარ, სადაური, სით მოსრული?
ტე სიკვდილსა აღარ ვახსოვ, ვარ მისგანცა განწირული”.

ღვთანდილ გასცა პასუხი, სიტყვები ლამაზებია:
“ხომო და გმირო ჩარიელ, ვის თავი გინაზებია,
ტე ვარ არაბი, ღრაბეთს არს ჩემი დარბაზებია,
ტიჯნურობითა დამწვარვარ, ცეცხლი უშრეტე მგზებია.

“ტე პატრონისა ჩემისა ასული შემეყვარებია;
ჩვით მეფედ მათად მას ხედვენ მონები მკლავ-მაგრებია.
ჩოუცა არ მიცნობ, გინახავ, თავი ვით გიაზრებია,
ჟახსოვსცა, ოდეს დაჰხოცე მონები არ-საპყრებია?”

“ჟენ მინდორს გნახეთ გაჭრილი, ჩვენ ზედა გარდგეკიდენით,
სატრონი ჩემი გაგიწყრა, ჩვენ ხაფად წაგეკიდენით,
ჟიხმეთ, არ მოხველ, ლაშქარნი უკანა გამოგეკიდენით,
ჟენ ველნი წითლად შეჰღებენ სრულად სისხლისა მიდენით.

“ყველაკასა მათრახითა თავი უხრმლოდ გარდაჰკვეთეთ.
ტეფე შეჟდა, დაგვეკარგე, კვალი შენი ვერ მოვკვეთეთ,
ჩითა ქაჯი დაგვემალე, მონებიცა დავაფეთეთ,
ღმან უფრო დავგაშმაგნა, თავი სრულად გავაშეთეთ.

“შმუნვა შეექმნა, თქვენც იცით, ხელმწიფე ნებეირია.
ტიგნახეს, გძებნეს ყოველგან, მათ რუკა დაუწერიო,
ჩერ ნახეს შენი მნახავი ვერცა ყმა, ვერცა ბერიო;
ღე გამომგზავნა, რომელსა ვერ მზე ჰგავს, ვერ ეთერიო.

“ტობრძანა: «ტოცან ამბავი მის ყმისა წარხდომილისა,
ტაშინ ვარ მქმნელი საქმისა, მის შენგან მონდომილისა».
სამ წლამდის მითხრა დადენა უმისოდ ცრემლთა მილისა.
მრ გიკვირს, გავძელ ვერ-ჭვრეტა მისისა მე ღომილისა?!

“მქანამდის მნახავიცა კაცი შენი არ მენახა;
ჟურდნი ვნახენ, რომე თქვენთვის სიტყვა რამე გავმკვანა;
ტათრახითა ჩამოგვეგდო ერთი, მკვდართა დაგესახა;
ტათ მასწავლეს, ძმა რომელთა სულ-მობრძავი სამე, გლახ, ა”.

მარიელსცა აესხენა ომი მათი მაშინდელი,
იტყვის: “ტახსოვს ვეგ საქმე, თუმცა არის ადრინდელი;
ჟრთგან გნახენ ნადირობას შენ და შენი მე გამზრდელი;
ტით ვტიროდი, მომეგონა მე, გლახ, ჩემი წარმწყემდელი.

“ტას მაქმნევდით, რა გინდოდა, ერთმანერთსა რითა ვკვანდით?
ტქვენ მორჭმულნი სთამაშობდით, ჩვენ მტირალნი ღაწვთა ვბანდით.
ტა მონანი შესაპყრობლად მომწიენით, გაკვულვანდით,
მწ ვეჭვ, რომე ჩემად ნაცვლად თანა მკვდართა მიიტანდით.

“ტოვიხედე, მომეწია, რა პატრონი შენი, ვნახე,
მელმწიფობით შემებრალნეს, ამაღ ხელი არ შევახე,
ტვალთა წინა გამოვექეც, მეტი არა შევუზრახე.
ჩემი ცხენი უჩინოს კვავს, სხვასამცა რას დავასახე!

“მაცმან ვერ ასწრას თვალისა დაფახვა, დაწამწამება,
ტას გავექცევი ვისგანცა ჩემი არა ვცნა ამება;
ტათ ქურდთა მიღმა გამეგო მე არას არ შეწამება,
მვად კშვენოდა მორვენა და ჩემი დათამამება.»

“ღწ ვაშად მოხვე, მემამა ნახვა შენისა პირისა!
ჩანად სარო და პირად მზე, მამაცად მსგავსი გმირისა,
ჴარჯილხარ, მაგრა არა ხარ გარდაუხდელი ჳირისა:
ძნელია პოვნა კაცისა იმრთივ ზეცით განაწირისა!»

ღვთანდილ უთხრა: “ჩით მაქებ საქებ ბრძენთა ენისა?
შაგისად ნაცვლად რამც ვიყავ ღირსი ქებისა თქვენისა!
სახე ხარ მზისა ერთისა, ზეცით მნათისა ზენისა,
სათგან ვერ შეგცვლის პატიჟი ეგზომთა ცრემლთა დენისა.

“ღმა დღემან დამავიწყა, გული ჩემი ვინ დაბინდა;
ბამიგდია სამსახური, იგი იქმნას, რაცა გინდა;
ჩაგუნდი ეგრეცა სჯობს, ათასჯერმცა მინა მინდა,
ჴენ გეახლო სიკვდილამდის, ამის მეტი არა მინდა!»

ჩარიელ უთხრა: “შე შენი გული აწ მემხურვალეების;
შიკვირს, თუ: ნაცვლად მაგისად შენ ჩემი რა გევალების!
შაგრა წესია, მიჯნური მიჯნურსა შეებრალეების,
ჴენ საყვარელსა გაგყარო, ესე რად გენაცვალეების!

“ჩამოსრულხარ ჩემად ძებნად, პატრონისა სამსახურად;
იმერთმან ქმნა და გიპოვნივარ, შენცა ცდილხარ მამაცურად.
შაგრა ჩემსა რა გიამბობს, გამოჭრილვარ ასრე თუ რად!
შე თუ ვიტყვი, დამწვავს ცეცხლი ცხელი, შემიტქმს ალად, მურად”.

ღსმათ უთხრა: “ცრემლით, ლომო, მაგა ცეცხლსა რა ერგების!
შე ვითა ვთქვა წვევა თქმისა, რათგან ეგრე არ ეგების!
ჩხედავ, ესე ხელი ვინმე მოყმე შენთვის წაეგების,
ცნას მიზეზი შენთა წყლულთა, ქმნას, რა ღონე დაედების.

“ტეხვეწებოდა, ლამოდა ჩემგან რასამე სმენასა;
ჩუთუ ყოს იმერთმან გაძლება, მემცა ვით მივეც ენასა!
ჩუ რას სცნობს, ვეჭობ ამისგან თქვენსა რასამე ლხენასა.
ღრს უკეთესი, რაცაღა სწადს განგებასა ზენასა”.

ღმას დაემუნდა ჩარიელ დამწვარი, დაალებული;
ღსმათს უბრძანა: “ტას აქათ შენ ხარ ჩემთანა ხლებული;
ქად არა იცი, უწამლო არს ლები ესე ლებული!
ხვლა ესე ყმა მწვავს მტირალი, ცრემლითა დავალებული.

“ხაცმან ვით პოვოს, იმრთისაგან რაც არა დანაბადია!
ტით გული ჩემი სახმილმან აწ ასრე დანაბა დია,
ხვლა გზასა მიკრავს, მიჭირავს, მითქს ბადე დანაბადია;
ღწ ლხინთა ნაცვლად სოფლისა ჩალა მაქვს და ნაბადია.

“ტაგრა იმერთმან მოწყალემან მით სახითა ერთით მზითა
ღრი მისი მოწყალეა დღესცა მომცა ამა გზითა:
შირველ, შეპყროს მოყვარულთა ჩემით რათმე მიზეზითა,
ხვლა, ნუთუმცა სრულად დამწვა ცეცხლთა ცხელთა ანაგზითა”.

ყმასა უთხრა: “ჩინცა კაცმან ძმა იძმოს, თუ დაცა იდოს,
ჩამს, თუ მისთვის სიკვდილსა და ჭირსა თავი არ დაჰრიდოს;
იმერთმან ერთი ვით აცხოვნოს, თუ მეორე არ წაწყმიდოს!
ყენ ისმენდი, მე გიამბობ, რაცა გინდა წამეკიდოს”.

ღსმათს უთხრა: “ტოდი, მოჯე, თანა წყალი მომიტანე,
ტაბნედილსა მაპკურებდი, გული მითა გარდამბანე;
ტკვდარი მნახო, დამიტირე, სულთქმა გაათანისთანე,
ტე სამარე გამითხარე, აქა მიწა მიაკვანე”.

იილ-ჩახსნილი საამბობლად დაჯდა, მზარნი ამოყარნა;
ჩითა მზე ჯდა მოღრუბლებით, დიდხან შუქნი არ ადარნა;
ჩერ გაახვანა სასაუბროდ მან ბაგენი, გაამყარნა,
ჭერმე სულთქნა, დაიზახნა, ცრემლნი ცხელნი გარდმოყარნა.

ჭოთქვამს: “საი, საყვარელო, ჩემო, ჩემთვის დაკარგულო,
ჩმედო და სოცოცხლეო, გონებაო, სულო, გულო,
ჩინ მოგკვეთა, არა ვიცი, ხეო, ჩდემს დანერგულო!
ცეცხლმან ცხელმან ვით ვერ დაგწვა, გულო, ასჯერ დადაგულო?!»

**მეცნიერების დღის დღის
ხელისუფლების დღის**

**მეცნიერების დღის
მეცნიერების დღის**

სმენდი, მოეც გონება ჩემთა ამბავთა სმენასა;
საუბართა და საქმეთა ვითა ძლივ ვათქმევ ენასა!
წიგნი, ვინ ხელ-მქმნა, მოველი მისგან აროდეს ღმერთსა,
წიგნიდან შევუცავ სევდათა, სისხლისა ღვართა დენასა.

“წინდელს შვიდთა მეფეთა ყოვლი კაცი ხართ მცნობელი:
ქვესი სამეფო მარსადანს ჰქონდა, თვით იყო მპყრობელი,
ოხვი, მდიდარი, უკადრი, მეფეთა ზედა მფლობელი,
ჩანად ლომი და პირად მზე, ომად მძლე, რაზმთა მწყობელი.

“შამა-ჩემი ჯდა მეშვიდე, მეფე მებრძოლთა მზარავი,
სარიდან ერქვა სახელად, მტერთა სრვად დაუფარავი;
წიგნი ჰკადრებდის წყენასა, ვერ ცხადი, ვერცა მპარავი;
ჩადირობდის და იშვებდის საწუთრო-გაუმწარავი

“ჩაღვა მოსძულდა, შეექმნა გულს კაემანთა ჯარები.
ქვე: «ჩამილია მტერთაგან ძლევეთ ნაპირთა არები,
ყოველნით გამისხმან, მორჯმით ვზი, მაქვს ზეიმი და ზარები»;
წოდანა: “ჩავალ და მეფესა მარსადანს შევეწყნარები».

“ჰალვა მოსძულდა, შეექმნა გულს კაემანთა ჯარები.
ჩქვა: «ჩამილია მტერთაგან ძლევიტ ნაპირთა არები,
ყოვლგნით გამისხმან, მორჯმით ვზი, მაქვს ზეიმი და ზარები”;
ყრძანა: “ჩავალ და მეფესა მარსადანს შევეწყნარები».

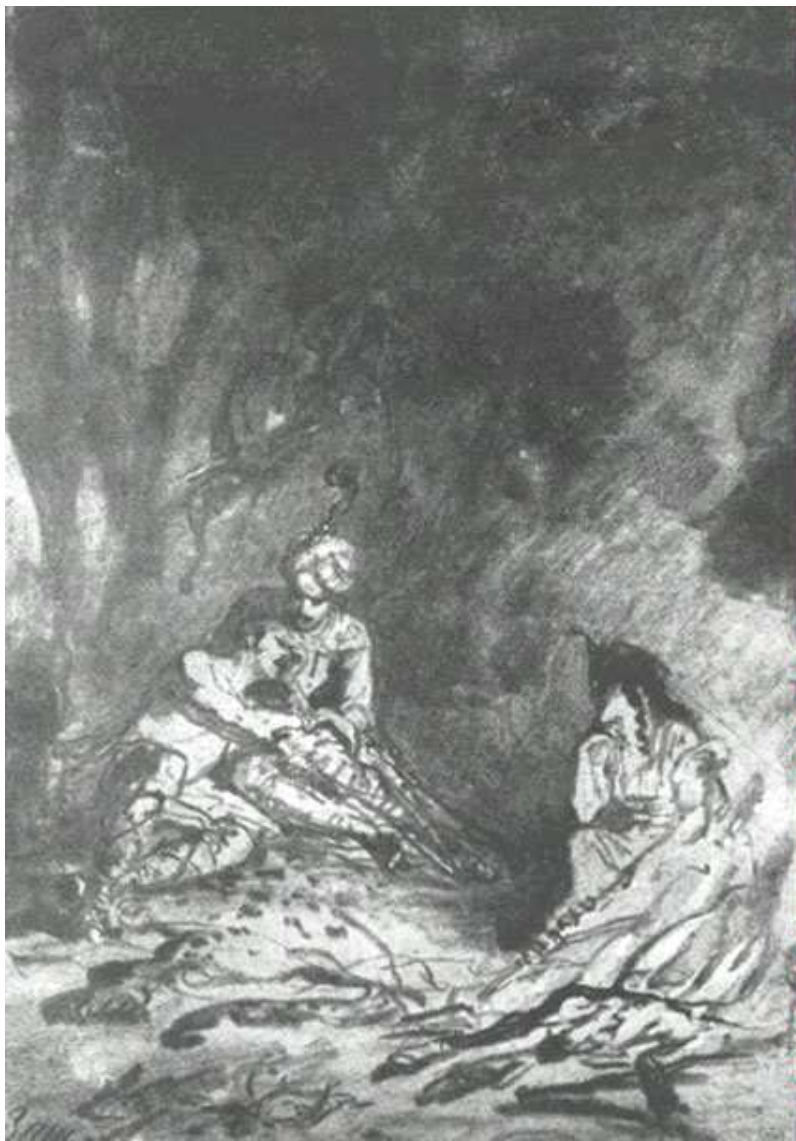
“მარსადანს წინა დაასკვნა გაგზავნა მოციქულისა,
ყესთვალა: «ყენ გაქვს მეფობა უნდოეთისა სრულისა;
ჩუ მე მწადს, თქვენსა წინაშე მეცა ვცნა ძალი გულისა,
სახელი დარჩეს ჩემისა ერთგულად ნამსახურისა».

“მარსადან შექმნა ზეიმი ამა ამბისა მცნობელმან.
ყესთვალა: «იმერთსა მადლობა შევსწირე ხმელთა მფლობელმან,
სათგან ვევე ჰქმენ მეფემან, ჩემებრ უნდოეთს მჯდომელმან.
ჩუ მოდი, ასრე პატივ ვცე, ვითა ძმამან და მშობელმან».

“ურთი სამეფო, საკარგემო, უბოძა ამირბარობა.
ჩვით ამირბარსა უნდოეთს აქვს ამირ-სპასალარობა.
ჩეფე რა დაჯდა, არა სჭირს ხელისა მიუმცთარობა;
სხვად პატრონია, მართ ოდენ არა აქვს კეისარობა.

“ჩვით მეფემან მამა-ჩემი დაიჭირა სწორად თავსა.
ჩქვა: «ჩემებრი ამირბარი, ნაძლევი ვარ, ვისმცა ჰყავსა!»
უამწრობდის და ნადირობდის, აძლევიდინ მტერნი ზავსა.
ჩას არა ვჰვავ ასრე, ვითა მე სხვა კაცი არა მგავსა.

“ჩე არ ესვა მეფესა და დედოფალსა მზისა დარსა,
მმუნვა ჰქონდა, ჟამი იყო, მით აეხვნეს სპანი ზარსა.
ჩა, კრულია დღემცა იგი, მე მივეცი ამირბარსა!
ჩეფემ ბრძანა: «ყვილად გავზრდი, თვით ჩემივე გვარი არსა».

“ტყევემან და დედოფალმან მიმიყვანეს შვილად მათად,
საპატრონოდ მზრდიდეს სრულთა ლაშქართა და ქვეყანათად,
ყრდენთა მიმცეს სასწავლელად ხელმწიფეთა ქცევა-ქმნათად;
ტოვიწიფე, დავემსგავსე მზესა თვალად, ლომსა ნაკვთად.

“ღსმათ, მითხრობდი, რაცა სცნა ჩემგან ამბობა ცილისა.
ჴუთისა წლისა შევიქმენ მსგავსი ვარდისა შლილისა;
წირად არ მიჩნდის ლომისა მოკლვა, მართ ვითა სირისა;
ღრა ჰგაოდის ჟარსადანს მისი არა-სმა შვილისა.

“ღსმათ, შენცა ხარ მოწამე ჩემისა ფერ-მიხდილისა,
ტზესა მე ვსჯობდი შვენებით, ვით ბინდსა ჟამი დილისა;
უცოდეს ჩემნი მნახავნი: «ტსგავსია ჴდემს ზრდილისა».
ღწ მაშინდლისა ჩემისა სახე ვარ ოდენ ჩრდილისა.

“ტე ხუთისა წლისა ვიყავ, დარსულდა დედოფალი”.
ღსე რა თქვა, ყმამან სულთქნა, ცრემლით ბრძანა: “შობა ქალი”.
წაბნედასა მიეწურა, ღსმათ ასხა გულსა წყალი;
ტქვა: “ტაშინვე მზესა ჰგვანდა, აწ მედების ვისგან ალი!

“ჩიგნი წიგნსა ეწეოდა, დედოფალი ოდეს შობდა,
ტოციქული - მოციქულსა, წნდოეთი სრულად სცნობდა;
ტზე და მთვარე განცხრებოდეს, სიხარულით ცა ნათობდა;
ჴოვლი არსად შემოსრული მხიარული თამაშობდა.

“ტება არ ითქმის ენითა, აწ ჩემგან ნაუბართა.
ჟარსადან დაჯდა ხარებად ზეიმითა და ზარითა;
ჴოვლგნით მოვიდეს მეფენი ნიჭითა მრავალ-გვართა.
საჭურჭლე გასცეს, აივსნეს ლაშქარნი საბოძვართა.

“საშობელი გაიყარა, ზრდა დაგვიწყეს მე და ქალსა.
ტართ მაშინვე ჰგვანდა იგი მზისა შუქთა ნასამაღსა.
ჩუყვარდით და სწორად ვუჩნდით მეფესა და დედოფალსა.
ღწ ვახსენებ, ვისგან ჩემი დაუდაგავს გული აღსა!»

ღმა დაბნდა, რა სახელისა ხსენებასა მიეწურა;
ღვთანდილსცა აეტირა, მისმან ცეცხლმან გულსა ჰმურა;
ჩაღმან სულად მოაქცია, მკერდსა წყალი დააპკურა.
ღქვა: “ღსმენდი, მაგრა ჩემი სიკვდილისა დღე დასტურ ა.

“ტას ქალსა ჩესტან-წარეჯან იყო სახელად ხმობილი.
ღვიდისა წლისა შეიქმნა ქალი წყნარი და ცნობილი,
ტთვარისა მსგავსი, შვენებით მზისაგან ვერ-შეფრობილი;
ტისსა ვით გასძლებს გაყრასა გული აღმასი, წთობილი!

“ღვი ასრე მოიწიფა, მე შემეძლო შესღვა ომსა;
ტეფე ქალსა ვით ხედვიდა მეფობისა ქმნისა მწთომსა,
ტამასავე ხელთა მიმცეს, რა შევიქმენ ამა ზომსა;
ჩბურთობდი და ვნადირობდი, ვით კატასა ვხოცდი ლომსა.

“ტეფემან სახლი ააგო, შიგან სამყოფი ქალისა;
ჩავად ფაზარი სხდა, კუბო დგა იაგუნდისა, ლალისა,
ღარზედა ბაღჩა, საბანლად სარაჯი ვარდის წყალისა;
ღვი მუნ იყვის, მედების ვისგან სახმილი აღისა!

“ღღე და ღამე მუჯამრითა ეკმეოდის აღვა თლილი;
ზოგჯერ კოშკს ჯდის, ზოგჯერ ბაღჩას ჩამოვიდის, რა დგის ჩრდილი.
ღავარ იყო და მეფისა, ქვრივი, ჩაჯეთს გათხოვილი,
ტას სიბრძნისა სასწავლელად თვით მეფემან მისცა შვილი.

“სრა ედგა მოფარდაგული ოქსინოთა და შარდითა;
ჩერვინ ვხედვედით, შეიქმნა პირითა მინა-ვარდითა;
ქსმათ და ორნი მონანი ჰყვიან, იმღერდის ნარდითა;
ტუნ იზრდებოდის ტანითა, გაბაონს განაზარდითა.

“ცხუთმეტისა წლისა ვიყავ, მეფე მზრდიდა ვითა შვილსა;
წლისით ვიყვი მას წინაშე, გამიშვებდის არცა ძილსა;
ძალად ლომსა, თვალად მზესა, ტანად ვჰგვანდი ქედმს ზრდილსა,
სროლასა და ასპარეზსა აქებდიან ჩემგან ქმნილსა.

“ტოლრნის მხეცნი და ნადირნი ისარმან ჩემგან სრულმან;
ტერმე ვიბურთი მოედანს, მინდორით შემოქცეულმან;
ჰვიდი, შევქმნი ნადიმი, ნიადაგ ლხინსა ჩვეულმან;
ღწ საწუთროსა გამყარა პირმან ბროლ-ბადახშეულმან!

“შამა მომიკვდა, მოვიდა დღე სიკვდილისა მისისა;
ჩმნა გაუცუდდა ფარსადანს ნიშატისა და ნიშისა;
შათ გაეხარნეს, ვის ზარი დალევდის მისგან შიშისა;
ქრთვულთა შექმნეს ვაება, მტერთა - ხსენება იშისა.

“შე წელიწდამდის ბნელსა ვვე საწუთრო-გაცუდებული,
წლისით და ღამით ვვაებდი, ვერვისგან სულ-დაღებული;
ჰყვიანად ხასნი მოვიდეს, მითხრეს მეფისა მცნებული,
ქრძანა: «ჰვილო ჰარიელ, ნუ ხარ შავითა ღებული.

«ჩვენ უფრო გვტკივის იგი, ვინ დაგვაკლდა სწორად თავისა».
ქსი ებოძა საჭურჭლე, ებრძანა ახდა შავისა,
ჰოდება მისეულისა სრულისა საკარგავისა:
«ჰენ გქონდეს ამირბარობა, ქმნა მისვე საურავისა».

“ღვენთი, დამწვეს მამისა სახმილთა დაუშრტობელთა;
ღკუნით გამომიყვანეს ხასთა მათ წინა მდგომელთა;
ჴამოსლვისათვის ზეიმი შექმნეს Ⴒნდოეთს მფლობელთა,
ჰორს მომეგებნეს, მაკოცეს პატივით ვითა მშობელთა.

“შათ საჯდომთა ახლოს დამსვეს, პატივს მცემდეს ძისა დარად,
შის ხელისა საურავი მათ ორთავე მითხრეს წყნარად;
ღრჩ ვექმენ და მისეულთა წესთა ქცევა მიჩნდა ზარად.
ღრ მომემგნეს, დავჰმორჩილდი, თაყვანის-ვეც ამირბარად.

“ღლარა ვიცი, დამვიწყდეს, თუცა დიადი წელია;
ჴიამბო ჩემი ამბავი, განა რაზომცა ძნელია!
ღრუ და მუხთალი სოფელი მიწყვი ავისა მქმნელია,
შისთა ნაკვესთა წინწალი დამეცეს ხანგრძლად მწველია”.

**ჩუკურჩუნი ჩუკურჩუნი
ჩუკურჩუნი ჩუკურჩუნი**

**ჩემბავი ჩარიელის
გამიჯნურებისა**

ბვლა დაიწყო თქმა ამბისა მან, რა ხანი მოიტირა:
“წილესა ერთსა მე და მეფე მოვიდოდით, გვენადირა;
ტიბრძანა, თუ: «ჩალი ვნახოთ», ხელი ხელსა დამიჭირა.
ბის ჟამისა მხსენებელი მე სულდგმული არ გიკვირა?!

“ჩაღრა ვნახე უტურფესი ყოვლისავე სალხინოსა:
ტიფრინველთაგან ხმა ისმოდა უამესი სირინოსა;
ბრავლად იყო სარაჯები ვარდის წყლისა აბანოსა.
ჩარსა ზედა მოჭფარვიდა ფარდაგები ოქსინოსა”.

ბეფემან ახმა დურაჯთა მითხრა მიტანად ქალისა,
ჩამოვუხვევ და წავედით ჩემად სადებლად ალისა;
ბაშინ დავიწყე გარდახდა მე საწუთროსა ვალისა.
ჩლმასისა ხამს ლახვარი ლახვრად გულისა სალისა!

“ჩიცოდი, სწადა არვისგან ნახვა მის მზისა დარისა,
ბე გარე ვდეგ და მეფემან შევლო ფარდაგი კარისა;
ჩერას ვხედევდი, ოდენ ხმა მესმოდა საუბარისა.
ჩლმათს უბრძანა გამოხმა დურაჯთა ამირბარისა.

“ღსმათ ფარდაგსა აზიდნა, გარე ვდეგ მოფარდაგულსა;
ჴალსა შევხედენ, ლახვარი მეცა ცნობასა და გულსა.
მოვიდა, მივსცნე დურაჯნი, მთხოვა ცეცხლითა დაგულსა.
ჩამე, მას აქათ სახმილსა დავეუწვავ ნიადაგულსა!

“ღწ წარხდეს იგი ნათელნი, მზისაცა მოწუნარენი!»
მისი ვერ გაძლო ხსენება, დაბნდა და სულთქნა მწარენი;
ჴმა და ღსმათი ტიროდეს, ხმას სცემდეს იგი არენი,
წმუნვით თქვეს: “მკლავნი ცუდ ქმნილან, ვა, გმირთა მემუქარენი!»

ღსმათმან წყალი დაასხა, ცნობად მოვიდა ტარია,
წიდხან ვერა თქვა, სევდამან გული შეუპყრა, დარია;
წაჯდა და მწარედ სულთ-ითქვნა, ცრემლი მიწასა გარია,
ტქვა: “ხემგან მისი ხსენება, ვამე, რა დიდი ზარია!

“მომნდონი საწუთროსანი მისთა ნივთთაგან რჩებიან,
წშვებენ, მაგრა უმუხთლოდ ბოლოდ ვერ მოურჩებიან;
ჩაქებ ჭკუასა ბრძენთასა, რომელნი ეურჩებიან.
წსმენდი ჩემთა ამბავთა, თუ სულნი შე-და-მრჩებიან.

“წურაჯნი მივსცენ, გავილე სხვა ვერა გზალა თავისა,
წავეცი, დავბნდი, წამიხდა ძალი მხართა და მკლავისა,
სა სულად მოვე, შემემსმა ხმა ტირილისა და ვისა:
ჩარე მომრტყმოდეს ჯალაბნი, ვითა ჩამსხდომნი ნავისა.

“ჩიგან ვწევ დიდთა დარბაზთა ტურფითა საგებელითა,
ხედ დამტიროდეს მეფენი ცრემლითა უშრობელითა,
წირსა იხოვდეს ხელითა, ღაწვისა გამპობელითა.
მუყრნი მოასხნეს, სენითა მთქვეს გამაბელზებელითა.

“ტე რა მნახა თვალ-ახმული, მეფე ყელსა მომეხვია,
ცრემლით მითხრა: «ჰვილო, შვილო, ცოცხალ ხარ-ღა? სიტყვა თქვია!»
ტე პასუხი ვერა გავეც, ვითა შმაგი, შეგვრთი დია,
ღვლა დავეცი დაბნედილი, გულსა სისხლი გარდმეთხია.

“სრულნი მუყრნი და მულიმნი მე გარე შემომცვიდიან;
ტათ ხელთა ჰქონდა მუსაფი, ყოველნი იკითხვიდიან;
ტეტერ-დაცემული ვეგონე, არ ვიცი, რას ჩმახვიდიან.
სამ დღემდის ვიყავ უსულოდ, ცეცხლნი უშრეტნი მწვიდიან.

“ღქემიწცა იკვირვებდეს: «ჩსე სენი რაგვარია?
სამკუზრნალო არა ჰჭირს რა, სეგდა რამე შემოჰყურია».
ხოგჯერ შმაგად წამოვიჭრი, სიტყვა მცთარი წამერია.
შედოფალი ზღვასა შეიქმს, მას რომ ცრემლი დაუღვრია.

“სამსა დღესა დარბაზს ვიყავ, არ ცოცხალი, არცა მკვდარი;
ტერმე ცნობა მომივიდა, მივჰხვდი რასმე მიუმხვდარი;
ჩათქვი, თუ: «ჩაი, რაშიგან ვარ მე, სიცოცხლე-გარდამხდარი!»
ცმობა ვსთხოვე შემოქმედსა, ვჰკადრე სიტყვა სამუდარი.

“ჩათქვი, თუ: «იმერთო, ნუ გამწირავ, აჯა ჩემი შეისმინე,
ტომეც ძალი დათმობისა, ცოტად ვითმე აღმადგინე,
ღქა ყოფა გამამჟღავნებს, სახლსა ჩემსა მიმაწვინე!»
ტანვე ქმნა და მო-რე-ვჯობდი, გული წყლული გავარკინე.

“ტე წამოვჯე. ტეფისაგან კაცი დია მოვიდოდა.
ღხარებდეს: «ჩამოჯდაო», დედოფალი გამორბოდა;
ტეფე მორბის თავ-შიშველი, არ იცოდა, რას იქმოდა,
ჩგი იმერთსა ადიდებდა, სხვა ყველაი უჩუმოდა.

“ქეთ და აქათ მომისხდეს, მახვრიტეს სახვრეტელია;
ტე მოვახსენე: «სატრონო, გული აწ უფრო მრთელია;
ცხენსა შეჯდომა მწადიან, ვნახნე წყალნი და ველია».
ცხენი მომგვარეს, შე-ცა-ვჯე, მეფე ჩემთანა მვლელია.

“ჴამოვედით, მოვიარეთ მოედანს და წყლისა პირსა;
ჩემსა მივე, დავაბრუნვე, მეფე მომყვა სახლთა ძირსა.
ჴინა მივე, უარ გავხე, სხვა დამერთო ჳირი ჳირსა;
ჴთქვი, თუ: «ტოვკვდე, ბედი ჩემი ამის მეტსა რასლა ღირსა!»

“ნაფრანის ფერად შეცვალა ბროლი ცრემლისა ბანამან,
ჴული უფრორე დამიჭრა ათიათასმან დანამან.
საწოლს მეკარე შემოდგა, მოლარე გაიყვანა მან:
ჴთქვი, თუ: «ჴა იცის ამბავი, ნეტარ, ან იმან, ან ამან?»

«ტონაალ მსმათისი». - “ჴა იცისო”, ვარქვი, «ჴკითხე».
ჴემოვიდა, სააშიკო წიგნი მომცა, წავიკითხე;
ჴამიკვირდა, სხვად ვითამცა ვქმენ გულისა მწველთა სითხე?
ტისგან ეჳვი არა მქონდა, სევდად მაწვა გულსა მით ხე.

“ტე გამიკვირდა: “სით ვუყვარ, ანუ ვით მკადრებს თხრობასა?
ტოუყოლობა არ ვარგა, დამწამებს უზრახობასა,
ჩემგან იმედსა გარდასწყევდს, მერმე დამიწყებს გმობასა”.
ტავწერე, რაცა პასუხად ჳმართებდა აშიკობასა.

“ტღენი გამოხდეს და გული უფრორე დამწვეს კვლავ ალთა,
ჴელარ ვუჳვრეტდი ლაშქართა, მინდორს თამაშად მავალთა;
ტარბაზს ვერ მივე; მკურნალთა დამიწყეს მოსლვა მრავალთა,
ტაშინ დავიწყე გარდახდა სოფლისა ლხინთა და ვალთა.

“ტათ ვერა მარგეს, მე გულსა ბინდი დამეცა ბნელისა,
სხვამან ვერავინ შემატყო დება ცეცხლისა ცხელისა;
სისხლი დამწამეს; მეფემან ბრძანა გახსნევა ხელისა.
ჴავიხსენ ფარვად პატიჟთა, არვისგან საეჭველისა.

“ჴელ-გახსნილი, სევდიანი, საწოლს ვიყავ თავის წინა;
ჩემი მონა შემოვიდა, შევხედე, თუ თქვას: რა მინა.
«ტონააო ღსმათისი»; შემოყვანა ვუთხარ შინა.
ჴულსა შინა დავუზრახე: «სა მპოვაო, ანუ ვინა?!»

“ტონამან წიგნი მომართვა, მე წავიკითხე ნებასა;
ჩინსა შევატყვევ, ლამობდა შეყრისა მოსწრაფებასა;
სასუხად ვსწერდი: «ჴამია, მართალ ხარ გაკვირვებასა;
ტოვალ, თუ მიხმობ, მე ნუ მეჭვ მოსლვისა დაზარებასა».

“ჴულსა ვარქვი, თუ: «ხახვარნი ეგე ვით დაგაღონებენ?
ღმირბარი ვარ, ხელმწიფე, სრულად ინდონი მმონებენ;
ღზრად შეიქმენ, საქმესა ათასჯერ შეაწონებენ,
ღუ შეიგებენ, მე მათთა არეთა არ მარონებენ».

“ღაცი მოვიდა მეფისა: “სწადლო ამბისა სმინება”.
ტოყვანა ვუთხარ; ებრძანა: “ჴმნაცა სისხლისა დინება?»
ტე ვჰკადრე: «ჴელი გავიხსენ, დამიწყო მოჯობინება,
ჩინაშე მოვალ, ამისთვის კვლა უფრო მმართვებს ლხინება».

“ღარბაზს მივე. ტეფე ბრძანებს: «ღმის მეტსა ნუ იქმ, აბა!»
ცხენსა შემსვა უკაპარტო, წელთა არა არ შემება,
ჴეჯდა, ქორნი მოუტივინა, დურაჯები დაინაბა,
ტშვილდოსანნი გასაგანა, იტყოდინ: «ჴაბა, შაბა!»

“შინა დავსხედით ნადიმად მას დღესა მინდორს რებულნი;
ტომღერალნი და მუტრიბნი არ იყვნეს სულ-დაღებულნი;
ტეფემან გასცნა მრავალნი თვალნი, ღარიბად ქებულნი.
ღუვსებელნი არ დარჩეს მას დღესა მათნი ხლებულნი.

“ჩეცდებოდი, არა მცალდა სევდისაგან თავის კრძალვად;
ჩიგონებდი, ცეცხლი უფრო მედებოდა გულსა ალვად;
ხემნი სწორნი წავიტანენ, ხემსა დავჯე, მთქვიან ალვად,
ყვექმენ სმა და ნადიმობა პატიუთა და ჭირთა მალვად.

“ტოლარემან შინაურმან ყურსა მითხრა ნაუბარი:
«ჩალი ვინმე ვიკითხავსო: «ნახვისა ამირბარი?»
ხეწართა მოუბურავს პირი, ბრძენთა საქებარი»;
ჩარქვი: «საწოლს შეიყვანე, ხემგან არის ნახმობარი».

“ღვედგე, მსხდომნი ნადიმობით აემზადნეს ასაყრელად;
«ჩადი” - ვუთხარ, - ნუ ასდგებით, მოვალ ხანთა დაუზმელად»;
ჩამოვე და საწოლს შევე, მონა დადგა კარის მცველად.
ჩული მივეც თმობა-ქმნათა აუგისა საკრძალველად.

“ნარსა შევდგე, ქალი წინა მომეგება, თაყვანის-მცა;
ტითხრა: «ტოლღვა თქვენს წინაშე კურთხეულ არს, ვინცა ღირსმცა!»
ჩამიკვირდა, მიჯნურისა თაყვანება ექმნა ვისმცა?
ჩთქვი: «ღრ იცის ამიკობა; თუმც იცოდა, წყნარად ზისმცა!»

“ყვევე, დავჯე ტახტსა ზედა; ქალი მოდგა ნოხთა პირსა,
ხემსა ახლოს დასაჯდომად თავი მისი არ აღირსა;
ჩარქვი: «ტანდა რად ჰზი შენ, თუ სიყვარული ჩემი გჭირსა?»
ტან პასუხი არა მითხრა, ჩემთვის ჰგვანდა სიტყვა-ძვირსა.

“მითხრა: «წლე ეგე სირცხვილად მედების გულსა ალობა:
ჴგონია, ჩემგან წინაშე მაგისტვის მომავლობა,
შაგრა აწ მიდებს იმედსა შენგან ცდისაღა მალობა.
ღმას თუ ღირს ვარ, ვერ ვიტყვი, მაკლია იმრთისა წყალობა».

“ღდგა, მითხრა: «ცქვენს კრძალვასა ჩემგან ცნობა უბნევია;
ჩუ მეჭვ, რაცა პატრონისა ბრძანებასა უთქმევია;
ჴზომ დიდი შემართება გულსა მისსა უთნევია,
ღმან წიგნმან გაგაგონოს, ჩემთვის რაცა უთქმევია».

**ჩუენი ჩუსეჩენ-ძეტაჟუნის
სეჟეტაჟუნს დუნე ბუნეთის
სუნათის**

**ჩიენი ჩესტან-ძარეჟანისა
სეჟარელსა თანა მიწერილი
პირველი**

“**ჩ**წიენი ვნახე, მისი იყო, ვისი მდაგავს ალი გულსა
ბოეწერა მზისა შუქსა: «ჩუ დაინევე, ლომო, წყლულსა;
ბე შენი ვარ, ნუ მოჰვედები, მაგრა ბნედა ცუდი მძულსა.
ღწ მსმათი მოგახსენებს ყველაკასა ჩემგან თქმულსა”.

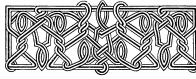
«ყედითი ბნედა, სიკვდილი რა მიჯნურობა გგონია?
სჯობს, საეჟარელსა უჩვენე საქმენი საგმირონია!
ჟატაეთს მყოფნი ყველანი ჩვენნი სახარაჟონია,
ღწ მათნი ჟაერნი ჩვენზედა ჩვენგან არ დასათმონია!

«ყენგან ჩემისა ქმრობისა წინასცა ვიყავ მნდომია,
ბაგრა აქამდის საუბრად კვლა ჟამი არ მომხდომია;
ბოღან ხელ-ქმნილსა გიჭვრეტდი ჟუბოსა შიგან მჯდომია,
ბანდა, ყველაი მასმია, რაცა შენ გარდაგხდომია.

«ბართლად გითხრობ, მომისმინე ესე, რაცა მოგახსენე:
ჩა, შეები ხატაელთა, თავი კარგად გამაჩვენე;
ჩიჯობს, ცუდად ნულარა სტირ, ვარდი კვლამცა რად დასტენე?
ბზემან მეტი რალა ვიყოს, აჰა, ბნელი გაგითენე!»

“ღსმათი მეუბნებოდა უშიშრად, არ მეკრძალოდა;
ჩემი რა გითხრა, რა ვიყავ, ლხინი რა დამეთვალოდა!
ღული მი და მო მიარდა, კრთებოდა და მელალოდა;
ძუნ პირი ჩემი გაბროლდა და ღაწვი გამელალოდა”

**ჩუგჩუ
საქართველო**

**ჩივი ჩივილია
საყვარელია**

“ჩვალთა დავიდევ უსტარი მე მისგან მონაწერია.
სასუხად ვსწერდი: «ჩთვარეო, შენმცა მზე ვით მოგვრია?
ჩე იმერთმან იგი ნუ მომცეს, რაც არა შენი ფერია!
სიზმრად მგონია, დარჩომა ჩემი ვერ დამიჯერია».

“**ჩ**სმათს ვუთხარ: «ჩე პასუხსა ამის მეტსა ვერ მივჭვდები;
ჩსე ჰკადრე: «სათგან მზეო, ჩემთვის ნათლად აღმოჭვდები,
ჩჰა, მკვდარი გამაცოცხლე, ამას იქით აღარ ვბნდები,
საცაღაა სამსახურსა, ვტყუვი, თულა ვერიდები».

“**ჩ**სმათ მითხრა: «ჩე მიბრძანა, ესე ვქმნათო, ესე სჯობდეს:
ჩინცა გნახოს, ჩემგან მისსა საუბარსა ვერა სცნობდეს,
ჩემად ნახვად მოვიდოდეს, შენ ვითამცა გაშიკობდეს;
“ა-ცა-მვედრა: ამირბარსა უთხარ, ასრე ნამუსობდეს».

“**ჩ**ვეკეთა ესე თათბირი, სიბრძნე ვულისა მისისა,
ჩისი, მხესაცა რიდება ჰქონდის ნახვისა ვისისა;
ჩისგან მომეცა მოსმენა არ საუბრისა მქისისა,
ჩისთა შუქთაგან უკუნსა ჰგვანდის სინათლე დლისისა.

“ღსმათს მივართვი რჩეული თვალი ოქროსა ჯამითა;
ძან მითხრა: «ღრა, არ მინდა, ვარ გამაძლარი ამითა».
ერთი აიღო ბეჭედი, მართ აწონილი დრამითა:
«ესე კმა ნიშნად, სავსე ვარ სხვად ხელის შესაბამითა».

ჭალი ადგა, წამოვიდა; მე ლახვართა გულსა მრიდეს,
ხსინმან ბნელი განმინათლა, დაშრტეს, ცეცხლნი რომე მწვიდეს;
ყვე დავჯე ნადიმადვე, ჩემნი სწორნი სადა სმიდეს.
ძხიარულმან საბოძვარი გავეც, ზამი გაადიდეს”.

**ჩუღნი ჩუხუხის
ჩუღუხი**

**ჩიგნი ჩარეღისა
ხატაელთანა**

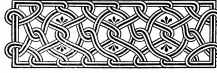
ქავგზავნე კაცი ხატაელს და ჩიგნი ჩემ-მაგიერი;
ტივსწერე: «ტიფე უნდოთა არისმცა ღმრთულებრ ძლიერი:
ტათი ერთგული გაძღების ყოველი სული მშვიერი,
უინცა ურჩ ექმნას, იქმნების თავისა არ-მადლიერი.

«ჩვენო ძმაო და პატრონო, თქვენგან არ გავიმწარებით;
უსე რა ჰნახოთ ბრძანება, აქამცა მოიარებით;
ცქვენ თუ არ მოხვალთ, ჩვენ მოვალთ, ზედა არ მოგეპარებით.
სჯობს, რომე გვნახნე, თავისა სისხლთა ნუ ეზიარებით».

“ჩაცნი გავგზავნენ, მე გულსა უფრო მომეცა ლხინები,
შარბაზს ვიშვებდი, დამევსო ცეცხლი წვად მოუთმინები;
ტაშინ სოფელმან საწუთრო მიუხვის, რაცა ვინები,
ღწ ხელ-მქმნა, რომე საახლოდ მხეცთაცა მოვეწყინები.

“სირველ გაჭრისა პირება, მერმე დაწყნარდეს ცნობანი;
ჩემთა სწორთაგან იყვნიან ჩემს წინა ნადიმობანი,
ტაგრა დამშლიდეს ლხინთაგან სურვილთა დიადობანი;
ხოგჯერ შემცვიან სევდათა, ვთქვნი საწუთროსა გმობანი”.

**ჩუხრჩინჩუჩინ ჩუჩუჩუს
ჩბბბ**

**ჩესტანისაგან ჩარიელის
ხმობა**

“ღესა ერთსა საწოლს მოვე მეფისა სრით წამოსრული,
ჩუჟე და მასვე ვიგონებდი, არ მიეცა თვალთა რული;
ჩიგნი მქონდა საიმედო, ამაღ ვიყავ მხიარული;
ჩარსა მცველმან მონა უხმო, უთხრა რამე დაფარული”.

«ძონააო ჩსმათისი», საწოლს ვუთხარ შემოყვანა.
ძოეწერა: «ჩიბრძანებსო», ვისი მესვა გულსა დანა.
ჩხინმან ბნელი განმინათლა, ამიფოლხვა ჯაჭვთა მანა,
ჩავე, მონა წავიტანე, რამცა ვუთხარ ამისთანა!

“ჩაღჩა შეველე, არა დამხდა კაცი ჩემი მოუბნარი;
ჩალი წინა მომეგება მხიარული, მოცინარი,
ძითხრა: «ჩაშად ამოგიდე, არ გასვია გულსა ნარი,
ძოდი, ნახე ვარდი შენი უფრჭვენელი და დაუმჭნარი».

“ჩმიგდო ქალმან ფარდაგი მძიმე თავისა ძალითა,
სადა დგა კუბო შემკული ბადახშითა და ლალითა;
ჩიგან ჯდა იგი პირითა მზისაებრ ელვა-მკრთალითა,
ძე შემომხედის ლამაზად მის მეღნის ტბისა თვალითა.

“შიდხან ვდეგ და არა მითხრა სიტყვა მისსა მონასურსა,
ოდენ ტკბილად შემომხედნის ვითამცა რა შინაურსა;
მსმათ უხმო, მოიუბნეს; ქალი მოდგა, მითხრა ყურსა:
«მწ წადიო, ვერას გითხრობს», მე კვლა მიმცა აღმან მურსა.

“მსმათ გამომყვა, წამოვე, ფარდაგი გამოვიარე,
ჩთქვი: «საწუთროლო, ვის წელან გული დარმანთა მიარე,
მაშინ მოგეცა იმედი, ლხინი რად გამიზიარე?»
ჟულმან გაყრისა სიძნელე კვლა უფრო დამიჭია-რე!

“მსმათ ლხინსა მიქადებდა, ჩავიარე შიგან ბალი;
მათხრა: «ჩგრე წასლვისათვის ნუ გაჩნია გულსა დალი,
სიმძიმელთა ერდო დახამ, სიხარულის კარი აღი;
სირცხვილი აქვს საუბრისა, მერმე თავსა ჰკრძალავს ლალი».

“მა ვუთხარ: «ბაო, შენგან ვეჭვ ამა გულისა წამალსა;
ხენაარ, სულთა ნუ გამყრი, ამბითა შრეტდი ამ აღსა,
ჩემთანა წიგნსა ნუ გასწყვედ შენ ზედა-ზედა მავალსა;
ძუ რას სცნობ ჩემთვის, არა ვეჭვ მე შენგან, არ, დანამალსა».

„შევვე, წამოვე, მდიოდა ნაკადი ცრემლთა მილისა;
საწოლს შემოვე, ხელ-ქმნილსა ღონე არ მქონდა ძილისა,
ყროლი და ლალი შევიქმენ მე ულურჯესი ლილისა;
მამე მერჩია, მეწადა არ-გათენება დილისა”.

**ჩუენ ჩეჩენი ბოქოხე, ჩეჩენი ჩიგნი ხატაელთა მეფისა, ჩარიელის
ჩინაშე მოწერილი პასუხად**

ჩატაეთს მყოფნი მოვიდეს, მათგან მოსლვისა დრონია,
სიტყვანი შემოეთვალნეს ლალნი და უკადრონია:
«ჩრცა თუ ჩვენ ვართ ჯაბანნი, არც ციხე-უმაგრონია,
ჩინ არის თქვენი ხელმწიფე? ჩვენზედა რა პატრონია?»

“ხოეწერა: «ჩამაზ მეფე ჩიგნსა გიწერ ჩარიერსა.
ჩამიკვირდა, რა ეწერა ჩიგნსა შენგან მონაწერსა!
ჩაგვარა თუ მანდა გეხმე, ვინ ვპატრონობ ბევრსა ერსა?
ჩმის მეტსა ნუმცა ვნახავ კვალა ჩიგნსა შენ მიერსა».

“ჩუბრძანე წვევა ლაშქართა, გავგზავნე მარზაპანია.
ჩგი ვარსკვლავთა ურიცხვი მოკრბეს ინდოთა სპანია,
ჩორით და ახლოთ ყველაი მართ ჩემკენ მონასხპანია,
ჩრთობ ლაშქრითა აივსო მინდორი, კლდე, კაპანია.

“ჩიცხლა მოვიდეს, არ ექმნა მათ შინა ხან-დაზმულობა;
ჩლლუმი ვნახე, მეკეთა ლაშქართა მოკაზმულობა,
ჩინაუქე და სიკეთე, კეკლუცად დარაზმულობა,
ჩაიჭთა მათთა სიმაღე, აბჯართა ხვარაზმულობა”.

“ღმართე დროში მეფისა, აღმითა წითელ-შავითა,
შილასა ვბრძანე გამართვა ლაშქრითა უთვალავითა,
თავსა ვსტიროდი, ვიტყოდი ბედითა მეტად ავითა:
«ჩუე თუ არ ვნახო, არ ვიცი, ვიარო ვითა და ვითა!»

“შინა მივე, დაღრეჯილსა გულსა სევდა მიიეფდა,
თვალთათ, ვითა საგუბარი, ცხელი ცრემლი გარდმომჩქეფდა.
«ჴედი ჩემი უბედური, - ვთქვი, თუ, - ჯერტვა ვერ გამეფდა!
ჴელმან ვარდი რად იხელთა, რათგან ასრე ვერ მოჰკრეფდა?»“

**ჩინოვანნი და მკვლევანნი
სწავნი-სწავნი ყოყოყნი**

**ქართლისა და ჩეხეთის
პირის-პირ შეხვერა**

ტონა შემოდგა, მივეცი საქმესა გაკვირვებულსა;
ქსმათის წიგნი მომართვა მე, მეტად შეჭირვებულსა,
ჩწერა: «ჩინოვანნი შენი მზე შენ, მისთვის მოსურვებულსა,
ტოდი, სჯობს მანდა ტირილსა, საქმესა ბედით ვებულსა».

“ჩითა მმართვედა, ეგზომი რამცა ვით გავიხარეო!
შეღამდა, წავე, ბაღისა მე კარი შევიარეო;
სად ქსმათ პირველ მენახა, მუნვე ჩნდა მდგომიარეო,
სიცილით მითხრა: «ჩამოვლე, მოგელის ლომსა მთვარეო».

“შემაველო სახლი, ნაგები კველუცად ბანის-ბანითა;
ჩამოჩნდა მთვარე ნათლითა გარე შუქ-მონავანითა,
წარდაგსა შიგან მჯდომარე შესამოსლითა მწვანითა,
საკრძალავი და ღარიბი, უცხო პირად და ტანითა.

“შევე, წავდეგ ნოხთა პირსა, მე დამიწყო ცეცხლმან შრეტად,
ჩუღსა ბნელი განმინათლდა, ზედა ლხინი ადგა სვეტად.
ტას ბალიში შემოვეგდო, მზისა შუქსა სჯობდა მეტად,
ჩემგან პირსა იფარვიდა, აიხედის წამის ჭვრეტად.

«ბრძანა, თუ: «ბრძანებ, ღმერთ, დაჯდეს, ამირბარსა!»
მა ბალიში დამართებით დადვა მას მზედ საქებარსა.
დავუ, მივეც გულსა ლხინი, საწუთროსა დამგმობარსა;
ბიკვირს, სულნი რადლა მიდგან, ვიტყვი მისგან ნაუბარსა!

«ბრძანა: «ბოლონ გეწეინა გაშვება უუბარისა,
ბზემან გაყრითა დაგაჭნე, ვითა ყვავილი ბარისა:
დავრჯიდა დენა ცრემლისა, ნარგისთათ ნაგუბარისა,
მაგრა ხამს ჩემგან სირცხვილი და რიდი ამირბარისა.

«ბუცა ჰმართებს დედაკაცსა მამაცისა დიდი კრძალვა,
მაგრა მეტი უარეა არა-თქმა და ჭირთა მალვა:
ბუ თუ ბე-პირ მიცინია, ქვე-ქვე მითქვამს იდუმალ ვა;
ბოლონ ქალი გამოგვზავნე, ვქმენ მართლისა შემოთვალვა.

«ბრძანებრთისა, მას აქათ, რაცა ორთავე ვიცითა,
ღწეა მიცოდი საშენოდ მითვე პირითა მტკიცითა;
ღმას შესჯერდი დიდითა ზენართა და ფიცითა.
ღეცრუო, იმერთმან მიწა მქმნას, ნუმცა ცხრითავე ვზი ცითა!

«მა, შეები ხატაელთა, ილაშქრე და ინაპირე;
იმერთმან ქმნას და გაგიმარჯვდეს, მორჭმულიმცა ჩემ კერძ ირე!
მაგრა რა ვქნა, კვლაცა ნახვა მომხვდებოდეს შენი ვირე?
ღული მომეც გაუყრელად, ჩემი შენთვის დაიჭირე!»

«ბოვანსენე: «ღრ მეწყალვის თავი შენთვის დასაწველად,
მაგრა რათგან დამარხინე, არ გამოსჩნდი ჩემად მკლველად,
ყენ სინათლედ თვალთა ჩემთა მიჩნდე მზეებერ სანახველად,
ღწ შევება ხატაელთა, მუნ გამოვჩნდე ლომი ქველად”.

«ჩწ რასაცა მე მაღირსებ, ხორციელი არა ღირს ა;
ტორწყალეება იჩქითია, იმრთისა ამაღ არა მკვირსა;
ყენთა შუქთა შემომადგამ, ბნელსა გულსა ზედა მჭვირსა,
ყენი ვიყო, სადამდისცა დამიყოფდეს მიწა პირსა».

«ხედა წიგნსა საფიცარსა შეჰვფიცე და შემომფიცა,
ტისგან ჩემი სიყვარული ამით უფრო დაამტკიცა:
«ღმენოსა მოწონება ვისიცაო გულსა მიცა,
იმერთი მომკლავს, ამას იქით თავსა ვეტყვი, ამას ვსწვრთი-ცა».

“ღავყავ ხანი მას წინაშე, სიტყვანიცა ტკბილნი ვთქვენით,
ჩჭამეთ ამო ხილი რამე, ერთმანერთსა ვეუბენით,
ტერმე ავდეგ წამოსავლად ტირილით და ცრემლთა დენით.
ტისთა შუქთა შვენებანი ნათლად მადგეს გულსა ფენით”.

“ტეძნელებოდა სიშორე მისი ბროლ-ბადახშ-მინისა.
ტე გამიახლდა სოფელი, მქონდა სიმრავლე ღხინისა;
ხემაღ ჩნდა იგი სინათლე ვთერთ მზედ ნაჩინისა,
ჩწ მიკვირს, მისსა გამყრელსა გული მიც კლდისა ტინისა!»

ჩვენი უსუნდოანი ჩვენი
ჩვენი უსუნდოანი ჩვენი

ჩვენი უსუნდოანი ჩვენი
ჩვენი უსუნდოანი ჩვენი

ღილასა შევეჯე, ვუბრძანე: “უსკარით ბუკსა და ნობასა!”.
სრულთა სპათასა ვერ გითხრობ არ შესასხდომლად მზობასა.
წომმან მივჭმართე ჩატაეთს, ვერვინ მიზრახავს ხრდლობასა,
ღვრისა ვლიდეს ლაშქარნი, არ გაივლიდეს გზობასა.

“წავაგდე მზღვარი ინდოთა, მეველო პაშტაი ხანია;
ტამაზის კაცი მემთხვია, ვინ ჩატაეთის ხანია,
შან მითხრა მოციქულობა გულისა მოსაფხანია:
«ჩვენთა მველთაცა დასჭამენ, ინდონო, თქვენი თხანია».

“შე შემომძღვნეს ტამაზისგან ძღვნად საჭურჭლე საშინელი,
შითხრეს: «ჩკადრებს, - ნუ ამოგვწყვედ, არის შენგან არ-საქმნელი,
ხენაარი გამოგვიღე, მით გვაბია ყელსა წნელი,
შორბეველად მოგახსენნეთ თავნი, შვილნი, საქონელი”.

«საცა შეგცოდეთ, შეგვინდევ, თვით ჩვენვე შეგვინანია;
ღუ ღმრთულებრ შეგვიწყალებდე, აქა ნუ მოვლენ სპანია;
ჩვეყანა ჩვენი არ აწყდეს, რისხვით არ დავგტყდენ ცანია;
ჩვენ მოგცეთ ციხე-ქალაქი, მოგყვნენ ცოტანი ყმანია».

“ჩვერდსა დავისხენ ვაზირნი, ვიუბნეთ, გავიზრახენით;
ძითხრეს, თუ: «ჰარო ყმაწვილი, ბრძენნი მით გკადრებთ გლახ, ენით:
ღრიან მეტად მუხთალნი, - ჩვენ ერთხელ კვლაცა ვნახენით, -
ღრამცა მოგკლეს ღალატად, არამცა ვივაგლახენით!»

«ჩვენ ამას ვარჩევთ, წახვიდე კარგითა მართ მამაცითა,
ხაშქარნი ახლოს გეკიდნენ, სცნობდენ ამბავსა კაცითა;
ჩულ-მართლად იყვნენ, მიენდე, აფიცე იმრთითა და ცითა,
ღრ დაგმორჩილდენ, შეპრისხდი რისხვითა კვლა და კვლაციითა».

“ტეკეთა ესე თათბირი, ვაზირთა ნავაზირები;
ყვესთვალე: «სამაჰ მეფეო, ვცან შენი დანაპირები;
სიკვდილსა გიჯობს სიცოცხლე, დაგვიდგამს ვერ ქვიტკირები;
ხაშქართა დავყური, ცოტათა წამოვალ, შენ კერძ ვირები».

“შათ ლაშქართაგან სამასნი კარგი მოყმენი, ქველანი
ჩანა წამომყვეს, წა-ცა-ვე, დავყარენ სპანი ყველანი,
ბავჰვედრე: «სადა მე მევლოს, ვლენით იგივე ველანი,
ღხლოს მომდევდით, მიშველდით, გიხმობ, თუ მინდენ შველანი».

“სამ დღე ვიარე, მემთხვია სხვა კაცი მისვე ხანისა.
ხვლა ეძღვნა უცხო მრავალი შესამოსელი ტანისა,
წბრძანა: «ტწადსო სიახლე შენ ლალისა და ჯანისა,
სა შეგეყარო, მაშინ სცნა შენ ძღვნობა ამისთანისა».

“ხვლაცა ეთქვა: «შართალია ეზომ ჩემი მონახსენი,
ტე თვით წინა მოგეგებვი, მესწრაფების ნახვა შენი».
ბოვასხენე: «ბია, იმერთო, ბრძანება ვქმნა მეცა თქვენი,
კვბილად ვნახნეთ ერთმანერთი, ვიყვნეთ ვითა მამა-ძენი».

“შენით წასრული ჩამოვხე ტევრისა რასმე კიდესა;
ხვლა მოციქულნი მოვიდეს, სალამად არ დამრიდესა;
ჩინა ტურფათა ტაიჭთა ძღვნად ჩემთვის მოზიდვიდესა:
«ქენსა ნახვასა მეფენი, - თქვეს, - მართლად ინატრიდესა».

“შითხრეს: «შეფე მოგახსენებს, მეცა შენ კერძ ვიარები,
სახლით ჩემით წამოსრული ხვალე ადრე შეგვერები».
მოციქულნი დავაყენენ, ხარგა დავდგი, არ მაზრები,
შეტად ამოდ ვუალერსე, ერთგან დაწვეს ვით მაყრები.

“ხარგი საქმე კაცსა ზედა აზომ თურე არ წახდების:
ერთი კაცი უკმო-რე-სწყდა, მოდგა, მალვით მეუბნების:
«წიდი მაცო თქვენი ვალი, ჩემგან ძნელად გარდიხდების,
ჟაწირვა და დავიწყება ჩემგან თქვენი არ იქმნების.

«შე მამისა თქვენისაგან ვარ ცოტაი განაზარდი.
ჩქვენი მესმა საღალატო, საცნობელად გამოვვარდი;
ძკვდარი მიმძიმ სანახავად ტანი მჭევრი, პირი ვარდი,
ყველასავე მოგახსენებ, გამიგონე, დამიწყნარდი”.

«ხომე ცუდად არ მოჰლორდე, ისი კაცნი გღალატობენ,
ერთგან შენთვის დამალულნი სპანი ასჯერ ათასობენ;
ხვლა სხვაგან გითქს სამი ბევრი, ასრე ფიცხლად მით გიხმობენ,
ღწვე თავსა არ ეწევი, ფათერაკსა შეგასწრობენ”.

«შეფე ცოტათ მოგვეგების, ვის მჭვრეტნი ვერ გელევიან;
შალვით ჩაიციმენ აბჯარსა, მიენდო, მით გეთნევიან;
ხვამლსა შეიქმენ, ლაშქარნი ყოველგნით მოგხვევიან.
სა ერთსა გცემდენ ათასნი, ეგრეცა მოგვერვიან».

“შას გაცხა ამოდ ვეუბენ და მადლსა გარდვიხდიდა:
«სომე არ მოკვდე, შემოგზლო, შენ ამას ინატრიდა;
ღწ ამხანაგთა არ გიგრძნან, წადი, მათთანა ვლიდა,
ღუ დავივიწყო, უთუოდ მემცა ვარ განაკიდა!»

“ღრვის გავენდევ სულ-დგმულსა, დავმაღე ვითა ჭორია.
საცა იქმნების, იქმნების, ყოვლი თათბირი სწორია!
შაგრა სპათაკენ გავგზავნე კაცი, თუ გზაცა შორია,
ყვესთვალე: «მოცხლად წამოდით, მოგრაგნეთ მთა და გორია».

“შე დილასა მოციქულთა სიტყვა ტკბილი შევუთვალე:
«სამაზს ჰკადრეთ: “შოგეგებვი, მოდი, მოვალ მეცა მალე».
ჩახევარ დღე სხვა ვიარე, ჭირსა თავი არ ვაკრძალე.
ჴანგებაა, დღესცა მომკლავს, ქვემცა სადა დავიმაღე?!

“ჴედსა რასმე გარდავადეგ, მინდორს მტვერი დავინახე;
ჴთქვი, თუ: «შოვა სამაზ მეფე; ჩემთვის უდგამს თუცა მახე,
ჩემი გაჰკვეთს ხორცსა მათსა ხრმალი ბასრი, შუბი ახე».
შაშინ ვუთხარ სპათა ჩემთა, სახე დიდი დავუსახე.

“ჴთქვი, თუ: «თმანო, ისი კაცნი ჩვენ ღალატსა გვიდგებიან,
შკლავთა თქვენთა სიმაგრენი ამისთვისმცა რად დალბიან?
ჴინცა მოკვდეს მეფეთათვის, სულნი მათნი ზეცას რბიან.
ღწ შევებნეთ ხატაელთა, ხრმალნი ცუდად რას გვაბიან?»

“ჴუბრძანე ჩაცმა აბჯრისა ღალმან სიტყვითა ხაფითა;
შავეკაზმენით საომრად ჯაჭვ-ჯავშანითა, ქაფითა;
საზმი დავაწყევ, მივჰმართე, წავე დიდითა სწრაფითა,
შას დღესა ჩემი მებრძოლი ჩემმანვე ხრმალმან დაფითა.

“შივეახლენით, შეგვატყვევს მათ ტანსა აბჯარ-ცმულობა;
დაცი მოვიდა, მომართვა მეფისა მოციქულობა;
ქთქვა, თუ: «ჴამად გვანია ჩვენ თქვენი არ-ორგულობა,
ჩბჯრითა გხედავთ, შეგვქმნია აწ ამაღ გულ-ნაკლულობა».

“შევსთვალე, თუ: «ტყვა ვიცი, რაცა ჩემთვის გაგიგია;
ჩქვენ რასაცა სთათბირობდით, არ იქმნების, არ, იგია!
ჴრძანეთ, მოდით, შეგვებენით, ვითა წესი და რიგია,
ტყვა თქვენად დასახოცლად ხელი ხრმალსა დამიგია».

“სა მივიდა მოციქული, კვლაცა რადლა გამოგზავნეს!
ჩვამლი შექმნეს ლაშქართათვის, დამალული გაამჴაღავნეს;
სამალავით გამოვიდეს, თაგნი ორგნით აქარავნეს,
შექმნეს რაზმი მრავალ-კეცი, თუცა, ღმერთო, ვერა მავნეს.

“შუბი ვსთხოვე, ხელი ჩავყავ მუზარადის დასარქმელად;
საომარად ატეხილი ვიყავ მათად გამტეხელად;
ქრთსა წავსწვდი უტევანსა, წავგრძელდი და წავე გრძელად.
ტათ ურიცხვი რაზმი ეწყო, წყნარად დგეს და აუშლელად.

“ჩხლოს მივე, შემომხედეს, «შმაგიაო», ესე თქვესა.
ტუნ მივჴმართე მკლავ-მაგარმან, სად უფროსი ჯარი დგესა;
დაცს შუბი ვჴკარ, ცხენი დავეც, მართ ორნივე მიჴხდეს მზესა,
შუბი გატყდა, ხელი ჩავყავ, ვაქებ, ხრმალო, ვინცა გლესა!

“შიგან ასრე გავერივე, გნოლის ჯოგსა ვითა ქორი,
დაცი კაცსა შემოვსტყორცი, ცხენ-კაცისა დავდგი გორი;
დაცი, ჩემგან განატყორცი ბრუნავს ვითა ტანაჯორი,
ქრთობ სრულად ამოვწყვიდე წინა კერძო რაზმი ორი.

“ერთობილი მომეხვივნეს, მგრგვლივ შეიქმნა ომი დიდი;
ჩვენი რასაცა, ვერ დამიდგის, სისხლსა მჩქეფურსა აღმოვღვრიდი;
ცხენსა კაცი გაკვეთილი მანდიკურად გარდავჭკიდი.
სითცა ვიყვი, გამეცქიან, მათ შექმნიან ჩემი რიდი.

“სალამო-ჟამ დაიზახა ქედით მათმან დარაჯამან:
«ჩუღარა სდგათ, წადითო, კვლა მოგვხედნა რისხვით ცამან:
ბოვა მტვერი საშინელი, შეგვაშინა ამაღ ამან,
ჩუთუ სრულად ამოგვწყვიდნეს უთვალავმან, ბევრმან სპამან».

“ჩემნი ლაშქარნი, რომელნი წამომეტანნეს მე არა,
თა ეცნა, წამოსულიყვნეს, ღამე-წამორთვით ეარა;
ჩერ დაიტევდა მინდორი და არე მთათა ეარა,
ჴამორინდეს, სცემდეს ტაბლავსა, ბუკმან ხმა გაიზეარა.

“ვი ნახეს, გასაქცევლად გაემართნეს, შევჭვივლენით;
ჩუენი, ჩვენგან ნომარნი, ომითავე გარდავვლენით.
თამაზ მეფე ჩამოვადგე, ერთმანერთსა გავვხრმლენით,
ბისნი სპანი ყველაკანი დავიპყრენით, არ მოვკლენით.

“ოკანანიცა ლაშქარნი მოესწრნეს მათ გაქცეულთა,
ბაუწყეს პერობა, ჩამოყრა შეშინებულთა, ძლეულთა;
ბილისა მიჰხვდა ნაცვალი ბილ-მკრთალთა, ღამე-თეულთა,
ჩყვეთა მრთელთაცა არ აკლდა კვნესა, მართ ვითა სნეულთა.

“ბას ადგილსა ნომარსა გარდავხედით მოსვენებად.
ჩელსა ხრმლითა დავეკოდე, წყლულად მაჩნდა, არ-ნაღებად;
ჩემნი სპანი მოვიდიან საჭვრეტლად და ჩემად ქებად,
ჩერ იტყვიან, ვერ მიმხვდარან ქებასაცა მოხსენებად.

“ერთსა კაცსა ეყოფოდეს, დიდებანი რომე მჭირდეს;
ზოგთა შორით დამლოცვიან, ზოგნი კოცნად გამიპირდეს;
ძომელთაცა გავეზარდე, დიდებულნი ამიტირდეს,
ჩემგან ხრმლითა განაკვეთი ნახეს, მეტად გაუკვირდეს.

“ჟავგზავნენ ყოვლგნით ლაშქარნი, ალაფი ავალებინე,
ერთობ სავსენი მოვიდეს, თავიცა ვალალებინე,
ჩემთა მებრძოლთა სისხლითა მინდორი შევალებინე,
ძრ ვბრძოლე, კარი ქალაქთა უომრად გავალებინე.

“ძამაზ ვარქვი: «ქემიგია საქმე შენი სამუხთალე,
ძწ ვგრეცა შეპყრობილმან თავი გამოიმართალე,
სიმაგრეთა ნუ ამაგრებ, ყველა ხელთა მომათვალე,
ძვარა შენი შეცოდება მემცა ზედა რად წავსთვალე?»

ძამაზ მითხრა: «ძლარ არის ამის მეტი ჩემი ღონე,
ერთი ჩემი დიდებული მომეც, ზედა მაპატრონე,
ციხოვანთა გავუგზავნო, საუბარი გამიგონე,
ჩელთა მოცემე ყველაკასა, განაღამცა შენ გაქონე!»

“ძივეც ერთი დიდებული, თანა ყმანი წავატანენ,
ციხოვანნი ერთობილნი ჩემს წინაშე მოვიყვანენ,
ჩელთა მომცნეს სიმაგრენი, ომნი ასრე შევანანენ,
საჭურჭლენი სიმრავლითა რასამცა ვით დავაგვანენ!

“ძაშინლა შევე ჰატაეთს მოვლად და მოსათვალავად;
ძლიტენი საჭურჭლეთანი მომართვნეს დაუმაღავად;
ძივეყანა ჩავსხი, ვუბრძანე: «იცენით თქვენ უკრძალავად,
ძზემან არ დაგწვენ, იცოდით, დაგყარენ გაუგვალავად».

“საჭურჭლენი გარდავანახენ თავის-თავის, კიდის-კიდე.
ოცხო ფერთა საჭურჭლეთა, დავშვრები, თუ მოვსთვალვიდე;
წრთვან ვნახე საკვირველი ყაბახა და ერთი რიდე,
წუმცა ჰნახე, სახელისა ცოდნასაცა ინატრიდე!

“ჩერა შევიგენ, რა იყო, ანუ ნაქმარი რაულად!
ჩისცა ვუხვენი, უკვირდის, იმრთისაგან თქვის სასწაულად;
წრცა ლარულად ჰგებოდა მას ქსელი, არ ორხაულად;
სიმტკიცე ჰგვანდის ნაჭედსა, ვთქვი ცეცხლთა შენართაულად.

“იგი საძღვნი მისად დავდე, ვისი შუქი მანათობდა;
შეფისათვის დავარჩივე, საარმაღნი რაცა სჯობდა:
წორ-აქლემი ათჯერ ასი, - ყველაკაი წვივ-მაგრობდა, -
წატვირთული გავუგზავნე, ამბავსაცა კარგსა სცნობდა”.

**ჩუგნი ჩუგნი ჩუგნი ჩუგნი
ჩუგნი ჩუგნი ჩუგნი ჩუგნი
ჩუგნი ჩუგნი ჩუგნი ჩუგნი**

**ჩინი ჩინი ჩინი ჩინი
ჩინი ჩინი ჩინი ჩინი
ჩინი ჩინი ჩინი ჩინი**

ჩინი დავეწერე: «ჩუგნი, სვემცა არს თქვენი სვიანად!
ჩუ ხატაელთა მიმუხლთეს, - თუცა მათ ეცა ზიანად, -
ჩემი ამბავი დასტური ამაღ გაცნობე გვიანად;
ჩუგნი შევიპყარ, მოგივალ მე ალაფიან-ტყვიანად».

“სა ყველაი დავიურვე, ჩატაეთით გავემგზავრე,
ჩამოვიხვენი საჭურჭლენი, სახელმწიფო დავიავრე,
ჩერ მოვეყავ აქლემითა, აზავრები ვააზავრე,
ჩოვირჭვენი და მოვივლინე, რაცა მწადდა, აგრე ვყავრე.

“ჩატაეთისა ხელმწიფე მომყვანდა შეპყრობილია.
ჩინოეთს მივე, მეგება ჩემი გამზრდელი ტკბილია;
სა ქება მითხრა, არ ითქმის, ჩემგან სათქმელად წბილია!
ჩელი გამიხსნა, შემომკრა მან სახვეველი ლბილია.

“ჩდგნეს ტურფანი კარავნი მოედანს ჩამოდგომილსა,
საუბრისა და ჭვრეტისა ჩემისა მას მონდომილსა.
ჩას დღესა ედვა ნადიმი მას შიგან გარდახდომილსა;
ჩიალერსებდა, მიჭვრეტდა ჩინაშე ახლოს ჯდომილსა.

“შას ღამით ვსხედით ნადიმად, მუნ ამოდ გავიხარენით,
შილასა ქალაქს შევედით, მოედნით ავიყარენით;
ჰეფემან ბრძანა: «ხაშქარნი უხმენით, შემოჯარენით,
შდეს ხატაელი მიხვენეთ, ტყვენიცა შემომგვარენით!»

“სამაზ მეფე მას წინაშე შეპყრობილი მოვიყვანე;
ჴკბილად ნახა ხელმწიფემან, ვითა შვილი სააკვანე.
ღრგული და მოღალატე ნამსახურსა დავამგვანე,
რსე არის მამაციისა მეტის-მეტი სიგულვანე!

“შას მეფესა ხატაელსა უმასპინძლა, უალერსა,
ჴამიერად უბრძანებდის საუბარსა მათსა ფერსა.
ცისკრად მიხმეს, მიბრძანებდეს მე სიტყვასა ღმობიერსა:
«ჴუნდობო ხატაელსა, მას აქამდის შენამტერსა?»

“ჰე ვჴკადრე: «იმერთი ვინათგან შეუნდობს შეცოდებულსა,
ღყავით თქვენცა წყალობა მას ღონე-გაცუდებულსა».
სამაზს უბრძანებს: «იცოდი, გაგზავნი შეწყალებულსა,
შაგრა ნუ გნახავთ კვლაცაღა ჩვენს წინა გაწბილებულსა!»

“ჴარაჯა დასდევს, შეჴკვეთეს დრაჴკანი ასჯერ ასია,
ღვლა ხატაური მრავალი, სხვა სტავრა, სხვა ატლასია.
ჰერმე ყველაი დამოსა, იგი და მისი ხასია,
ჴეწყალებული გაგზავნა, უყო რისხვისა ფასია.

“ჴატაელმან დაუმაღლა, დადრკა, მდაბლად ეთაყვანა,
შოახსენა: «ღრგულობა თქვენი იმერმან შემანანა.
ძულა ოდეს შე-ღა-გცოდო, მაშინ მომკალ მეცა განა!»
ჩავიდა და ყველაკაი მისი თანა წაიტანა.

“თოვიდა გაცი მეფისა, ცისკრობს, არ დანაღამია;
უბრძანა: «შენგან გაყრილვარ მას აქათ თვეო სამია,
ტინდორს მოკლული ისრითა ნადირი არ მიჭამია,
ღრ დამაშვრალხარ, წამოდი, თუცა დაშვრომის ჟამია».

“შევეკაზმე, დარბაზს მივე, დამხვდა ჯარი ავაზისა,
შავარდნითა სავსე იყო სრულად არე დარბაზისა,
ტეფე ქვე ჯდა შეკაზმული, მშვენებითა მსგავსი მზისა;
ჟაესარნეს მისლვა ჩემი ტურფისა და ლამაზისა!

“იდუმალ ცოლსა ეუბნა, მართ ჩემგან უცოდნელია:
«ომით მოსრული ტარეილ საჭვრეტლად სასურველია,
თან განანათლოს მჭვრეტელთა გული, რაზომცა ბნელია;
საცა დაგვედრო საქმნელად, ქმენ, არა საზოზნელია.

«ღწ მითქვამს საქმე უშენოდ, შენცა ცან ესე მცნებული:
სათგან ქალია სამეფოდ ჩვენგანვე სახელ-დებული,
ჟინცაღა ნახავს, აწ ნახოს, აჰა დღე, ედემს ხლებული,
ჟვერდსა დაისვი, ორნივე სრას დამხვდით, მოვალ შვებული».

“თოვინადირეთ მინდორი, ძირი მთისა და გორისა;
იყო სიმრავლე ძაღლისა, შავარდნისა და ქორისა.
ჟდრე დავბრუნდით, ვიარეთ არ ეჯი გზისა შორისა.
ჟღარ იბურთეს, დაშლა ქმნეს თამაშობისა ორისა.

“ხემთა მჭვრეტელთა მოეცვა ქალაქი, შუკა და ბანი.
ომ-გარდახდილსა მშვენოდეს მე ენიანნი კაბანი;
ფერმხდილ-გვარად ვშვენოდი ვარდი, ცრემლითა ნაბანი,
ჟინცა მიჭვრეტდის, ბნდებოდის, - მართლად არს, არ კატაბანი.

“სიდენი რომე მეშოვნეს ქალაქსა ხატაელთასა,
იგი მეხვივნეს, მშვენოდეს, ვახელებ გულსა ხელთასა.
ბეფე გარდახდა, დარბაზსა შევედით ჩემთა მზრდელთასა,
ყვეხედენ, დავჰკრთი ელვასა ღაწვთა მზეებერ ნათელთასა.

“ბას მზესა ტანსა ემოსნეს ნარინჯის-ფერნი ჯუბანი,
ხურგით უთქს ჯარი ხადუმთა, დას-დასად, უბან-უბანი;
სრულად ნათლითა აევსო სახლი, შუკა და უბანი,
ბუნ ვარდასა შუა შვენოდეს ძოწ-მარგალიტნი ტყუბანი.

“ჩაომარსა, დაკოდილსა ხელი ყელსა ჩამომება.
ბედოფალი საჯდომთაგან ადგა, წინა მომეგება,
ჩითა შვილი გარდამკოცნა, ღაწვი ვარდი დამილება,
ბითხრა: «ჩუ ეჭვ ამას იქით, თულა მტერი შე-ღა-გება».

“ჩხლოს დამისვეს ადგილსა, მუნ, სადა მეამებოდა.
ბირის-პირ მიჯდა იგი მზე, გული ვისთვისცა კვდებოდა.
ბალვით ვუჭვრეტდი, მიჭვრეტდა, სხვად არად მეუბნებოდა;
ბვალნი მოვსწყვიდნი, სიცოცხლე ამითა მეარმებოდა.

ყეიქმნა სმა და პურობა, მსგავსი მათისა ძალისა;
სხვა გახარება ასეთი არს უნახავი თვალისა!
ჩამი და ჭიქა - ყველაი ფეროზისა და ლალისა.
ჩრვისი ბრძანა მეფემან არცა გაშვება მთრვალისა.

“ბე მუნა მყოფი მივეცი შვებასა მეტის-მეტასა.
ჩრ შემომხედნის, შევხედნი, ცეცხლმან დამიწყის შრეტასა;
ბაცთა კრძალვასა ვაწვევდი გულსა შმაგსა და რეტასა.
ბა უამეა პირის-პირ საყვარელისა ჭვრეტასა!

“ბაგდეს მდერა მუტრბბბბ, “სულეთო!”, ბავი ბარბან;
ბბბბბბბბ: «ჰვილო ზარბელ, ვბბ ბბბბბბბ, ვბბ ბბბბბბბბბბ?!”
რეტარბბ ბვბბბბბ, მებბბბბბბ მბბ რვბბბბ ვბგლბს არბბან;
ბბბბბბბბბბ ბენბბ მბგვრეტელბბ, არ ცუბბბბ ბმგვბბბბბბბ.

«ღწ ბუცბ გმბრბბბბ ბემბბბბ, ვბს მბრბბბბბბბ მბგბბბბბბბბბბ,
ღრ ბემბბბბ, მბგბ კბბბბბბ არ ბგბბბბ: ტურბბბბბ გბმენბბბბ;
ღწ ბქბბბბბბბ ბსბ სბჭურბბბბ, ვბს ბუქბბ მბგბბბბბბბბ.
ბვბბ ბემბბბბბ, რბცბ გწბბბ, რვბბბბბბ ბუბბბბბ გრცბბბბბბბ».

“ბბბბბბბბბბბ ბსბბ კლბბბბბბ ბსბბბბ სბჭურბბბბბბბბბბ;
ბბბბბბბბ-ბვც ბბ ბბბბბბბბ ბბბბბბბბ ბბბბბბ სვბბბბბ;
ბბბბბბბ, ბბბბბ ბბბბბბ, ბვბბბ ბბბ მზბბბ მზბბბბბბ,
ბბ ბბსბბბბ, ბბბბბ ბბბ ბბბბბბბბ ბბბბბბბბბბბბბბბბბბბ!

“ბვბბბბბ ბბბბბ მზბბბბბბ, მბბბბბბბ სმბ ბბ ბბბბბ;
ბვბბ ბბბბბბბბბ ბბბბბბბ, ბბბბბბბ ბბ ბბბბბბ ბბბბბ.
ბბბბბბბბ ბბბბბბბ, ბბბბბბბ მწუბბბბბ ბბბ რბ,
ბბბ-ბბბბბბბბბ სბბბბბბბბ სბბბბბბბბ ბბბბბბბბ ბვბბბ.

“ბვბბბბბბბ, მბბბბბბბბ სმბ ბბბბბბბბბბბ მბბბბბ.
სბწბბბბ ბემბბბ, ბემბბბბბბ ბბბბბ მბბბ ბბბბ რბბბბბ.
ბბბბ ბრ მქბბბბბ ბბბბ-ქბბბბბბბ მბ ბბბ ბვბბბბბბბ ბრბბბბბ.
ბბბბბბბბბბ, მბბბბბბბბბ ბბბბბბბ მბსბბბბ ბვბბბბბბბ”.

ჩვენს ჩვენი-ნათესაურს
საქართველოს ჩვენს

ჩვენი ჩვენი-ნათესაურს
საქართველოს თანა

ტონა მოვიდა, მიაბოლ ამბავი მე მართალია:
«(ჩქვევსა ამბავსა იკითხავს აჯიღოსანი ქალია».
ბაშინვე ვიცან, ავიჭერ, ჩქარ-ჩქარად გულ-გამკრთალია;
ბოვიდა, ვნახე ასმათი ჩემთანა მომავალია.

“ბე ვისთვის ვკვდები, მემამა ასმათის ნახვა მე მისად.
ბღარ მივუშვი, ვაკოცე, ქმნადლა თავგანის-ცემისად;
ბელი მოვპყიდე, დავისვი ახლოს ტახტისა ჩემისად,
ბეპყითხე, თუ: «ჩვეტარ, მისულა მორჩი ალვისა ხე მისად?

«ბოიმბე მისი ამბავი, სხვად ნურად მეუბნებია!»
ბოთხრა, თუ: «ბკადრებ ამბავსა, აწ ჩემგან არ-სათნებია,
ბღეს ერთმანერთი გინახავს და ბურფად მოგწონებია,
ბწ კვლაცა ცნობა ამბისა მას ჩემგან უბრძანებია».

“ჩვენი მომართვა, ჩავხედენ, პირისა თემთა მთენისა.
ბწერა: «ბნახე სიტურფე წყალ-ჯავარისა შენისა.
ბმ-გარდახდილი ბშვენოდი, ბენატევები ცხენისა,
ბრ-ავი მიჩანს მიზეზი ჩემისა ცრემლთა დენისა.

«იმერთმან თუ მცა ენა ჩემი ქებად შენდა უშენოლა,
ყენთვის მკვდარი, აღარ ვიტყვი, მაშა მომკლავ უშენოლა;
ჭზემან ლომსა ვარდ-გიშერი ბალი ბაღჩად უშენოლა;
ყენმან მზემან, თავი ჩემი არვის ჰმართებს უშენოლა!

«(ჩუგა მიგდის ღვარი ცრემლთა, მაგრა ცუდად არ იდენო,
ჩმას იქით ნულარა სტირ, ჭირსა თავი არიდენო;
ყენნი მჭვრეტნი ჩემთა მჭვრეტთა აგინებენ, არ იდენო;
სომე წელან მოგეხვივნეს, იგი ჩემთვის არიდენო.

«იგი მე მომცენ რიდენი, რომელნი წელან გშვენოდეს,
სა მნახო, შენცა გეამოს, შენეულითა მშვენოდეს;
უსე სამკლავე შეიბი, თუ ჩემი გა-ლა-გვლენოდეს,
ერთი ასეთი ცოცხალსა სხვა ღამე არ გაგთენოდეს»“.

ჩუბუჩუბუჩუბუ ტირილ ტირს, ჭირი ეათასების;
ჩუბუ: “ჩუ მაქვს სამხრე, რომელი კვლა წინას მკლავსა მას ების!»
ჩუბუ შეიხსნა, მოილო, თვალვით არ დაიფასების,
სირსა დაიღვა, და-ცა-ბნდა, ქვე მკვდართა დაედასების.

ჩსრე წვა, რომე არ ჰგვანდა მკვდარი სამარის კარისა,
ბრგნით ჩანს ლები მჯილისა, მართ გულსა გარდნაკარისა;
ჩსმათს სდის ღვარი სისხლისა, ღაწვთაგან ნახოკარისა,
ბვლა წყალსა ასხამს, უშველის, ხმა ისმის მუნ წკანწკარისა.

ჩვთანდილცა სულთქნა მწარედ, დაბნედილსა შემოსჭვრიტნა;
ჩსმათ ვამნი გაამრავლნა, ცრემლმან მისმან ქვანი ხვრიტნა;
ბერმე სულად მოაქცია, ცეცხლნი წყლითა დაუშრიტნა;
ჩუბუ: “ცოცხალ ვარ, საწუთრომან აწცა ჩემნი სისხლნი ხვრიტნა!»

ჩუ წამოჯდა ფერ-მიხდილი, აყოლებდა თვალთა რეტად.
ჩარდი სრულად შექმნილიყო ზაფრანად და ვითა სპეტად.
ბიღნან მათად არა სცალდა საუბრად და არცა ჭვრეტად,
ბარჩომა და არ-სიკვდილი მას უმძიმდა მეტის-მეტად.

ღვთანდილს უთხრა: “უსმენდი, ცნობა მიც თუცა ხელისა,
ჴითხრა ამბავი ჩემი და ჩემისა დამმარხველისა;
უსხინად მიჩნს შეყრა მოყვრისა მის, შენგან შეუყრელისა,
ტყ მიკვირს ჩემი სიცოცხლე, ასრე დარჩომა მრთელისა!

“ღსმათის ნახვა მეამა, ჩემგან დად საესავისა.
ჩიგნი რა ვნახე, მომართვა ესე საბამი მკლავისა.
ტკლავსა შევიბი მაშინვე, მოვიხსენ რიდე თავისა,
იგი უცხო და ღარიბი, მტკიცისა რასმე შავისა”.

**ჩუენ ჩტაოუნსე სეჟიჟტოუნსე
ტუნე უნსეჟე**

**ჩიენი ჩარიელისა საყვარელსა
თანა პასუხად**

ტიუწერე: «ტზეო, შუქი შენი, შენგან მონაფენი,
ჴულსა მეცა, გამიცუდდეს სინაუქე-სიალფენი;
ჴელმან შენნი განვიცადენ სინატიფე-სიტურფენი,
სულთა ნაცვლად სამსახურნი რადმცა ვითა გიმუქფენი?!

«ტაშინ, ოდეს დამარჩინე, სულთა სრულად არ გამყარე,
ჩწ ჩემთვისცა ესე ჟამი მასვე ჟამსა დავადარე;
სამსრე შენი მომივიდა, შემოვობი მკლავსა გარე,
ტომე მმართვეს სისხარული, ეგზომიმცა რა ვიხარე?!

«ჴანალამცა ვიწინაშე, აჰა რიდე, რომე მთხოვე;
ჴაბაჩაცა ასეთივე, ამისებრი ვერა ვპოვე;
ბაბნედილსა ნუ დამაგდებ, მიშველე რა, მარგე, მოვე;
სოფელს მყოფსა უშენოსა კაცსა ვისმცა შევეპოვე!»

“ჴალი ადგა, გამეყარა. დავწევ, ამოდ დამეძინა,
ტაგრა შევკრთი, საყვარელი ჩემი ვნახე ძილსა შინა;
ჴამედვიდა, აღარა მყვა, სულ-დგმულობა მომეწყინა,
ჩამე ასრე გავათენე, მისი ხმაცა არ მესმინა”.

**სიყურე ნურსენ-ბრატუნის
ფიქციური**

**სიყურე ნურსენ-ბრატუნის
გათხილვის**

ბილასა ადრე სრას მიხმეს, დღე რა ქმნა მწუხრმან ჟამითა;
წვდევ, ვცან მათი ამბავი, წასლვა ვქმენ მითვე წამითა;
ჩინახე, ორნივე ერთგან სხდეს ხასითა ოდენ სამითა,
სა მივე, მითხრეს დაჯდომა, წინაშე დავჯე სკამითა.

“შიბრძანეს, თუ: “ღმერთმან ასრე დაგვაბერნა, და-ცა-გვლია;
ყამი გვახლავს სიბერისა, სიყმაწვილე გარდგვივლია;
ყმა არ მოგვცა, ქალი გვივის, ვისგან შუქი არ გვაკლია,
ყმისა არ-სმა არად გვაგვა, ამათ ზედან წავგვივლია.

«ღწ ქალისა ჩვენისათვის ქმარი გვინდა, სად მოვნახოთ,
სომე მისვცეთ ტახტი ჩვენი, სახედ ჩვენად გამოვსახოთ,
სამეფოსა ვაპატრონოთ, სახელმწიფო შევანახოთ,
ღრ ამოვწყდეთ, მტერთა ჩვენთა ხრმალი ჩვენთვის არ ვამახოთ».

“ჩქევი: «ჩქევენი ძისა არა-სმა გულსა ვით მიეფარების,
ჩაგრა კმა ჩვენად იმედად, ვინ მზესა დაეფარების;
ჩისცა სთხოვთ შვილსა სასიძოდ, მას დიდად გაეხარების,
სხვამცა რა გკადრეთ! თვით იცით, მაგას რა მოეგვარების».

“შავიწყეთ რჩევა საქმისა, გული მიც, თუცა მელია;
ჴოქვი: «ჩემგან დაშლა ამისი არ ითქმის, არ-საქმნელია!»
ბრეფემან ბრძანა: “ჩვარაზმშა, ხელმწიფე ხვარაზმელია,
ბრე მოგვცემს შვილსა სასიძოდ, მისებრივ არ-რომელია».

“ბრე პირველვე დაესკვნა, მათ ესე შეეცყებოდა;
ჴრთმანერთსაცა უჭვრეტდეს, სიჭყვაცა აგრე სწებოდა.
ჩემგან დაშლისა კადრება მართ ამბად არ ეგებოდა,
ბრედენ დავმიწდი, დავნაცრდი, გული მი და მო კრთებოდა.

“ბედოფალმან თქვა: «ჩვარაზმშა მეფეა მორჭმით მჯდომელი,
ბრათსამცა შვილსა სასიძოდ ჩვენთვის სხვა სჯობდა რომელი?»
შეცილებამცა ვით ვჰკადრე, რათგან თვით იყო მნდომელი!
ბრეწმობა დავკრთე, დაესკვნა დღე ჩემი სულთა მხდომელი.

“ჩავგზავნეს კაცი ხვარაზმშას წინა შვილისა მთხოელი;
შესთვალეს: «ჩახდა უმკვიდროდ სამეფო ჩვენი ყოელი;
ბრეს ერთი ქალი საძეო, არ კიდე-გასათხოელი,
ბრე მოგვცემ შვილსა სამისოდ, სხვასა ნულარას მოელი».

“ბაცი მოვიდა, ავესო ჯუბაჩითა და რიდითა,
ჩაჰხარებოდა ჩვარაზმშას სიხარულითა დიდითა;
ჴბრძანა: «ბრეგვხვდა ბმრთისაგან, ჩვენ რომე ვინატრიდითა!
ბრე ვით მაგისებრსა შვილსამცა ჩვენ ხელსა რასა ვჰხდიდითა!»

“ბვლა გაგზავნენეს სხვანი კაცნი სასიძოსა მოყვანებად,
ბრეჰვედრეს, თუ: «ჩუ აყოვნებთ, მოდით ჩვენად ნაბრძანებად».
ბრე მამვრალი, ნაბურთალი საწოლს შევე მოსვენებად,
ჩაულსა სევდა შემეყარა, ვიწყე ჭირთა მოპოვნებად”.

მეტყველებს და მომწერს-მეტყველებს
დადგის და დადგის

მართლმადიდებელი და მართლმადიდებლის
თათბირი და გამორჩევა

“**მ**ეტყველებს სევდამან მიმწერს გულსა დაცემად დანისად.
მსმალის მონა შემოდგა, მე ვვე ლალი და ჯანი სად,
მინი მომართვა, ეწერა: «ვინ სხან ალვისა ტანისად,
მდრე მოდიო, გიბრძანებს, დაუყოვნებლად ხანისად».

“მევე, წავე, ბაღას მივე. მითა სცნობდე ლხინთა ზომით!
ყალბა შეველე, კოშკი დამხვდა, მსმალ ვნახე ძირსა დგომით;
მინახე, ვსჭვრეტდი ნატირებად, ცრემლი აჩნდა ღაწვთა წომით,
მამიმძიმდა, არა ვპკითხე; ჩემი სჭირდა მისლვა ნდომით.

“იგი ვნახე დაღრეჯილი, ესე მეტად დამიმძიმდა.
მითა წინას შემომცინის, არღა ეგრე გამიღიმდა.
ყოლა სიტყვა არ მომიგო, ოდენ ცრემლთა გარდმოსწვიმდა,
მით უფრო დამაწყლულა, არა წყლულთა მიაქიმდა.

“ჩემნი ერთნი გონებანი მეტად შორად გამიკიდნა,
მინა კოშკად შემეყვანა, ფარდაგსაცა ამიზიდნა.
მევე, ვნახე იგი მთვარე; ჭირმან ყოვლმან უკუმრიდნა,
მულსა შუქი შემომადგა, მაგრა გული არ დამიდნა.

“უყო არ-ნათლად ნათელი, ფარდაგსა შემომდგომელი;
წიურა მოშლით პირ-ოქრო რიდე, მე მივეც რომელი;
ჩითვე მწვანითა უებრო მიწოლით ტახტსა მჯდომელი,
ცრემლისა ღვარსა მოეცვა პირი, ელვათა მკრთომელი.

“ჩვე წვა, ვით კლდისა ნაპრალსა ვეფხი პირ-გამეხებული,
ღრცა მზე ჰგვანდა, არც მთვარე, ხე ალვა, ედემს ხებული;
ღსმათმან დამსვა შორს-გვარად გულსა მე ლახვარ-ხებული;
ჩერმე წამოჯდა წარბ-შერჭმით, გამწყრალი, გარისხებული.

“შიბრძანა: «შიკვირს, რად მოხვე მშლელი პირისა მტკიცისა,
ჴამწირავი და მუხთალი, შენ, გამტეხელი ფიცისა?!
ჩაგრა ნაცვალსა პატიჟსა მიგცემსო ზენა, მი, ცისა!»
ჴჰკადრე: «სა გკადრო პასუხი მის ჩემგან მე უიცისა?»

“ჴთქვი: «პასუხსა ვერას გკადრებ, თუ არა ვსცნობ მე მართალსა:
სა შეგცოდე, რა მიქმნია უცნობოსა, ფერ-ნამკრთალსა?»
ცვლაცა მითხრა: «სას გეუბნა მტყუანსა და შენ მუხთალსა?
თიაცურად რად მოვლორდი? ძე დავუწვა ამით ალსა!

«ჴენ არ იცი ხვარაზმშასი საქმროდ ჩემად მოყვანება?!
ჴენ ჯდომილხარ სავაზიროდ, შენი ჰრთულა ამას ნება,
ჴენ გასტეხე ფიცი ჩემი, სიმტკიცე და იგი მცნება,
იმერთმან ქმნას და დაგირჩინო ცუდად შენი ხელოვნება!

«ჴახსოვს, ოდეს «ჰაის» ჰზმიდი, ცრემლნი შენნი ველთა ჰბანდეს,
ჩკურნალნი და დასტაქარნი წამალსა-ყე მოგიტანდეს?
ჩამაცისა სიცრუესა, ნეტარ, სხვანი რამცა ჰგვანდეს!
სათგან დამთმე, მეცა დაგთმობ, ვინძი უფრო დაზიანდეს!

«მას ვბრძანებ: ვინცა გინდა ეპატრონოს ზნეობისა,
უგზოდ მე მაქვს პატრონობა, უგზოდ ვლიდენ, თუნდა გზეთსა!
უგე აგრე არ იქმნების, წა, მომცთარხარ მოსაცეთსა,
ზზრნი შენნი შენვე გვგვანან, მტყუანსა და შენ აგეთსა!

“ცოცხალ ვიყო, შენ ზნეობის, იმერთო, ხანი ვერა დაჰყო!
ძუ ეცადო დაყოფასა, ხორცთა შენთა სული გაჰყო!
სხვა ჩემებრი ვერა ჰპოვო, ცათამდისცა ხელი აჰყო!»
უსე სიტყვა დაასრულა, ყმა ატირდა, სულთქნა, აჰყო.

ძქვა: “შა მესმა ესე მისგან, მეიმედა მეტის-მეტად,
ზვლა მიეცა თვალთა ძალი მის ნათლისა ეგრე ჰვრეტად.
მწ დაგვარვე; რად არ გიკვირს, რად ცოცხალ ვარ, რად ვარ რეტად?
ჩა, სოფელი უხანო, რად ჰზი სისხლთა ჩემთა ხვრეტად?!

“ყვეჰხედენ, ვნახე სასთუმალს მუსაფი გაშლით მდებარე,
ზვილე, ავდეგ, მე იმრთისა და მერმე მათი მქებარე,
ჩჰკადრე, თუ: «მზეო, დაგიწვავ, ჩემიცა დაწვი მზე ბარე,
შათვან არ მომკალ, პასუხი ერთილა გკადრო მე ბარე.

«შომე გკადრებ, ესე სიტყვა აწ თუ ცუდად ნალიქნია,
ცამცა მრისხავს, მზისა შუქნი ყოლა ჩემთვის ნუ შუქნია!
ძუ მალირსებ განკითხვასა, ავი არა არ მიქმნია».
შან მიბრძანა: «შაცა იცი, თქვიო!», თავი დამიქნია.

“ზვლაცა ვჰკადრე: «მე თუ, მზეო, შენთვის ფიცი გამეტებოს,
იმერთმან აწვე რისხვა მისი ზეცით ჩემთვის გაამებოს!
ჩისი გინდა უშენოსა პირი მემზოს, ტანი მებოს?!
შაშა მაშინ რაგვარ დავრჩე, რა ლახვარი გულსა მებოს!

«შე მეფეთა დარბაზს მიხმეს, შექმნეს დიდი ვაზრობა.

შათ წინასვე დაეპირა იმა ყმისა შენი ქმრობა.

წამეშალა, ვერ დავშლიდი, დამრჩებოდა უმეცრობა;

წავსა ვუთხარ: «შიემოწმე, ჟამად გიჯობს გულ-მაგრობა».

«შიემცა დაშლა ვითა ვჰკადრე, რათგან იგი ვერ მიმხვდარა?

ღრ იცის, თუ წნდოეთი უპატრონოდ არ გამხდარა?!

ყარსიელ არს მემამულე, სხვასა ჰმართებს არად არა,

ჩის მოიყვანს, არა ვიცი, ანუ იგი ვინ მომხდარა?

«ჩთქვი: «ღმითა ველარას ვიქმ, ღონე სხვა რა მოვიგვარო»;

წავსა ვუთხარ: «ჩუ მოვიცავ, გონებო მრავალ-გვარო!»

შიედა გული მხეცისაებრ, ათასჯერცა მინდორს ვარო,

ჩისმცა მივეც თავი შენი, შენვე რად მე არ წამგვარო?!»

“სულთა ვჰყიდდი გულისათვის, კოშკი აჰად გამებაზრა;

ჩვი წვიმა და-რე-ნელდა, რომე პირველ ვარდი აზრა;

ჩნახე, ძოწსა მარგალიტი გარე ტურფად მოემაზრა.

შიბრძანა, თუ: “ჩვე საქმე მემცა მართლად რად მეაზრა?!”

«ღრ დავიჯერებ მე შენსა ღალატსა, ორგულობასა,

ღარის ქმნასა ჩმრთისასა, ამისთვის არ მადლობასა;

ჩაჯდი თავსა ჩემსა და მორჭმით წნდოეთს ფლობასა!

შიე და შენ დავსხდეთ ხელმწიფედ, სჯობს ყოვლსა სიძე-სძლობასა».

“შოლმობიერდა, მომიტკბა გამწყრალი, გარისხებული,

ღნუ მზე იყო ქვეყანად, ან მთვარე პირ-გავსებული;

ღხლოს დამისვა, მალირსა აქამდის არ-ღირსებული;

შიუბნებოდა, დამივსო ცეცხლი, ამითა გზებული.

“შიბრძანა, თუ: «ჟონიერი, ხამს აროდეს არ აჩქარდეს,
ტაცა სჯობდეს, მოავგაროს, საწუთროსა დაუწყნარდეს;
ტუ სასიძო არ მოუშვა, ვა თუ მეფე გაგიმწარდეს,
ჟენ და იგი წაიკიდნეთ, ზნდოეთი გარდაქარდეს!»

«ჴვლა თუ სიძე შემოუშვა, მე შემირთოს, იყოს ასდენ,
წრთმანერთსა გავეყარნეთ, ძოწუღლი გაგვიფლასდენ,
ტათ მორტმულთა მოივლინონ, ჴვენ პატუნი გაგვიასდენ,
წსე ამბად არ ეგების, რომე სპარსნი გაგვიხასდენ».

“ტე ვტკადრე: «მმერთმან აშოროს მას ყმასა ჟენი ტმარობა!
ტა შემოვიდენ ზნდოეთს, ჟევიგნა მათი გვარობა,
წუხვენო ჴემი ძალ-გული და ჴემი მეომარობა:
ღსრე დავზოცნე, ჟეეძლოს აღარა, არ, სახმარობა!»

“შიბრძანა, თუ: «ჴამს დიაცი დიაცურად, საქმე-დედლად,
შიდსა სისხლსა ვერ ჟეგატმნევ, ვერ ვიტმნები ჟუა კედლად:
ტა მოვიდეს სიძე, მოკალ, მისთა სპათა აუწყვედლად.
ტმნა მართლისა სამართლისა ხესა ჟეიტმს ხმელსა ნედლად.

«ღსრე ტმენ, ჴემო ლომო და მჯობო ყოველთა გმირთაო,
შიპარვით მოკალ სასიძო, ლაშქართა ნუ მოირთაო,
შისთა სპათაცა ნუ დატხოც, ჴროხათა, ვითა ვირთაო, -
სისხლი გაცისა უბრალო გაცმანმცა ვით იტვირთაო?

«ზგი რა მოტკლა, ეუბენ პატრონსა, ჴემსა მამასა,
წკადრე, თუ: «სპარსთა ვერა ვიტმ ზნდოეთისა ტამასა,
ჴემია მკვიდრი მამული, არ მივსცემ არცა დრამასა,
ღრ დამენსნები, გაგიხდი ტალაქსა ვითა ტრამასა!»

«ჩემი ყოლა ნურა გინდა სიყვარული, ნურცა ნდომა,
ჩემით უფრო მოგეცემის სამართლისა შენ მოხდომა;
ჟმნას მეფემან ყელ-მოტეხით შემოხვეწა, შემოკვდომა,
ყელთა მოგცეს თავი ჩემი, შეგვეფეროდეს ერთგან სხდომა».

“უსე მეტად მომეწონა თათბირი და გამორჩევა,
ჩემთა მტერთა დავაქადე დასახოცლად ხრმლისა ქნევა;
ტერმე ავდეგ წამოსავლად, მან დამიწყო ქვევე წვევა,
ტწადდა, მაგრა ვერ შევკმართე შემოჭდომა, შემოხვევა.

“ჟანი დავყავ, გავყარე, მაგრა გავხე ვითა ხელი.
ღსმათ წინა ჩამომიძღვა, ჩამდიოდა ცრემლი ცხელი.
წირი ბევრჯერ ვაათასე, ლხინი ჩემი ვაერთხელი,
ტერმე წასლვა არა მწადდა, ამაღ მივალ არ-ფიცხელი”.

ჩუქიძის სახელობის
საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სააგენტოს

საგარეო ურთიერთობების
სააგენტოს
საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სააგენტოს

სლოვიდა კაცი: «სასიძო მოვაო», მოსლვა გვახარა,
მაგრა თუ იმერთი რას უზამს, არა იცოდა, გლახ, არა;
ჭეფესა მიჰხვდა სიამე, არ სიტყვა ივაგლახა რა,
შიბრძანა, ახლოს მიმისვა, “მოდიო”, თავი დახარა.

“შიბრძანა: «ჩემთვის ესე დღე ღვინი და სიხარულია.
ქარდავიხადოთ ქორწილი, ხამს ვითა დასა, სრულია;
იცინი გავგზავნოთ, მოიღონ ყოვლგნით საჭურჭლე სრულია,
ოხვად გავსცემდეთ, ვავსებდეთ, სიძუნწე უმეცრულია».

“მა გავგზავნენ ყოვლგნით კაცნი საჭურჭლეთა წამომხმელნი;
სასიძოცა მოგვივიდა, იყვნეს ხანსა არ-დამხმელნი;
ყიგნით ჩვენნი გაეგებნეს, გარეთ მოდგეს სვარაზმელნი;
მათ ლაშქართა ერთგან მყოფთა ვერ იტევდეს ვერცა ხმელნი.

“ჭეფემან ბრძანა: «მოკაზმეთ კარვითა მოედანია,
ქამოისვენოს სიძემან, დაყოს ცოტაი ხანია;
მაუნ მისად ნახვად გავიდენ უშენოდ სპანი სხვანია,
ყენ აქა ნახენ, კმარიან იქა ნახვისად ყმანია».

“შოედანს დავდგი კარვები წითლისა ატლასებისა.
შოვიდა სიძე, გარდახდა, დღე, ჰგვანდა, არ აღვსებისა,
ყიქმნა გასლვა შიგანთა, ჯარია მუნ ხასებისა,
თაიწყეს დგომა ლაშქართა თემ-თემად, დას-დასებისა.

“შე დავშვერ, ვითა წესია საურავ-გარდახდილისა;
ჰინა წამოვე მაშვრალი, ქმნა მომნდომოდა ძილისა;
შონა მოვიდა, მომართვა წიგნი ასმათის ტკბილისა:
«ჰდრე მოდიო, გიბრძანებს მსგავსი ალვისა ზრდილისა».

ცხენისაგან არ გარდავზე, წავე ფიცხლად, დავჰმორჩილდი;
ჩალი დამხვდა ნატირები, ვჰკითხე: «გრემლსა რასა ჰშილდი?»
შითხრა: «ყენი შესწრობილი ტირილსამცა ვით ავსცილდი?
ჴაუწყვედლად ვით გამართლო? შაგვარადმცა გავვაქილდი?!»

“ყვედით, ვნახეთ ბალიშსა ზედა წარბ-შერჭმით მჯდომარე;
შზე ვეღარას იქმს მის მეტსა, მას განენათლა რომ არე,
ჩავდეგ, მიბრძანა: «შასა სდგა? თლე გიჩანს წინ საომარე!
ჰნუ გამწირე, მიტყუე და კვლაცა მოიმცდომარე?!»

“შე მეწყინა, აღარა ვთქვი, ფიცხლად გარე შემოვბრუნდი.
ოკუვჰყვივლე: «ჰწ გამოჩნდეს, არ მინდოდეს, ვისცა ვუნდი!
ჩალი ომსა რაგვარ მაწვევს, აგრე ვითა დავძაბუნდი!»
ჰინა მოვე, მოკლვა მისი დავაპირე, არ დავემუნდი.

“ჰსსა ვუბრძანე მონასა: «საომრად დავმზადენით!»
ყევსხედით, გავვლეთ ქალაქი, არავის გავეცხადენით.
ხარავსა შევე, სასიძო ვითა წვა, ზარ-მაც თქმად ენით,
ოსისხლოდ მოვკალ იგი ყმა, თუცა ხმდა სისხლისა დენით.

“ხარის კალთა ჩახლათული ჩაგჭერ, ჩავაკარაბაკე,
ყმასა ფერხთა მოვეკიდე, თავი სვეტსა შევუტაკე.
ჩინა მწოლთა დაიზახეს, გლოვა მიჰხვდა საარაკე;
ცხენსა შევჯე, წამო-ცა-ვე; ჯაჭვი მეცვა საკურტაკე.

“ჰმა დამივარდა, შეიქმნა ზახილი მოსაწევარი;
ჩამოვე, წვენა დამიწყეს, დავხოცე ჩემი მდევარი.
ჩალაქი მქონდა მაგარი, მტერთაგან მოურევარი,
ჩუნ შიგან შევე მშვიდობით, ამოდ იგივე მე ვარი!

“ხაცნი გავგზავნენ, ვაცნობე ყოვლგან ლაშქარსა ყველასა:
«ჩქა მომმართეთ, ვინცაღა ჩემსა იქმოდეთ შევლასა».
ჩრ გაწყდა მოსლვა მდევართა ღამესა დია ბნელასა,
ჩემი რა ცნიან, სცევდიან თავებსა მათსა მრთელასა.

“ცისკრად ავდეგ, შევეკაზმე. შა გათენდა ღამე დილად,
ჩნახენ სამნი დიდებულნი მეფისაგან მოგზავნილად;
ჩბრძანა, თუ: «იმერთმან იცის, გამეზარდე ვითა შვილად,
ჩემი ასრე რად შესცვალე სიხარული სიმძიმელად?

«ჰვარაზმშას სისხლი უბრალო სახლად რად დამადებინე?
ჩუ ჩემი ქალი გინდოდა, რად არა შემაგებინე?
ჩე, ბერსა შენსა გამზრდელსა სიცოცხლე მაარმებინე,
წლედ სიკვდილამდის შენიცა თავი არ მაახლებინე!»

“ჩე შევუთვალე: «ჩეფეო, ვარ უმაგრესი რვალისა,
ჩვარა რად მიშლის სიკვდილსა ცეცხლი სირცხვილთა ალისა?
ჩაგრა, თვით იცით, ხელმწიფე ხამს მქმნელი სამართალისა,
ჩე, თქვენმან მზემან, მაშოროს ნდომა თქვენისა ქალისა!

«წით, ინდოთა სამეფო რაზომი სრა-საჯდომია! -
წითილა მე ვარ მემკვიდრე, - ყველაი თქვენ მოგზდომია:
ღმერთა მათი ყველაი, მამული თქვენ დაგრჩომია;
სამართლით ტახტი უჩემოდ არავის მისახდომია!

«წერ გათნევ, თქვენმან კეთილმან, აწ ევე არ-მართალია:
იმერთმან არ მოგცა ყმა შვილი, გიზის ერთაი ქალია,
ქვარაზმმა დაჰსვა ხელმწიფედ, დამრჩების რა ნაცვალია?
სხვა მეფე დაჯდეს წნდოეთს, მერტყას მე ჩემი ხრმალია?!

«ყენი ქალი არად მინდა, გაათხოვე, გამარიდე!
წნდოეთი ჩემი არის, არვის მივსცე ჩემგან კიდე.
წინცა ჩემსა დამეცილოს, მისით მასცა ამოვფხვრიდე,
სხვას მეშველსა გარეგანსა, მომკალ, ვისცა ვინატრიდე!»

ჩუყუნ ცნობა ჩუყუნ
ჩუყუნ-შუყუნ-შუყუნ

ჩუყუნ ცნობა ჩუყუნ-
შუყუნ-შუყუნ-შუყუნ

ჩუყუნ გამეგზავნეს, გონებასა გავეშაგე.
ჩუყუნ მისი ვერა მეცნა, ამას უფრო დავედაგე.
ჩუყუნ ზღუდესა გარდავადე, მინდორთაკე რომე ვაგე,
ჩუყუნ საქმე საშინელი, თუცა თავი ვერ წავაგე.

“ჩამოჩნდეს ორნი ქვეითნი, მე მივეგებე წინარე.
ჩალი ჰყვა ერთსა მონასა, ვცანცა, თუ მოღმა ვინ არე:
ჩავ-გავლეჯილი ჩსმათი, პირს სისხლი ჩამომდინარე,
ჩღარ მიყვილა ღიმილით, არცალა გამიცინა-რე.

ჩი ვნახე, დავებნივე, გონებანი გამიშმაგნა;
ჩორით ვუხმე: «ჩაშიგან ვართ, ანუ ცეცხლმან რად დავგდაგნა?»
ჩან საბრალოდ შემომტირნა, ძლივ სიტყვანი გამოაგნა,
ჩითხრა: «ჩმერთმა სიმგრგვლე ცისა ჩვენთვის რისხვით წამოგრაგნა».

“ჩზლოს მივე, კვლაცა ვჰკითხე: «ჩაშიგან ვართ? (ჩქვი მართალი!»
ჩვლა საბრალოდ ამიტირდა, კვლა მოედვა ამით ალი,
ჩიდხან სიტყვა ვერა მითხრა, მისთა ჭირთა ნაათალი,
ჩკერდსა წითლად უღებვიდა სისხლი ღაწვთა ნაწვეთალი.

«ბბბბბბბბ ბბბბ ბბბბბბ იბბ ბბბბბბ ბბბ ბბბბ;
ბბბბბბბბბ ბბბბბ ბბბბბბ, ბბბბბბბ ბბბბბბბბ.
ბბბბბ ბბბბბბბბ სბბბბბბ, ბბბბბბბ ბბბ ბბბბბბბბ;
«ბბბბ, ბბბ ბბბბ, ბბბ ბბბბბბ? ბბბბ, ბბბბ, ბბბ ბბბბბბბბ!»

«ბბბბბბბ, ბბბბ ბბბბბ, სბბბბბ ბბბ ბბბბბბბბბბ?
ბბბ სბბბბბბბ ბბბბბ ბბბ ბბბ ბბბბბბბბბბ?
ბბ ბბბბბ ბბბბბბბბ ბბბ ბბბ, ბბ ბბბბ, ბბ ბბბბბბბბბ?
ბბ, ბბბბბბბ ბბბბ, ბბბ ბბბბბბ, ბბ ბბბ ბბბბბბბბბ!»

«ბბბ ბბბბ, ბბბბბბბ, ბბბბ ბბბბბბ ბბბბბბბ,
ბბბბბ, ბბბბბბბ, ბბბბბბ ბბბბ ბბბბბბბ.
ბბბ ბბბბბ ბბბ ბბბბ, ბბბ ბბბბბბ, ბბბ ბბბ,
ბბბბბ ბბბბბ ბბბ ბბბ, ბბბბ ბბბბბ ბბბბბბბ

«ბბ ბბბბ ბბბბ ბბბბბ, ბბბბბ ბბბბბბბბბ,
ბბბბბბბ ბბბ ბბბბბ, ბბბბბ ბბბ ბბბბბბბ,
ბბბ ბბბბბბ ბბბბბ, ბბბბ ბ ბბბბბ,
ბბბ ბბბბ ბბბბბ ბბბ ბბბ, ბბბბ, ბბბბ ბბბბბბბბ.

«ბბბ ბბბბ: «ბბბბ, ბბბბბბ ბბ, სბბ ბბბბბ ბბბბ;
ბბბბბ ბბბბ ბბ ბბბბ ბბბბბბ, ბბბბ ბბბბ»;
ბბბ ბბბბბბბ, ბბბ-ბბბბბ ბბბბბ: «ბბბ-ბბბბ».
ბბ ბბბბ ბ ბბ ბბბბბ, ბბბ ბბბბ ბბბბ სბბბბ.

«ბბბბბბბ ბბბბბ ბბბბბბბ, ბბბბბ ბბბბბბბ.
ბბბბ ბბბ: «ბბბბბბ ბბბბ ბბ ბბ ბბბბბბ, ბბ ბბ, ბბ!
ბბბ ბბბბბბბბ, ბბბბბბბ, სბბბბბბ ბბბბბბბბბბ».
ბბბ ბბბბ, ბბ-ბბ-ბბბ, ბბბბ, ბბბბბბბბბბბბ.

«სად არ მიკვირვებ ცოცხალსა, მე ლახვარ-დაუსობელსა!
ღწ იგი მიყავ, რა მმართებს ამისსა მახარობელსა!
ხენარ, დამხსენ სიცოცხლე სულთადგმა-დაუთმობელსა!»
საბრალოდ ცრემლსა ადენდა უკლებსა, დაუშრობელსა.

“შე ვუთხარ: «წაო, რად მოგკლა, ანუ რა შენი ბრალია? -
სამცა ვქმენ ნაცვლად, თვით რომე მისი ჩემზედა ვალია! -
ღწ თავსა მისად საძებრად მივსცემ, სად კლდე და წყალია».
სრულად გავქვავდი, შემექმნა გული მართ ვითა სალია.

“შეტმან ზარმან გამაშმაგა, მომივიდა ცხრო და თრთოლა;
ჟულსა ვუთხარ: «ჩუ მოჰკვდები, არას გარგებს ცუდი წოლა,
ჟიჯობს გაჭრა ძებნად მისად, გავარდნა და ველთა რბოლა.
- ღჰა ჟამი, ვისცა გინა ჩემი თანა წამოყოლა!»

“ჟვე, ფიცხლად შევეკაზმე, ცხენსა შევჯე შეკაზმული;
ღს სამოცი კარგი მოყმე, ჩემსა თანა ხან-დაზმული,
ჩამომყვა და წამოვედით, კართა გარე დარაზმული,
ხღვის პირს მივე, ნავი დამხვდა, მენავემან მნახა ზმული.

“ჩავსა ჩავე, ზღვასა შევე, ზღვასა შიგან გავალავდი,
ღრსით ნავი მომავალი უნახავად არ დავავდი;
შოველოდი, არა მესმა, შმაგი უფრო გა-ვე-ვშმაგდი,
სომე სრულად მომიძულვა, იმერთსა თურე ასრე ვსძავდი.

“სომე დავყავ წელიწადი, თვე თორმეტი გამეოცა,
შაგრა მისი მნახავიცა სიზმრივ კაცი არ მეოცა;
წანა-მეოლი ყველაკაი ამომიწყდა, დამეხოცა,
წთქვი, თუ: «იმერთსა ვერას ვჰკადრებ, რაცა სწადდეს, აგრე ვყო-ცა».

“ზღვა-ზღვა ცურვა მომეწყინა, მით გამოვე ზღვისა პირსა,
ჴული სრულად გამიმხეცდა, არ ვუსმენდი არც ვაზირსა;
ჴველაკაი დამეფანტა, დაჰრჩომოდა რაცა ჳირსა.
ზაცსა Ⴀმერთი არ გასწირავს, ასრე მისგან განაწირსა!

“Ⴀრთაი ესე ჴსმათი და დამრჩეს Ⴀრნი მონანი,
ხემნი გულისა მდებელნი და ხემნი შემომგონანი.
ჰისი ვერა ვცნენ ამბავნი ვერცა დრამისა წონანი,
ჲირილი მიჩნდის ლხინად და მდინდიან ცრემლთა ფონანი”.

**ჩუკურჩი ჩოკაძონ-ფაიშოჩისა,
ოჯის მუჯიუხ ყოყუჯაჲ**

**ჩმბავი ჩურადინ-ფრიდონისა,
ოდეს ღარიელ შეეყარა**

“**ნ**ამით მეველო, მოვიდოდი, ზღვისა პირსა აჩნდეს ბაღნი;
უსგვანდეს ქალაქს, ვეაზღენით, ცალ-კერძ იყვნეს კლდეთა ნაღნი;
ღრ მემამის კაცთა ნახვა, მიდაღვიდეს გულსა დაღნი;
ბურ გარდავხე მოსვენებად, დამხვდეს რამე ხენი ლაღნი.

“**ჴ**ეთა ძირსა მივიძინე, მათ მონათა ჭამეს პური;
ბერმე ავდეგ სევდიანი, მიღამებდა გულსა მური;
ჩერა მეცნა ეგზომ გრძელად ვერ ჭორი და ვერ დასტური,
ჩელთა ცრემლი ასოვლებდა, თვალთა ჩემთა მონაწური.

“**ზ**ახილი მესმა. შევხედენ, მოყმე ამაყად ყიოდა,
ყემორბევდა ზღვის პირ-პირ, მას თურე წყლული სტკიოდა;
მრმლისა ნატეხი დასვრილი აქვს, სისხლი ჩამოსდიოდა,
ბტერთა ექადა, წყრებოდა, იგინებოდა, ჩიოდა.

«**ხ**ედა ჯდა შავსა ტაიჭსა, აწ ესე მე მითქს რომელი,
ბართ ვითა ქარი მოქროდა გაფიცხებული, მწყრომელი;
ბონა მივსწივე, მისისა შეყრისა ვიყავ მნდომელი;
ყვესთვალე: «დადგე, მიხვენე, ლომსა ვინ გაწყენს, რომელი?»»

“შას მონასა არა უთხრა, არცა სიტყვა მოუსმინა;
მოცხლად შევჯე, ჩავეგებე, მე ჩავესწარ, ჩავე წინა,
ჴუთხარ: «ბადეგ, გამიგონე, შენი საქმე მეცა მინა!»
ჴემომხედნა, მოვეწონე, სიარული დაითმინა.

“ჴამიცადა, იმერთსა ჰკადრა: «ჴენ ასეთნი ხენი ვით ჰხენ!»
ჴერმე მითხრა: «ჴოგახსენებ, აწ სიტყვანი რომე მკითხენ:
იგი მტერნი გამილომდეს, აქამდისცა რომე ვითხენ,
ოკაზმავსა მილალატეს, საჭურველნი გარ ვერ ვითხენ”.

“ჴე ვუთხარ: «ბადეგ, დაწყნარდი, გარდავხდეთ ძირსა ხეთასა;
ძრ შეუდრკების ჭაბუკი კარგი მახვილთა კვეთასა».
თანა წამომყვა, წავედით უტკბოსნი მამა-ძეთასა.
ჴე გავეკვირვე ჭვრეტასა მის ყმისა სინაზეთასა.

“ერთი მონა დასტაქარი მყვა და წყლულნი შეუხვივნა,
უსრის პირნი ამოუხვნა, დაკოდილნი არ ატკივნა.
ჴერე ვჰკითხე: «ჴინ ხარ, ანუ მკლავმან შენმან ვისგან იგნა?»
საამბობლად დამირიგდა, თავი მისი გაამჩივნა.

“პირველ მითხრა: «ძრა ვიცი, რა ხარ, ანუ რას გამსგავსო?
ძნე ვერე რამ დავლია, ანუ პირველ რამ გაგავსო?
ჴამან შექმნა მოყვითანოდ, ვარდ-გიშერი რომე ჰრგავსო?
იმერთმან მისგან ანთებული სანთელიცა რად დავგავსო?

«ჴულღაზანზარის ქალაქი, ახლოს მე მაქვსო რომელი,
ჩურადინ-ჴრიდონ სახელ მძეს, მეფე ვარ მუნა მჯდომელი;
ჴსე საზღვარი ჩემია, სადა ხარ გარდამხდომელი,
ცოტაა, მაგრა ყოველგნით სიკეთე-მიუწდომელი.

«შამის ძმა და მამა-ჩემი პაპა-ჩემმან გაყვნა ოდეს,
ზღვასა შიგან კუნძულია, ჩემად წილად მას იტყოდეს;
ჩვით ბიძასა ჩემსა მიჰხვდა, ვისთა შვილთა აწ დამკოდეს;
შათვე დარჩა სანადირო, - არ მივსცემდი, მომერჩოდეს.

«წლეს გამოვე ნადირობას, ზღვისა პირსა ვინადირე,
ჟორის დევნა მომნდომოდა, მით მრეველი არ ვახშირე;
სპათა ვუთხარ: «შომიცადეთ, მოვიდოდე მეცა ვირე!»
ჟუთთა ოდენ ბაზიერთა მეტი არა დავიჭირე.

«ჩავითა გავე, ზღვისაგან შტო რამე გამოვიდოდა.
ღრ ამოვჰკრეფდი გამყოფთა, ვთქვი, ჩემთა რად დავჰპრიდო, და?
წამიძაბუნეს, სიმრავლე მე მათი არ გამვიდოდა,
ჩინადირობდი და ვიზახდი, ხმა ჩემი არ უდიდოდ ა.

«შართლად იჯავრეს, წუნობა მათი თუ ესე ხმდა ვითა!
ჟამომპარნეს ლაშქარნი, გზანი შემიკრნეს ნავითა,
ჩვით ბიძა-ძენი ჩემნიცა შესხდეს მათითა თავითა,
ჩემთა გაუხდეს ლაშქართა ომად მათითა მკლავითა.

«შათი მესმა, დავინახე ზახილი და ხრმალთა ელვა,
ჩავი ვსთხოვე მენავეთა, მით ვიყივლე მე ერთხელ ვა,
ზღვასა შევე, მომეგება მეომარი ვითა ლელვა,
სწადდა, მაგრა ველარა ქმნეს ჩემი ზედა წამოქეღვა.

«ღვლა სხვანი დიდნი ლაშქარნი უკანა მომეწეოდეს,
ჩქით და აქათ მომიხდეს, ერთგნით ვერ მომერეოდეს,
ღრ მომწურვოდეს წინანი, ზურგით მესროდეს მე ოდეს,
ღრმალსა მივენდევე, გამიტყდა, ისარნი დამეღეოდეს.

«ტომეჯარნეს, ველარა ვქმენ, ნავით ცხენი გარდვიხლტუნვე,
ზღვა-ზღვა ცურვით წამოვუვე, ჩემი მჭვრეტი გავაცბუნვე;
ტანა-მყოლნი ყველაკანი დამიხოცნეს, დამრჩეს მუნვე,
ჩინცა მდევდის, ვერ შემომხვდის, მივუბრუნდი, მივაბრუნვე.

«ღწ იგი იქმნას, რაცალა ენებოს იმრთისა წადილსა!
ჩეჭვ, ჩემი სისხლი არ შეპრჩეს, ძალი შემწევდეს ქადილსა!
ტხრად გავუხდი ყოფასა მათ სადამოსა და დილსა,
ჩუხმობ ყვავთა და ყორანთა, მათ ზედა ვაქმნევ ხადილსა!»

“ღმა ყმამან შემიკვეთა, გული მისკე მიმიბრუნდა.
ტოვახსენე: «ღჩქარება შენი ყოლა არა უნდა,
ტეცა თანა წამოგყვები, დაიხოცნენ იგი მუნ, და!
ხვენ ორთავე მეომარი განაღამცა შეგვიძრუნდა!»

“ჩსეცა ვუთხარ: «ღმბავი ჩემი არ გავეგონების,
ტფრორე წყნარად გიამბობ, თუ ჟამი ჩვენ გვექონების».
ტან მითხრა: «ჩხინი საჩემო მაგას რა შეეწონების!
ტღედ სიკვდილამდის სიცოცხლე შენ ჩემი დაგემონების».

“ტივედით მისსა ქალაქსა ტურფასა, მაგრა ცოტასა;
ჩამოვეგბნეს ლაშქარნი, ისხმიდეს მისთვის ოტასა,
სირსა იხოკდეს, გაპყრიდესნახოკსა ვით ნაფოტასა,
ჩხველიან, კკოცნიდეს ხრმალსა და სალტე-კოტასა.

“ღვლა მოვეწონე, ვეტურფე მე მისი გარდნაკიდარი;
ჟემასხმიდიან ქებასა: “ტზეო, შენ ჩვენთვის იდარი!”
ტივედით, ვნახეთ ქალაქი მისი ტურფა და მდიდარი,
ყველასა ტანსა ემოსა ზარქამი განაზიდარი”.

**საქართველოს
ფართობის**

**შველა ჩარიელისაგან
ფრიდონისა**

“**ს**ოფობდა, ომი შეეძლო, ხმარება ცხენ-აბჯარისა;
თავაზმეთ ნავი, კატარლა და რიცხვი სპათა ჯარისა;
დაცი ხმდა, მისთა მჭვრეტათვის ღონემცა ეაჯა რისა!
ღწ გითხრა ომი მოყმისა, მებრძოლთა დამსაჯარისა.

“შათი მესმა დაპირება, ჩაბალახთა ჩამობურვა;
ჩავი წინა მომეგება, არა ვიცი, იყო თუ რვა.
ფიცხლად ზედა შევეჯახე, მათ დაიწყეს ამოდ ცურვა;
ჩუსლი ვჰკარ და დაუქცივე, დაიზახეს დიაცურ ვა!

“ფვლა სხვასა მივე, მოვჰკიდე ხელი ნავისა ბაგესა,
ხლვასა დავანთქი, დავხოცე, ომიმცა რალა აგესა!
სხვანი გამექცეს, მიჰმართეს მათ მათსა საქულობაგესა;
ჩინცა მიჭვრეტდეს, უკვირდა, მაქებდეს, არ მაძაგესა.

“ხლვა გავიარეთ, გავედით, შემოგვიტივეს ცხენია,
ფვლა შევიბენით, შეიქმნა ომისა სიმარცხენია.
ჩუნ მომეწონნეს ფრიდონის სიქველე-სიფიცხენია:
იბრძვის ლომი და პირად მზე, იგი ალვისაჲ ხენია.

“ღვთისმშობელი ბიძა-ძენი მისნი ხრმლითა ჩამოყარნა,
ჴელნი წმიდად დაეკვეთნეს, იგი ასრე ასაპყარნა,
ბოიყვანნა მხარ-დაკრულნი, ერთმან ორნი არ დაყარნა,
ბათნი ყმანი აატირნა, მისნი ყმანი ამაყარნა.

“ბათნი ლაშქარნი გაგვექცეს; ვეცენით, გა-ცა-ფვანტენით.
წიცილად წავუღეთ ქალაქი, არ თავნი გავაზანტენით;
ზავითა დავკლენეთ წვივები, ჩვენ იგი გავანატენით.
ბოიკვალ, თუ ლარი დაპლიოთ ან აკიდებით, ან ტენით.

“წმიდონ ნახნა საჭურჭლენი და ბეჭედნი მისნი დაჰსხნა.
ღვთისმშობელი ბიძა-ძენი დაპყრობილნი წამოსხნა.
ბოიხად ნაცვლად სისხლნი მათნი მოღვარნა და ველთა ასხნა;
ჩემი თქვეს, თუ: «ღმერთსა მადლი, ვინ აღვისა ხენი ასხნა!»

“ბივედით, მოქალაქეთა ზარი ჩნდა, რომე ზმიდიან,
წჯაბთა მქმნელნი მჭვრეტელთა გულსა მუნ დააბმიდიან;
ბუ და ჩურადინს ყველანი ქებასა შეგვასხმიდიან,
ღვთისმშობელს: «ბკლავთა თქვენთაგან ჯერთ მათნი სისხლნი მიდიან!»

“წამქარნი წმიდონს მეფედ და მიხმობდეს მეფეთ-მეფობით,
ღვთისმშობელი მათსა - მონად და ჩემსა - ყველასა სეფობით;
ბაღრეჯით ვიყავ, ვერ მპოვეს ვეროდეს ვარდის მკრეფობით,
ჩემი ვერ ცნიან ამბავი, მუნ იყო არ იეფობით”.

**ՓՆՆԾՈՒՆԻՔԻ ԻՄԵՐՆ-ՇԷՍԻՄԻՆ ՓՐԻԸՆԻՍԱԳԱՆ ԿԵՏԱՆ-ՇԱՐԵՋԱՆԻՍ
ՆՆՎԱՆ ՆՎՈՎ** **ՓՐԻԸՆԻՍԱԳԱՆ ԿԵՏԱՆ-ՇԱՐԵՋԱՆԻՍ
ԱՄԲԻՍ ՄԹԹԱ**

Օ՛ղես երտսա մե ԳրիԸՆ ՆԱԸԻՐՈԹԱՍ ԳԱՄՈՎԵԸԻՏ,
ՆՈՎԱՍԱ ՉԵԸԱ ՆԱՄՄՐՎԻԼՍԱ ՎԵԸՍԱ ՐԱՍՄԵ ԳԱՐԸԱՎԵԸԻՏ;
ՓՐԻԸՆ ՄԻՏԻՐԱ: «ՔԻՏԻՐՈԹ ՐԱՍՄԵ, - ՎՏԱՄԱՄՈԹԸԻՏ, ՇՅԵՆՍԱ ՎՍՅԵԸԻՏ, -
ՔՐՏԻ ՐԱՄԵ ՍԱԿՎԻՐՎԵԼԻ ՄԵ ՎՆԱՅԵՂ ԱՄԱ ՎԵԸԻՏ».

«ՄԵ ՎՅՔԻՏԻՅԵՎԸ, ՓՐԻԸՆ ՄԵՇՎԵՅԻՍ ՄԱՐՏ ԱՄԹԱՎՍԱ ԵՍՈՒՎԵՆՍԱ:
«ՇՈՎ ԵՐՏ ՄՆԱԸԸԱ ՆԱԸԻՐՈԹԱ, ՄԵՎՅԵ ԱՄԱ ԿԵՄՍԱ ՇՅԵՆՍԱ, -
ՆՈՎԱՏԱ ՄԻԳԱՆ ԻՅՎՍԱ ՅԳՎԱՆԸԱ, ՆՄԵԼՏԱ ՉԵԸԱ ՄԱՎԱՐԸՎԵՆՍԱ, -
ԸՎՅԱ ՎՈՎԵԸ ԸԱ ՏՎԱԼՍ ՎՄԳԵԹԸԻ ՎՐՈՐՍԱ, ԻՎԻՏ ԳԱՆԱՓՐՎԵՆՍԱ.

«ՆՈՎՅԵՐ ՉՈՎԻՍՎԵ ՄԻՎԻՅԵՈՒՆԻ, ՆԱՎՍՈՒՎՈՒՐԸԻ ԱՄԱ ԳՐՈՐՍԱ;
ՆՈՎԱՍԱ ՄԻԳԱՆ ՇՐՈՒՂԱ ՐԱՄԵ ՏԱՎԻՆԱՅԵ, ՏՄՇԱ ՄՐՈՐՍԱ.
ՔՐԵ ԳԻՇՅԼԱԸ ՍԻԱՐՄԸԻ ԱՐԱՍ ՇԱԸ-ՄՇ ՄԻՍՍԱ ՍՐՈՐՍԱ,
ՔԻՐԱԸ ՎԻՇԱՆ, ԳԱՎԵՎԻՐՎԵ ԳՐՆԵԹԱՍԱ ԱՄԱԸ ՐՐՍԱ.

«ՔՏՎԵ: «ՄԱ ԱՐԻՍ, ՐԱՍ ՎԱՄՍԳԱՎՍՈ, ՄՓՐԻՆՎԵԼԻԱ, ԱՆՄ ՄՅԵՎԻ?»
ԿԱՅԻ ԻՅՐ, ԳԱՐ ԵՎԵՐԱ ՍԱՄՈՍԵԼԻ ՄՐԱՎԱԸ-ՎԵՎԻ;
ԿԻՆԱ ՎԱՇՆԻ ՄՐՅԻՈՒՎԸԸԵՍ; ՏՎԱԼԻ ԱՄԱԸ ՏԱՎԱՇՎԵՎԻ,
ՄՏՎԱՐԵ ՄՅԸԱ ՎԻՈՒԹԱՆՍԱ, ՇԱ ՄԵՄՅԻՈՒՎԵ ՄԱՍՄՇԱ ՎԵՎԻ.

«Էմոժքրես օրնի մոնանի, Ֆաճնի մարտ յիտա ფისանի.
Փալի ցարձմօսձեց, სისხონი ճնաճեն մისისა თմისանի.
Ժաս ռօմե յելձա Քճրտեթօձա, ფեռնիմձա Քճեանձեց ռისանի!
Ժան ցանանათլա սամյարօ, ցაცձեձեց Մձեքնի ՄՅისանի!

«Տինարձլման ამախթարա, ამատրտօլա, ձա-ձա-մլեքնա,
Նցի յարձի Մեմիձեարձա, ռօմե տօձլա არ յեքնա;
Ծաձաքիրե Մեքեձեթա, յտքի: «Քաձիձե մատքե մե, լա,
Իեմսա Մաձսա სულიერი რამձա յիտա ցարձեքնա!»

«Ճեքնի ցաձքնսլե, იქმօձის Մამბի ճմասა ձա ճրիալსა,
Քեղար միձեձսնար, ցამեքննեք, რաճօմձա յսձեքմձի լրտիալსა.
Նձլვის Քիրსა միձե, Մեքեքձեքն, ճնձա օձքն ՄՅისა ტիալსა,
ՔամՄօրքեթօձեք, լამსլձեքօձեք, ამისտვის ձաձեքնի ալსა».

“Մսե մեքմա Փրիձօնիսցան, մօմեքմաձա ձեքնտա სიձեք,
Ճեքնիսաձան ցարձաձիքեր, տաձի სრձլաձ ցաձիձիձեք,
Իեքմա ձալնտա ձանաձքնի մե ճեմիձե სისხլի յիձեք.
Քիտեքն: «Ժօմքալ, Մեքմօլսա յենաճამձա յისձա ისք ճե!»

“Մսե ճեքման ցաձքնիձա Փրիձօնս, մեքձաձ յեքնտօձա,
Ժաձրա մեքձաձ Մեքեքնրալե, ტիրիլիտա մեքսատնօձա;
Քիտա Մვიլի ձამաձքմա, մեքմաձարա, Մեքեքնօձա,
Ճիձալտատ յիտա մարցալիტი ձրեքմլի ձեքնի ցարձմօտօձա.

«Քաձլաճ մեք, რა ցիამბե ფատերաձաձ, մձքարման, Մեքաձաձ!»
Ժօձեքնսեքն: «Քիձա ցաձքա, ճի ճնաձլլի մաձას մաձաձ!
Նցի մտձարե ճեքմի იքօ, միտ մեձքեքնի ձեքնիլի մձաձաձ;
Քլ յիამბօք, რատցան տաձի ցինձա ճեքմաձ ამճանաձաձ».

“წინააღმდეგობის უფლებები, თავისი გარდასრულები;
შენ მიხარობ, თუ: «შენ ვიცი, რომ მოცემული, გაბნეული!
შენ, მაღალი წინააღმდეგობა, ჩემს რადიკალურ ხარ მოსრული,
სახელმწიფო სახელმწიფო და ტახტი გმართებს, სრული სრული».

გვლავა მიხარობ: «ჩემი იმერტი საროს მორჩილი ტანად უხეხს,
შენ ლახვარსა მოაშორებს, თუცა პირველ გულსა უხეხს,
წი მთავრებს წყალობასა მისსა, ზეცით მოგვიქუხებს,
წინააღმდეგობა შეგვიცვალავს, არაოდეს შეგვაწუხებს».

“წინააღმდეგობის ნატივები, სრული დავსხედით თავის წინა;
წინააღმდეგობის უფლებები: «ჩემი შემდეგ შენგან კიდევ არავინ ა,
წინააღმდეგობის შენი მსგავსი სოფლად არა მოავლინა,
შენა რათგან შეგემეცენ, ამის მეტი რად რა მინა?»

«წინააღმდეგობის მოყვარე, ჟამი თუ მომხდეს ჟამისად,
წინა, გონება მახმარე გამოსარჩევლად ამისად:
შენ მოვავარო, რა მიჯობს სალხენად ჩემად და მისად?
წინა ვერას ვარგებ, ვიქმნები ვერ-დამყოფელი წამისად».

“შენ მიხარობ: «წინააღმდეგობის მიჯობსლა ამას რომელი?
შენი უფლები ჩემად წყალობად მეფე წინააღმდეგობის მჯდომელი;
შემდეგ რად ვიყავ ამისთვის მადლისა რასმე მნდომელი?
წინააღმდეგობის ვარ მონა მონებად წინააღმდეგობის თქვენსა მდგომელი.

«წინააღმდეგობის გზა არის ნავთა, ყოველგნით მავალთა,
შემომკრებელი ამბავთა უცხოთა რათმე მრავალთა;
წინააღმდეგობის ამბავი, შენ რომე დაუწვავ ალთა.
წინააღმდეგობის იმერტიმან გარდახდა მაგ შენთა ჭირთა და ვალთა!»

«ჩვენ გავგზავნეთ მენავენი, რომელთაც კვლა უვლია,
შოგვინახონ იგი მთვარე, ვისთვის ჭირი არ გვაკლია;
შუნამდისცა მოიჭირვე, - გონებამან არ დაგლია.
ჟოლა ჭირი არ ეგების, თუმცა ლხინმან არ დასძლია».

“ჩაცნი იხმნა მასვე წამსა, - ესე საქმე დავიურვეთ, -
ობრძანა, თუ: «ჩავებითა წადით, ზღვა-ზღვა მოიცურვეთ,
შოგვინახეთ, საყვარელსა მისსა მისთვის მოასურვეთ;
ძავთა ჭირი უათასეთ, რადმც უშვიდეთ, ანუ ურვეთ?»

“ჩინნა კაცნი, სადაცა სადგურნი ნავთა სჩენოდეს;
ობრძანა: «ძებნეთ ყოველგან, რაცა ვის მისი გსმენოდეს».
შოლოდნა მიჩნდა სალხინოდ, პატყუნი მო-რე-მლხენოდეს,
ამისოდ ლხინი მინახავს, ამა დლისათვის მრცხვენოდეს!

“წმიდონ საჯდომნი დამიდგნა ადგილსა საპატრონოსა,
შითხრა, თუ: «შცთარვარ, აქამდის ვერ მივჭხვი გასაგონოსა
ჟარ დიდი მეფე ონდოთა, რა ვით ვინ მოგაწონოსა!
ჟინ არის კაცი, რომელმან თავი არ დაგამონოსა?!»

“ქას ვაგრძელებდე! შოვიდეს ყოვლგნით ამბისა მცნობელნი,
ცუდნი და ცუდთა ადგილთა თავისა დამაშრობელნი;
ჟერა ვერ ეცნა, ვერ იყვნეს ვერას ამბისა მბობელნი,
შე უფრო მდინდეს თვალთაგან კვლა ცრემლნი შეუშრობელნი.

“შე წმიდონს ვუთხარ: «ქსე დღე ვითა მესაზაროების,
ქმისად მოწმად იმერთი მყავს, სათქმელად მეუცხოების;
ამენოდ მყოფსა ღამე და დღეცა მესალამოების,
შახსნილ ვარ ლხინსა ყოველსა, მით გული ჭირსა მოების.

«მაშა მე მისსა ამბავსა რათგან აღარას მოველი,
ჟეღარ ვიქმნები, გამიშვი, ვარ მარმანისა მთხოველი!»
წოდონს რა ესმა, ატირდა, სისხლითა მოერწყო ველი,
მითხრა, თუ: «ძმაო, დღესითგან ცუდ ჩემი ლხინი ყოველი!»

“წუცა დია მოიჭირვეს, ვერცა ვერე დამიჭირეს;
მისთა სპათა მუხლ-მოყრილთა თავი მათი ჩემ კერძ ირეს,
მუხვოდეს, მაკოცებდეს, ატირდეს და ამატირეს:
«ჩუ წახვალო, დაგემონნეთ, სიცოცხლეა ჩვენი ვირ ეს!»

“ქვენი ვუთხარ: «ქვენი გაყრა მეცა დია მეძნელების,
მაგრა ლხინი უმისოსა ჩემგან ძნელად გაიძლების;
ჩემსა ტყვესა ვერ გავსწირავ, თქვენცა დია გებრალების,
ჩვენ მიშლით, არ დავდგები, არცა ვისგან დამეშლების».

“მერმე წოდონ მოიყვანა, მიძღვნა ესე ჩემი ცხენი,
მითხრა: «სხედავ, პირი მზისა, თქვენ საროსა ეგეც ხენი,
ჩიცი, მეტი არა გინდა, ძღვენი რადმცა გავკიცხენი?
ძვით ამანვე მოგაწონოს სახედნობა, სიფიცხენი».

“წოდონ გამომყვა, წავედით, ორთავე ცრემლნი ვღვარენით;
მუნ ერთმანერთსა ვაკოცეთ, ზახილით გავიყარენით.
სრულად ლაშქარნი მტიროდეს გულითა მართლად, არ ენით.
ჟაზრდილ-გამზრდელთა გაყრასა ჩვენ თავნი დავადარენით.

“წოდონისით წამოსრულმან წავე ძებნად, კვლა ვიარე,
სომე არა არ დამირჩა ხმელთა ზედა, ზღვათა გარე,
მაგრა მისსა მნახავსაცა კაცსა ვერას შევეყარე;
ჟული სრულად გამიშმაგდა, თავი მხეცთა დავადარე.

“ჩიქვი, თუ: «ჩემგან აღარა ხამს სიარული, ცუდი ცურვა,
ჩუთუ მხეცთა სიახლემან უკუმყაროს გულსა ურვა!»
ჭონათა და ამა ჩსმათს სიტყვა ვუთხარ შვიდი, თუ რვა:
“ჩიცი, რომე დამირჯიხართ, დია გმართებს ჩემი მდურვა.

«ჩუ წადით და მე დამაგდეთ, ეტერენით თავთა თქვენთა,
ჩულარ უჭვრეტთ ცრემლთა ცხელთა, თვალთა ჩემთათ მონადენტა!»
ჩა ესენი მოისმენდეს საუბართა ესოდენტა,
ჭითხრეს: «ჩაი, რასა ჰბრძანებ, ნუ მოასმენ ყურთა ჩვენთა!

«ომენოსა ნუმცა ვნახავთ, ნუ პატრონსა, ნუ უფალსა!
ჩუთუ იმერთმან არ გაგვყარნეს ცხენთა თქვენთა ნატერფალსა!
ჩქვენ გიჭვრეტდეთ საჭვრეტელსა შვენიერსა, სატურფალსა!»
ჩურე ბედი მოალაფლებს კაცსა ეგზომ არ-ლაფალსა.

“ჩელარ გაგვზავნენ, სიტყვანი მესმნეს მონათა ჩემთანი,
ჭაგრა დავყარენ არენი მე კაცრიელთა თემთანი;
სახლად სამყოფნი მიმანდეს თხათა და მათ ირემთანი.
ჩავიჭერ, სრულად დავტკებნენ ქვე მინდორნი და ზე მთანი.

“ჩსე ქვაბნი უკაცურნი ვპოვენ, დევთა შეეკაფნეს,
ყემოვები, ამოვწყვიდენ, ყოლა ვერას ვერ მეხაფნეს,
ჭათ მონანი დამიხოცნეს, ჯაჭვნი ავად მოექაფნეს.
საწუთრომან დამაღრიჯა, ცქაფნი მისნი კვლა მეცქაფნეს.

“შევთა ყვირილი, ზახილი ზეცამდის აიწეოდა;
ჭათისა ლახტის ცემითა ქვეყანა შეირყეოდა;
ჭზე დააბნელეს მტვერითა, ალვის შტო შეირხეოდა,
ჩსი ერთ კერძოთ მომიხდეს, დავფრიწე, დაიხეოდა.

“ჩუპა, ძმაო, მაშინდელითგან აქა ვარ და აქა ვკვდები;
ჴელი მინდორს გავიჭრები, ზოგჯერ ვტირ და ზოგჯერ ვბნდები,
უსე ქალი არ დამაგდებს, - არს მისთვისვე ცეცხლ-ნადები, -
ჩემად ღონედ სიკვდილისა მეტსა არას არ ვეცდები!

“სომე ვეფხი შვენიერი სახედ მისად დამისახავს,
ჩემად მიყვარს ტყავი მისი, კაბად ჩემად მომინახავს;
უსე ქალი შემიკერავს, ზოგჯერ სულთქვამს, ზოგჯერ ახავს;
სათგან თავი არ მომიკლავს, ხრმალი ცუდად მომიმახავს.

“ჩისსა ვერ იტყვის ქებასა ყოველი ბრძენთა ენები;
შას დაკარგულსა ვიგონებ მე, სიცოცხლისა მთმენები;
შას აქათ ვახლავ ნადირთა, თავსა მათებრვე მსხენები;
სხვად არას ვიჯჳ იმრთისაგან, ვარ სიკვდილისა მქენები”.

სირსა იცა, გაიხეთქა ღაწვი, ვარდი აიხეწა,
ხალი ქარვად გარდიქცია, ბროლი სრულად დაილეწა;
ღვთანდილსცა ცრემლი წასდის წამწამთაგან ერთ-სახე, წა;
ბერმე ქალმან დაადუმა, მუხლ-მოყრილი შეეხვეწა.

ღარიელ უთხრა ღვთანდილს, ღსმათის დადუმებულმან:
“ყენ ყველაკაი გაამე მე ვერას ვერ ამებულმან;
ღიამბე ჩემი ამბავი სიცოცხლე-გაარმებულმან,
ღწ წადი, ნახე შენი მზე ნახვისა მოჴამებულმან”.

ღვთანდილ უთხრა: “შე შენი გაყრა არ მომეთმინების;
ღუ გაგყერები, თვალთაგან ცრემლიცა დამედინების.
შართალსა გითხრობ, ამისი კადრება ნუ გეწყინების,
ყენ ვისთვის ჰკვდები, მაგითა მას არა არ ელხინების.

“ჰა აქიმი დასნეულდეს, რაზომ გინდა საქებარი,
თან სხვა უხმოს მკურნალი და მაჯაშისა შემტყვებარი,
თან უამბოს, რაცა სჭირდეს სენი, ცეცხლთა მომდებარი:
სხვისა სხვამან უკეთ იცის სასარგებლო საუბარი.

“ჰაცა გითხრა, მომისმინე ბრძენი გეტყვი, არა ხელი:
წლი გმართებს გაგონება, არ გეყოფის, არ, ერთხელი;
ვარგად ვერას ვერ მოივლენს კაცი აგრე გულ-ფიცხელი.
ღწ მე მინდა ნახვა მისი, ვისგან დამწვავს ცეცხლი ცხელი.

“უგი ვნახო, სიყვარული მისი ჩემთვის დავამტკიცო;
ტოვასხენო, რაცა მეცნას, მეტი საქმე არა მიცო;
ყენ გენუკვი, შემოიჯერო, იმერთი იღმრთო, ცაცა იცო,
ურთმანერთი არ გაგწიროთ, მაფიცო და შემომფიცო.

“ჰომე აქათ არ წახვიდე, შენ თუ ამას შემეპირო,
ბეცა ფიცით შეგიჯერო, არასათვის არ გაგწირო,
ვგლა მოვიდე შენად ნახვად, შენთვის მოგკვდე, შენთვის ვირო,
იმერთსა უნდეს, ვისთვის ჰკვდები, მისთვის ეგრე არ გატირო”.

“თან მიუგო: “ღცხოვს უცხო ეგრე ვითა შეგიყვარდი?
ჴასაყრელად გეძნელები, იადონსა ვითა ვარდი;
ჰაგვარამცა დაგივიწყე, რაგვარამცა უკუმქარდი!
იმერთმან ქმნას და კვლაცა გნახო ალვა მორჩი, განაზარდი.

“ური შენი ნახვად ჩემად თუ მობრუნდეს, ტანი იხოს,
ჴული მინდორსარ გაიჭრას, არ იირმოს, არცა ითხოს;
ღუ გიტყუო, მოგაღლო, იმერთმან რისხვით გამიკითხოს!
ყენმან ჭვრეტა-სიახლემან მომაქარვოს სევდა, მითხოს!»

Էմաս շեճա Ֆիւֆիւնէս մօյցարէնի ցլ-սաճաճնի,
Նացլնճնի թարցիս-ֆէրնի, սիւցցա-ბრճէննի, ճնօბա-Մմաճնի;
Միւցցարճա յրտմանրտի, սնցիճէս միւցց ցլսա ճաճնի,
ճաս ճամցսա յրտճան յցցնէս Մցցնիւրնի ამხանաճնի.

Ըցտանճիլճա մասցէ տանա ճիրօճա ճա ճրէմլի ճգարա;
ժա ցատէնճա, ճամօցիճա, აგოცა და გაყყარა;
Ըարիւլս տլ յիտ յնցինա, - რა ქნას, - ამას ვერ მიმხვճարა;
Ըցտանճიլճա ճաճիրօճա, Մამბի Միցան ճაիարա.

Ըցտանճիլս Ըսմատ ճამօճցցա, շէնարիտ յլննէბօճա,
ճլլսլտա յլրիճա, ճիրօճա, თითითა ეხვეწებօճა,
Ըճրէ մօլսլգասա ճցէճրէბճա, մարտ յიտა ია ჳნებօճა;
ճան յտხնա: “Ծաօ, յտթցցնօճ սხցա რამցა մէցննէბօճա!

“Ըճրէ մօցալ, არ გაგწირავ, არას დავგამ შინა ხანსა,
Օճն սხցաճան არ ճავիճէս, ნუ სად არէბս იმა ჳანსა;
Ըթատ ორ თვე არ მოვიճէ, ვიթმ საქմესა ճալցցանსა,
Միցցնիտ, მიցցემიցარ ჳირსა რასმէ თանისտանსა”.

**ჩტაჲჲი ჩჲტინჲიჲნიჲ
ჩტაჲჲიჲნიჲ**

**ჩმბავი ჩვთანდილისა
ჩრაბეთს შექცევისა**

იგი მუნით წარმოსრული სევდამანცა განა მოკლა!
შირსა იხოკს, ვარდსა აზრობს, ხელი მისი განამხოკლა;
სისხლსა, მისგან დადენილსა, მხეცნი ყოვლი განამლოკლა;
ძისმან ფიცხლად სიარულმან შარა გრძელი შეამოკლა.

ძუნ მოვიდა, სადა-იგი მისნი სპანი დაეყარნეს.
ჩახეს, იცნეს; რაგვარადცა შმართებს, აგრე გაეხარნეს.
ყერმადინსცა ახარებდეს, ფიცხლად თავნი მისკენ არნეს:
“ძოვიდაო, აქანამდის ვისთვის ლხინი გაგვემწარნეს!»

ჲაეგება, მოეხვია, ზედა დასდვა პირი ხელსა,
ჩკოცებდა, სიხარულით ცრემლსა ღვრიდა ველთა მრწყველსა;
ჲსე თქვა, თუ: “ჩეტარ, ჩმერთო, ცხადსა ვხედავ, ანუ ბნელსა?
ძე ვით ღირს ვარ ამას, რომე თვალნი ჩემნი ჭვრეტდენ მრთელსა!»

ყმამან მდაბლად მოიკითხა, ზედა დასდვა პირი პირსა;
ობრძანა, თუ: “ჩმერთსა ვჰმადლობ, შენ თუ ჭირი არა გჭირსა!»
ძიდებულთა თაყვანის-სცეს, აკოცებდეს ვინცა ღირს ა,
ხარსა სცემდეს, უხაროდა უფროსსა, თუ უნდა მცირსა.

შივიდეს, სადა სამყოფლად სახლი დგა მუნ აგებულნი.
შოვიდა ნახვად ყოველი მის ქალაქისა კრებული.
შაშინვე დაჯდა ნადიმად მორჭმული, ლალი, შვებული.
უნა მის დღისა შვებასა ყოლა ვერ იტყვის კრებული.

ყერმადინს უთხრა, უამბო ყოველი მისგან ნახული,
ღნუ ვით პოვა იგი ყმა, მისგანვე მზედ დასახული.
ღვთანდილს ცრემლი უყოფდა, უბნობდა თვალ-დაფახული:
“ღმისოდ მყოფსა სწორად მიხნს ჩემთვის დარბაზი და ხული”.

შუნ ამბავი შინაური ყველაკი მოახსენა:
“ყენი წასლვა არვინ იცის, რაცა მითხარ, აგრე ვქმენა!”
შას დღე მუნით არ წავიდა, ინადიმა, განისვენა,
ღისკრად შეჯდა, გაემართა, დღე რა მზემან განათენა.

ღრცალა დაჯდა ნადიმად, არცალა ქმნად ხალვათისა;
ყერმადინ მახარობელი წავა მისლვისა მათისა,
ღიცხლად წავიდა, სავალი სამ დღე ვლო დღისა ათისა.
შას ლომსა ნახვა უხარის მის მზისა მოკამათისა.

ყესთავლა: “შეფე უკადრი ხარმცა მორჭმით და დიდობით!
ღმა საქმესა ვიკადრებ შიშით, კრძალვით და რიდობით:
ღის ყმისა ვერას ვერ მცნობი ვუხმობი თავსა ფლიდობით,
ღწ ვცან და გაცნვე ყოველსა, მოვალ შვებით და მშვიდობით”.

ხოლტევან - მეფე უკადრი, მორჭმული, შეუპოველი!
ყერმადინ მოციქულობა თვით მოახსენა ყოველი:
“ღვთანდილ მოვა წინაშე, მის ყმისა ვისმე მპოველი”.
ყრძანა: “ჩუცან ჩემი იმრთისაგან სააჯო და სათხოველი”.

ჩინათინს ჰკადრა ყერმადინ, ნათელსა მას ულამოსა:
“ჩუტანდილ მოვა წინაშე, გკადრებს ამბავსა ამოსა”.

ჩვი მით აკრთობს ელვასა, მზისაცა უთამამოსა,
ჩას საბოძვარი უბოძა, მისი ყველაი დამოსა.

ჩეფე შეჯდა, გაეგება ყმასა, მუნით მომავალსა;
ჩმას პირ-მზე მეფისაგან ივალებდა ვითა ვალსა.
ჩიეგება, მოეგება მხიარული გულ-მხურვალსა,
ჩიდებულთა ჯარისაგან ზოგნი ჰგვანდეს ვითა მთრვალსა.

ჩა მიეახლა, გარდახდა ყმა, თაყვანის-სცა მეფესა;
ჩკოცა ძოსტან, მიმხვდარმან ნიშატთა სიიფესა;
ჩულ-მხიარულნი, შვებულნი მივლენ დარბაზსა სეფესა;
ჩის ყმისა მოსლვა უხარის ყოველსა მუნ მეკრეფესა.

ჩას ჩუტანდილ თაყვანის-სცა ლომთა ლომმან მზეთა მზესა.
ჩუნ ბროლი და ვარდ-გიშერი გაეტურფა სინაზესა.
ჩირი მისი უნათლეა სინათლესა ზესთა ზესა,
ჩახლ-სამყოფი არა ჰმართებს, ცამცა გაიდარბაზესა!

ჩას დღე დასხდეს ნადიმობად, გაამრავლეს სმა და ჭამა;
ჩმასა მეფე ასრე უჭვრეტს, ვითა შვილსა ტკბილი მამა.
ჩათ ორთავე აშვენებდა ფიფქსა თოვნა, ვარდსა ნამა.
ჩხვად გასცეს საბოძვარი, მარგალიტი, ვითა დრამა.

ჩმა გარდახდა, თავის-თავის გაიყარნეს მსმელნი შინა;
ჩიდებულნი არ გაუშვნეს, ყმა დაისვეს ახლოს წინა;
ჩეფე ჰკითხავს, იგი ჰკადრებს, რაცა ჭირი დაეთმინა,
ჩერმე მისი, უცნობოსა, რა ენახა, რა ესმინა:

“ჭას ვახსენებდე, ნუ გიკვირს, თქმა მჭირდეს მიწყვი ახისა!
ბზე თუ ვთქვა მსგავსი მისი და ანუ მისისა სახისა,
ჩინ უნახავ-ქმნის გონება ყოველთა კაცთა მნახისა;
ჩარდი დამჭნარი ეკალთა შუა შორს-მყოფი, ახ ის ა!»

ბა ჭირი კაცსა სოფელმან მოუთმოს მოუთმინამან,
ჩაცვი ლერწამმან, ზაფრანა იმსგავსოს ფერად მინამან,
ღვანდილ, მისმან მხსენებმან, ლაწვი ცრემლითა მინამან.
ღვრილად უამბო ამბავი მან, მისმან მონასმინამან:

“ჩავაბნი წაუხმან დევთათვის, სახლად აქვს დევთა სახლები,
საყვარელისა მისისა ქალი ჰყავს თანა ნახლები,
ჩეფხისა ტყავი აცვია, ცუდად უჩნს სტავრა-ნახლები,
ღღარა ნახავს სოფელსა, ცეცხლი სწავს ახალ-ახლები”.

ბა დაასრულა ამბავი, საქმე მისისა ჭირისა,
ჩახვა მის მზისა ნათლისა, მის თვალად არ დუხჭირისა,
ჩამა, უქვს ვარდისა ხელი, მძლედ დანამჭირისა:
“ჩვე კმა სიმხნე სიმხნისად, რადლა ხარ მომხვეჭი რისა!»

ჩამხიარულდა ჩინათინ ამა ამბისა სმენითა;
ჭას დღე იხარებს სმისა და ჭამისა არ-მოწყენითა,
ღვლა საწოლს დაჰხვდა მის მზისა მონა სიტყვითა ბრძენითა:
ბისლვა ებრძანა, - ეამა, თქმა არ ეგების ენითა.

ყმა წავიდა მხიარული, ლმობიერი, არ გამწყრალი,
ზომი მინდორს ლომთა თანა მინდოს რული, ფერ-ნამკრთალი,
ყმა სოფლისა ხასიათი, ჯავარ-სრული, მრავალ-წყალი,
ბავრა ჰქონდა გულისათვის გული გულსა განაცვალი.

Եւ զի յազարի լաւաւ զի զի մորձմուլի, ար յազարի,
Բաւալ յազարա յազար յազար յազար յազար յազար;
Կրօն-ձաւաւսա յազար յազար, յազար յազար,
Եւ զի յազար? Ըտենս ձաւաւսա յազար, յազար յազար!

Կա մաւաւսա յազար յազար յազար յազար;
Սաւաւսա յազար յազար, յազար յազար յազար;
Օտենս յազար, յազար յազար, յազար յազար;
Օտենս: «Սաւաւսա, յազար յազար յազար յազար?»

Սաւաւսա: «Սա յազար յազար յազար յազար,
Կաւաւսա յազար յազար, յազար յազար յազար;
Սաւաւսա յազար յազար, յազար յազար յազար,
Եւ յազար, յազար յազար յազար, յազար յազար յազար»

Եւ յազար, յազար յազար, յազար, յազար յազար;
Սաւաւսա: «Սաւաւսա յազար յազար յազար յազար»
Եւ յազար, յազար յազար յազար յազար յազար»
Եւ յազար յազար յազար յազար յազար յազար»

Սաւաւսա յազար յազար, յազար յազար յազար,
Եւ յազար յազար յազար յազար յազար յազար:
«Սաւաւսա յազար յազար, յազար յազար յազար,
Օտենս յազար յազար յազար յազար յազար»

«Եւ յազար յազար, յազար յազար յազար յազար յազար;
Եւ յազար յազար յազար յազար յազար յազար;
Սաւաւսա յազար յազար յազար յազար յազար;
Եւ յազար յազար յազար յազար յազար յազար!»

ჩვრილად ჰკადრა რა იცოდა, რა ნახული, რა ნასმენად:
ჩითა ვეფხსა წავარნა და ქვაბი აქვსო სახლად, მენად;
ჩალი ახლავს სასურველად, სულთა დგმად და ჭირთა თმენად”.
“ჩა, სოფელმან სოფელს მყოფი ყოვლი დასვაცრემლთა დენად!

ჩალსა რა ესმა ამბავი, მიჰხვდა წადილი ნებისა,
ჩანათლდა პირი მთვარისა, ვით ნათლად ნავანებისა;
ჩტყვის: “ჩა ვუთხრა პასუხი მისთა ნებისა თნებისა,
ჩაა წამალი მისისა წელულისა განკურნებისა!»

ჩმა ეტყვის: “ჩის აქვს მინდობა კაცისა მომცქაფავისა?
ჩან ჩემთვის დაწვა თავისა დადვა, არ-დასაწვავისა;
ჩრო დამიც ჩემგან მისლვისა, მითქვმს დადება თავისა,
ჩზე შემდიფიცავს თავისა, ჩემგან მზედ სახედავისა.

“ჩამს მოყვარე მოყვრისათვის თავი ჭირსა არ დამრიდად,
ჩული მისცეს გულისათვის, სიყვარული გზად და ხიდად;
ჩვლა მიჯნურსა მიჯნურისა ჭირი უჩნდეს ჭირად დიდად,
ჩჰა, მაქვსმცა უმისოსა ლხინი არმად, თავი ფლიდად!»

ჩზე ეტყვის: “ჩომხვდა ყოველი ჩემი წადილი გულისა:
ჩირველ, მენ მოხველ მშვიდობით, მპოვნელი დაკარგულისა,
ჩერმე, ზრდა სიყვარულისა გაქვს, ჩემგან დანერგულისა,
ჩპოვე წამალი გულისა, აქამდის დადაგულისა!

ჟა სჯობს, რა კაცმან გიშერი ბროლ-ლალსა თანა ახიოს,
ღნუ ბალს ალვა საროსა ახლოს რგოს, მორწყოს, ახიოს,
ჟისსა მჭვრეტელსა ალხინოს, ვერ-მჭვრეტსა ავაგლახიოს!
ჟაი მოყვრისა გაყრილსა, ახი ოს ეყოს, ახი ოს!

ჟათ მიჰხვდა ლხინი ყოველი ერთმანერთისა ჭვრეტითა.
ჟმა წამოვიდა გაყრილი, მივა გულითა რეტითა.
ჟზე ტირს სისხლისა ცრემლითა, ზღვისაცა მეტის-მეტითა.
ჟტბვის: “ჟერ გაძღა სოფელი, ვა, ჩემთა სისხლთა ხვრეტითა!»

ჟმა წავიდა სევდიანი, მკერდსა იცემს, ამაღ იღებს,
ჟომე კაცსა მიჯნურობა ატირებს და აგულჩვილებს;
ჟა ღრუბელი მიეფარვის, მზე ხმელეთსა დააჩრდილებს,
ჟის მოყვრისა მოშორება კვლა აბინდებს, არ ადილებს.

სისხლმან და ცრემლმან გარევით ღაწვი ქმნის ღარად და ღარად;
ჟტყვის: “ჟზე ჩემგან თავისად კმა დასადებლად აღარად;
ჟიკვირს, თუ გული აღმასი შავმან წამწამმან დაღა რად!
ჟირე ვნახვიდე, სოფელო, მინდი სალხინოდ აღარად!

“ჟინ უწინ ჟდემს ნაზარდი ალვა მრგო, მომრწყო, მახია,
ღღეს საწუთრომან ღახვარსა მიმცა, დანასა მახია,
ღღეს გული ცეცხლსა უშრეტსა დაბმით დამიბა, მახია.
ღწყა ვცან, საქმე სოფლისა ზღაპარია და ჩმახია!»

ღმას მოსთქვამს, ცრემლსა აფრქვევს, ათრთოლებს და აწანწარებს,
ჟულ-ამოსკვნით, ოხვრა-სულთქმით, მიხრის ტანსა, მიაწარებს.
საყვარლისა სიახლესა მოშორება გაამწარებს,
ჟა, საწუთრო ბოლოდ თავსა ასუღარებს, აზეწარებს!

ყმა მივიდა, საწოლს დაჯდა, ზოგჯერ ტირს და ზოგჯერ ბნდების,
ტაგრა ახლავს გონებითა საყვარელსა, არ მოსწყდების;
ჩით მწვანისა თრთვილისაგან, პირსა ფერი მოაკლდების,
სხედავთ, ვარდსა უმზეობა როგორ ადრე დააჩნდების!

“ჩული კრულია კაცისა, ხარბი და გაუძღომელი,
ჩული - ჟამ-ჟამად ყოველთა ჭირთა მთმო, ლხინთა მდომელი,
ჩული - ბრმა, ურჩი ხედვისა, თვით ვერას ვერ გამზომელი,
ჩერცა ჰპატრონობს სიკვდილი, ვერც პატრონია რომელი!»

სა გულსა უთხრნა გულისა სიტყვანი საგულისონი,
თან მარგალიტნი მოიხვნა მის მზისა სამეყვისონი,
თის მზისა მკლავსა ნაბამნი, მათ კბილთა შესატყვისონი,
სირსა დაიდვნა, აკოცა, ცრემლი სდის, ვითა ბისონი.

სა გათენდა, კაცი მოვა მომკითხავი, დარბაზს მხმობი.
ყმა წავიდა ლალი, ნაზი, ნალვიძები, ძილნაკრთობი.
ჩრთმანერთსა ეჯარვიან, დგას მჭვრეტელთა ჯარი მსწრობი;
თეფე მინდორს ეკაზმოდა, მოემზადა დაბდაბ-ნობი.

თეფე შეჯდა, მაშინდელი ზარი აწმცა ვით ითქმოდა!
ჩოს-დაბდაბთა ცემისაგან ყურთა სიტყვა არ ისმოდა,
თზესა ქორნი აბნელებდეს, ძაღლთა რბოლა მიდამოდა;
თან დღე მათგან დანალვარი სისხლი ველთა მოესხმოდა!

ჩნადირეს, შემოიქცეს მხიარულნი მინდორს რულნი,
ყეიტანნეს დიდებულნი, თავადნი და სპანი სრულნი;
ძაჯდა, დახვდეს მოკაზმულნი საჯდომნი და სრანი სრულნი,
ყმას სცემს ჩანგი ჩაღანასა, მომღერალნი იყვნეს რულნი!

ჴმა ახლოს უჯდა მეფესა,ჰკითხვიდა, ეუბნებოდა;
ჴაგეთა გასჭვირს ბროლ-ლალი, მათ კბილთა ელვა ჰკრთებოდა.
ღხლოს სხდეს ღირსნი, ისმენდეს, შორს ჯარი დაიჯრებოდა,
ღტარიელიო ხსენება არვისგან იკადრებოდა.

ჴმა მივიდა გულ-მოკლული, ცრემლი ველთა მოედინა.
ტართ მისივე სიყვარული უარებდის თვალთა წინა.
ხოჯერ აგდის, ზოგჯერ დაწვის, ხელსა რადმცა დაეძინა!
ჴაც ა აჯა დათმობისა გულმან ვისმცა მოუსმინა!

ღევს, იტყვის: “ჴულსა სალხინო რამცალა დავუსახეო?
ტოგშორდი ჴდემს ნაზარდო, ტანო ლერწამო და ხეო,
ჴენთა მჭვრეტელთა ნიშატო, ვერ-მჭვრეტთა სავაგლახეო,
ღხადად ნახვასა არ ღირსვარ, ნეტარმცა სიზმრად გნახეო!”

ღმას მოსთქმიდის ტირილით ცრემლისა დასაღვაროთა;
ღვლა გულსა ეტყვის: “შათობა ჰგვანდეს სიბრძნისა წყაროთა.
ღრ დავთმოთ, რა ვქმნათ, სევდასა, მითხარ, რა მოვუგვაროთა?
ღუ ლხინი გვინდა ღმრთისაგან, ჳირიცა შევიწყნაროთა”.

ღვლა იტყვის: “ჴულო, რაზომცა გაქვს სიკვდილისა წადება,
სჯობს სიცოცხლისა გაძლება, მისთვის თავისა დადება,
ტაგრა დამალე, არ გაჩნდეს შენი ცეცხლისა კვლა დება,
ღვად შეჰფერობს მიჯნურსა მიჯნურობისა ცხადება!»

**შედეგად ჩაიხსნა
 ქალღმერთის ხეობის
 ჩვენი სული**

**შათვლა ჩვენი
 ქალღმერთის
 ჩვენი სული**

სა გათენდა, შეეკაზმა, ყმა გავიდა ადრე გარე;
 სა გათენდა, შეეკაზმა, ყმა გავიდა ადრე გარე;
 უცვლელ: “ჩვენი მიჯნურობა არ დამაინდეს, და-მცა-ვფარე!»
 შათობასა ეაჯების გულსა: “ყენ რა მოუგვარე!»
 ცხენსა შეჯდა, წამოვიდა ვაზირისა სახლსა მთვარე.

ჩაზირმან ცნა, გაეგება: “ჩემსა მზეა ამოსრული,
 ჩემსა თურე მახარებდა დღეს ნიშანი სახარული!»
 ღივივება, თაყვანის-სცა, ჰკადრა ქება სრულსა სრული.
 ჩამს სტუმარი სასურველი, მასპინძელი მხიარული.

ყრმა გარდასვა მასპინძელმან, არ ღაფალმან, ავმან, უქმან;
 ღერხთა ქვეშე ხატაურსა უფენენ და მიწად უქმან.
 ყმამან სახლი განანათლა, ვით სამყარო მზისა შუქმან;
 ჩქვეს: “სურნელი სული ვარდთა დღეს მოგვბერა ქვენა ბუქმან”.

შაჯდა, მისთა შემხედველთა გული მათი მართლად ხელეს,
 ღისთა მჭვრეტთა მისთვის ბნედა თავისათვის ისახელეს,
 სულთქმა ბევრი აათასეს, აღარა თუ აერთხელეს.
 ჩაყრა ბრძანეს, გაიყარნეს, ჯალაბობა გაათხელეს.

“ძა ჯალაბი გაიყარა, ყმა ვაზირსა ეუბნების,
ჴტყვის: “ჴენი დამალული დარბაზს არა არ იქმნების;
ძაცა გწადდეს საურავი, მეფე იქმს და ჴენ გეთნების,
ჴაიგონენ ჳირნი ჩემნი, მკურნე, რაცა მეკურნების.

“ძის ყმისა ცეცხლი მედების, წვა მჭირს მისისა მწველისა;
ძკლავს სურვილი და ვერ-ნახვა ჩემისა სასურველისა;
ძას ჩემთვის სული არ ჳშურდეს, შეზღვა ხამს შეუზღველისა;
ჴამს სიყვარული მოყვრისა უხვისა, უშურველისა.

“ძისი ნახვა გულსა ჩემსა ვითა ბადე დაებადა,
ძუნვე დარჩა, დათმობაცა მასთანავე დაება, და;
ძათგან დასწავს მოახლეთა, იმერთსა მზედცა დაებადა,
ძერმე ჴსმათ ჩემთვის დისა მართ დად უფრო დაებადა.

“ღდეს წამოვე, შევჳფივე ფიცითა საშინელითა:
«ღვლა მოვალ, გნახავ პირითა არ მტერთა საწუნელითა;
ჴენსა მე ვეძებ ნათელსა, ჴენ ხარ გულითა ბნელითა»;
ჴამია ჩემგან წასლვისა, მით მწვავს ცეცხლითა ნელითა.

“ჴოველსავე მართლად გითხრობ, არ სიტყვასა საკვეხელსა.
ძიმელის და ვერ მისრულვარ, ესე მიდებს ცეცხლსა ცხელსა;
ჴერ გავუტებ ჴენაარსა, ვერ გავსწირავ ხელი ხელსა,
ძამცა სადა გაუმარჯვდა კაცსა, ფიცთა გამტეხელსა!

“ძაცა გითხარ ჩემ მაგიერ ძოლტანს ჳკადრე, მიედ სრასა;
ძავმან მისმან, ფიცით გეტყვი ჴენ, ვაზირსა, უსტასრასა:
ღრ შეიპყრობს, არ დადგები, თუ შემიპყრობს, მაქმნევს რასა?
ძიშველე რა, გული ცეცხლმან არ დამიჭრას, არა სრასა!

“სკადრე: «ჩინ გაქოს ყოველმან პირმან არ-შეუზრახემან?
ჩითა ვიშიშივი, გაცნობოს იმერთმან, ნათელთა მსახემან!
ჩაგრა მან ყმა მან ცეცხლითა დამწვა, ალვისა სახემან,
ჩული წამსავე წამილო, - ვერთ ვერ შევინახე, - მან.

«ჩწ, მეფეო, უმისობა ჩემგან ყოლა არ ეგების;
ჩული მას აქვს გულოვანსა, აქა ხელი რა მეხდების?
ჩუ რას ვარგებ, პირველ ხვალმე თვით სახელი თქვენ მოგვხვდების;
ჩერას ვარგებ, გულსა დავსდებ, ჩემი ფიცი არ გატყდების.

«ჩასლვა ჩემი გულსა თქვენსა არ ეწყინოს, არ დაჭმუნდეს;
ჩავსა ჩემსა გაგებული იქმნას, რაცა იმერთსა უნდეს;
ჩანვე ქმნას და გაგიმარჯვდეს, თქვენი თქვენვე და-ვე-ბრუნდეს.
ჩრ მოვბრუნდე, თქვენმცა ჰსუფევთ, თქვენი მტერი დაძაბუნდეს!»

ჩვლა პირ-მზე ეტყვის ვაზირსა: “ჩე სიტყვა შევამცირეო,
ჩა, ესე ჰკადრე მეფესა, შე-ვინ-ვიდოდეს ვირეო;
ჩიაჯე ამოდ გაშვება და თავი გაიგმირეო,
ჩსი ათასი წითელი შენ ქრთამად შეიწირეო”.

ჩაზირმან უთხრა სიცილით: “ჩრთამი შენ გქონდეს შენია!
ჩენგან კმა ჩემად წყალობად, რომე გზა გაგიჩენია.
ჩაგას რა ვკადრებ მეფესა, რაცა აწ თქვენგან მსმენია,
ჩიცი, უცილოდ ამავსებს, შოება არ-საწყენია.

“ჩავმან მისმან, მუნვე მომკლავს, ვეჭვ, წამიცა არ წამაროს!
ჩენი ოქრო შენვე დაგრჩეს, მე, გლახ, მიწა მესამაროს;
ჩომკალ, კაცსა სიცოცხლისა სწორად რაცა მოვხმაროს!
ჩრ ითქმის და ვერცა ვიტყვი, რა გინდა ვინ მისაგმაროს.

“ჩვენ არ ვთვითვითებთ, რომ, სიცოცხლე, გლახ, ვით გათნიო?
ჩემიკლებს და ანუ მომკლავს: «ჩვე სიტყვა ვითა სთქვიო?!
სად არ მუნვე გაიგონე, რად ხარ შმაგი აგეთიო?!»
სჯობს სიცოცხლე აკლებასა, ამას თავსა აწვე ვსწვრთიო.

“ჩუ მეფეცა გაგიშვებდეს, თვით ლაშქარნი რად მოლორდენ!
სად გაგიშვან, რად მოტყუვდენ, ანუ მზესა რად მოჰშორდენ?
ყენ წახვიდე, მტერნი ჩვენნი დაგვთამამდენ, გაგვისწორდენ.
ჩვე აგრე არ იქმნების, ვითა ჩიტნი არ გაქორდენ”.

ყმა ატირდა, ცრემლით უთხრა: “ჩამს, თუ დანა გულსა ვიცი;
სე, ვაზირო, შეგეტყვების, სიყვარული არ თურ იცი,
ჩნუ სხვაცა არ გინახავს მოყვრობა და არცა ფიცი,
ჩუ გინახავს, უმისოსა ჩემი ლხინი ვით ამტკიცი?!”

“ჩვენ დაბრუნდა, არ ვიცოდი, მზესა რამცა დააბრუნვებს!
ჩწ ვუშველოთ, გვიჯობს, იგი ნაცვლად დღესა დაგვითბუნვებს,
ჩემი ჩემებრ არვინ იცის, რა მამწარებს, რა მატკბუნვებს;
ცუდთა კაცთა საუბარი კაცსა მეტად დააჭმუნვებს.

“ჩეფე ანუ მისნი სპანი, ნეტარ, ხელსა რასა მხდიან!
ჩწ ვითამცა უცნობოსა გაუწყვედლად ცრემლნი მდიან.
სჯობს წავიდე, არ გავტეხნე, კაცსა ფიცი გამოსცდიან;
წირნი, მისგან უნახავნი, კაცსა ვისმცა გარდუხდიან!

“ჩწ, ვაზირო, მაგა პირსა გული კრული ვით მოგთმინდეს?
სკინა, ჩემი მონაცვალე, ხამს, გაცვილდეს, არ გატინდეს;
ჩერ გარდვიხდი ცრემლთა მისთა, ჯეონიცა თვალთა მდინდეს,
ბომეხმარე, ნუთუ ჩემგან მოხმარება შენცა გინდეს.

“ღრ გამიშვებს, გავიპარვი, წავალ მათგან შეუგებლად;
ჩითა მწუკვეს, ვგრე დავპრთო გული ცეცხლთა მოსადებლად.
ჩიცვი, ჩემთვის არას გიზამს, თუ არ უნდი გასაძებლად;
ძქვი: რა გინდა წაგევიდოს, თავი დადევ საწამებლად!”

ჩაზირმან თქვა: “ქენი ცეცხლი მეცა ცეცხლად მომედების,
ჩელარ ვუჭვრეტ ცრემლთა შენთა, სოფელიცა გაქარდების;
ხოგჯერ თქმა სჯობს არა-თქმასა, ზოგჯერ თქმითაც დაშავდების.
ჩიტყვი: მოკვდე, არა მგამა, ჩემი მზეცა თქვენ მოგხვდების”.

ძა ვაზირმან ესე უთხრა, ადგა, დარბაზს გაემართა.
ძეფე დაჰხვდა შეკაზმული, პირი მზეებრ ეწაღმართა.
ყეუშინდა, საწყენლისა მოხსენება ვერ შეჰმართა,
ძაყრით დგა და იგონებდა არ საქმეთა საომართა.

ძეფემან ნახა ვაზირი დაღრეჯით, დაყმუნვებული,
ღბრძანა: “ძა გჭირს, რა იცი, რად მოხვე შეჭირვებული?”
ძან ჰკადრა: “ღრა ვიციო, მართ ვარ თავისა ვებული,
ძართალ ხართ, მომკლათ, რა გესმათ ამბავი გაკვირვებული.

“ჩემი ჳმუნვა ჳირსა ჩემსა არცა ჰმატს და არცა სდიდობს;
ძეშინიან, თუცა შიშსა მოციქული ვერ დაჰრიდობს.
ღწ ღვთანდილ გეთხოვების, მოაჯეობს, არ წამვიდობს,
ღმისყმისოდ სოფელსა და საწუთროსა მისთვის ფლიდობს”.

ძაცა იცოდა, ყველაი ჰკადრა მოშიშრად ენითა,
ღვლა მოახსენა: “ძამცა სცან სიტყვითა ესოდენითა,
ძუ რაგვარ მყოფი მინახავს, თუ რაგვარ ცრემლთა დენითა!
ძართალ ხართ, თუმცა რისხვანი ჩემთვის იანაზდენითა”.

შეაჯიფებო მოსმინა, გაგულისდა, გაავცნობდა,
ფერი ჰკრთა და გასაშიშრდა, შემხედველთა შეაშთობდა;
ყეუზახნა: “შეაჯიფე, შმაგო, მაგას სხვამცა ვინ მითხრობდა!
ღვსა კაცსა ურჩევნია, ავსამცა რას ადრე სცნობდა!

“ჩითამც რამე სახარული საქმე მითხარ ვითა ადრად.
შაგის მეტი რა ვინ მიყოს, თუ არ მომკლას მუხთლად, ღადრად!
შმაგო, ენა ვით იხმარე აწ მაგისად ჩემად კადრად!
ღვრე შმაგი არ ვაზირად, არად ვარგხარ არცა სხვად რად!

“ჴამსა, კაცმან პატრონისა საწყინარსა არ დახედნეს,
ღდენ სიტყვა უეცრული უალაგოდ დაიყებდნეს?!

შე მაგისად მოსმენამდის რად არ ყურნი შემეჭედნეს!
ყენ თუ მოგვლა, სისხლნი შენნი ჩემმან ქედმან მიიქედნეს!»

ღვლა უბრძანა: “ტუმცა მისგან აწ არ იყავ მოგზავნილი,
ჩავმან ჩემმან, თავსა მოგვკვეთ, არად უნდა ამას ცილი!
ჩა, უკუდევ! ღვი, შმაგი, უმეცარი, შლეგი, წბილი!
ყაბაშ სიტყვა, შაბაშ კაცი, შაბაშ საქმე, მისგან ქმნილი!»

შადრკა, სკამნი შემოსტყორცნა, ჰკრნა კედელსა, შეალეწნა;
შააცთუნა, მაგრა მისთვის აალმასნა, არ აძეწნა:
“ჩით მიაძებ წასლვა მისი, ვინ ალვისა მორჩი ხე წნა!”
ჩაზირისა ცრემლმან ცხელმან ღაწვნი თეთრნი აახეწნა.

ჩაზირმან, გლახ, გამოჰრიდნა, მართ ველარას ვერ იძრწივნებს;
ჩამოდრწა და გამომელდა, გულსა წყლულსა მოიმტკივნებს;
ყეის ხალხბს, გაის ქუშობს, ენა ასრე მოაყივნებს,
შტერი მტერსა ვერას აგნებს, რომელ კაცი თავსა ივნებს.

ძქვა: “ცოდვათა ჩემთა მსგავსი იმერთმან მეტი რა მიჩვენოს?
სად მოვლორდი, რად დავბნელდი, ნეტარ ვინლა გამითენოს!
ჴინცა კაცმან კადნიერად პატრონსა რა მოახსენოს,
ჩემნი დღენი მასმცა ადგან, რადი ვითა გაისვენოს!»

ჴაზირი გაწბილებული მივა ბედითა შავითა;
ზვთანდილს უთხრა დაღრეჯით, პირითა გამქუშავითა:
“შადლი რა გკადრო, არ ვიცი, გავხასდი მე მაშა ვითა,
ჴა, კარგი თავი უებრო დავკარგე, დავაშავითა!»

ჴრთამსა სთხოვს და ამხანაგობს, თუცა ცრემლსა ვერ იწურვებს:
- ჴიკვირს, რად სცალს წყლიანობად, რად არ გულსა შეიურვებს! -
“ჴინ, არ მისცემს ქადებულსა, მოურავსა მოიმდურვებს,
ძქმულა: «ჴრთამი საურავსა ჯოჯოხეთსცა დაიურვებს».

“ჴით გამხადა, რა მიბრძანა, არ ეგების ჩემგან თხრობა:
სა სიავე, რა სირეგენე, რა შლეგობა, რა შმაგობა!
შე თვით კაცად აღარ ვარგ ვარ, აღარა მიც თავსა ცნობა;
ჴსე მიკვირს, რად არ მომკლა, მისცა თურე იმერთმან თმობა.

“შეცა ვიცოდი, რაცა ვქმენ, ცთომით არ წამკიდებია;
ჴიაზრე, გამიწყრებოდა, ჴმუნვა მით გამდიდებია;
ჴანგებით ქმნილსა რისხვასა ვერავინ დაჴრიდებია!
ჴენთვის სიკვდილი ლხინად მიჩნს, ჴირი არ გამცუდებია”.

ჴმამან უთხრა: “ღღარ-წასლვა არ ეგების ჩემგან აროს.
იადონი მაშინ მოკვდეს, ოდეს ვარდმან იდამჴნაროს.
ჴამს, უძებნოს ცვარი წყლისა, მისთვის თავი ყოვლგან აროს,
ჴერ უპოვოს, რა ქმნას, ანუ გული რითა დაიწყნაროს!

“ომისოდ მყოფი ვერ გავძლებ ჯდომასა, ვერცა წოლასა,
შარტ ნადირთაებრ გაჭრასა ვირჩევ, მათთანა რბოლასა;
ღსრე გასრულსა რად მწუკვეს, მისთა მებრძოლთა ბრძოლასა?
სჯობს უყოლობა კაცისა მომდურავისა ყოლასა.

“შოვანსენებ ერთხელ კვლაცა, აწ რაზომცა მეფე წყრების,
ჩუთუ გაბრჭოს, გული ჩემი ვით იწვის და ვით ენთების;
ღრ გამიშვებს, გავიპარვი, რა იმედი გარდმიწყდების,
შე თუ მოვკვდე, ჩემი კერძი სოფელიმცა გარდიფხვრების!»

შოიუბნეს. ჩაზირმან ქმნა ჭამა-სმანი მათნი ფერნი,
ომასპინძლა, ძღვენნი უძღვნა შვენიერსა შვენიერნი,
შისნი მყოლნი აღ-ვე-ავსნა, მოყმენი თუ უნდა ბერნი.
ჰაიყარნეს, ყმა წავიდა, სახლად ჩადგეს მზისა წვერნი.

ყვერა წითელი ასი ათასი პირად მზემან და ტანად სარომან,
სამასი თავი სტავრა-ატლასი უხვმან, ნიადგ მიუმცდარომან,
სამოცი თვალი ლალ-იაგუნდიფერად მართ ვითა მიუმხვდარომან.
ჩაცი გაგზავნა ვაზირისასა, ესე ყველაი მისთვის არო მან.

ყესთვალა, თუ: “შაცა გმართებს, ვით მოგცე და ვით გაქონო,
ჩალთა შენთა გარდასახდლად რა ნაცვალნი მოვიგონო?
ძულა დავრჩე, შენთვის მოვკვდე, თავი ჩემი დაგამონო,
სიყვარული სიყვარულსა შეგიცალო, შევიწონო”.

შე ვითა ვთქვა უებრობა, სიკეთე და ქება მისი!
ჩაცი იყო საქმისაცა შესაფერი, შესატყვისი;
ღსრე უნდა მოხმარება, გაჰვიდოდეს ვისცა ვისი.
ოდეს კაცსა დაეჭიროს, მაშინ უნდა ძმა და თვისი.

**ჩუბჩინოვნისაჲსი შუბჩინის
სეკვალის**

**ჩვანდილისაგან შერმადინის
საუბარი**

ყერმადინს ეტყვის, უბრძანებს პირ-მზე, ნათელთა მფენელი:
“**შე დღე არის იმედი, ჩემის გულისა მლხენელი,**
შენგან თავისა შენისა საჩემოდ გამომჩენელი”.
ბქებრად ამბისა მათისა ხამს მკითხავი და მსმენელი.

იტყვის: “**ხოლტან არ გამიშვა, არცა სიტყვა მომისმინა;**
ბან არ იცის, რა მჭირს, ანუ სულ-დგმული ვარ ვისგან ვინა;
ამისოდმცა ნუ ცოცხალ ვარ ნუცა გარე, ნუცა შინა!
ხაცა საქმე უსამართლო ღმერთმან ვისმცა შეარჩინა!

“**ბუცა მისი არ გაწირვა ჩემგან მტკიცობს, არ სათუობს,**
ყოვლი ცრუ და მოღალატე იმერთსა ჰგმობს და აგრე ცრუობს;
ჴული, მისი უნახავი, ტირს და სულთქვამს, ვაებს, უობს,
ღრას კაცსა არ იახლებს, ერიდების, ჰკრთების, ქსუობს.

“**სამი არის მოყვრისაგან მოყვრობისა გამოჩენა:**
შირველ, ნდომა სიახლისა, სიშორისა ვერ-მოთმენა,
ბიცემა და არას შური, ჩუქებისა არ-მოწყენა,
ჴავლენა და მოხმარება, მისად რგებად ველთა რბენა.

“Մաճա ճագրժեղեբ ՏԻՇԿՅԱՏԱ, ՔԱՄԻԱ ՄԵՄՕԿԼԵԲԻՏԱ!
ԸՆ ԳԱՅԱՐՅԱԱ ՆՅԱՄԼԻ ԱՄԱ ԳՄԼԻՏԱ ԼԵԲԻՏԱ.
ՄԱՏԱՅԱ ԳՅԵՐԵԲ, ԻՏՄԵՆԸԻ, ՎԻՐԵ ԸՐՐ ՃԵՐՆԸՏ ԽԼԵԲԻՏԱ;
ՄԵՆ ԳԱԱՄԱԳՐԵ ԸԱՅԻՐՅԱ ԻԵՄԻՏԱ ՆԱՏՆՅԱՅԼԵԲԻՏԱ.

“ԸՆ ՄԵՒԵՅԵԱ ՏԱՄՏԱՅՄՐԱԸ ՔԻՐՅԵԼ ԵԱՅԻ ԸԱԱՄՅԱԸԸ,
ՏԻԿԵԵ ԸԱ ՄԿԼԵԲԼՕԲԱ ՄԵՆԻ ԵՐԵՕԲ ԳԱԱՅՆԱԸԸ;
ՏԱՆԼԻ ԻԵՄԻ ՄԵԻՆԱՅԵ, ՏՅԱԵԱ ԻԵՄԵԱ ԵԵԱՅԱԸԸ,
ՏԱՄՏԱՅՄԻ ԱՅՅԱՆՄԸՏԻՏ, ԿՅԼԱ ԳԱՅԼԵՆԱ ԳԱԱԿՅԼԱԸԸ.

“ՄԻՇԵՐԵԱ ԻԵՄԵԱ ԵՆԱՅԻՐԵ, ԸԱԼԻ ՆՄՐԱ ՄՕԳԱԿԼԸԵԲԻՏԻՏ,
ՄԻՐԵԳՄԼԱԵԵՅԻՏ ԿԱՐԳԻ ՆՄ ԳՄՄՐՏ, ՕՐԳՄԼԻՄՅԱ ՄԵՆԻ ԿՅԸԵԲԻՏԻՏ!
ՄԵՄՕՅԻՅԵ, ՄԵՆԻ ԻԵՄԳԱՆ ՅԱԼԻ ԿԱՐԳԱԸ ԳԱՐԸԻՅԸԵԲԻՏ;
ՄԱՏՐՕՐՈՆԻՏԱ ՏԱՄՏԱՅՄԻ ԱՐԱՕԸՏ ԱՐ ՆՅԱՅԸԵԲԻՏ”.

ՄՍԵ ԵՏՄԱ, ՅՐԵՄԼԻ ՅՅԵԼԻ ՄԵՐՄԱԸԻՆՏԱ ԵԳԼԵԱ ՏԸՆԸԸԻ;
ՄՕԱՆՏԵՆԱ: “ՄԱՐՇՕԼՕԲԻԵ ՅԻՐՏԱ ՐԱԸՄՅԱ ՄԵՅՄԻՆԸԻ!
ՄԱԳՐԱ ՐԱ ՅՅՄՆԱ, ՄՄԵՆՕՏԱ ԸԱՄԵՅԵՄԻՏ ԳՄԼՏԱ ԲԻՆԸԻ!
ՔԱՄԻՇԱՆԵ ՏԱՄՏԱՅՄՐԱԸ, ՄՕԳԵՆՄԱՐՕ, ՐԱԸԸԱ ԳԻՆԸԻ.

“ՄԻՏ ԱՏՄԻԱ ՄԱՐՇՕՏԱԳԱՆ ԼԱՐԻԵԼՕԲԱ ԵԳՅՕՄ ԸԸԸԻ?!

ՄԻՏ ԱՏՄԻԱ ՅԱՏՐՕՐՈՆԻՏԱ ՅԻՐՏԱ ՄԻԳԱՆ ԿՄԻՏԱ ՐԸԸԻ?!

ՄԱԿԱՐԳՄԼՏԱ ԳԻԳՕՆԵԲԸԸ, ՐԱ ՅԻՅՄՆԵԲԻ ԱՅՅԱ ՓԼԸԸԻ?!»

ԿՄԱՄԱՆ ՄՕՏՆՐԱ: “ՄԵՐ ՆՅԱԳԻՇԱՆ ՐԱՅՕՄՏԱՄՅԱ ՅՐԵՄԼՏԱ ՅԼՅՐԸԸԻ.

“ՄԵՆԳԱՆ ԻԵՄԻ ՏԻԿՅԱՐՄԼԻ ՅԵԵԱՄՅ ԱՐԱ ԸԱՄԵՅԵՐԱ,
ՄԱԳՐԱ ՏԱՅՄԵ ԱՐ ՄՕՅԸԵԲԻՏ, ՔԱՄԻ ԱՏՐԵ ԸԱՄԵՄՇԵՐԱ!
ՄԻՏ ՄԻԳԱՆԸՕ ՏԱՆԼԻ ԻԵՄԻ, ՄԵՆԳԱՆ ԿԸԸԸՅ ՅԻՆՄՅ ՄԵՒԵՐԱ?!

ՄՄԼԻ ԸԱԸԸԵ, ԸԱԻՅԵՐԵ, ՅԵՐ ՆՅԱԳԻՇԱՆ, ՅԵՐԱ, ՅԵՐԱ!

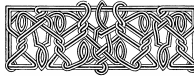
“*ძუ მიჯნური ვარ, ერთი ვხამ ხელი მინდორთა მე რებად;
ღრ მარტო უნდა გაჭრილი ცრემლისა სისხლსა ფერებად?
ჟაჭრა ხელია მიჯნურთა, რად სცალს თავისა ბერებად!
ღსრეა ესე სოფელი, შესჯერდი კვლა შეჯერებად!*

“*ქა მოგშორდე, მახსენებდი, სიყვარული ჩემი გქონდეს;
ღრ ვეშიშვი მტერთა ჩემთა, თავი მონად მომიმონდეს.
ჟამს მამაცი გაგულოვნდეს, ჭირსა შიგან არ დაღონდეს.
ჭიქულს, რა კაცსა სააუგო საქმე არა არ შესწონდეს.*

“*ჭე იგი ვარ, ვინ სოფელსა არ ამოვჰკრეფ კიტრად ბერად,
ქის სიკვდილი მოყვრისათვის თამაშად და მიჩანს მღერად;
ჩემსა მზესა დავეთხოვე, გაუშვივარ, დავდგე მე რად!
ჭას თუ დავთმო, სახლსა ჩემსა ველარ დავსთმო ვისსა ვერად?!*

“*ღწ ანდერძსა ჩემსა მოგცემ, ქოსტანს წინა დაწერილსა;
ჟენ შეგვედრებ, დაგიჭიროს, ვითა გმართებს ჩემსა ზრდილსა.
ჭოკვედე, თავსა ნუ მოიკლავ, სატანისგან ნუ იქმ ქმნილსა,
ღმას ზედა იტირებდი, დაიდებდი თვალთა მილსა”.*

**ჩინოვანი ჩინოვანისა
სიღმინისა ღმრთისა**

**ჩინოვანი ჩინოვანისა
სიღმინისა ღმრთისა**

ღაჯდა წერად ანდერძისად, საბრალოსა საუბრისად:

“**სე, მეფეო, გავიპარე ძებნად ჩემგან საძებრისად!**

ჩერ დადგები შეუყრელად ჩემთა ცეცებლთა მომდებრისად;

ყმინდევ და წამატანე მოწყალება ღმრთეებრისად.

“**ჩიცი, ბოლოდ არ დამიგმობ ამა ჩემსა განზრახულსა.**

ვაცი ბრძენი ვერ გასწირავს მოყვარესა მოყვარულსა;

ძე სიტყვასა ერთსა გკადრებ, პლატონისგან სწავლა-თქმულსა:

«სიცრუე და ორპირობა ავნებს ხორცსა, მერმე სულსა».

“**სათგან თავია სიცრუე ყოვლისა უბედობისა,**

ძე რად გავწირო მოყვარე, ძმა უმტკიცესი ძმობისა?!

ჩრა ვიქმ, ცოდნა რას მარგებს ფილოსოფოსთა ბრძნობისა!

ძით ვისწავლებით, მოგვეცეს შერთვა ზესთ მწყობრთა წყობისა.

“**ჩაგიკითხავს, სიყვარულსა მოციქულნი რაგვარ წერენ?**

ჩით იტყვიან, ვით აქებენ? ცან, ცნობანი მიაფერენ.

«სიყვარული აღგვამალლებს», ვით ეჟვანნი, ამას ჟღერენ,

ყენ არ სჯერხარ, უსწავლელნი კაცნი ვითმცა შევაჯერენ!

“ჩინ დამბადა, შეძლებაცა მანვე მომცა ძლევად მტერთად,
ჩინ არს ძალი უხილავი შემწედ ყოვლთა მიწიერთად,
ჩინ საზღვარსა დაუსაზღვრებს, ზის უკვდავი იმერთი იმერთად,
წგი გაჰხდის წამის-ყოფით ერთსა ასად, ასსა ერთად.

“საცა იმერთსა არა სწადდეს, არა საქმე არ იქმნების.
ძზისა შუქთა ვერ-მჭვრეტელი ია ხმების, ვარდი ჭნების,
ძვალთატურფა საჭვრეტელი უცხოდ რადმე ეშვენების;
ძე ვით გავძლო უმისობა, ან სიცოცხლე ვით მეთნების!

“საზომცა სწყრები, შემინდევ შეცვლა თქვენისა მცნებისა.
ძალი არ მქონდა ტყვე-ქმნილსა მე მაგისისა თნებისა;
ღწ წასლვა იყო წამალი ჩემთა სახმილთა გზნებისა,
სადა გინდ ვიყო, რა მგამა, ყოფამცა მქონდა ნებისა!

“ღრას გარგებს სიმძიმელი, უსარგებლო ცრემლთა დენა;
ღრ გარდავა გარდუვალად მომავალი საქმე ზენა;
ჩესი არის მამაცისა მოჭირვება, ჭირთა თმენა,
ღრვის ძალუც ხორციელსა განგებისა გარდავლენა.

“საცა იმერთსა გაუგია თავსა ჩემსა გარდასავლად,
ჴარდამხდეს და შემოვიქცე, აღარ დამრჩეს გული ავლად;
ძქვენვე გნახნე მხიარულნი დიდებით და დავლა-მრავლად;
ძას რა ვარგო, ესე ჩემთვის დიდებად და კმარის დავლად.

“ძეფეო, ესე თათბირი, მომკალ, ვინ დამიწუნოსა!
ძეფეო, ნუთუ წასლვამან თქვენ ჩემმან დაგაჭმუნოსა?!
ჩერ ვეცრუები, ვერ ვუზამ საქმესა საძაბუნოსა,
სირის-პირ მარცხვენს, ორნივე მივალთ მას საუკუნოსა.

“ღრ-დავიწყება მოყვრისა აროდეს გვიზამს ზიანსა;
ჩვენი კაცსა აუვიანსა, ცრუსა და ღალატინსა!
ჩერ ვეცრუები, ვერ ვუზამ მას ხელმწიფესა მზიანსა.
თა უარეა მამაცსა სულ-დიდსა, წასლვა-გვიანსა?!”

“თა უარეა მამაცსა, ომშიგან პირის მხმეჭელსა,
ყედრეკილ-შეშინებულსა და სიკვდილისა მეჭველსა!
ღაცი ჯაბანი რითა სჯობს დიაცსა ქსლისა მბეჭველსა?
სჯობს სახელისა მოხვეჭა ყოველსა მოსახვეჭელსა!”

“ჩერ დაიჭირავს სიკვდილსა გზა ვიწრო, ვერცა კლდოვანი;
ბისგან გასწორდეს ყოველი, სუსტი და ძალ-გულოვანი;
ყოლოდ შეყარნეს მიწამან ერთგან მოყმე და მხცოვანი.
სჯობს სიცოცხლესა ნაზრახსა სიკვდილი სახელოვანი!”

“ბერძე ვიშივი, მეფეო, თქვენად კადრებად ამისად:
ცთების და ცთების, სიკვდილსა ვინ არ მოელის წამისად;
ბოვა შემყრელი ყოველთა ერთგან დღისა და ღამისად,
ბუ ვერა გნახე ცოცხალმან, ყოფამცა მქონდა ჟამისად.

“ბუ საწუთრომან დამამხოს, ყოველთა დამამხობელმან,
ბარიბი მოკვდე ღარიბად, ვერ დამიჭიროს მშობელმან,
ჩეღარ შემსუდრონ დაზრდილთა და ვერცა მისანდობელმან, -
ბუნ შემეწყალოს თქვენმანვე გულმან მოწყალე-მღმობელმან.

“ბაქვს საქონელი ურიცხვი, ვერვისგან ანაწონები,
ბიეც გლახაკთა საჭურჭლე, ათავისუფლე მონები,
ყენ დაამდიდრე ყოველი, ობოლი, არას მქონები:
ბიღვნიან, მომიგონებენ, დამლოცვენ, მოვეგონები.

“საყა თქვენთვის არ ვარგ იყოს საჭურჭლეა დასადებლად,
ჰიეც ზოგი ხანაგათა, ზოგი ხიდთა ასაგებლად;
ჩურა ნუ გზურს საქონელი ჩემი ჩემთვის წარსაგებლად!
ჟენგან კიდე არვინ მივის ცეცხლთა ჩემთა დამავსებლად.

“ღმას იქით ჩემგან ჩემი ამბავიცა არ გეცნევის,
ღმად გვედრებ სულსა ჩემსა, წიგნი გკადრებს, არ გეთნევის,
ღრას მარგებს, ეშმაკისა საქმეთაგან დაეძლევის,
ჟემინდე და ჟემივედრე, მკვდარსა რალა გარდმეხდევის!

“ღვედრებ, მეფეო, ჟერმადინს, მონასა ჩემსა რჩეულსა, -
ჩაკად აქვს ჭირი სამისოდ ამ წელიწადსა წლეულსა, -
ჩუგეშინის-ეც წყალობით, ჩემგან წყალობა-ჩვეულსა,
ჩუ დაადინებ თვალთაგან ცრემლსა, სისხლითა ფრქვეულსა.

“ღასრულდა ჩემი ანდერძი, ჩემგან ნაწერი ხელითა.
ღჰა, გამზრდელო, მოგშორდი, წავე გულითა ხელითა!
ჩუ სჭმუნავთ ჩემთვის მეფენი, ნუ ხართ მოსილნი ბნელითა,
სუფევიტმცა ხართ თავითა, მტერთაგან საკრძალველითა!»

ჰისცა ანდერძი ჟერმადინს, რა გაათავა წერთა,
ღთხრა: “სკადრეო მეფესა საქმითა მეცნიერთა,
ჟენ დაგამეტებს ვერავინ მსახურებითა ვერთა”.
ჰოეხვია და ატირდა ცრემლითა სისხლთა ვერთა.

’ხოცურ ღუბინურსა

’ხოცვა ზვანდილისა

ილოცავს, იტყვის: “მაღალო იმერთო, ხმელთა და ცათაო,
 ’ხოგჯერ მომცემო პატიჟთა, ზოგჯერ კეთილთა მზათაო,
 ოცნაურო და უთქმელო, უფალო უფლებათაო,
 ჰომეც დათმობა სურვილთა, მფლობელო გულის-თქმათაო!

“იმერთო, იმერთო, გეაჯები, რომელი ჰფლობ ქვენათ ზესა,
 ყენ დაჰბადე მიჯნურობა, შენ აწესებ მისსა წესსა,
 ჰე სოფელმან მომაშორვა უკეთესსა ჩემსა მზესა,
 ჩუ აღმოჰხვრი სიყვარულსა, მისგან ჩემთვის დანათესსა!

“იმერთო, იმერთო, მოწყალეო, არვინ მივის შენგან კიდე,
 ყენგან ვითხოვ შეწევნასა, რაზომსაცა გზასა ვვლიდე:
 ჰტერთა ძღვევა, ზღვათა ღელვა, ღამით მავნე განმარიდე!
 ცუღა დავრჩე, გმსახურებდე, შენდა მსხვერპლსა შევსწირვიდე”.

ჰა ილოცა, ცხენსა შეჯდა, მალვით კარნი გაიარნა,
 ყერმადინცა დააბრუნა, საბრალომან ცრემლნი ღვარნა;
 ჰონა ტირს და მკერდსა იცემს, სისხლმან მისმან კლდენი ღარნა;
 ’ხატრონისა ვერა-მჭვრეტმან ყმაძან რამცა გაიხარნა!

**ცნობა
ქართული
მედიის
კავშირების
კავშირების**

**ცნობა
ქართული
მედიის
კავშირების
კავშირების**

რედაქციის სხვა დავიწყო, ყმასა წავაყვე წამავალსა.
მე შეეძენა დარბაზობა მას დღე ქოსტანს გულ-გამწერალსა;
ქა გათენდა, ქუში ადგა, ჰგავს თუ ადენს პირით ალსა,
ქმობა ბრძანა ვაზირისა, მიიყვანდეს შიშით მკრთალსა.

ქა ვაზირი მოწიწებით დარბაზს ნახა შემოსრული,
ქოსტან უთხრა: “ქრა მახსოვს გუშინდელი შენგან თქმული
ქაწყინე და გამარისხე, ვერ დავიღე დიდხანს სული,
ქზომ რომე გაგათრივე შენ, ვაზირი გულის-გული.

“ქულა გახსოვს, რად უნდოდა, ისრე ავად რად გაგხადე?
ქართლად უთქვამს მეცნიერთა:«ქყენააო ჭირთა ბადე»;
ქსეგვარსა ნუოდეს იქმ, საქმე ხოლე გაიცადე,
ქწ მითხარ, თუ რას იტყოდი, თქვი და სიტყვა გააკვლადე”.

ქვლა მოახსენა ვაზირმან სიტყვა ნაგუშინდელევი,
ქა გაიგონა, შესთვალა პასუხი არ-ნაგრძელევი:
“ქენ თუ უმმაგო მგონიხარ, ვარმცა ურია მე ლევი!
ქვლა ამის მეტად ნუ მასმენ, თვარა მე სრულად გელევი!»

სა გამოვიდა, ვაზირმან ძებნა, ვერ პოვნა მინანი,
ძართ გაპარვასა უთხრობდეს მონანი, ცრემლთა მდინანი.
ძან თქვა: “სუ დარბაზს ვერ შევალ, მახსოვან დღენი წინანი,
წინცაღა ჰკადრებს, მან ჰკადროს; რაცა ვთქვი, მისცა ვინანი”.

სა ვაზირი არ შევიდა, კვლა მეფემან კაცი გზავნის;
ხაცმან ცნის და გარეთ დადგის, წასლვა ვერვინ გაამჟღავნის;
სოლტანს ეჭვი შეუვიდა, ჭმუნვა ამით გაათავნის;
ძქვა: “ღცილოდ გაიპარა, ვინ მარტომან ასთა ავნის”.

ძავ-დადრეკით იგონებდა, გულსა ჰქონდა ჭმუნვა დიდი,
ღში ქმნა და აიხედნა, უბრძანებდა მონას: “შიდი,
ძოვიდეს აწ მიაძბოს, შემოვიდეს იგი ფლიდი!»
სა ვაზირი შემობრუნდა, ფერი ჰკრთა და ჰქონდა რიდი.

ხვლა შევა დარბაზს ვაზირი დაღრეჯით, არ მხიარულად;
ძეფემან ჰკითხა: “ჩასრულა მზე დაუდგრომლად, მთვარულად?»
ძან მოახსენა ყოველი, ვით წასრულიყო ფარულად:
“ძზე აღარ მზეობს ჩვენთანა, დარი არ დარობს დარულად!»

სა მეფემან მოისმინა, დაიზახნა მეტის-მეტნი;
ძოთქვამს, იტყვის: “ჩა, გაზრდილო, ვეღარ გნახვენ თვალნი რეტნი! -
წირსა ხოკით, წვერსა გლეჯით გააკვირვანა მისნი მჭვრეტნი, -
სად წაჰხე და სად დაჰკარგენ სინათლისა ეგე სვეტნი?!

“ძუ თავი შენი შენ გახლავს, ღარიბად არ იხსენები,
ძაგრა მე რა ვქმნა, გაზრდილო, აწ სახლად მმართებს სენები!
წამალარიბე, დამაგდე, გულსა, გლაზ, ვისთვის ენები,
ყენად შეყრამდის პატიჟთა ჩემთა ვერ იტყვის ენები!

“ოდეს გნახავ მხიარულსა, ნადირობით შემოსრულსა?
ჩედარ გიჭვრეტ ნაბურთალსა, ტანსა მჭევრსა, ჯავარ-სრულსა,
ჩედარ ვისმენ ხმასა შენსა, სასმენელად მე მას რულსა,
ღწ უშენოდ რალა ვუყო საჯდომსა და სრასა სრულსა?”

“ჩიცი, არ მოგკლავს შიმშილი, რაზომმცა დია ირები:
ყენ შენი მშვილდი დაგარჩენს, შენთა ისართა პირები,
ჩუთუ კვლა იმერთმან წყალობით გაგიადვილოს ჭირები,
შაგრა, თუ მოვკვდე, გაზრდილო, ვისგანლა დავიტირები?»

ხარი გაისმა, შემოკრბა ჯარი მრავალი კაცისა,
ძარბაზს ხასთაგან ჯარია ხელითა წვერთა ტაცისა,
ჩღლეჯს და იცემს ყველაი, ხმა ისმის თავსა ტკაცისა;
ტქვეს: “უნელი გემართებს დღე-კრულთა, რათგან მზე მიგვიდრკა ცისა!»

ძა მეფემან დიდებულნი ნახნა, სულთქმით შემოსტირნა,
ტთხრა: “უსხედავთ, მზემან ჩვენმანშუქნი სრულად დაგვიძვირნა!
ძა ვაწყინეთ, რა შევსცოდეთ, რად დაგვყარნა, რად გაგვწირნა,
სპანი, მისგან დაჭირულნი, ვინმცაღა ვით დაგვიჭირნა?»

ყოვლნი ტიროდეს, მოთქმიდეს, მერმე დაწყნარდეს გვიანად.
შეფემან ბრძანა: “უკითხეთ, მარტოა, ანუ ყმიანად?»
შოვიდა მონა ყერმადინ მოშიშრად, სირცხვილიანად,
ღნდერძი ჰკადრა, ატირდა, სიცოცხლე უნდა ზიანად.

შოახსენა: “საწოლს ვპოვე ესე მისგან დანაწერი;
ძგეს მონანი ნატირებნი, დაეგლიჯა თმა და წვერი;
ჩგი მარტო გაპარულა, ყმა არ ახლავს, არცა ბერი.
შე თუ მომკლავთ, მემართლებით, სიცოცხლე მჭირს შეუფერი!»

სა ანდერძი წაიკითხეს, კვლა იტირეს დიდი ხანი;
ჭერმე ბრძანა: “ჭხიარულსა ნუ ჩაიცმენ ჩემნი სპანი,
წამლოცველნეთ დავრდომილნი, ობოლნი და ქვრივნი სხვანი,
ყვეწივნეთ, მშვიდობისა ნუთუ იმერთმან მისცნეს გზანი!»

**ჩვენი მშენებელი
მეცნიერების**

**ჩვენი მშენებელი
მეცნიერების**

მთვარე მზესა მოეშორვოს, მოშორვება განანათლებს,
 შა ეახლოს, შუქი დასწავს, გაეყრების, ვერ იახლებს,
 შაგრა ვარდსა უმშეობა გაახმობს და ფერსა აკლებს,
 ჩვენ ვერ-ჭვრეტა საყვარლისა ჭირსა ძველსა გაგვიახლებს.

ჩვენი დავიწყებ ამბავსა, მის ყმისა წამავლობასა:
 შივა და მიტირს გულ-მდულრად, ვერ ვიტყვი ცრემლთა მცრობასა,
 ჩამ-წამ მობრუნდის, იაჯდის მისთვის მზისავე მზობასა,
 ოჭვრეტდის, თვალი ვერ მოჰხსნის, თუ მოჰხსნის, მიჰხდის ცნობასა.

შა მიეახლის დაბნედად, ვერ ხელ-ჰყვის დაძრვად ენისად,
 შაგრა სდის ცრემლი თვალთაგან მსგავსად დიჯლისა დენისად,
 ზოგჯერ დაბრუნდის, იჭვრეტდის ღონედ პატიჟთა თმენისად,
 შა გაემართის, არ იცის, მას თუ არბევდის ცხენი სად.

ჩვენი: “ჩემო, შენი შორს-მყოფი კრულია, ვინცა დადუმდეს,
 შათგან შენ დაგრჩა გონება, გული შენკენვე დაბრუნდეს,
 ჩველთა მტირალთა შეხედვა შენივე სწადდეს და უნდეს,
 სჯობს, საყვარელსა მოყვარე რაზომც არ დაუძაბუნდეს!

“ტე რა ვქმნა შენად შეყრამდის, ანუ რას მეჭვდევ ლხენასა?
ჩავსა მოვიკლავ, მე თუცა შენგან არ ვეჭვდევ წყენასა,
ტაგრა შენ გაჩყენ ჩემისა არ-სიცოცხლისა სმენასა,
ტოდი და მივსცენ ცოცხალმან თვალნი ცრემლისა დენასა!»

ჩირს, იტყვის: “ნადვა კემანი ლახვარმან ჩემთვის ათმანო;
ინდოთა რაზმი ჩემად კლვად თქვა, ესე ტევრი ვთხზა თმანო.
ჩავალთა გიშერი აშვენებს, სათმან რად მომკლა, სათმანო!
ჰაგე-ვბილო და თვალ-წარბო, მომცემდი პატიჟთა, თმანო!»

იტყვის: “სუ მზეო, ვინ ხატად ვთქვეს მზიანისა ღამისად,
წრთ-არსებისა ერთისა, მის უჟამოსა ჟამისად,
ჩის გმორჩილობენ ციერნი ერთის იოტის წამისად,
ჰედსა ნუ მიცვლი, მიაჟე, შეყრამდის ჩემად და მისად!

“ჩის ხატად იმრთისად გიტყვიან ფილოსოფოსნი წინანი,
ჟენ მიშველე რა ტყვე-ქმნილსა, ჯაჭვნი მაბიან, რკინანი!
ჰროლ-ბადახშისა მძებნელმან სათნი დავკარგენ, მინანი;
ტაშინ ვერ გავძელ სიახლე, აწ სიმორესა ვინანი”.

ღმას მოთქმიდის, იწვოდის, ვითა სანთელი დნებოდის,
ნაყოვნებისა მოშიში ისწრაფდის, იარებოდის;
ტა შეუღამდის, ვარსკვლავთა ამოსლვა ეამებოდის,
ტას ამსგავსებდის, ილხენდის, უჭვრეტდის, ეუბნებოდის.

ტთვარესა ეტყვის: “იფიცე სახელი იმრთისა შენისა!
ჟენ ხარ მომცემი მიჯნურთა მიჯნურობისა სენისა,
ჟენ გაქვს წამალი მისისა მოთმინებისა თმენისა,
ტიაჟე შეყრა პირისა, შენ გამო შენებო მშვენისა!»

იამე ალხენდის, დღე სჯიდის, ელის ჩასლვასა მზისასა;
 შა წყალი ნახის, გარდინდის, უჭვრეტდის ჭავლსა წყლისასა,
 შას თანა-პრთვიდის ნაკადსა სისხლისა ცრემლთა ტბისასა,
 ზვლა გაემართის, ისწრაფდის წასლვასა მისვე გზისასა.

შარტო მოთქმდის, ტიროდის ტანად ალვისა ხიანი,
 შინდორს თხა მოკლის, სადაცა ადგილი დახვდის კლდიანი,
 შეწვის, ჭამის და წავიდის პირ-მზე, გულ-მარიხიანი,
 შტყვის: “შავყარენ ვარდნი და, აჰა მე ვავლახ, იანი!”

ღწ ვერ ვიტყვი მაშინდელსა მე მის ყმისა ნაუბარსა,
 შას უბნობდის, რას მოთქმდის, რას ტურფასა, რაზომ გვარსა!
 შოგან თოვლი გაეწითლის ვარდსა, ბრჭლითა ნახოკარსა.
 შვაბნი ნახნა, გაეხარნეს, ზე გავიდა ქვაბთა კარსა.

შა ღსმამან დაინახა, მოეგება, ცრემლი სწვთების,
 შით ეამა, სიხარულსა მართ ველარას ვერ მიჰხვდების;
 შმა გარდახდა, მოეხვია, აკოცებს და ეუბნების.
 ზაცი კაცსა მოელოდეს, მოლსვა დია ეამების.

შმა ქალსა ეტყვის: “შატრონი, ნეტარ, სად არის და ვითა?”
 შალი ატირდა ცრემლითა, ზღვათაცა შესართავითა,
 შტყვის: “შა წახვე, გაიჭრა, ქვაბს ყოფა მისჭირდა ვითა;
 ზწ მისი არა არ ვიცი, არ ნახვით, არ ამბავითა”.

შმა დაჭმუნდა, ვითამც რამე ჰკრეს ლახვარი გულსა შუა;
 შალსა ეტყვის: “ღჰა, დაო, ეგეთიმცა კაცი ნუა,
 შგი ფიცი ვით გატეხა! არ ვეცრუე, ვით მეცრუა!
 შერ იქმოდა, რად მიქადა? (ნუ მიქადა, რად მიტყუა?!”

“შე უმისოდ სოფელს ყოფა რათგან ჩირად არ მიღირდა,
ქად დავვიწყდი, რად მივსცილდი, რად ვერ გაძლო, რა მისჭირდა?
ქან გატეხა ზენარისა რად შემართა, ვით გაპირდა?
ქაგრა ავის ბედისაგან ჩემი რამცა გამიკვირდა!»

ბავშვა ქალი ეტყვის: “ქართალ ხარ მაგისსა დამძიმებასა,
ქაგრა რა გავბრჭო მართალი, ნუ მეჭვ რასაცა თნებასა:
ღრ გული უნდა ფიცის და პირისა გასრულებასა?
უგი უგულო მოელის მართ დღეთა შემოკლებასა.

“უული, ცნობა და გონება ერთმანერთზედა ჰკიდიათ:
ქა გული წავა, იგიცა წავლენ და მისკენ მიდიან;
ღგულო კაცი ვერ კაცობს, კაცთაგან განაკიდიათ.
ქენ არ გინახავს, არ იცი, მას რომე ცეცხლნი სწვიდიათ.

“ქენ უმართლე ხარ, ემდურვი, შენ გაეყარე ძმობილსა,
ქაგრა ვით ითქმის, ვით გახდა, ვითა გიამბობ ცნობილსა!
უნა დაშვრების, გაცვების, გულსა შეელმის ლმობილსა,
ღმას მით ვაზრობ, მინახავს მე უბედურსა შობილსა.

“ქერთ მისი მსგავსი სასჯელი არცა ვის ამბად ჰსმენია:
ღრა თუ კაცთა, სასჯელი ქვათაცა შესაძრწენია,
წიჯლადცა კმარის, მას რომე თვალთაგან ცრემლი სდენია;
ღვით რაცა ჰბრძანოთ, მართალ ხართ: სხვა სხვისა ომსა ბრძენია.

“ქას წამავალსა ვჰკითხევდი, დამწვარსა, ცეცხლ-მოდებულსა:
«ქოვიდეს, რა ქმნას ღვთანიდო? ქისსა დამვედრე დებულსა».
ქიბრძანა: «ქო-ღა-მნახვიდეს მე, მისთვის გაცუდებულსა,
ღმათ არ დავჰყრი არეთა, არ გავსტენ მის ქადებულსა.

«მას ზენაარსა არ გავსტებ, მას ფიცსა არ ვეცრუები,
მას პაემნამდის მოვიცდი, რაზომმცა გამდის რუები;
ღუ მკვდარი მნახოს, დამმარხოს, თქვას ვაგლახი და უები,
ცოცხალი დავჰხვდე, უკვირდეს, სიცოცხლე არს სათუები».

“ჩემთვის გარდახდა მას აქათ გაყრა მზისა და ქედისა;
ღდენ მოდენა ცრემლისა მჭირს, ველთა მოსალბედისა.
მსჯის გამრავლება ხელ-ქმნილსა სულთქმისა ზედა-ზედისა,
შავიწყებივარ სიკვდილსა, ნახეთ ნაქმარი ბედისა!

“უსე არაკი მართალი ჩინს ქვასა ზედა სწერია:
«ჩინ მოყვარესა არ ეძებს, იგი თავისა მტერია».
ღწ ზაფრანია, ვის წინას ვერ ვარდი ჰგვანდის, ვერ ია;
ღულა მოჰნახავ, მონახე, ქმენ რაცა შენი ფერია”.

ყმამან უთხრა: “ღმართლე ხარ, არ მამართლო მდურვად მისად,
მაგრა გაბრჭე, რა მიქმნია სამსახური ტყვესა ტყვისად:
ჴამოჭრილვარ სახლით ჩემით, ვით ირემი ძებნად წყლისად,
მას ვეძებ და მას ვიგონებ, ვიარები ველთა ვლისად.

“ჴროლ-სადაფნი მარგალიტსა ლალის-ფერსა სცვენ და ჰბურვენ,
მას მოვჰმორდი, ვერ ვეახელ, ვერ ვისურვენ, ვერ ვასურვენ,
ჴამოჰპარვით წამოსლვითა ირმთისა სწორნი მოვიმდურვენ,
ჩაცვლად მათთა წყალობათა გულნი მათნი შევაურვენ.

“პატრონი ჩემი გამზრდელი, იმრთისაგან დიდად ცხოველი,
მშობლური, ტკბილი, მოწყალე, ცა, წყალობისა მთოველი!
მას ვუორგულე, წამოვე, მართ დავივიწყე ყოველი,
მისი შემცოდე ირმთისაგან კარგსა აღარას მოველი.

“ესე ყველა ახრე მჭირს, დაო, ბედითა მისითა,
ღრ ვუტყუე და მოსრულვარ მგზავრი ღამით და დღისითა;
ღწ იგი სადმე წასრულა, ვიწვი ცეცხლითა ვისითა,
ცუდ-მაშვრალი და მტირალი ქვე ვზი პირითა მქისითა.

“ნაო, მეტსა საუბარსა აღარ მომცემს ჟამი და დრო,
ღრ ვინანი გარდასრულსა, ბრძენთა სიტყვა დავაღადრო;
ჩავალ, ვძებნი, ანუ ვპოვებ, ან სიკვდილი მოვიადრო,
ჩხვარა ბედი აზომ თურე მიკვეთს, იმერთსა რალა ვჰკადრო!”

ღმის მეტი აღარა თქვა, ატირდა და წამოვიდა,
ჟვები ჩავლო, წყალსა გახდა, შამბი გავლო, ველს გავიდა;
ჟარი, ველთა მონაქროლი, ლალის-ფერსა ვარდსა ზრვიდა;
“ჟად მიმეცო ამა ჭირსა?”, ბედსა ამას უზრახვიდა.

იტყვის: “იმერთო, რა შეგცოდე შენ, უფალსა, არსთა მხედსა,
ჟად გამყარე მოყვარეთა, რად შემასწარ ამა ბედსა?
ერთი ორთა მგონებელი ვარ საქმესა წარსაწყმედსა,
შოგვკვდე, თავი არ მეწყალვის, სისხლი ჩემი ჩემსა ქედსა!

“შოყვარემან ვარდის კონა გულსა მკრა და დამიწყლულა,
იგი ფიცი, ჩემგან სრული, მან აღარა გამისრულა;
შას თუ გამყრი, საწუთროლო, ჩემი ლხინი გარდასრულა,
სხვა მოყვარე თვალსა ჩემსა გაკიცხულა, გაბასრულა”.

ბვლა იტყვის: “შიკვირს ნაღველი კაცისა ჭკუიანისა.
ჟა მჭევუნვარებდეს, რას არგებს ნაკადი ცრემლთა ბანისა?
სჯობს გამორჩევა, აზრობა საქმისა დასაგვანისა,
ღწ მეცა მიჯობს მონახვა მის მზისა ლერწამ-ტანისა”.

ჟმა გაემართა საძებრად მტირალი, ცრემლთა მფქვეველი,
წიბებს, უზახის, უყივის, დღეებრ ღამეთა მთეველი;
სამ დღემდის მოვლო მრავალი ხევი, შამბნარი, ტყე, ველი;
ჩერ პოვა, მივა მჭვუნვარე, ვერას ამბისა მცნეველი.

წტყვის: “იმერთო, რა შეგცოდე, ეგზომ დიდი რა გაწყინე,
ჩად შემასწარ ამა ბედსა, რა სასჯელი მომივლინე!
წამკითხველო, გამიკთხე, აჯა ჩემი შეისმინე,
წაამოკლენ დღენი ჩემნი, ჭირნი ამით მომილხინე!»

**სოფინჲ ჳოცინჲოუნსჲჳინ
 ზჳინჲოუნსჲ ჳინჲოუნსჲ**

**სოვნა ჳეთანდილისაგან
 დაბნედილის ჳარიელისა**

ტივიდოდა, მიუბნობდა ყმა მტირალი, ფერ-შეცვლილი,
 ჳედსა რასმე გარდაადგა, ველი აჩნდა მზიან-ჩრდილი;
 ჩაბა, შავი შამბთა პირსა დგა სადავე-უკუყრილი;
 ცქვა: “**ცცილოდ იგიაო, არად უნდა ამას ცილი**”.

ძა შეხედნა, ყმასა გულმან გაუფეთქნა, გაუნათდა,
 ჳქა ლხინი დაღრეჯილსა უათასდა, არ უათდა;
 ჳარდმან ფერი განანათლა, ბროლი ბროლდა, სათი სათდა,
 ჳით გრიგალმან ჩაირბინა, არ მოსცალდა ჳვრეტად მათდა.

ძა ჳარიელ დაინახა, განალამცა დაედრია:
 ჳზლოს მყოფი სიკვდილისა ჯდა და პირი დაებღნიჯა,
 საყელონი გარდეხივნეს, თავი სრულად გაეგლიჯა,
 ძას აღარა შეესმოდა, სოფლით გაღმა გაებიჯა.

ღრთ-კერძ უც ლომი მოკლული და ხრმალი სისხლ-მოცხებული,
 ცვლა სხვაგან - ვეფხი უსულო, მკვდარი, ქვე-დანარცხებული;
 ძას წყაროსაებრ თვალთაგან ცრემლი სდის გაფიცხებული.
 ძუნ ეგრე გულსა უნთებდა ცეცხლი მცხინვარე, ცხებული.

ღვალთა აბმადცა ზარ-ედვა, სრულად მიჰხდოდა ცნობასა,
შიახლებოდა სიკვდილსა, მოჰშორვებოდა თმობასა.
ჴმა სახელ-დებით უყვივის, ჰლამის სიტყვითა კრთობასა,
ღელარ ასმინა, გარდიჭრა, ძმა გამოაჩენს ძმობასა!

ღელითა ცრემლსა უწურავს, თვალთა ავლებდა სახელსა,
ღხლოს უზის და უზახის მართ სახელ-დებით სახელსა;
ღტყვის: “ღერ მიცნობ ღვთანდილს, შენთვის გაჭრილსა და ხელსა?»
ღას არა დია შეესმის რეტსა, თვალ-დაუფახელსა.

ღსე ყველაი ასრეა, რაცა აწ ღემგან თხრობილა.
ღრემლნი მოსწურნა თვალთაგან, ცოტად-რე მოაცნობილა.
ღაშინლა იცნა, აკოცა, მოეჭლო, მოეძმობილა.
ღიმოწმებ იმერთსა ცხოველსა, მათებრივ არვინ შობილა!

ღთხრა: “ღმაო, არ გიტყუე, გიყავ, რაცა შემოგფიცე,
ღნახე სულთა გაუყრელმან, ფიცი ასრე დავამტკიცე;
ღწ დამეხსენ, სიკვდილამდის ვიტრო და თავსა ვიცე.
ღაგრა გვედრებ დამარხვასა, მხეცთა საჭმლად არ მივიცე”.

ღმამან უთხრა: “ღაშიგან ხარ, შენ საქმესა რად იქმ ავსა?
ღინ მიჯნური არ ყოფილა, ვის სახმილი არა სწვავსა?
ღის უქმნია შენი მსგავსი სხვასა კაცთა ნათესავსა?
ღად სატანას წაუღიხარ, რად მოიკლავ ნებით თავსა?

“ღუ ბრძენი ხარ, ყოვლნი ბრძენნი აპირებენ ამა პირსა:
ღამს მამაცი მამაცური, სჯობს, რაზომცა ნელად ტირსა.
ღირსა შიგან გამაგრება ასრე უნდა, ვით ქვიტკირსა.
ღავისისა ცნობისაგან ჩავარდების კაცი ჭირსა.

ყრდენი ხარ და გამორჩევა არა იცი ბრძენთა თქმულებ,
შინდორს სტირ და მხეცთა ახლავ, რას წადილსა აისრულებ?
ჩისთვის ჰკვდები, ვერ მიჰხვდები, თუ სოფელსა მოიძულებ,
ძავსა მრთელსა რად შეიკრავ, წყლულსა ახლად რად იწყლულებ?

ჩინ არ ყოფილა მიჯნური, ვის არ სახმილნი სდებიან?
ჩის არ უნახავს პატიჟნი, ვისთვის ვინ არა ბნდებიან?
შითხარ, უსახო რა ქმნილა, სულნი რად ამოგხდებიან?
ღრ იცი, ვარდნი უეკლოდ არავის მოუკრებიან!

“ჩარდას ჰკითხეს: «ჩგზომ ტურფა რამან შეგქმნა ტანად, პირად?
შიკვირს, რად ხარ ეკლიანი? სოვნა შენი რად არს ჭირად?»
თან თქვა: «ჩკბილსა მწარე ჰპოვებს, სჯობს, იქმნების რაცა ძვირად;
ღდეს ტურფა გაიფედეს, არღარა ღირს არცა ჩირად».

“ჩათგან ვარდი ამას იტყვის უსულო და უასაკო,
ჩაშა ლხინსა ვინ მოიმკის პირველ ჭირთა უმუშაკო?
ღბოროტო ვის ასმია რაცა საქმე საემშაკო,
ჩად ემდურვი საწუთროსა? ჩა უქმნია უარაკო?!

“ჩსმინე ჩემი თხრობილი, შეჯე, წავიდეთ ნებასა,
ჩუ მიჰყოლიხარ თავისა თათბირსა, გაგონებასა,
ჩაცა არ გწადდეს, იგი ქმენ, ნუ სდევ წადილთა ნებასა,
ჩსრე არ სჯობდეს, არ გეტყვი, ნუ მეჭვ რასაცა თნებასა”.

თან უთხრა: “ჩმაო, რა გითხრა, ძრვაცა არ ძალ-მიც ენისა,
ჩალი არა მაქვს ხელ-ქმნილსა შენთა სიტყვათა სმენისა;
ჩა ადვილად გიჩნს მოთმენა ჩემთა სასჯელთა თმენისა!
ჩწ მივსწურვივარ სიკვდილსა, დრო მომეახლა ლხენისა.

“ღმას მოკვდავი ვილოცავ, აროდეს ვითხოვ, არ, ენით:
ღკა გაყრილნი მიჯნურნი მუნამცა შევიყარებით,
შუნ ერთმანერთი კვლა ვნახნეთ, კვლა რამე გავიხარებით,
შო, მოყვარეთა დამმარხეთ, მიწანი მომყარებით!

“საყვარელმან საყვარელი ვით არ ნახოს, ვით გაწიროს!
შისკენ მივალ მხიარული, მერმე მანცა ჩემ კერძ იროს,
შივეგებვი, მომეგებოს, ატირდეს და ამატიროს.
სკითხე ასთა, ქმენ გულისა, რა გინდ რა ვინ გივაჭიროს!

“შართ გარდაწყვედით იცოდი, გეტყვი მართალსა პირასა:
სიკვდილი მახლავს, დამეხსენ, ხანსალა დავპყოფ მცირასა;
ღრ ცოცხალ ვიყო, რას მაქმნევ? შა დავრჩე, ხელსა მხდი რასა?
შამშლიან ჩემნი კავშირნი, შევპრთვივარ სულთა სირასა.

“შა სთქვი, რას იტყვი, არ მესმის, არცა მცალს სმენად მაგისად,
სიკვდილი მახლავს ხელ-ქმნილსა, სიცოცხლე არის წამისად;
ღწ გამიარმდა სიცოცხლე მეტად ყოვლისა ჟამისად,
შუნ მეცა მივალ, ცრემლისა მიწად სად გამდის ლამი, სად.

“ღრძენი! ზინ ბრძენი, რა ბრძენი! ზელი ვითა იქმს ბრძნობასა!
ღგ საუბარი მაშინ ხამს, თუცალა ვიყო ცნობასა;
ზარდი ვერ არის უმზეოდ; იყო, დაიწყებს ჳნობასა;
შაწყენ, არა მცალს, დამეხსენ, არცალა ვახლავ თმობასა”.

ღვლა ეუბნების ზვთანდილ სიტყვითა მრავალ-ფერთა,
ღტყვის, თუ “მოჰკვდე, რას არგებ ქცევითა მავ ოხერთა?
ღუ იქმ, არა სჯობს საქმითა, ნუ ხარ თავისა მტერთა!»
ღერ წაიყვანა, ვერა ქმნა სიტყვითა, ვერა, ვერთა.

ტერმე უთხრა: “ღჰა, რათგან არ მომისმენ არას, არა,
ღღარ გაწყენს ენა ჩემი, აქამდისცა ცუდად მცთარა;
ღუ სიკვდილი გიჯობს, მოკვე, ვარდი დაჭნეს, და-ცა-მჭნარა!
ღრთსა რასმე გეაჯები, მიყავ!” - ცრემლი ამღულარა.

“სადა ინდონი ბროლ-ვარდსა სარვენ გიმრისა სართა,
ტას მოვემორვე, წამოვე სიჩქართ, არ სიწყნართა;
ღერ დამიჭირა მეფემან მშობლურად საუბართა,
ჟენ არ შემეყრი, გამეყრი, აწ ჩემი ღხინი ვთქვა რითა?

“ღუ გამგზავნი გულ-მოკლულსა, ერთი მიყავ საწადელი,
ღრთხელ შეჯე, ცხენოსანი გნახო ჩემი სულთა მხდელი,
ღუთუ მაშინ მოვიქარვო სევდა ესე აწინდელი;
ტე წავალ და შენ დაგაგდებ, იქმნას შენი საქადელი!»

ღხვეწებოდა: “ჟეჯეო”, აჯას ხვეწნითა არვებდა,
იცოდა, რომე შეჯდომა კაეშანს მოაქარვებდა,
ღხერწმისა სარსა დასდრეკდა, გიმერსა დააკარვებდა;
წაიმორჩილა, ეამა, არ ივაგლახა, არ ვებდა.

ღხადად უთხრა: “ჟეჯედებო, მომიყვანე ცხენი წინა”.
ტან მოჰგვარა, წყნარად შესვა, არ სიჩქართ ააქშინა;
ტინდორთაკე წაიყვანა, ტანი მჭევრი აძრვევინა,
ღანი წარვლეს, სიარულმან მოჯობება დააჩინა.

ჟეაქცევს და ეუბნების საუბართა შვენერთა,
ტისთვის სძრვიდა სასაუბროდ მათ ბაგეთა ძოწის-ფერთა,
ტისი სმენა გააყრმობდა მსმენელისა ყურთა ბერთა;
ტოიშორვა კაეშანი, დათმობავე შეაერთა.

ქა შუაღამო მოვობება მან, სევდისა მუფარახმან,
ქანანათლა პირი-ვარდი სიხარულმან დაუსხმან,
ცნობიერთა დასტაქარმან, უცნობოთა ოზრვა-ახმან;
ცნობიერი სიტყვა უთხრა უცნობოსა რასმე მზრახმან.

ყ- რასმე -ჰყვეს საუბარსა, სიტყვა ჰკადრა არ-მალული:
“ერთსა რასმე მოგახსენებ, გამიცხადე დაფარული:
ჩვე სამხრე მისეული, შენ გაჩნია ვისგან წყლული,
ქაგვარ გიყვარს, რაგვარ გიღირს? (ჩქვი, დავიღო მერმე სული”.

შან უთხრა: “სახე რა გითხრა მის უსახლსა სახისა!
ჩვეა ჩემი სიცოცხლე, ჩემი მომცემი ახისა,
შეობი ყოვლისა სოფლისა, წყლისა, მიწისა და ხისა;
ღრ-სასმენლისა მოსმენა არს უმჟავესი წმახისა”.

ღვთანდელ უთხრა: “ჩლამოდი მართ მაგისისა თქმევასა;
ღწ რათგან გითქვამს, პასუხსა გკადრებ და ნუ მეჭვ თნევასა:
სჯობს ღსმათისა არ ლევა მაგა სამხრისა ლევასა,
ღმად არ გიქებ საქმისა უარესისა რჩევასა.

“სამხრე გაბია ოქროსა, ოქრომჭედლისა დნობილი,
ღასაკო და უსულო, არ სიტყვიერი, ცნობილი;
ღღარად გინდა ღსმათი, - ნახე მართალი ბრჭობილი! -
სირველ, გლახ, მისი ნაჭვრეტი, თვით მერმე შენი დობილი.

“ჩქვენს შუა მქმნელი საქმისა, შენგან ნახმობი დობისა,
ჩქვენი შემყრელი მსახური, შენგან ღირს-ქმნილი ხმობისა,
შისი გამზრდელი, გაზრდილი, მისთვის მიხდილი ცნობისა,
ჩლახ, დაგიგდია, არ ჰნახავ, შაბამ მართლისა ბრჭობისა!»

ძან უბრძანა: “საცა გითქვამს, უმართლე ხარ მეტის-მეტად:
საბრალოა ასმით მისად მგონებლად და ჩემად მჭვრეტად;
ძე სიცოცხლე არ მეგონა, შენ მომესწარ ცეცხლთა შრეტად,
სათგან დავრჩი, გვალე, ვნახოთ, თუცავე ვარ ჯერთცა რეტად”.

წაჰმორჩილდა. ჴაემართნეს ღვთანდილ და ამირბარი;
ჩერ მიგია ქება მათი, ვერა ქება საქებარი:
ღბილნი - ვითა მარგალიტნი, ბაგე - ვარდი ნაპობარი.
ღველსა ხვრელით ამოიყვანს ენა ტკბილად მოუბარი.

ღმას ეტყვის: “შენთვის დავსდებ გონებასა, სულსა, გულსა,
ძაგრა შენცა ნუ აგრე ხარ, ნუ იწყლულებ ახლად წყლულსა;
ღრას გარგებს სწავლულება, თუ არა იქმ ბრძენთა თქმულსა:
ღრ იხმარებ, რას ხელსა ჰხდი საუნჯესა დაფარულსა?”

“ღრას გარგებს შეჭირვება, რომ სჭმუნვიდე, რა გერგების!
ღრ თუ იცი, უგანგებოდ არა კაცი არ მოკვდების?
ძზისა შუქთა მომლოდინე ვარდი სამ დღე არ დაჭნების.
ღედი, ცდა და... გამარჯვება, ღმერთსა უნდეს, მო-ცა-გვხვდების”.

ძოახსენა: “ღე სწავლა ჩემთვის ყოვლად სოფლად ღირდეს, -
ღონიერსა მწვრთელი უყვარს, უგუნურსა გულსა ჰგმირდეს, -
ძაგრა რა ვქმნა, რაგვარ გავძლო, მეტის-მეტი რა მიმჭირდეს!
შენცა გჭირან ჭირნი ჩემნი, არ მამართლო, არ მიკვირდეს?!”

“ცვილსა ცეცხლის სიმხურვალე უგავს, ამაღ აენტების,
ძაგრა წყალსა არსით ახლავს, თუ ჩავარდეს, და-ცა-შრტების;
საცა ვისცა საქმე თვით სჭირს, სხვათათვისცა ევარგების,
ცავიდაღმა რად არ იცი, ჩემი გული რაგვარ დნების!»

**ტყოყრ ღმსუფსუნღჳნი
ზოტ-ჟჳფჳს ზნჳოცუნზ**

**ტბობა ღარიელისაგან
ლომ-ვეფხის დაზოცისა**

სა წამეკიდა, ყველაი წვრილად გიამბო ენითა,
ტერმეღა გაბრჭვე მართალი მაგა გულითა ბრძენითა;
ჟენ მოგელოდი, მიმჭირდა მოლოდინითა შენითა,
ჟვაბს ველარ გავძელ, მინდორთა მოვლა მომინდა ცხენითა.

“ზმა ქედსა გარდავადევ, იგი შამბნი მომეარნეს;
ჟრთი ლომი, ერთი ვეფხი შეკრბეს, ერთად შეიყარნეს,
ჟგვანდეს რათმე მოყვარულთა, მათი ნახვა გამეზარნეს,
ტათ რა უყვეს ერთმანერთსა, გამიკვირდეს, შემეზარნეს.

“ჟედსა გარდავდეგ, ლომ-ვეფხნი მოვიდეს ერთგან რებულნი, -
სახედ ვამსგავსე მიჯნურთა, ცეცხლნი დამევსეს დებულნი, -
ჟეიყარნეს და შეიბნეს, იბრძოდეს გამწარებულნი,
ზომი სდევს, ვეფხი მიურბის, იყვნეს არ ჩემგან ქებულნი.

“ჟირველ ამოდ ილაღობეს, მერმე მედგრად წაიკიდნეს:
ტვითო ტოტი ერთმანერთსა ჰკრეს, სიკვდილსა არ დაჰრიდნეს;
ჟამოჰრიდა ვეფხმან გული, - დედათამცა გამოჰრიდნეს! -
ზომი მედგრად გაეკიდა, იგი ვერვინ დაამჟვიდნეს.

“ლომა დავუგმე ნაქმარი, ვარქვი: «ღრა ხარ ცნობასა,
ყენ საყვარელსა რად აწყენ? ჟუ მაგა მამაცობასა!»
ღრმალ-გამოწვილი მივუხე, მივეც ლახვართა სობასა,
ძავსა გარდავკარ, მო-ცა-ვკალ, დავჰსენ სოფლისა თმობასა.

“ღრმალი გავტყორცე, გარდვიჭერ, ვეფხი შევიპყარ ხელითა;
ძის გამო კოცნა მომინდა, ვინ მწვავს ცეცხლითა ცხელითა;
შიღრინვიდა და მაწყენდა ბრჭალითა სისხლთა მღვრელითა,
ჟედარ გავუძელ, იგიცა მოვკალ გულითა ხელითა.

ძაზომსაცა ვამშვიდებდი, ვეფხი ვერა დავამშვიდე,
ჟავგულისდი, მოვიქნიე, ვკვარ მიწასა, დავაწყვიდე;
ძომეგონა, ოდეს ჩემსა საყვარელსა ჟავვიდე;
სული სრულად არ ამომხდეს, რას გიკვირს, რომ ცრემლსა ვჰღვრიდე!

“ღჰა, ძმაო, მითხრობია ჭირი ჩემი, რაცა მჭირდა;
სულთა დგმაცა არა მმართვეს, ასრე გასლვა რად გიკვირდა!
სიცოცხლესა გავყეარე, სიკვდილიცა დამიძვირდა”.
ჟსე სიტყვა დაასრულა, ყმამან სულთქნა, ა-ცა-ტირდა.

ღვთანდილცა მასთანავე ტიროდა და ცრემლსა ჰღვრიდა;
ღთხრა: “წათმე, ნუ მოჰკვდები, გულსა სრულად ნუ დასჭრი და!
ღმერთი მაგას მოწყალებს, თუცა ჭირმან არ გაგრიდა;
ძუმც უნდოდით გასაყრელად, პირველ ერთად არ შეგყრიდა.

“სდევს მიჯნურსა ფათერაკი, საწუთროსა დაანავლლებს,
ძაგრა ბოლოდ ლხინსა მისცემს, ვინცა პირველ ჭირსა გასძლებს;
შიჯნურობა საჭიროა, მით სიკვდილსა მიგვაახლებს,
ჟასწავლულსა გაამმაგებს, უსწავლელსა გაასწავლებს”.

**მკაცრისა და გულგრილისაგან და ღვთისმშობლისაგან
ფარულს ბრძანებულ და ღვთისმშობლისაგან
ქებას მისლვა და ღვთისმშობლის ნახვა**

სტირეს და გაემართნეს, ქვაბისაკენ თავნი არნეს;
სა ღვთისმშობლის დაინახა, განაღამცა გაეხარნეს!
ბრძანება, მოტიროდა, ცრემლმან მისმან კლდენი ღარნეს,
ღვთისმშობლის და ა-ცა-ტირდეს, კვლა ცნობანი ააჩქარნეს.

ღვთისმშობლი თქვა: “იმერთო, რომელი არ ითქმი კაცთა ენითა,
შენ ხარ სავსება ყოველთა, აგვავსებ მზეებერ ფენითა;
ჴაქო, ვით გაქო, რა გაქო, არ-საქებელო სმენითა!
წილება შენდა, არ მომკალ ამათთვის ცრემლთა დენითა!»

ღვთისმშობლი ეტყვის: “სე დაო, მით ცრემლი აქა მდინია,
საწურთო ნაცვლად გვატირებს, რაც ოდენ გავვიცინია.
ბრძანელი წესია სოფლისა, არ ახლად მოსასმინია.
ჴა შენი ბრალი, თვარა-და სიკვდილი ჩემი ღვთისმშობლია!”

“სწეუროდეს, წყალსა ვინ დაღვრის კაცი უშმაგო, ცნობილი?
ბრძანებულთა ჩემთა მით მიკვირს, რად ვარ ცრემლითა ღვთისმშობლი!
ღვთისმშობლია ჰკლავს, წყალი სდის, აროდეს არ გახმობილი!
ჴა, წარხდა ვარდი ჰობილი, ვა, მარგალიტი წყობილი!»

ღვთანდილსცა მოეგონა მისი მზე და საყვარელი;
უტყვის: “ჩემო, ვით ვეგები მე უშენოდ სულთა მდგმელი?
ჟენ არ გახლავ, ჩემი ჩემთვის სიცოცხლეა სანანელი,
ჟითხრამცა ვინ, რა მჭირს, ანუ რა ცეცხლი მწვავს, როგორ ცხელი!

“ჩარდი ამას ვით იაზრებს: მზე მომშორდეს, არ დავჭნეო,
ღნუ ჩვენ, გლახ, რა გვერგების, რა ჩასვენდეს გორსა მზეო?
ჟულო, გიჯობს, გაუმაგრდე, თავი სრულად გაიკლდეო,
ჩუთუ მოგხვდეს ნახვა მისი, სულთა სრულად ნუ დაჰლეო”.

სული დაიღეს, დადუმდეს, ორთავე ცეცხლი სდებოდა;
ღსმათი შეჰყვა, შევიდა, მათებრ სახმილი ჰგზებოდა,
თაუგო ტყავი ვეფხისა, რომელ კვლა მიწყვი ჰგებოდა;
ღრნივე დასხდეს, უბნობდეს, რაცა მათ ეამებოდა.

თწვადი შეიწვეს, შეიქმნა პურობა მსგავსი ჟამისა,
თჟინ უპურობა პურობა, არ-სიდიადე ჟამისა,
თას წეხვეწნეს: “წამეო”, ძალი არ ჰქონდა ჟამისა,
თაცოხნის, ლუკმა გატყორცის, წონა ძლივ ჩანთქის დრამისა.

ღძოა, რომე კაცი კაცს ამოსა ეუბნებოდეს!
თან გაუგონოს, რაცა თქვას, არ ცუდად წაუხდებოდეს,
ღოტად ეგრევა დაუვსებს, ცეცხლი რაზომცა სდებოდეს.
თიდი ლხინია ჟირთა თქმა, თუ კაცსა მოუხდებოდეს.

თას ღამესა ერთგან იყვნეს იგი ლომნი, იგი გმირნი,
უბნეს და გააცხადნეს თავ-თავისად მათნი ჟირნი.
თა გათენდა, კვლა დაიწყეს საუბარნი სიტყვა-ხშირნი;
ჟრთმანერთსა გაუგონნეს ფიცნი პირველ დანაპირნი.

მარიელ ეტყვის: “სად უნდა სიტყვისა თქმა მრავალისა?
საცა შენ ჩემთვის გიქნია, ღმერთი მზღველია ვალისა;
ცმა ზენაარი ზენარად, არ ნაქმარია მთრვალისა,
ზრ-დავიწყება, მოყვრობა მოყვრისა წარმავალისა.

“ღწ შემხვეწე, ნუ დამწვავ კვლა წვითა უცხელესითა;
ძე რომე ცეცხლი მედების, არ ნაგზებია კვესითა.
ჩერ დამშრეტ, შენცა დაიწვი სოფლისა ქმნისა წესითა,
ჩადი, დაბრუნდი, შეიქეც მუნითვე, შენი მზე სით ა.

“ჩინ დამბადა, განკურნება ჩემი უჩანს მასცა ძნელად,
ჩისცა გესმის, გაიგონეთ, მით გაჭრილვარ ხელი ველად;
საცა ჰმართებს გონიერთა, ერთხელ ვიყავ მეცა მქმნელად,
ღწ ნობათი ხელობისა მომხვდომია, მით ვარ ხელად”.

მკვანდილ ეტყვის: “სა გითხრა პასუხი მაგა თქმულისა?
ყენვე სთქვი ეგე სიტყვაო კაცისა ბრძნად სწავლულისა:
იმერთსამცა ვით არ შეეძლო კვლა განკურნება წყლულისა?
ჯგია მზრდელი ყოვლისა დანერგულ-დათესულისა!

“იმერთსამცა ესე რად ექმნა, ეგეთნი დაებადენით,
ზრლა შეგყარნა, გაგყარნა, ხელი გქმნა ცრემლთა დადენით!
სდევს ფათერაკი მიჯნურსა, განჭვრიტეთ, გაიცადენით,
ძქვენ ერთმანერთსა არ მიჰხვდეთ, მე სულნი ამომხადენით!

“ჩეტარ, მამაცი სხვა რაა, არ გაძლოს, რაცა ჭირია!
წირსა გადრევა რად უნდა, რა სასაუბრო პირია!
ჩუ გემის, იმერთი უხვია, თუცა სოფელი ძვირია,
სასცა მიწვრთიხარ, იწვართე; გკადრო, უწვრთელი ვირია.

“თუ რა გესმის, გაიგონე, ესე კმარის სწავლა სწავლად;
ჩემსა მზესა დავეთხოვე თქვენს წინაშე წამოსავლად,
შოვასხენე: «სათგან ჩემი შეუქმნია გული ავლად,
ჩერას ირგებ, არ დავდგები, სხვა ვიუბნო რაღა მრავლად?»»

“თან მიბრძანა: «ზადლიერ ვარ, კარგად ხარ და მამაცურად,
ყენგან მისსა გავლენასა მე დავიჩინე სამსახურად».
შისის კითხვით წამოსრულვარ, არ მთრვალურად, არ მახმურად,
ღწ შევიქცე, რა ვუამბო? - «სად მოხველო ჯაბან-ხრდლურად?»»

“ზაგ საუბარსა ესე სჯობს, ისმინე ჩემი თხრობილი:
ტექმწელი საქმისა ძნელისა კაციმცა იყო ცნობილი;
ჩერას ვერა შეიქმს ნაყოფსა ვარდი უმწეოდ ჭნობილი.
ყენ ვერას ირგებ, მე გარგებ, ძმა ძმისა უნდა ძმობილი!

“სადაცა გწადდეს, მუნ იყავ მითვე წესითა მაგითა,
უწადდეს - გულითა ბრძენითა, გწადდეს - ცნობითა შმაგითა;
ზაგა ქცევითა ტურფითა, ანაგებითა ნაგითა,
ოდენ გამაგრდი, არ მოჰკვდე, არ დასდნე ცეცხლთა დაგითა.

“ღმის მეტსა არას გნუკვე: წელიწადსა ერთსა მსგევსსა
ღქა ქვაბსავ მომნახვიდე მე, ამბავთა ყოვლგნით მკრეფსა;
ღმა ჟამსა ნიშნად მოგცემ, დროსა ამას ვარდ-იეფსა;
ჩარდთა ნახვა გაგაკრთობდეს, მართ ვითამცა ძალლი ყეფსა.

“ღმა დროსა გარდავსცილდე, აქა ქვაბსავ არ მოვიდე,
გან, ცოცხალი არ თურე ვარ, უღონიოდ მოგვკვი კიდე;
ღს ამისად ნიშნად კმარის, შენ თუ ჩემთვის ცრემლსა ჰღვრიდე,
ზაშინ გწადდეს - იხარებდი, გწადდეს - ჭმუნვა გაადიდე.

“ღწ რაცა გკადრე, ამისთვის ნუთუ შენ იყო მჭმუნავი!
ბოგმორდები და არ ვიცი, თუ ცხენი დამცემს, თუ ნავი;
ღრ, უთქმელობა არ ვარგა, არ პირუტყვი ვარ მჩმუნავი,
ღრ ვიცი, ღმერთი რას მიზამს, ანუ ცა მიწყვი მბრუნავი”.

ბან უბრძანა: “ღლარ გაწყენ, არცა სიტყვა გამეტადდეს,
ღრ მომისმენ, რაზომიცა საუბარი მიდიადდეს;
ღუ არ მოგყვეს საყვარელი, შენ მას მიჰყევ, რაცა სწადდეს,
ჴოლოდ ყოვლი დამალული საქმე ცხადად გამოცხადდეს.

“სა დაიჯერო, მაშინ სცნა ჩემთა საქმეთა ძნელობა;
ჩემთვის ყველაი სწორია, გაჭრა და გაუჭრელობა;
ყენ რაცა გითქვამს, მაგას ვიქმ, მრჯის რაზომც გინდა ხელობა,
ღშენოდ მომხვდეს, რალა ვქმნა, არ დია დღეთა გრძელობა!»

საუბარი გარდაწყვიდეს, დააპირეს ესე პირი;
ცხენსა შესხდეს, მოიარეს, თვითო მოკლეს ველს ნადირი;
ყემოიქცეს, აატირეს გული, კვლაცა ანატირი,
ჴვალ გაყრისა გონებამან სხვა უმატა ჳირსა ჳირი.

“ხექსთა მკითხველნო, თქვენიმცა თვალი ცრემლისა მღვრელია!
ჴულმან, გლახ, რა ქმნას უგულოდ, თუ გული გულსა ელია?!”
ბოშორვება და მოყვრისა გაყრა კაცისა მკლველია,
ჴინცა არ იცის, არ ესმის, ესე დღე როგორ ძნელია!

ბილა გათენდა, შესხდეს და მას ქალსა გაესალამნეს.
ჰარიელ, ღსმათ, ჰვთანდილ თვალთაგან ცრემლნი დალამნეს;
სამთავე ღაწვთა ალამნი არღავნის ფერად ალამნეს,
ბათ ღომთა, მიწყვი მხეც-ქმნილთა, თავნი მხეცთავე ალამნეს.

ჩემი ხალხი და წავიდეს ზახილით ცრემლთა მდენანი,
წამათ ტირის, მოთქვამს: “სე ლომნო, ვისნი ვით მოგთქმენ ენანი!
ტუმბან დაგწენა და დაგდაგნა ცისა მნათობნი ზენანი,
ჩა ჭირნი ჩემნი ეზომნი! ჩა სიცოცხლისა თმენანი!»

შათ ყმათა, მუნით წასრულთა, იგი დღე ერთგან იარეს,
ზღვის პირს მივიდეს, მუნ დადგეს, არ ხმელთა არე იარეს,
წრ გაიყარნეს მას ღამე, კვლა ცეცხლი გაიზიარეს,
ერთმანერთისა შორს ყოფნა იტირეს, იმგლოვიარეს.

მარიელს ეტყვის ავთანდილ: “სუ გახმა ცრემლთა დენისა!
შად მოიშორვე შენ ფრიდონ, მომცემი მაგა ცხენისა?
შუნით იცნობის ამბავი, ღონე მის მზისა ლხენისა,
წუ მე მუნ მივალ, მასწავლე გზა ძმად-ფიცისა შენისა”.

მარიელ სიტყვით ასწავლის მხარსა ფრიდონის გზისასა,
შართ გააგონა, რაც ოდენ შეეძლო ძალსა თქმისასა:
“წღმოსავლეთით წადიო, პირსა იარე ზღვისასა,
სუ ჰნახო, ჩემი უამბე, გკითხავს ამბავსა ძმისასა”.

მის მოკლეს და მიითრიეს, ცეცხლი შექმნეს ზღვისა პირსა,
სვეს და ჭამეს, რაცა ჭამა შეჰფეროდა მათსა ჭირსა;
შას ღამესა ერთად იყვნეს, ერთგან მიწვეს ხეთა ძირსა.
ჩემგმობ მუხთაღსა საწუთროსა, ზოგჯერ უხვსა, ზოგჯერ ძვირსა.

მისკრად ადგეს გასაყრელად, ერთმანერთსა მოეხვივნეს;
შაშინ მათგან ნაუბარნი, დადნეს, ვინცა მოისმინეს;
მკვლათათ, ვითა წყაროს თვალით, ცრემლი ველთა მოადინეს,
შიდხან იდგეს შეჭდობილნი მკერდი მკერდსა შეარკინეს.

ჴაიყარნეს ტირილითა, პირსა ხოკით, თმათა გლეჯით,
ჴრთი აღმა, ერთი ჩადმა, უგზოდ ვლიდეს შამბთა ეჯით;
ჴირე უხნდათ ერთმანერთი, იზახდიან პირსა ბღნეჯით;
ჴგი ნახნეს დაღრეჯილნი, მზე დაიღრეჯს მათის ღრეჯით.

**ჩვენი
ფილოსოფია**

**ჩვენი
ფილოსოფია**

ჩა, სოფელო, რაშიგან ხარ, რას გვაბრუნებ, რა ზნე გჭირსა!
ყოვლი შენი მონდობილი ნიადაგმცა ჩემებრ ტირსა!
სად წაიყვან სადაურსა, სად აღუფხვრი სადით ძირსა?!
ძაგრა იმერთი არ გასწირავს კაცსა, შენგან განაწირსა.

ჩვენი მისი გაყრილი ტირს, ხმა მისწვდების ცათამდის,
უტყვის, თუ: “ივარი სისხლისა კვლაცა მდენია, კვლაცა მდის;
ღწ აგრე გაყრა ძნელია, ვით მაშინ შეყრა და-ც-ამდის.
ხაცი არ ყველა სწორია, დიდი ძეს კაცით კაცამდის”.

ჩვენი მაშინ მხეცნი ძლებოდეს სისხლითა მუნ ნატირითა;
ჩვენი დაივსებდა სახმილსა, იწვის ცეცხლითა ხშირითა;
ხვლა თინათინის გონება ავსებს უფროვე ჭირითა;
ჩვენი ვარდა ანათობს ბროლი ძოწისა ძირითა.

ჩვენი ჭნებოდა, ღრებოდა, ალვისა შტო ირხეოდა;
ჩვენი და ლალი გათლილი ლაჟვარდად გარდიქცეოდა;
ჩვენი გრებოდა სიკვდილსა, ამისთვის არ უმხნეოდ ა;
უტყვის, თუ: “ჩვენი რას მიკვირს, რათგან დაგავდე, მზეო, და!»

ტზესა ეტყვის: “ტზეო, გიტყვი ღინათინის ღაწვთა დარად,
ჟენ მას ჰგავ და იგი ჟენ გგავს, თქვენ ანათობთ მთად და ბარად;
ღელსა მალხენს ნახვა ჟენი, ამად გიჭვრეტ არ-დამცთარად,
ტაგრა ჩემი რად დააგდე გული ცივად, გაუმთბარად?”

“ღუ ერთისა მოშორება მზისა ზამთრის გაგვამცივნებს,
ტე, გლახ, ორნი დამიყრიან, გული ამად რად არ ივნებს?
ტაგრა კლდესა არა ჟესწონს, არაოდეს არ იმტკივნებს;
ჩელულსა დანა ვერა ჰკურნებს, გაჰკვეთს, ანუ გაამსივნებს”.

ტიმავალი ცასა ჟესტირს, ეუბნების, ეტყვის მზესა:
“ღჰა, მზეო, გეაჯები ჟენ, უმძლესთა მძლეთა მძლესა,
ღინ მდაბალთა გაამაღლებ, მეფობასა მისცემ, სვესა,
ტე ნუ გამყრი საყვარელსა, ნუ ჟემიცვლი ღამედ დღესა!

“ტო, ზუალო, მომიმატე ცრემლი ცრემლსა, ჭირი ჭირსა,
ღული ჟავად ჟემიღებე, სიბნელესა მიმეც ხშირსა,
ჟემომყარე კაემანი, ტვირთი მიმიე ვითა ვირსა,
ტას უთხარ, თუ: «ღუ გასწირავ, ჟენია და ჟენთვის ტირსა».

“ღე ტუმთარო, გეაჯები ჟენ, მართალსა ბრჭესა, ღმრთულსა,
ტო და უყავ სამართალი, გაებრჭობის გული გულსა;
ღუ ამრუდებ უმართლესსა, ნუ წაიწყმედ ამით სულსა!
ტართალი ვარ, გამიკითხე! რად მაწყლულებ მისთვის წყლულსა?”

“ტოდი, ტარისო, უწყალოდ დამჭერ ღახვრითა ჟენითა,
ჟე-ცა-მღებე და ჟემსვარე წითლად სისხლისა დენითა,
ტას უთხრენ ჩემნი პატჰნი, მას გააგონენ ენითა,
ტოგორ გასრულვარ, ჟენ იცი, გული არღა არს ღხენითა.

“შოდი, ლსპიროზ, მარგე რა, მან დამწვა ცეცხლთა დაგითა,
ჴინ მარგალიტსა გარეშე მოსცავს ძოწისა ბაგითა;
ჴენ დააშვენებ კეკლუცთა დაშვენებითა მაგითა,
ჴისმე, გლას, ჩემებრ დააგდებ, გაჰხდი ცნობითა შმაგითა.

“ოტარიდო, შენგან კიდე არვის მიგავს საქმე სხვასა:
ტზე მბრუნვებს, არ გამიშვებს, შემიყრის და მიმცემს წვასა;
ნაჯე წერად ჭირთა ჩემთა, მეღნად მოგცემ ცრემლთა ტბასა,
ღალმად გიკვეთ გაწლობილსა ტანსა ჩემსა ვითა თმასა.

“შო, მთვარეო, შემობრალე, ვილევი და შენებრ ვმჭლდები,
ტზე გამავსებს, მზევე გამლევს, ზოგჯერ ვსხვლდები, ზოგჯერ წვლდები;
ტას უამბენ სჯანი ჩემნი, რა მჭირს, ანუ როგორ ვბნდები,
ტიდი, უთხარ, ნუ გამწირავს, მისი ვარ და მისთვის ვკვდები.

“ღჰა, მმოწმობენ ვარსკვლავნი, შვიდნივე მემოწმებიან:
ტზე, ოტარიდი, ტუშთარი და ტუალ ჩემთვის ბნდებიან,
ტთვარე, ლსპიროზ, ტარისი, მოვლენ და მოწმად მყვებიან.
ტას გააგონენ, რანიცა ცეცხლნი უშრეტნი მდებიან”.

ღწ გულსა ეტყვის: “ჴითამცა გდის ცრემლი, არ გაგხმობია,
ტას გარგებს მოკლვა თავისა? უშმა ძმად თურე ვძმობია;
ტეც ვიცი, ჩემსა ხელ-მქმნელსა თმად ყორნის ბოლო სთმობია,
ტაგრა თუ ჭირსა არ დასთმობ, ლხინი რა დასათმობია!

“ტუ დავრჩეო, ესე მიჯობს, - სიცოცხლისა იტყვის თუსა, -
წუთუ მომხვდეს ნახვა მზისა, ნუ ვიზახი მიწევი უსა”.
ტიიმღერის ხმასა ტკბილსა, არ დასწყევდდის ცრემლთა რუსა,
ტისსა ხმასა თანა ხმაცა ბუღბულისა ჰგვანდის ბუსა.

ჟა ესმოდის მღერა ყმისა, სმენად მხეცნი მოვიდიან,
ჟისვე ხმისა სიტკბოსაგან წყლით ქვანიცა გამოსხდიან,
წსმენდიან, ვაკვირდიან, რა ატირდის, ატირდიან;
წმღერს ლექსთა საბრალოთა, ღვარისაებრ ცრემლნი სდიან.

ჟოვიდიან შესამკობლად ქვეყნით ყოვლნი სულიერნი:
ღლდით ნადირნი, წყალშიგ თევზნი, ზღვით ნიანგნი, ცით მფრინველნი,
წნდო-ღრაბ-საბერძნეთით, ჟაშრიყით და ჟაღრიბელნი,
ჟუსნი, სპანი, ჟოფრანგენი და მისრეთით ჟეგვიპტელნი.

ՀԻՇՏՈՒՄՆԵՐԻ ՓՈՒՇԹՈՒՄՆԵՐ
ԽՆՆԻՔ, ԲԵՆԿՆԵՐ ԵՎ ՎԵՐՆԵՐ

Հետանդիլիսիանի Փրիդոնիսի
միսլցա, Բարիլիսի ընդ զայն

Կմա մտրալի սամոլցատ ըլլա Յլցիսա թիրսա միցա զՅասա;
Մորոտ նախնա, մենալցի մոլոլոլցա Յիցան Յլցասա;
Տոլոլցա, Յիլոլցա: “Ին խարտ, տլլցան ալոլսա զնլլցա տլլլցա,
Իս սամոլցա յոլոլսի ալոլսի, ալ Յմոլոլոլցա յոլոլսա խմասա?”»

Տատ մոլոլցան: “Բլլլլլլլ խախտալ ըսա ալոլցա յոլոլցա,
Իլլլլլլլլլ ըսա յոլոլցա, միտ յոլոլցան յոլոլցա;
Իլլլլլլլլ յոլոլցա յոլոլցա, մոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա;
Իլլլլլլլ յոլոլցա յոլոլցա, յոլոլցա, տլլլլլլ յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա.”

“Իլլլլլլ յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա,
Տոլոլցա յոլոլցա, յոլոլցա, յոլոլցա, յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա;
Իլլլլլ յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա,
Իլլլլլ յոլոլցա յոլոլցա, մոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա.”

Կմաման յոլոլցա: “Տմանոլ յոլոլցա, յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա;
Տլլլլ յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա, մոլոլցա յոլոլցա, տլլլ յոլոլցա յոլոլցա,
Տլլլ յոլոլցա, յոլոլցա յոլոլցա, ալ յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա?”
Տլլլլլլ յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա, ալ յոլոլցա յոլոլցա յոլոլցա.”

ბოსოსოსოს: “ოსე გზოს მულლზონზონოს მომოსოსოს,
ბოს დოსგვდებოს მეფე ივენოს მშვოსლდ-ფოსცხელოს, მოსვოსლ-ხრომოს;
ლქოსდოსდოს ათ დღე მოსვოსლ ნოსკვთოსდ სოსრო, ფეროსდ ლოსლი;
ოს, როსდ დოსგვწვენ უცხო მო უცხო, როსდ მოგვოსდევ ცვენხლებორო ალოს!»

იომოსნ უთხრო: “ბოსკვოსროს, დოსნოს, როსდ ხოსროთ იემთვოს გულ-მოკლულენოს,
ლნუ ეგროე ვოსთ გეკვთენოს ზოსმთროს ვოსრდენოს ფერ-ნოსკლულენოს!
ლქვენმცოს მოშინ გენახენოსთ, ლოსლენოს ვსხედოსთ, არო სოსპერულენოს!
ივენენოს მჭვროეტენოს დოსვოსვენენოსთ, ივენგონოს სხდოსნოს მხოსროულენოს”.

ლაცენოს წოსვოსდეს: დოსბოროუნდოს ყმოს გზოსსოს თოსვის-წინოსსოს,
ოსოსოს იგოსვოს ბონოს სოსროსოს დოს ვოსოს გულოს რკინოსსოს;
ბოსოსცოროვებოს დოს მოუბნობოს, მოსთქვოსმოს მოსოსსოსვე ლხინოსსოს,
ხოსრგოსნოს ქუხონოს, ცროემლოსსოს წვოსმოს, ხოსრცხოს ბოროლოსსოს დოს მინოსსოს.

ოსინცოს გზოს ნახნოსსოს უცხოონოს, იმოსსოსხურებდოსნოს, იკვომობდოსნოს,
ბოსოვოსდოროდოსნოს სოსჭვროეტლოსდ, მოს ზედოს სტოროფოსლოობდოსნოს,
ოსდნელებოროდოს გოსშვებოს, გოსყროსოს დლოს დოსთმობდოსნოს,
ოსზოს ყოლოსუზოს მოსცოსნოს, იკვოსთხოს როს, უოსმობდოსნოს.

ბოსულლზონზონოს მოეოსხლოს, ადროე დოსლევოს გზოსსოს გროდელოსსოს;
ბოსინდოროს ნახოს სპოს ლოსშქოსროთოს დოს ნოსდოსროთოს იგვონდეს მოსრველოსსოს,
იოვლგონთოს ალყოს შემოევკრო, მოსდგომოდეს გოსრე ველოსსოს,
სოსროვოსნოს დოს იზახონოს, მოსხეცთოს სჭორონოს ვოსთოს მოჭველოსსოს.

ლაცი ემთხვოს; მოს იკვოსთხოს ამბოსვი მოს ლოსშქოსროსოს,
ღბოროდოსნოს: “ოსოს ვოსოსნოს ხმოს ზოსთქოსნოს დოს ზოსროსოს?”
ბოსნოს უთხრო: “იოროდონოს ხელმოწოფე, მეფე ბოსულლზონზონოსნოსნოს,
ოსგოს ნოსდოსრობოს, შეუკროვოს ნოსპორო ველ-შოსმბნოსნოსნოს”.

ტათ ლაშქართაკე წავიდა მით უსახოთა ქცევითა,
ჴამხიარულდა; შვენება მის ყმისა ვთქვიმცა მე ვითა!
ტისთა გამყრელთა დააზრობს, შემყრელთა დასწვავს მზე ვითა,
ნახვა მჭვრეტელთა ახელებს, ტანი ლერწამობს რხევითა.

ტათ ლაშქართა ყოლბსა შუა ორბი სითმე გარდმოფრინდა;
ყმამან ცხენი შეუტივა, გაამაყდა, არ შეშინდა,
ყესტყორცა და ჩამოაგდო, დაეცა და სისხლი სდინდა,
ჴარდახდა და ფრთენი დასჭრნა, წყნარად შეჯდა, არ აქმინდა

უგი რა ნახეს, მესროლთა, სროლასა მოეშლებოდეს,
ღლყა დაშალეს, მოვიდეს, მოეხვეოდეს, ბნდებოდეს,
უქით და აქათ უვლიდეს, ზოგნი უკანა ჰყვებოდეს,
ჴერცა ჰკადრებდეს: “ჴინ ხარო”, ვერცა რას ეუბნებოდეს.

ტინდორსა შიგან გორი დგა, ფრიდონ მას ზედა დგებოდა;
პირსნი მას თანა სროლასა ორმოცი კაცი ჰხლებოდა;
ტუნ დაემართა ჴვთანდილ, მას თანა ყოლბი ჰყვებოდა.
ფრიდონს უკვირდა: “ჴა ქმნესო”, მისთა სპათათვის წყრებოდა.

ფრიდონ მონა გამოგზავნა: “რა, ნახენო ისი სპანი,
ჴა ქმნეს, ალყა რად მოშალეს, სად წადიან ვითა ბრმანი?»
ტონა ფიცხლად მოეგება, ნახა სარო, მორჩი ტანი,
წადგა, თვალნი გაურეტდეს, დაავიწყდეს სიტყვის თქმანი.

ღვთანდილ ცნა, თუ: “უსია მოამბედ ჩემად რებული.
რა, ჰკადრე შენსა პატრონსა ეს ჩემი დავედრებული:
ჴარ უცხო ვინმე ღარიბი, საყოფთა მოშორვებული,
ტმად-ფიცი ჴარიელისი, თქვენს წინა მომგზავრებული”.

ბონა წავიდა ღრიდონის თხრობად ამბისა მისისად,
ღთხრა: “ბზე ვნახე მოსრული, ჩანს მანათობლად დღისისად;
ჩაზრობ, იგიცა დაშმაგდენ, თუ ბრძენთა ნახონ ისი სად;
«ჩარ ძმაო ჲარიელისი შეყრად ღრიდონის მქისისად»“.

ბა ჲარიელ მოისმინა, ღრიდონს ჳირი უსუბუქდა,
ღვალთათ ცრემლნი გარდმოსცვივდეს, გული უფრო აუჩუქდა,
ბონაქროლმან ვარდი დაზრა, წამწამთაგან ბუქი ბუქდა;
ჴეიყარნეს, ერთმანერთი მათგან იქო, არ გაუქდა.

ღიცხლად ჩავლო იგი ქედი, ჩაეგება ღრიდონ წინა;
ბა შეხედნა, მან ესე თქვა: “ღუ არ მზეო, ისი ვინ ა?»
ბას ჳმეტობდა, რაცა ქება მონისაგან მოესმინა;
ღრთმანერთსა გარდაუხდეს, ლხინმან ცრემლი აფრქვევინა.

ბოვხვივნეს ერთმანერთსა, უცხოობით არ დაჳრიდონ;
ღვით უსახოდ ღრიდონს ყმა და მოეწონა ყმასა ღრიდონ;
ბა მჳვრეტელთა იგი ნახონ, მზე მათთანა გააფლიდონ,
ბომკალ, ბაზარს სხვა მათებრი ივაჭრონ რა, ან გაყიდონ.

ღრიდონისებრნი მოყმენი ვინა ვინ ვით ეგებიან!
ბაგრა მას ახლვან ქებანი, მართ მეტნი არ მიხვდებიან;
ბზე უჩინო იქმს მნათობთა, რა ახლოს შეიყრებიან,
ბღისით ვერ ნათობს სანთელი და ღამით შუქნი ჳკრთებიან.

ღხენთა შესხდეს, გაემართნეს, ღრიდონისა მივლენ სრასა.
ბაიშალა ნადირობა, მოეშალნეს მხეცთა სრვასა;
ღვთანდილის ჳვრეტად სპანი იქი-აქათ იქმენ ჳრასა,
ღქვეს: “ღსეთი ხორციელი შეუქმნია, ნეტარ, რასა!»

ყმა ღრიდონს ეტყვის: “ისწრაფვი, ვიცი, ამბისა თხრობასა,
ჴიამბო, ვინ ვარ, სით მოვალ, ვინათგან ჰლამი ცნობასა,
ღნუ სით ვიცნობ ღარიელს, ანუ რად ვიტყვი ძმობასა,
იგი ძმად მიხმობს, ძმა ხარო, თუცა ძლივ ღირს ვარ ყმობასა.

“მე ვარ ყმა ოსტან მეფისა, მოყმე ღრებეთს ზრდილობით,
ძიდი სპასპეტი, სახელად მიხმობენ ღვთანდილობით,
ძე დიდებულთა დიდ-გვართა, ზრდილი მეფეთა შვილობით,
საკრძალავი და უკადრი, მყოფი არვისგან ცილობით.

“ძღესა ერთსა მეფე შეჯდა, ნადირობას გამოვიდა;
ძინდორს ვნახეთ, ღარიელ ჯდა, ცრემლთა ღვრიდა, ველთა რწყვიდა,
ღაგვიკვირდა, გვეუცხოვა, ვაწვიეთ და არ მოვიდა,
ხვენ გვეწყინა, არ ვიცოდით, მას თუ ცეცხლი რაგვარ სწვიდა.

“მეფემან სპანი შეპყრობად შეუზახნა და წყრებოდა;
ძან უჭირველად დახოცნა, ომი არ მისჭირდებოდა,
ზოგსა მხარ-თეძო დაღეწა და ზოგთა სული ჰხდებოდა;
ძუნლა ცნეს, ეტლი მთვარისა რომე არ დაბრუნდებოდა.

“ძათ სპათაგან ვერ-შეპყრობა ცნეს მეფეთა მეტად მწყრალთა,
ძვით შესხდეს და შეუტიეს ამაყთა და არას მკრთალთა.
ძა ღარიელ მეფე იცნა, მუნლა დაჰკრთა მათთა ხრმალთა,
ცხენსა მისცნა სადავენი, დაგვეკარგა წინა თვალთა.

“ძიძებნეთ და კვალი ვერ ვპოვეთ, დავსწამეთ ეშმაურობა.
ძეფე დაჭმუნდა, დაშალა სმა, ნადიმობა, პურობა.
ძე ვერლა გავძელ მისისა ამბისა ვერ-დასტურობა,
ღამოვიპარე საძებრად: “ძწვიდა ცეცხლისა მურობა.

“იგი ვიძებნე წელსა სამსა, არ ვიამე არცა ძილი.
ბათ მასწავლეს, ხატაელნი ვნახენ მისგან დაკოდილი;
ჴპოვე ვარდი მოყვითანო, შუქ-მკრთალი და ფერ-მიხდილი,
ჴემიტკბო და შემიყვარა, ვითა ძმა და ვითა შვილი.

“ჴვაბნი წაუბმან დევთათვის, სრულად გამესისხლებია;
ბუნ ღსმათ ახლავს მარტოსა, სხვა არვინ უახლებია;
ბას მუდამ ძველი ცეცხლი სწავს, არ ახალ, არ ახლებია,
ჴა ჴმართებს მისსა გაყრილსა, შავი ხლა თავსა ჴხლებია.

“ჴალი მარტო ქვაბსა შიგან ზის მტირალი, ცრემლ-ნაწთომი;
ჴმა ნადირსა უნადირებს, ლომის ლეკვსა ვითა ლომი,
ბიართმევს და ამით არჩენს იგი, ერთგან ვერ-დამდგომი,
ბისგან კიდე სანახავად არა უნდა კაცთა ტომი.

“ბუ უცხო ს უცხო მანატრა მოსმენა სანატრელისა,
ბითხრა ამბავი მისი და მისისა სასურველისა.
ბა ჴირნი დათმნა, ვერ იტყვის აწ ენა ესე ხელისა,
ბსკლავს სურვილი და ვერ-ჴვრეტა მისისა დამმარხველისა.

“ბითა მთვარე დაუდგრომლად იარების, არ დადგების;
ბასვე ცხენსა შენეულსა ზის, აროდეს გარდახდების;
ბრას ნახავს პირ-მეტყველსა, ვით ნადირი კაცთა ჴკრთების.
ბა მე, მისსა მგონებელსა, ვა მას, ვინცა მისთვის კვდების!

“ბის ყმისა ცეცხლი მედების, ვტირი ცრემლითა ცხელითა;
ბემებრალნეს და გავშმაგდი, გავხე გულითა ხელითა;
ბომინდა მისთა წამალთა ძებნა ზღვითა და ხმელითა;
ბევიქეც, ვნახენ მეფენი, მეოფნი გულითა ბნელითა.

“დავეთხოვე და გამიწყრა, მეფე მიეცა ჭმუნვასა.
დავეარენ ჩემნი ლაშქარნი, მით იძახიან მუნ ვასა;
ჴამოვიპარე, დავეხსენ სისხლისა ცრემლთა წურვასა,
ღწ ვეძებ მისთა წამალთა, ვიქმ იქით-აქათ ბრუნვასა.

“ყენი მან მითხრა ამბავი, მისგან ძმობისა შენისა,
ღწ მიპოვნიხარ უებრო, შენ - საქებარი ენისა;
ჴამომირჩიე, სით მიჯობს ძებნა მის მზისა ზენისა,
ძისთა მჭვრეტელთა ლხინისა, ვერ-მჭვრეტთა ამაზრზენისა”.

ღწ ჟრიდონ იწვის სიტყვითა მის ყმისა ნაუბართა;
ღრნივე სწორად მოსთქმიდეს მოთქმითა საქებარითა,
ჴულ-ამოსკვნილნი გულითა ტირან ვერ-დამთმობართა,
ძუნ ვარდსა წყლითა ცხელითა რწყვენ ტევრთა საგუბართა.

ზაშქართა შიგან შეიქმნა ხმა ტირილისა დიდისა,
ზოგთაგან ხოკა პირისა, ზოგთაგან სრევა რიდისა.
ჟრიდონ ტირს, მოთქვამს ხმა-მალად, გაყრილი წლისა შვიდისა:
“ღხანობა და სიცრუვე, ვა, საწურთოსა ფლიდისა!»

ჟრიდონ მოთქვამს: “ჴა შეგასხა, ვერ-საქებო, ვერ-სათქმელო!
ჴმელთა მზეო, სამყაროსა მზისა ეტლთა გარდამსმელო,
ძოახლეთა სალხინოლო, სიცოცხლეო, სულთა მდგმელო,
ღისა ეტლთა სინათლეო, დამწველო და დამანთქმელო!

ჴა მოგეშორვე, მას აქათ სიცოცხლე მომძულვებია;
ძიუცა შენ ჩემად არა გცალს, მე შენთვის მომსურვებია;
ყენ უჩემობა ლხინად გიჩნს, მე დია მიმჭირვებია,
ღხერ სიცოცხლე უშენოდ, სოფელი გამარმებია!»

ჟრიდონ თქვნა ესე სიტყვანი მოთქმითა შვენიერთა;
სული დაიღეს, დადუმდეს, მივლენ არ თურე მღერითა.
ღვთანდილ მჭვრეტა აშვენებს ტურფითა აერ-ფერთა,
ბელნისა ტბათა მიჯარვით ჰბურავს გიშრისა ჭერთა.

ჴალაქს შვეიდეს, მუნ დაჰხვდა სრა მოკანშული სრულითა,
სახელმწიფოთა ყოვლითა გასაგებლითა სრულითა;
ბონანი ტურფად მოსილნი წესითა იყვნეს რულითა!
შეჰფრფინვიდიან ღვთანდილს გულითა სულ-წასრულითა.

შვეიდეს და დიდი შექმნეს ჯალაბობა, არ ხალვათი:
ქით-აქათ დიდებულნი წარიგებით ათჯერ ათი;
ღვით ორნივე ერთგან დასხდეს; ვინმცა ვით თქვა ქება მათი!
ჴროლ-ბადახშსა აშვენებდა ზოგან მინა, ზოგან სათი.

ბასხდეს, შეიქმნა პურობა, გაამრავლებდეს მახალსა,
ომასპინძლებდეს ღვთანდილს, ვითა მზახალი მზახალსა,
ბოილებდიან ჭურჭელსა ტურფასა, ახალ-ახალსა,
ბაგრა მის ყმისა მჭვრეტელთა გული მიეცა, გლახ, აღსა.

ბას დღე სვეს, ჭამეს, გარდახდა ნადიმი მსმელთა დასისა.
ჴათენდა, ბანეს ღვთანდილ, რიცხვიძეს მუნ ატლასისა,
შესამოსელი შეჰმოსეს დრაჰკუნისა ბევრ-ათასისა,
შეარტყეს წელთა სარტყელი, დაუდებელი ფასისა.

ჴმამან დაყვნა დღენი რამე, თუცა ყოვნას ვერა სთმობდა,
ჟრიდონს თანა ნადირობას გავიდის და თამაშობდა,
სწორად ჰხოცდის შორს და ახლოს, თუ რას ხელსა მიაპყროდა,
ბისი სროლა მშვილდოსანსა ყველაკასა აწბილობდა.

ზარი მის ყმისა გაყრისა გაზდა, მიეცნეს-წუხილსა.
შოატყდეს მოქალაქენი, ლარსა ვინ ჰყიდდა, თუ ხილსა;
ჰმა ზახილისა მათისა ჰგვანდა აერთა ქუხილსა,
წყოდეს: “შზესა მოვჰშორდით, მო, თვალნი მივსცნეთ წუხილსა!»

ჟალაქი გავლეს, მივიდეს პირსა დიდისა ზღვისასა,
შაშინ ჟრიდონის ნახულსა, ნასაჯდომევსა მზისასა,
შუნ დაადენდეს ნაკადსა სისხლისა ცრემლთა ზბისასა,
ჟრიდონ უამბობს ამბავსა მის მნათობისა ტყვისასა:

“ღქა მათ ზანგთა მონათა მზე მოიყვანეს ნავითა,
ვბილ-თეთრი, ბაგე-ბადაზში, სახედავითა შავითა;
ცხენი გავქუსლეს, გავაგე წავგრა ხრმლითა და მკლავითა,
ჟორს მნახეს, ადრე გამექცეს, ნავი მფრინველეს ჩნდა ვითა”.

შოეხვივნეს ერთმანერთსა, გაამრავლნეს ცრემლთა ღვრანი,
ღკოცეს და გაუახლდეს მათ ორთავე მათნი წვანი,
ჟაიყარნეს გაუყრელნიძმად-ფიცნი და ვითა ძმანი,
ჟრიდონ დადგა, ყმა წავიდა, შემხედველთა მკლველი ტანი.

**ჩვენს უძველეს წიგნებს შორის უნდა იყოს
მედიკოსების სწავლის და
კვალიერების წიგნი** **ჩვენს უძველეს წიგნებს შორის უნდა იყოს
მედიკოსების სწავლის და
კვალიერების წიგნი**

ყმა მიმავალი მიუბნობს, მსგავსი მთვარისა სრულია.
წრს ჩინათინის გონება მისად საღებნელად გულისა;
იცევის: “ზოგშორდი, სიცრუვე, ვა, საწუთროსა კრულისა!
ყენ გაქვს წამალი ჩემისა მამრთელებელი წყლულისა.

“ჰად სიცხე გულსა ნიადაგ მწვავს გმირთა სამს ალებისა?
ჰად გული კლდისა ტინისა შემქმნია სამ სალებისა?
წრ შეუძლია ლახვარსა დაჩენა სამსა ლებისა,
ყენ ხარ მიზეზი სოფლისა ასრე გასამსალებისა”.

წვთანილი მარტო ზღვის პირსა მივა ოთხითა მონითა,
ჩამალსა ჩარიელისსა ეძებს ყოვლითა ღონითა,
შღისით და ღამით მტირალი იღვრების ცრემლთა ფონითა,
ხალად უნეს ყოვლი ქვეყანა მისვე ჩალისა წონითა.

სადაცა ნახნის, ეუბნის, მგზავრნი ზღვის პირსა რებულნი,
წკითხის მის მზისა ამბავი; დღენი ვლნა გაასებულნი.
ჰედსა გარდადგეს, აქლემნი აუჩნდეს ლარ-კიდებულნი.
ზოქარავნენი ზღვის პირსა დაყრით დგეს, დაყმუნვებულნი.

ძუნ ქარავანი ურიცხვი იდგა მის ზღვისა კიდესა.
ყეიჭირვებდეს, ჭმუნვიდეს, ვერცა დგეს, ვერცა ვლიდესა.
ყმამან სალამი უბრძანა, ქებასა შეასხმიდესა,
უსკითხა, თუ: “ჩინ ხართ ვაჭარნო?” - მათ საუბარი ჰკიდესა.

ღსამ იყო ქარავნისა უზუცესი, კაცი ბრძენი.
ძოახსენა ხოტბა სრული, დალოცა და უქნა ზნენი.
უსკადრეს: “ჩმელთა სინათლეო, შენ ამოხვე ჩვენი მლხენი,
ჩამოხვე და მოგახსენოთ ამბავი და საქმე ჩვენი”.

ყარდახდა. ჰკადრეს: “ჩვენ ვართო მობაღდადენი ვაჭარნი,
ძაჰმადის სჯულის მჭირავნი, აროდეს გვისვმან მაჭარნი,
ზღვათა მეფისა ქალაქსა სავაჭროდ გარდმონაჭარნი,
საქონელ-სრულნი, მდიდარნი, არ ლარნი გვქონან ნაჭარნი.

“ჩვენ აქა ვპოვეთ ზღვის პირსა კაცი უსულოდ მდებარე,
ჩუშველეთ, ენა მოეცა სიტყვისა გამომგებარე;
ჩჰკითხეთ, თუ: «ჩინ ხარ, ღარიბო, რასა საქმისა მძებარე?»
ჩვითხრა: «ჩუ შეხვალთ, დაგზოცენ; კიდე ცოცხალ ვარ მე ბარე?!»

“ჩქვა: «ჩარავანი ეგვიპტით გამოვმართეთ ერითა,
ზღვასა შევედით ტვირთულნი ღარითა მრავალ-ფერითა,
ძუნ მეკობრეთა დაგზოცეს ძელის სახნისის წვერითა;
ყველაი წახდა, არ ვიცი, აქა მოსრულვარ მე რითა!»

“ჩომო და მზეო, ესეა მიზეზი აქა დგომისა,
ძაბრუნვებითა გვეცემის ზიანი არ-საზომისა;
ყევიდეთ, ვა თუ დაგზოცნენ, ძალი არა გვაქვს ომისა,
ჩერცა ვდგათ, ვერცა წასრულვართ, ღონე წაგვსლვია რჩომისა”.

ყმაყმან უთხრა: “ჩინცა ჭმუნავს, ცუდია და ცუდად ცუების!
ტაცა მოვა საქმე ზენა, მომავალიარ აგვცუების;
ტე მივინდობ სისხლთა თქვენთა, შემოვისხამ, და-ცა-მწვების,
ჩინცა გებრძვის, ხრმალი ჩემი მბრძოლთა თქვენთა დააცუების”.

ტოქარავნენი აივსნეს სიხარულითა დიდითა,
ტქვეს: “ყმა ვინმეა ჭაბუკი, არა ჩვენებრვე რიდითა,
ღქეს თავისაგან იმედი, ვიყვნეთ გულითა მშვიდითა”.
ყვეიდეს, ჩასხდეს ხომალდსა, გამართეს ზღვისა კიდითა.

სიამოვნისა დართთა იარეს, არ სიძნელითა.
ტათი ბადრეგა ავთანდილ უძღვის გულითა ქველითა.
ყამონდა ნავი მეკობრე დროშითა მეტად გრძელითა,
ტას ნავსა ნავთა სალუწლად სახნისი ჰვია ძელითა.

ფიოდეს და მოდიოდეს, იზახდეს და ბუკსა ჰკრესა;
ყეუშინდა ქარავანი მათ ლაშქართა სიდიდესა;
ყმაყმან უთხრა: “ჩუ იშიშვით თქვენ იმათსა სიალფესა,
ღნუ დავხოც იმ ყველასა, ან სიკვდილი ჩემი დღეს ა.

“ღგანგებოდ ვერას მიზმენ, შე-ცა-მებნენ ხმელთა სპანი;
ყანგებაა, არ დავრჩები, ლახვარნია ჩემთვის მზანი;
ჩერ მიხსნიან ვერ ციხენი, ვერ მოყვასნი, ვერცა ძმანი, -
ჩინცა იცის ესე ასრე, ჩემებრვეა გულოვანი.

“ტქვენ, ვაჭარნი, ჯაბანნი ხართ, ომისაცა უმეცარნი,
ყორს ისრითა არ დავხოცნენ, ჩაიხშენით თანა კარნი;
ტარტო მნახეთ, ვით შევება, ვით ვიხმარნე ლომნი მკლავნი!
ტეკობრისა ნავისანი სისხლნი ჰნახნეთ მონადვარნი”.

ჩაიცვა ტანსა აბჯარი ქცევითა ვეფხებერ მკრჩხალითა.
ჩას ხელთა კეტი რკინისა ჰქონდა ხელითა ცალითა;
ჩავისა თავსა გულითა წადგა შიშ-შეუვალითა,
ჩითა მჭვრეტელნი ჭვრეტითა, მტერნი დახოცნა ხრმალითა.

ჩიოდეს იგი ლაშქარნი, ხმა მათი არ გაწყდებოდა,
ჩიგერეს ძელი, რომელსა ზედა სახნისი ჰგებოდა;
ჩმა ნავის თავსა უშიშრად ქვე დგა, არ თურე კრთებოდა,
ჩეტი ჰკრა, ძელი მოსტეხა, ლომს მკლავი არ უდრკებოდა.

ძელი მოსტეხა ავთანდილ დარჩა ნავ-დაულეწელი;
ჰემინდეს იგი ლაშქარნი, გზა ძებნეს გარდსახვეწელი;
ჩელარ გაესწრნეს, გარდუხდა მტერთა მი და მო მლეწელი;
ჩრ დარჩა კაცი ცოცხალი მუნ მისგან დაუფრეწელი.

ჩათ ლაშქართა გულ-უშიშრად ასრე ხოცდა, ვითა თხასა;
ჩოგი ნავსა შეანარცხის, ზოგსა ჰყრიდა შიგან ზღვასა;
ჩრთმანერთსა შემოსტყორცის, რვა ცხრასა და ცხრა ჰკრის რვასა;
ძაკოდილნი მკვდართა შუა იმაღვიან, მალვენ ხმასა.

ჩაუმარჯვდა ომი მათი, ვითა სწადდა მისსა გულსა.
ჩოგთა ჰკადრეს ზენაარი: “ნუ დაგვხოცო, შენსა სჯულსა!»
ჩრ დახოცნა, დაიმონნა, დაჰრჩომოდა რაცა წყლულსა.
ჩართლად იტყვის მოციქული: “შიში შეიქმს სიყვარულსა”.

ჩაცო, ძალსა ნუ იქადი, ნუცა მოჰკვებ ვითა მთრვალი!
ჩრას გარგებს ძლიერება, თუ არ შეგწევს ჩრმთისა ძალი!
ძიდთა ხეთა მოერევის, მცირე დასწავს ნაბერწკალი,
ჩმერთი გფარავს, სწორად გაჰკვეთს, შეშა ვის ჰკრა, თუნდა ხრმალი.

ტუნ ღვთანდილ საჭურჭლენი მათეულნი დიდნი ნახნა,
ჩავი ნავსა შეატყუბა, ქარავანსა დაუზახნა.
ოსამ ნახა მხიარული, - გაეხარნეს, არ იახნა,
უსკადრა ხოტბა ქებად მისად, სასახავნი დიდნი სახნა.

ღვთანდილის მაქებელად ათასიცა ენა ენდა!
ჟერცა მათ თქვეს, ნაომრობა როგორ ტურფად დაუშვენდა;
ჩარავანმან იზრიალა, თქვეს: “ოფალო, მადლი შენდა!
ტზემან შუქნი შემოგვადგნა, ღამე ბნელი გაგვითენდა”.

ტოეგებნეს, აკოცებდეს თავსა, პირსა, ფერხთა, ხელსა;
უსკადრეს ქება უსაზომო მას ტურფასა საქებელსა:
ტისი ჭვრეტა გაამმაგებს კაცსა ბრძენსა, ვითა ხელსა, -
“შენგან დავჰრჩით ჩვენ ყველანი ფათერაკსა ეზომ ძნელსა”.

ქმამან უთხრა: “ტადლი იმერთსა, შემოქმედსა, არსთა მხადსა,
ჟისგან ძალნი ზეციერინი განაგებენ აქა ქმნადსა,
ჯგი იქმენ ყველაკასა, იღუმალსა, ზოგსა ცხადსა;
ჰამს ყოვლისა დაჯერება, ბრძენი სჯერა მოწვენადსა.

“იმერთმან სულსა ეგოდენსა თქვენ გათნივა სისხლი თქვენი.
ტე, გლახ, რა ვარ? ტიწა ცუდი; თავით ჩემით რამცა ვქმენი?
ღწ დავხოცენ მტერნი თქვენნი, გავასრულე, რაცა ვთქვენი;
ჩავი სავსე საქონლითა მიმიღია, ვითა ძღვენი”.

ღმოა, კარგსა მოყმესა რა ომი გაჰმარჯვებოდეს,
ღმსანაგათავის ეჯობნოს, ვინცა მას თანა-ჰხლებოდეს.
ტიულოცვიდენ, აქებდენ, მათ აგრე მყოფთა სწებოდეს,
უსშენოდეს დაკოდლობა, ცოტაი რამე ჰვნებოდეს.

ღვი ნავი მეკობრეთა მას დღე ნახეს, არ ახვალეს,
შუნ დებულთა საჭურჭლეთა ამარიმცა ვით დათვალეს!
შათსა ნავსა გარდმოიღეს, ნავი სრულად გარდმოცალეს;
შალეწეს და ზოგი დაწვეს, შეშა დრამად არ გაცვალეს.

ღვთანდილს უსამ მოართვა ვაჭართა შემოთვლილობა:
“შენგან ვართ გამაგრებულნი, ჩვენც ვიცით ჩვენი ცვილობა;
შაცა გვაქვს, იგი შენია, ამას არ უნდა ცვილობა,
შასაცა მოგვცემ, გვიბოძე, გვიქმნია აქა ყრილობა”.

ჴმამან შესთვალა: “შე, ძმანო, წელანცა მოგისმენია,
იმერთსა შვესმა, ნაკადი, რაცა თქვენ თვალთა გდენია,
შან დაგარჩინნა; მე რა ვარ? შე, გლახ, რა მომილხენია!
შა გინდა მომცეთ, რას ვაქმნევ? შე ვარ და ჩემი ცხენია!

“შე თუცა რამცა მინდოდა საჭურჭლე დასადებელი,
ჩემსაცა მქონდა ურიცხვი, უსახო ლარ-საგებელი;
შას ვაქმნევ თქვენსა? შად მინდა? ოდენ ვარ თქვენი მხლებელი;
სხვავან რამე მიც სხვა საქმე თავისა წასაგებელი.

“ღწ რაცა აქა ვიშოვე საჭურჭლე დაუთვალავი,
შაცა ვის გინდა, წაიღეთ, არვისი ვიყო მლაღავი,
წრთსა ვიაჯი, მააჯეთ სააჯო არ-საკრძალავი;
საქმე რამე მიც თქვენშიგათავისა დასამალავი.

“ჴამამდის ჩემსა ნუ იტყვით არ თქვენსა პატრონობასა,
«ჩვით თავადია ჩვენი”, თქვით, ნუ მიხმობთ ჴაბუკობასა.
შე სავაჭროსა ჩავიცვამ, დავიწყებ ჯუბახობასა;
ჩქვენ შემინახეთ ნამუსი, თქვენსა და ჩემსა ძმობასა!»

ესე საქმე ქარავანსა გაეხარნეს მეტად დია;
შოვიდეს და თაყვანის-სცეს, ჰკადრეს: “ჩვენი იმედია,
ქაცა აჯა ჩვენ გვმართებდა, იგი თქვენვე გიაჯდია,
შას ვმსახუროთ, ვისი პირი მზისა პირად გაგვიცდია”.

შუნით წავიდეს, იარეს, არ თურე ხანსა ზმიდიან,
შიჰხვდეს ტაროსსა ამოსა, ნიადაგ ამოდ ვლიდიან;
ყეჰფრფინვიდიან ღვთანიდოს, ქებასა შეასხმიდიან,
შას მარგალიტსა მას ყმასა, კბილთავე ფერსა, სძღვნიდიან.

ჩტყრჩი ჩრტრწონს
ქოზრწყტოხ ხისხინს

ჩმბავი ჩვთანდილისა
ქულანშაროხ მისლვისა

სღვა გაიარა ჩვთანდილ, მივა ტანითა მჭევრითა.
ჩახეს ქალაქი, მოცული ვარე ბალისა ტევრითა,
ქვარად უცხონი ყვავილნი, ფერთა მეტად ბევრითა.
ძის ქვეყანისა სიტურფე რა გაგავონო მევ, რითა!

ძათ ბალთა პირსა დააბეს ნავი საბლითა სამითა;
ჩვთანდილ ტანსა ჯუბანი ჩაიცივნა, დაჯდა სკამითა;
ძოასხნეს კაცნი მზიდავნი, დამიზდებულნი დრამითა;
ქგი ყმა ვაჭრობს, თავადობს და თავსა მალავს ამითა.

ძოვიდა მისი მებაღე, ბალსა ეახლნეს რომელსა,
ძას ყმასა უჭვრეტს შეფრფინვით პირსა, ელვათა მკრთომელსა,
ჩვთანდილ უხმო, ეუბნა კაცსა არ სიტყვა-მცთომელსა:
“ჩისნი ხართ, ვინ ხართ, რა ჰქვიან მეფესა აქა მჯდომელსა?”

“ჩვრილად მითხარ ყველაკაი, - ყმა მას კაცსა ეუბნების, -
ძა ლარია უფრო ძვირად, ან იეფად რა იხსნების?
სკადრა: “ჩხედავ პირსა თქვენსა, მზისა პირად მემეცნების;
ძაცა ვიცი, მართლად გკადრებ, მრუდი არა არ გემცნების.

“Մեզ շնորհիվ սամբուլ տղան առիտը ստացավ,
Ընդամենը խաղաղ, սակայն խորհրդով մնացավ;
Ընդամենը խորհրդով ստացավ նորից շնորհ-շնորհ մնացավ;
Ընդամենը-ստացավ խորհրդով, ստացավ խորհրդով և խորհրդով:

“Ընդամենը ստացավ, ստացավ խորհրդով:
Ընդամենը, ստացավ, ստացավ, ստացավ,
Ընդամենը և խորհրդով ստացավ խորհրդով խորհրդով;
Ընդամենը խորհրդով, ստացավ, ստացավ, ստացավ:

“Մեծ-ստացավ խորհրդով ստացավ խորհրդով:
Ընդամենը, ստացավ, ստացավ, ստացավ;
Ընդամենը խորհրդով ստացավ, ստացավ խորհրդով
Ընդամենը խորհրդով խորհրդով ստացավ խորհրդով:

“Ընդամենը ստացավ խորհրդով, ստացավ խորհրդով;
Ընդամենը ստացավ խորհրդով, ստացավ խորհրդով:
Ընդամենը խորհրդով խորհրդով, ստացավ խորհրդով;
Ընդամենը խորհրդով խորհրդով ստացավ խորհրդով:

“Ընդամենը ստացավ խորհրդով, ստացավ խորհրդով,
Ընդամենը, ստացավ խորհրդով, ստացավ խորհրդով,
Ընդամենը խորհրդով ստացավ խորհրդով;
Ընդամենը խորհրդով ստացավ խորհրդով:

“Ընդամենը խորհրդով ստացավ խորհրդով;
Ընդամենը խորհրդով ստացավ խորհրդով;
Ընդամենը խորհրդով ստացավ խորհրդով;
Ընդամենը խորհրդով ստացավ խորհրդով:

“ფატმან ხათუნ შინა არის, ხათუნი და ცოლი მისი,
შურად კარგი მასპინძელი, მხიარული, არ თუ მქისი;
შას ვაცნობო მოსლვა თქვენი, წაგიყვანოს ვითა თვისი;
ჩინა კაცსა მოგაგებებს, ქალაქს შეხვალ ნათლივ დღისი”.

ღვთანდილ უთხრა: “ჩადიო, აგრე ქმენ, რაცა გწადიან”.
შებალე მირბის, იხარებს, ოფლნი მკერდამდის ჩასდიან.
ჩათუნსა უთხრა ამბავი: “შე ესე დამიქადიან,
ყმა მოვა, მისთა მჭვრეტელთა შუქნი მზედ გაიცადიან.

“ჩაჭარი ვინმე პატრონი არს ქარაენისა დიდისა,
საროსა მსგავსი ნაზარდი და მთვარე დღისა შვიდისა;
შმვენის ჯუბა და მოხვევა ძოწეულისა რიდისა.
შიმიხმო, მკითხა ამბავი და ნირი ლართა სყიდისა”.

ფატმან ხათუნს გაეხარნეს, გააგება მონა ათი,
შოუკაზმნა ქარვანსრანი, დააყენა ბარგი მათი;
ყემოვიდა ღაწვი-ვარდი, ბროლ-ბადახში, მინა-სათი;
შისთა მჭვრეტთა დაუსახეს ვეფხსა ტოტი, ლომსა - თათი.

ხარი გახდა, შემოაკრფეს ქალაქისა ერნი სრულად,
ქით-აქათ იჯრებოდეს: “ჩუჭვრიტოთო ამას რულად!»
ხოგნი ნდომით შეჭფრფინვიდეს, ზოგნი იყვნეს სულ-წასრულად;
შათთა ცოლთა მოიძულვნეს ქმარნი, დარჩეს გაბასრულად.

ფატმან, ცოლი უსენისი, გაეგება კართა წინა,
შხიარულად უსალამა, სიხარული დაიჩინა;
ჩრთმანერთი მოიკითხეს, შევიდეს და დასხდეს შინა;
ფატმან ხათუნს მოსლვა მისი, შე- ვით -ვატყევ, არ ეწყინა.

ფატმან ხათუნ თვალად მარჯვე, არ-ყმაწვილი, მაგრა მზმელი
ჩაკვთად კარგი, შავ-გრემანი, პირ-მსუქანი, არ პირ-ხმელი,
ჭუჭრითა და მოძღერალთა მოყვარული, ღვინის-მსმელი;
თია ედვა სასალუქო დასაბურავ-ჩასაცმელი.

ჩას ღამესა ფატმან ხათუნ უმასპინძლა მეტად კარგა.
ყმამან უძღვნა ძღვენი ტურფა, მიძღებელთა თქვეს, თუ: “ჩარგა”.
ფატმანს მისი მასპინძლობა უღირს, ღმერთო, არ დაკარგა;
სვეს და ჭამეს, დასაწოლად ყმა გავიდა ღამით გარ, გა.

თილასა ღარი ყველაი უჩვენა, გაახსენებინა,
ჩურფანი სეფედ გარდასხნა, ფასიცა დაათვლევინა,
ჩაჭართა უთხრა: “ჩაიღეთ, - აჭკიდა, გააწევიანა, -
ჩქვენ ვითა გინდა, ვაჭრობდით, ნუ გამამუღავნებთ, მე ვინა”.

ყმა ვაჭრულად იმოსების, არ ჩაიცივამს არას მისსა.
ზოგჯერ უხმის ფატმან მისსა, ზოგჯერ იყვის ფატმანისსა;
ერთგან სხდიან, უბნობდიან საუბარსა არა-მქისსა;
ფატმანს ჰკლვიდა უმისობა, რამინისა ვითა ვისსა.

**ფეხბურთის ფეხბურთის
ფეხბურთის**

**ფატიმისაგან ღვთაბუნების
გამიჯნულება**

სჯობს სიმორე დიაცისა, ვისგან ვითა დაითმობის:
ჟილიზღებს და შეგიკვეთებს, მიგინდობს და მოგენდობის,
ძართ ანაზდად გილალატებს, - გაჰკვეთს, რასცა დაესობის, -
ძით დიაცსა სამალავი არასთანა არ ეთხრობის.

ფატიმან ხათუნს ღვთაბუნების გულსა ნდომა შეუვიდა,
სიყვარული მეტის-მეტი მოემატა ცეცხლებრ სწვიდა.
წამალვასა ეცდებოდა, მაგრა ჭირთა ვერ მალვიდა,
წუყვის: “სა ვქმნა, რა მერგების!”, აწვიმებდა, ცრემლთა ღვრიდა.

“ძიღმა ვუთხრა, ვა თუ გაწყრეს, შეხედვაცა დამიძვირდეს!
წუ არ ვუთხრა, რაგვარ გავძლო! ცეცხლი უფრო გამიხშირდეს.
წუთქვა და მოკვდევ, ანუ დავრჩე, ერთი რამე გამიპირდეს;
ძას მკურნალმან რაგვარ ჰკურნოს, თუ არ უთხრას, რაცა სჭირდეს?!»

**ჩუენი ღერძინსა
ღუტინუხტინს სუტინჟინსა**

**ჩინი ჟატმანისა
ღვთანდილთანა სამიჯნურო**

ღაწერა ჩინი საბრალო, მის ყმისა მისართმეველი,
ჰისისა მიჯნურობისა, მისთა პატიჟთა მცნეველი,
ჰისთა მსმენელთა გულისა შემძრველი, შემარხეველი,
ღსტარი შესანახავი, არ ცუდად დასახეველი:

სუ მზეო, იმერთსა ვინათგან მზედ სწადდი დასაბადებლად,
ჰით შეგქმნა მოშორვებულთა ჭირთა, არ ლხინთა მწადებლად,
ღხლოს შემყრელთა დამწველად, მათად ცეცხლისა მადებლად,
ჰნათობთა შენი შეხედვა ტკბილად უჩნს, დასაქადებლად.

“ყენ გტრფიალობენ მჭვრეტელნი, შენთვის საბრალოდ ბნდებიან,
ჩარდი ხარ, მიკვირს, ბულბულნი რად არა შენზედ კრფებიან!
ყენი შვენება ყვავილთა აჭნობს და ჩემნიც ჭნებიან,
სრულად დამწვარვარ, თუ მზისა შუქნი არ მომესწრებიან.

“იმერთი მყავს მოწმად, ვიშიშვი თქვენსა ამისსა თხრობასა,
ჰაგრა რა ვირგო დღე-კრულმან, სრულად გავჰყრივარ თმობასა,
ჩული ვერ გასძლებს ნიადაგ შავთა წამწამთა სობასა,
ღუ რას მეწევი, მეწივე, თვარა მიჰხვდები ცნობასა!

“ჰე ვირე ამა წიგნისა პასუხი მომივიდოდეს,
წუნობდე, გინდოდე საკლავად, ან ჩემი რა გაგვიდოდეს,
ჰუნამდის გავძლო სულთა დგმა, გული რაზომცა მტკიოდეს,
სიცოცხლე, ანუ სიკვდილი გარდმიწყდეს, ნეტარბი, ოდეს!»

ფატმან ხათუნ დაწერა და გაუგზავნა წიგნი მისი.
ყმამან ასრე წაიკითხა, და ვინმეა, ანუ თვისი;
ძქვა: “ღრ იცის გული ჩემი, ვინ მაშიკობს ვისსა ვისი,
ძომე მიმინს სამიჯნურო, რად ვამსგავსო მე მას ისი!»

ძქვა: “ყვაგი ვარდსა რას აქმნევს, ანუ რა მისი ფერია!
ჰაგრა მას ზედა ბუღბუღსა ჯერთ ტკბილად არ უმღერია.
ღმსგავსო საქმეყოველი მოკლეა, მით ოხერია.
ძა უთქვამს, რა მოუწმახავს, რა წიგნი მოუწერია!»

წსეგვარი საზრახავი დაუზრახა გულსა შინა;
ჰერმე იტყვის: “ჩემი შემწე ჩემგან კიდე არავინ ა;
ძასათვისცა გამოჭრილ ვარ, მისი ძებნა რათგან მინა,
ძათამცა ვით ვჰპოვებ, მას ვიქმ, გულმან სხვამცა რა ისმინა!

“წი დიაცი აქა ზის, მნახავი კაცთა მრავალთა,
ძოსადგურე და მოყვარე მგზავრთა, ყოველგნით მრავალთა;
ძივჰყვე, მიამბობს ყველასა, რაზომცა, ცეცხლი, მწვავ ალთა,
ჩუთუ რა მარგოს, მე მისი გარდახდა ჩემგან ვცნა ვალთა”.

ძქვა: “წიაცსა ვინცა უყვარს, გაექსვის და მისცემს გულსა,
ღუგი და მოყვინება არად შესწონს ყოლა კრულსა;
ძაცა იცის, გაუცხადებს, ხვაშიადსა უთხრობს სრულსა,
ძიჯობს, მივჰყვე, განლა სადმე ვსცნობ საქმესა დამალულსა”.

ღვლა იტყვის: “ჩერვინ ვერას იქმს, თუ ეტლი არ მოსთმინდების;
შით რაცა მინდა, არა მაქვს, რაცა მაქვს, არ მომინდების;
ჴინდის გვარია სოფელი, ეს თურე ამაღ ბინდების,
ღოკასა შიგან რაცა დგას, იგივე წარმოსდინდების!»

ჩუნი ჩუნიჩუნი
ფუჩუჩუნი

ჩივი ჩივიჩივი
ფატიჩივი

ჩიუწერა: “ჩავიკითხე შენი ჩივი, ჩემი ქება.
შენ მომასწარ, თვარა შენგან მე უფრო მჭირს ცეცხლთა დება;
შენცა გინდა, მეცა მინდა გაუწყვედლად შენი ხლება,
შეგრა არის პირიანი, ორთავა რათგან ნება”.

ფატიჩივისა ვერ გიამბობ, მოემატა რა სიამე!
ჩიუწერა: “ჩმარის, რაცა უშენომან ცრემლი ვლამე,
ჩუ ვიქმნები თავის წინა, აქა მპოვებ მარტოცა მე,
ჩომისწრაფე შეგრა შენი, რა შელამდეს, მოდი ღამე”.

ჩას ღამითვე, საწვეველი რა მხარტვეს ჩივი ემასა,
შელამდა და წა-ცა-ვიდა, სხვა ემთხვია მონა გზასა:
“ჩმას ღამე ნუ მოხვალო, ვერა მპოვებ შენთვის მზასა”.
ჩას ეწყინა, არ დაბრუნდა, თქვა, თუ: “პავსო ევე რასა!”

ჩვეული აღარ დაბრუნდა, კვლა ზევე უკუწვევითა.
ფატიჩივი ზის წყენით, შევიდა ავთანდილ მარტო ხე ვითა,
წიაცა წყენა შეატყო, ნახა შესლავითა, შე, ვითა,
ჩერ დაიჩინა შიშითა და მისითავე თნევითა.

ერთგან დასხდეს და დაიწყეს კოცნა, ლაღობა წყლიანი;
ყემოდგა კარსა ყმა ვინმე კეკლუცი, ტან-ნაკვითანი,
ყემოვლო ახლოს, შემოჰყვა მონა ხრმალ-დარაკიანი,
ნაპკრთა, რა ნახა ავთანდილ: ჰგავსო თუ გზაა კლდიანი.

ფატმან რა ნახა, შეშინდა, ძრწის და მიეცა ძრწოლასა.
თან გაკვირვებით უჭვრიტა მათსა ლაღობა-წოლასა;
ოთხრა: “ღრ გიშლი, დიაცო, ფერთა მი და მო კრთოლასა,
ჴამითენდების, განანებ მაგა მოყმისა ყოლასა!

“ჴამკიცხე, ბოზო დიაცო, და დამდეგ გასათრეველად,
ტაგრა სცნობ ხვალე პასუხსა მაგა საქმისა მზღვეველად:
ჴარ შენთა შვილთა შენითა კბილითა დამაჭმეველად,
ნავშალო, წვერთა ფუ მიყავ, ხელილა ვრბოდე მე ველად!»

ჴსე თქვა და კაცმან წვერთა მოიზიდნა, გავლნა კარნი;
ფატმან შექმნა თავის ცემა, ღაწვნი ესხნეს ნახკარნი;
ცრემლთა, მისთა მონადენტა, წყაროლებრნი ისმნეს წკარნი;
ძქვა: “ნამქოლეთ, მოდით, ქვითა, მომადეგით მომაკარნი!»

ბოთქვამს: “ბოკვალ, ჰაი, ქმარი, ამოვწყვიდენ წვრილნი შვილნი,
ნავარ-ყყავ საქონელი, უსახონი თვალნი თლილნი,
ჴავყვარე საყვარელთა, ვა გამზრდელნი, ვა გაზრდილნი!
ჴოლოდ ვექმენ სახლსა ჩემსა, სიტყვანია ჩემნი წბილნი”.

ღმას ყველასა ღვთანდილ ისმენდა გაცბუნებულნი;
ობრძანა: “ტა გჭირს, რას იტყვი, რასთვის ხარ აგრე ვებული?
ტას დაგეჟადა იგი ყმა, რა ნახა შენგან კლებული?
ნადუმდი, მითხარ, ვინ იყო, ანუ რად საქმედ რებული?»

შეცდამა უთხრა: “სე ლომო, ხელი ვარ ცრემლთა დენითა,
ჩურას ნუ მკითხავ ამბავსა, ვერცა რას გითხრობ ენითა;
შავხოცენ შვილნი ხელითა, მით ვარ აღარას ლხენითა.
ჩაგი მოვიკალ უთმინოდ სიყვარულითა შენითა.

“სეგვარი დია მიჰხვდეს სიტყვა-მცთარსა, ენა-მეტსა,
ჴვაშიადის ვერ-მმაღავსა, უჭკუოსა, შმაგსა, რეტსა;
ჩაგლახითა მეწივენი, გეტყვი ყოვლსა ჩემსა მჭვრეტსა,
შკურნალმანცა ვერა ჰკურნოს თავისისა სისხლის მხვრეტსა.

“ღრისაგან ერთი ქმენით, ამის მეტსა ნურას ჰლამით:
შო- ვითა -ჰვლავ იმა კაცსა, წადი, მოკალ მალვით ღამით,
შე და სრულად სახლი ჩემი დახოცასა დაგვსენ ამით!
შოხვალ, გითხრობ ყველაგასა, მე ვითა ვარ ცრემლთა ღამით.

“ჩვარა ღამითვე ტვირთები შენი წაიღე ვირითა,
შაგდე ჩემი მიდამო, სრულად მიკრიფე, მი, რითა.
ჩეჭვ, რომე ჩემთა ცოდვათა შენცა აგავსონ ჭირითა,
ჩუ დარბაზს მივა იგი ყმა, შვილთა დამაჭმევს პირითა”.

შა ესე ესმა ჴვთანდილს ღალსა, ბუნება-ზიარსა,
წდგა და ღახტი აიღო, რა ტურფა რამე მხნე არსა!
“წმა საქმესა ვერ-ცნობა, - თქვა, - ჩემი სიძუნწე არსა”.
ჩუ ეჭვ სულ-დგმულსა ქვეყანად, თუ ვითმე მისებრი არსა!

შატმანს უთხრა: “ჩაცი მომეც მასწავლელად, წინამძღვარად,
ჩუზასა მართლად წამიყვანოს, თვარა მეშვლად მინდა არად;
წმა კაცსა ვერა ვხედავ მეომრად და ჩემად დარად,
შაცა ვუყო, მოგახსენებ, მომიცადე, იყავ წყნარად”.

ტას მისცა მონა დიაცმან წინამძღვრად, წა-ცა-მყვანელად,
ვკლავე მიჰყვილა: “ჩინათგან ცეცხლი ცხელია აწ ნელად,
ჩუ მო- ვითა -ჰკლა იგი ყმა ჩემად გულისა მფხანელად,
ჴეჭედი ჩემი აცვია, მას გვედრებ მოსატანელად”.

ღვთაბუნდილ გავლო ქალაქი მით უებროთა ტანითა;
ხღვის პირსა სახლი ნაგები დგა ქვითა წითელ-მწვანითა,
ჴვეშეთვე სრითა ტურფითა, კვლა ზედათ ბანის-ბანითა,
წიდროვანითატურფითა, მრავლითა თანის-თანითა.

ტუნ მიჰყავს პირ-მზე ავთაბუნდილ მას, მისსა წინამძღომელსა;
ჴმა-მდაბლად ჰკადრებს: “ისია სრა მისი, ეძებ რომელსა”.
ოჩვენებს, ეტყვის: “სხედო ბანსა ზე და ქვე მდგომელსა?
წქი წევს ძილად, იცოდი, ანუ ქვე ჰპოვებ მჯდომელსა”.

ღარსა წინა დარაჯანი ორნი უწევს მას, გლახ, ყმასა.
ჴმა გავიდა, გაეპარა, დააგდებდეს ვირე ხმასა,
ჩავითო ხელი ყელსა მიჰყო, მუნვე მისცა სულთა ხდასა,
ჩავი თავსა შეუტაკა, გაურია ტვინი თმასა.

წგი ყმა საწოლს მარტო წვა გულითა ჯავრიანითა;
ჴელ-სისხლიანი ღვთაბუნდილ შედგა ტანითა ჯანითა;
წიერლა აესწრა, იდუმალ მოკლა, თუ ვერცა ვცანითა.
ჴელი მოჰკიდა, მიწასა დაასკვნა, დაკლა დანითა.

ტჭვრეტელთა მზე და მებრძოლთა მხეცი და ვითა ზარია.
ჴეჭდითურთ თითი მოჰკვეთა, ქვესკნელთ მიწასა გარია,
ხღვათაკე სარკმლით გატყორცა, ზღვისა ქვიშათა დარია,
ტისთვის არცა სად სამარე, არცა სათხარად ბარია.

ჟმა მათისა დახოცისა არ გაისმა არსით არა.
ჩამოვიდა ვარდი ტკბილი, რასამცა ვით გაემწარა!
უსე მიკვირს, სისხლი მისი ასრე ვითა მოიპარა!
ქომე პირველ წამოველო, გზა იგივე წაიარა.

“ქა ფატმანისა შევიდა ლომი, მზე, მოყმე წყლიანი,
ობრძანა: “ჭოვკალ, მან ყმამან დღე ველარ ნახოს მზიანი,
ჩვით მონა შენი მოწმად მყავს, ფიცი აფიცე ღმრთიანი,
ჩჰა თითი და ბეჭედი, და დანა მაქვს სისხლიანი.

“ჩწ მითხარ, თუ: რას იტყოდი, რას გაშმაგდი ისრე რეტად?
ქას გექადდა ისი კაცი? ჰესწრაფების მეტის-მეტად”.
ფატმან ფერხთა მოეხვია: “ჩრა ღირს ვარ პირსა ჭვრეტად,
ჰამიმრთელდა გული წყლული, ახლა დავჯე ცეცხლთა შრეტად.

“ჰე და ოსენი შვილითურთ აწ ახლად დავიბადენით;
ზომო, ქებანი შენნიმცა ჩვენ ვითა ვადიადენით!
ჰინათგან სისხლთა იმისთა დაღვრასა დაექადენით,
ჩავითგან გითხრობ ყველასა, თქვენ სმენად დაემზადენით”.

ՓՐԷԻՄԻԵՐ ԻՄԵՐԻ-ՇԻՄԻՄԻՆՆԵՐ
ԷԻՄԻ ԵՎՕՎՐ ՓՈՒՄԻՆԻՆԻ ԻՄԵՐԻ-ՇԻՄԻՄԻՆԻ
ԱՄԻՆԻ ՄԻՄԻՆԻ

Էմա լալալա լալա, լալա լալա ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ, ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,

“ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,

“ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,

ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ, ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ;
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ, ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ;
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,
ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ ԻՄԻՄԻՄԻՆԻ,

“ჟალსა შიგან თამაშობად საღამოსა გავე ჟამსა,
ჟავიტანე ხათუნები, - მათი ჭმევა ჩემგან ხამსა;
ჟომევებოდეს მომღერალნი, იტყოდთან ტკბილსა ხმასა,
ჟიმღერდი და ვემაწვილობდი, ვიცვალებდი რიდე-თმასა.

“ქ ბალსა შიგან ტურფანი სახლნი, ნატოფად გებულნი,
ჟალალნი, ყოვლგნით მხედველნი, ზღვას ზედა წავიდებულნი,
ჟუნ შევიტანენ ხათუნნი, იგი ჩემთანა ხლებულნი,
ღვლა დავიდევით ნადიმი, დავსხედით ამოდ შვებულნი.

“ჟაჭრის ცოლთა ვუმასპინძლე მხიარულად, ამოდ, დურად;
სმასა ზედა უმიზეზოდ გავზე რამე უგემურად,
ჟა შემატყვეს, გაიყარა, სხდომილ იყო რაცა პურად,
ჟარტო დავრჩი, სევდა რამე შემომექცა გულსა მურად.

“ღკმოვასვენ სარკმელნი და შევაქცივე პირი გზასა,
ჟიხედვიდი, ვიქარვებდი კაემნისა ჩემგან ზრდასა;
ჟორს ამიჩნდა ცოტა რამე, მოცურვიდა შიგან ზღვასა,
ჟფრინველად ვთქვი, ანუ მხეცად, სხვას ვამსგავსე მემცა რასა!

“ჟაშორვიდა, ვერად ვიცან; მომეახლა, იყო ნავი;
ღრთა კაცთა, ტანად შავთა, თვით პირიცა ედგა შავი;
ქით-აქათ მოსდგომოდეს, ახლოს უჩნდა ოდენ თავი,
ჟამოვიდეს, გამიკვირდა იგი უცხო სანახავი.

“ჟამოზიდეს იგი ნავი, გამოიღეს ბალსა წინა,
ჟიხედეს, მოიხედეს, ვინ გვიჭვრეტსო, სადა, ვინა;
ჟერა ნახეს სულიერი, ვერცა რამან შეაშინა,
ჟე იდუმალ ვიხედვიდი, სულ-ღებული ვიყავ შინა.

“შით ნავიდაღმა მათ რომე გარდმოსვეს კიდობანითა,
ჩჳხადეს, ქალი გარდმოსვეს უცხოთა რამე ტანითა,
ჩავსა რიდითა შავითა, ქვეშეთ მოსილი მწვანითა,
ჩზესა სიტურფით ვეფოფის, იყოს მისითა გვანითა.

“შა მობრუნდა ქალი ჩემკე, შემოადგეს სხივნი კლდესა,
ჩაწვთა მისთა ელვარება ელვარება ზესთა ზესა;
შავიწუხენ თვალნი, ყოლა ვერ შევადგენ, ვითა მზესა,
აკმოვინშევ კარი ჩემკე, მათი ჭვრეტა ვერა ცნესა.

“შოვიხმენ ოთხნი მონანი, ჩემსა წინაშე მდგომელნი,
ჩუჩვენე: «სხედავთ, ინდოთა ტყვედ ჰყვანან შუქნი რომელნი?
ჩაეპარენით, ჩაედით, ჩქარად ნუ მიხვალთ მხლტომელნი,
შოგეიდონ, ფასი მიეცით, რისაცა იყვენენ მნდომელნი.

«წუ არ მოგცენ, ნულა მისცემთ, წაპკვარეთ და დახოცენით,
შოიყვანეთ ისი მთვარე, ქმენით კარგად, ეცადენით!»
ჩემნი ყმანი ზედადაღმა ჩაეპარნეს, ვითა ფრენით,
შაევაჭრნეს, არ მოჰყიდეს, შავნი ვნახენ მეტად წყენით.

“შე სარკმელთა გარდავადეგ. რა შევიგენ, არ მოჰყიდეს,
ჩევუზახენ: «შახოცენით!», დაიპყრნეს და თავსა სჭრიდეს;
იგი ზღვასა შეასრივნეს, შემოადგეს ქალსა, სცვიდეს;
ჩავეგებე, გამოვპკვარე, ზღვის პირს ხანსა არ დაზმიდეს.

“შა გიამბო ქება მისი, რა სიტურფე, რა ნაზობა!
ჩუფიცავ, რომე იგი მზეა, არა ჰმართებს მზესა მზობა!
ჩინ გაიცდის შუქთა მისთა, ვინმცა ვით ქმნა ნახაზობა!
შე თუ დამწვავს, აჰა მზა ვარ, არღა უნდა ამას მზობა!»

ესე სიტყვა დაასრულა, ფატმან იკრნა პირსა ხელნი;
წვანდილსცა აეტირნეს, გარდმოყარნა ცრემლნი ცხელნი;
ერთმანერთი დაავიწყდა, მისთვის გახდეს ვითა ხელნი,
ივარმან, ზედათ მონადენმან, გააწყალნა ფიფქნი თხელნი.

ბოიტირეს, ყმამან უთხრა: “ჩუღარ გასწყვედ, გაასრულე”.
ფატმან იტყვის: “ბივეგებე, გული მისთვის ვაერთგულე,
ჩარდვუკოცნე ყოვლი ასო, თავი ამაღ მოვაძულე,
ხედა დავსვი ტახტსა ჩემსა, შევეკვეთე, გავესულე.

“ჩჰკადრე: “ბითხარ, ვინ ხარ, მზეო, ანუ შვილი ვისთა ტომთა?
ქმა ზანგთა სით მოჰყვანდი შენ, პატრონი ცისა ხომთა?»
ბან პასუხი არა მითხრა მე სიტყვათა ესეზომთა,
წს-ნაკეცი წყარო ვნახე ცრემლთა, მისთა მონაწილთა.

“სა მივაჭირვე კითხვითა, მეტითა საუბარითა,
ჩულ-ამოხვინჩვით ატირდა მით რამე ხმითა წყნარითა;
ყროლ-ლალსა ღვარი ნარგისთათ მოსდის გიშრისა ღარითა;
ბისი მჭვრეტელი დავიწვი, გავხე გულითა მკვდარითა.

“ბითხრა: «ყენ ჩემთვის, დედაო, ხარ უმჯობესი დედისა,
სას აქმნევე ჩემსა ამბავსა, ზღაპარი არის ყბედისა!
იარბი ვინმე, შემსწრობი ვარ უბედოსა ბედისა;
ბუ რაცა მკითხო, ძალიმცა გიგმია არსთა მხედისა!»

“ჩთქვი: «ბჰამოდ არ წესია მოყვანა და მზისა ხმობა;
ბომყვანელი გაშმაგდების და წაუვა ერთობ ცნობა;
ჩმობა, უნდა ჟამიერად, სააჯოსა ყოვლსა თხრობა.
სად არ ვიცი ამა მზისა საუბრისა უჰამობა?»

“ჩვიყვანე იგი პირ-მზე ნაქები და ვერ ვთქვი უქი;
სურვილმან და მზემან მისმან, ძლივ დავმაღე მისი შუქი,
ჩამოვკბურე მრავალ-კეცი სტავრა მძიმე, არ სუბუქი;
ცრემლსა სეტყვს და ვარდსა აზრობს, წამწამთაგან მოქრის ბუქი.

“ჩოვიყვანე შინა ჩემსა იგი პირ-მზე ტანით ალვით,
ჩოვუკაზმე სახლი ერთი, შიგან დავსვი მეტად მალვით;
ჩრვის ვუთხარ სულიერსა, შევინახე ფარვით, კრძალვით,
ჩრთი ზანგი ვამსახურე, მე შევიდი, ვნახი ხალვით.

“ჩით გიამბო საკვირველი მე, გლახ, მისი ყოფა-ქცევა,
ძღე და ღამე გაუწყვედლად ტირილი და ცრემლთა ფრქვევა!
შევეხვეწი: «შადუმიო», წამ ერთ ჰქონდის ჩემი თნევა.
ჩწ უმისოდ ვით ცოცხალ ვარ, ჰაი ჩემთვის, ვაგლახ მე, ვა!

“ჩინა შევიდი, მას წინა ედგის ცრემლისა გუბები,
შიგან მელნისა მორვესა ეყარის გიმრის შუბები,
ძელნისა ტბათათ იღვრების სავსე სათისა რუბები,
შუა ძოწსა და აყიყსა სჭვირს მარგალიტი ტყუბები.

“ჩამი ვერ ვპოვე კითხვისა ნიადაგ ცრემლთა ღვრისაგან,
ძუმცა მეკითხა: «ჩინა ხარ, ეგრე გასრული რისაგან?»
ძჩქეფრად სისხლისა ნაკადი მოსდის ალვისა ხისაგან,
ძას ხორციელი ვით გასძლებს სხვა, კიდევანი ქვისაგან!

“ჩრად უნდის საბურავი, არცა წოლა საგებლითა,
ძიწყივ იყვის რიდითა და მით ერთითა ყაბაჩითა,
ძკლავი მისი სასთაულად მიიდვის და მიწვის მითა,
ძლივ ვაჭამი ცოტა რამე ათასითა შეხვეწითა.

“სხვა გიამბო საკვირველი რიდისა და ყაბაჩისა;
ჩარ მნახავი ყოვლისავე უცხოლა და ძვირფასისა,
მაგრა მისი არა ვიცი, ქმნილი იყო რაგვარ რისა:
სილბო ჰქონდა ნაქსოვისა და სიმტკიცე - ნაჭედისა.

“შან ტურფამან სახლსა ჩემსა ეგრე დაყო ხანი დიდი;
ჩერ გავანდე ქმარსა ჩემსა, შესმენისა მქონდა რიდი;
ჩოქვი, თუ: «ჩოთხრა, გამამჟღავნებს, დარბაზს მივა ისი ფლიდი».
ჩსე მეყო საგონებლად, შევიდი, თუ გამოვიდი.

“ჩოქვი, თუ: «ჩრ ვუთხრა, რა ვუყო, ჩემგან რა მოგევარების?
ჩრცა რა ვიცი, რა უნდა, რა ვისგან მოეხმარების;
ჩმარი რა მიგრძობს, მო-ცა-მკლავს, ველარა მომეფარების;
ჩითა დავმალო ნათელი, ვინ მზესა დაედარების?!

“ჩუ, გლახ, მარტომან რა ვუყო, მიმატებს ცეცხლთა დებასა!
ჩო და გავანდო, ნუ შევალ უსენის შეცოდებასა;
ჩრ გამამჟღავნოს, ვაფიცო, თუ მომცემს იმედებასა,
სულსა ვერ წასწყმედს, ვერა იქმს ფიცისა გაცუდებასა.

“შივე მარტო, ქმარსა ჩემსა ველალობე, ველაციცე,
შირმე ვუთხარ: «ჩოთხრობ რასმე, მაგრა პირველ შემომფიცე,
ჩრვის უთხრა სულიერსა, საფიცარი მომეც მტკიცე».
შიცი ფიცა საშინელი: «ჩავიცაო კლდეთა ვიცე!

«ჩაცა მითხრა, სიკვდილამდის არვის ვუთხრა სულიერსა,
ჩრა ბერსა, არა ყმასა, მოყვარესა, არცა მტერსა».
შირე ვუთხარ ყველაკაი უსენს, კაცსა ლმობიერსა:
«ჩოდი, მომევე აქა სადმე, მო, გიჩვენებ მზისა ფერსა».

“ზღვა, ამყვა და წავედით, შევვლენით კარნი სრისანი.
ოსენ გაკვირდა, გა-ცა-კრთა, რა შუქნი ნახნა მზისანი;
ჩქვა: «სა მიჩვენე, რა ვნახე, რანია, ნეტარ, რისანი?!
ჩუ ხორციელი არისმცა, თვალნიმცა მრისხვენ იმრთისანი!»

“ჩთქვი, თუ: «ღრცა რა მე ვიცი ამისი ხორციელობა,
საცა არ გითხარ, მის მეტი არა მაქვს მეცნიერობა;
ჰე და შენ ვჰკითხოთ, ვინ არის, ვისგან სჭირს ისი ხელობა,
ჩუთუ რა გვითხრას, ვეაჯნეთ, ქმნას დიდი ღმობიერობა».

“შივედით, გვქონდა ორთავე კრძალვა მისისა კრძალისა;
ჩჰკადრეთ, თუ: «ჰზეო, სახმილი გვედების შენგან აღისა,
ჩკითხარ, რა არის წამალი მთვარისა შუქ-ნამკრთალისა?»
სასა შეუქმნიხარ ზაფრანად შენ, ფერად მსგავსი ლალისა?»

“საცა ვჰკითხეთ, არა ვიცი, ესმა, ანუ არ ისმენდა:
ჩარდი ერთგან შეეწება, მარგალიტსა არ აჩენდა;
ჩველნი მოშლით მოეკეცნეს, ბალი შეღმა შე-რე-შენდა,
ჰზე ვეშაპსა დაებნელა, ზედა რადმცა გაგვითენდა!

“ჩერა დავჰყარეთ პასუხი ჩვენ საუბრითა ჩვენითა:
ჩეფხი-ავაზა პირ-ქუშად ზის, წყრომა ვერ ვუგრძენითა.
ჩვლაცა ვაწყინეთ, ატირდა მჩქეფრად ცრემლისა დენითა,
«ღრა ვიციო, მიმიშვით!», ეს ოდენ გვითხრა ენითა.

“წავსხედით და მას თანავე ვიტირეთ და ცრემლი ვლაშქეთ,
საცა გვეთქვა, შევინანეთ, სხვამცა რალა შევიწამეთ!
ჩლივ ვეაჯეთ დადუმება, დავადუმეთ, დავაამეთ,
ჩვენ მივართვით ხილი რამე, მაგრა ვერა ვერ ვაჭამეთ.

“ოსენ იტყვის: «ყვერ-ათასნი ჭირნი ამან ამიხოცნეს;
უსე ღაწვნი მზისად კმარან, კაცთაგანმცა ვით იკოცნეს!
ომართლეა, ვერ-მჭვრეტელმან თუ პატიჟნი იასოცნეს,
ჰე თუ შვილნი მირჩევიან, იმერთმან იგი დამიხოცნეს!»

“შას ვუჭვრიტეთ დიდი ხანი, წამოვედით სულთქმით, ახით.
შეერა გვიჩნდის სიხარულად, გაყრა დიდად ვივაგლახით.
ჩაჭრობისა საქმისაგან მოვიცალით, იგი ვნახით,
ჟული ჩვენი გაუშვებლად დაეტყვევნეს მისით მახით.

“ჰა გამოხდა ხანი რამე, გამოვიდეს ღამე-ღღენი,
ოსენ მითხრა: «ღრ მინახავს ძოღანითგან მეფე ჩვენი.
შივაზირებ, წავალ, ვნახავ, ვუდარბაზო, ვუძღვნა ძღვენი».
შოვასხენე: «შია, იმერთო, ბრძანებაა ეგე თქვენი!»

“ოსენ ტაბაკსა დააწყო მარგალიტი და ლალები.
შავვედრე: «შარბაზს დაგხვდების დარბაზის ერი მთრვალები;
ღმა ქალისა ამბავსა, მომკალ, თუ არ ეკრძალები».
ხვლა შემომფიცა: «ღრ ვიტყვი, თავსაცა მეცეს ხრძალები!»

“ოსენ მივიდა, ხელმწიფე დაჰხვდა ნადიმად მჯდომელი, -
ოსენ არიფი მეფისა, მეფეცა მისი მნდომელი, -
ჩინა მისვა, შეიძღვნა, ძღვენი მიართვა რომელი.
ღწ ნახეთ მთრვალი ვაჭარი, ცქაფი, უწრფელი, მსწრომელი.

“ჰა მეფემან ოსენს წინა სვა მრავალი დოსტაქანი,
ხვლა შესვეს და კვლა აივსნეს სხვა ფარჩნი და სხვა ჭიქანი.
შაავიწყდეს იგი ფიცი, რა მუსაფნი, რა მაქანი!
შართლად თქმულა: «ღრა ჰმართებს ყვავსა ვარდი, ვირსა რქანი».

“ოთხრა დიდმან ხელმწიფემან უჭკუოსა უსენს, მთრვალსა:
«წია მიკვირს, საძღვროდ ჩვენად სით მოიღებ ამა თვალსა,
ტარგალიტსა დიდროანსა, უსახოსა ჰპოვებ ლალსა?
ჩერ გარდვიხდი, თავმან ჩემმან, ძღვენთა შენთა ნაათაღსა».

“ჩაყვანის-სცა უსენ, ჰკადრა: «ჩუ მაღალო ხელმწიფეო,
ხეცით შუქთა მომფენელო, მარჩენელო არსთა, მზეო!
ჩაცა სხვა მაქვს, ვისი არის ოქრო, თუნდა საჭურჭლეო?
შედის მუცლით რა გამომყვა? მბოდებია თქვენგან მეო.

«ჴმას გკადრებ, თავმან თქვენმან, არა გმართებს მაღლი ძღვნისა;
სხვა რამე მითქს სასძლო თქვენი, შესართავი თქვენის ძისა;
ტას უცილოდ დამიმადლებთ, ოდეს ჰნახოთ მსგავსი მზისა,
ტაშინ მეტად გაამრავლოთ თქვენ ბრძანება ნეტარძისა».

“ტას ვაგრძელებდე! ჩატეხა ფიცი, სიმტკიცე სჯულისა,
ოამბო პოვნა ქალისა, მჭვრეტაგან მზედ სახულისა.
ტეფესა მეტად ეამა, მიეცა ლხინი გულისა,
ბბრძანა დარბაზს მოყვანა, სრულ-ქმნა უსენის თქმულისა.

“ტე აქა ჩემსა ამოდ ვვე, მუნამდის არ მიკვნესია.
ჴემოდგა კარსა მეფისა მონათა უხუცესია,
ტანა ჰყვა მონა სამოცი, ვით ხელმწიფეთა წესია,
ტოვიდეს; დია გავკვირდი, ვთქვი: «ტამე საქმე ზესია».

“ტისალამეს, «ფატმან, - მითხრეს, - ბრძანებაა ჩმრთისა სწორთა:
შდეს რომელი ოსენ შესძღვნა ქალი, მსგავსი მზეთა ორთა,
ჴწ მომგვარე, წავიყვანოთ, ვლა არ გვინდა გზათა შორთა».
ჩუ მეგმა, დამტყდეს ცანი, რისხვა ღმრთისა ეცა გორთა.

“შე გაკვირვებით კვლა ვჰკითხე: «ჰა ქალი გინდა, რომელი?»
ჰათ მითხრეს: «ოსენ შემოსძენა პირი ელვათა მკრომელი».
ღრას მარგებდა, დაესკვნა დღე ჩემი სულთა მხდომელი,
ღვთროთლი, ავდეგ ველარა, ვერცა ქვე ვიყავ მჯდომელი.

“ყვე, ვნახე იგი ტურფა მტირალად და ცრემლ-დასხმულად,
ჴჰკადრე: «ჰზეო, ბედმან შავმან ვით მიმუხთლა, ჰხედავ, რულად!
ცა მობრუნდა რისხვით ჩემკე, იავარ-მყო, ამფხვრა სრულად,
ჰემასმინეს, მეფე გითხოვს, ვარ ამისთვის გულ-მოკლულად».

“ჰან მითხრა: «წაო, ნუ გიკვირს, ეგე რაზომცა ძნელია!
ჴედი უბედო ჩემზედა მიწყევ ავისა მქნელია.
ჴარგი რამ მჭირდეს, გიკვირდეს, ავი რა საკვირველია!
სხვადასხვა ჭირი ჩემზედა არ-ახალია, ძველია».

“ღვალათ ვითა მარგალიტი გარდმოყარა ცრემლი ხშირი,
ღდგა ასე გულ-უშიშრად, ვეფხი იყო, ანუ გმირი,
ჴხინი ლხინად არად უჩნდა, მართ აგრევე ჭირად ჭირი.
ჰთხოვა, გარე აჯილითა მოიბურა ტანი, პირი.

“ყვე საჭურჭლეს, რომელსა ფასი არ დაედებოდა,
ღვალ-მარგალიტი ავიღე, რაც ოდენ ამეღებოდა,
ღვითო და თვითო თვითოსა ქალაქსა ეფასებოდა,
ჰივე, მას წელთა შევარტყი, შავ-გული ვისთვის კვდებოდა.

“ჴარქვი: «ჩემო, განლა სადმე გეხმარების ესეგვარი».
ჰათ მონათა ხელთა მივეც იგი პირი, მზისა დარი.
ცნა მეფემან, მოეგება, ჰკრეს ტაბლაკსა, გახდა ზარი;
ჴგი მივა თავ-მოდრევით წყნარი, არას მოუბარი.

“ხედა მოატყდა მჭვრეტელი, გახდა ზათქი და ზარები,
ჩერ იჭირვიდეს სარანგნი, მუნ იყო არ-სიწყნარები;
ჩი რა ნახა მეფემან, საროლა მსგავსი ნარები,
ჩაკრთომით უთხრა: «სე მზეო, აქა ვით მოიგვარები?»

“ჩით მზემან, მისნი მჭვრეტელნი შექმნა თვალისა მფახველად;
ძეფემან ბრძანა: «ჩამხადა ნახული მე უნახველად,
იმრთისაგან კიდე ვინ იყო კაცი ამისად მსახველად!
ჩმართებს ამისსა მიჯნურსა, ხელი თუ რბოდეს, ახ, ველად!»

“ჩვერდსა დაისვა, ეუბნა ტკბილითა საუბართა:
«ძითხარო, ვინ ხარ, ვისი ხარ, მოსრული ვისთა გვართა?»
ძან არა გასცა პასუხი პირითა, მზისა დართა;
ჩავ-მოდრეკილი დაღრეჯით ქვე ზის ცნობითა წყნართა.

“ჩრ ისმენდა მეფისასა, რასა გინდა უბრძანებდა,
სხვაგან იყო გული მისი, სხვასა რასმე იგონებდა;
ჩარდი ერთგან შეეწება, მარგალიტსა არ აღებდა,
ძჭვრეტნი მისნი გააკვირვნა, რასამცა ვინ იაზრებდა!

“ძეფე ბრძანებს: “ჩა შევიგნათ, გული ჩვენი რით იხსნების?
ჩმა ორთა კიდევანთა აზრი არა არ იქმნების:
ჩნ ვისიმე მიჯნურია, სიყვარული ეგონების,
ძისგან კიდე არვისად სცალს, არცაღა ვის ეუბნების.

«ჩნუ არის ბრძენი ვინმე, მაღალი და მაღლად მხედი,
ჩრცა ლხინი ლხინად უჩანს, არცა ჭირი ზედა-ზედი;
ჩით ზღაპარი, ასრე ესმის უბედობა, თუნდა ბედი,
სხვაგან არის, სხვაგან ფრინავს, გონება უც ვითა ტრედი.

«მეტივენი ქმნას, შინა მოვიდეს ძე ჩემი გამარჯვებული,
თუ დავახვედრო ესე მზე, და-, მისთვის დამზადებული;
თან ათქმევინოს ნუთუ რა, ჩვენცა ვცნათ გაცხადებული,
ტუნამდის მთვარე შუქ-კრთომით ჯდეს, მზისა მოშორებული».

“ყელმწიფისა შვილსა გითხრობ კარგსა ყმასა, გულოვანსა,
ღებროსა ზნედ და თვალად, შვენიერსა პირსა, ტანსა;
ტაშინ ლაშქარს წასრულ იყო, მუნ დაჰყოფდა დიდსა ხანსა,
ტამა მისთვის ამზადებდა მას, მნათობთა დასაგვანსა.

“მოიღეს, ტანსა ჩააცვს შესამოსელი ქალისა,
ტას ზედა შუქი მრავალი ჩნდა მნათობისა თვალისა,
წადგეს თავსა გვირგვინი ერთობილისა ლალისა,
ტუნ ვარდსა ფერი აშვენებს ბროლისა გამჭვირვალისა.

“ტეფემან ბრძანა: «ტოკაზმეთ საწოლი უფლის-წულისა!»
წაუდგეს ტახტი ოქროსა, წითლისა მალრიბულისა;
ჯდგა თვით დიდი ხელმწიფე, პატრონი სრისა სრულისა,
ტას ზედა დასვა იგი მზე, ლხინი მჭვრეტელთა გულისა.

“ღბრძანა ცხრათა ხადუმთა დადგომა მცველად კარისად;
ყელმწიფე დაჯდა ნადიმად, მსგავსად მათისა გვარისად;
ღბოდა უსენს უზომო მუქფად მის მზისა დარისად.
სცემდეს ბუკსა და ტაბლაკსა მოსამატებლად ზარისად.

“ყააგრძელეს ნადიმობა, სმა შეიქმნა მეტად გრძელი,
ყალი პირ-მზე ბედსა ეტყვის: «ტა ბედი მიც ჩემი მკლველი!
სადაური სად მოსრულ ვარ, ვის მივჰხვდები, ვისთვის ხელი,
ტა ვქმნა, რა ვყო, რა მერგების, სიცოცხლე მჭირს მეტად ძნელი!»

“Գვლაცა იტყვის: «Ի՞նչ დავաճնո՞ւմ շքենებაս վարժապետս,
 Դիցավո՞ւր աս, ի՞նչու լմերտիման մոմարիօս հեմսա մտերս!
 Երկրորդամբիս վիս մօղկլաց տա՛յի կაცսա մեցնիերս?
 Ի՞նչ միսցիրժես, մա՞մին շնժան գօնեբանի գօնիերս!»

“Կաճմանի շքեն, շքեն: «Միման, մօղկլաց
 Երկրորդամբիս, ժամցտարնարտ տե՛քեն հեմսա թատրօնօրնօրն,
 Երկրորդամբիս տե՛քենի թատրօնի, հեմսա տ՞ լամիս սժօղկօրն,
 Կեմտօրնի ծա՛ղկա Երկրորդամբիս Երկրորդամբիս, լաց, լաց, լաց»

«Ի՞նչ վարժապետ տե՛քենժամ Երկրորդամբիս, հեմի ժամ Երկրորդամբիս:
 Երկրորդամբիս ժամացի, թատրօն Երկրորդամբիս,
 Երկրորդամբիս ժամացի, հեմի ժամացի ժամացի,
 Երկրորդամբիս հեմի ժամացի Երկրորդամբիս»

«Երկրորդամբիս տե՛քեն մօղկլաց, ժամացի Երկրորդամբիս,
 Երկրորդամբիս ժամացի ժամացի, ժամացի Երկրորդամբիս
 Երկրորդամբիս: ժամացի ժամացի, ժամացի ժամացի
 Երկրորդամբիս ժամացի, ժամացի, ժամացի ժամացի»

“Երկրորդամբիս ժամացի, ժամացի ժամացի,
 Երկրորդամբիս ժամացի ժամացի ժամացի, ժամացի
 Երկրորդամբիս, ժամացի: «Երկրորդամբիս, ժամացի
 Երկրորդամբիս ժամացի, ժամացի ժամացի»

“Երկրորդամբիս ժամացի ժամացի ժամացի ժամացի,
 Երկրորդամբիս ժամացի, ժամացի ժամացի ժամացի,
 Երկրորդամբիս ժամացի ժամացի ժամացի ժամացի
 Երկրորդամբիս, ժամացի ժամացի ժամացի ժամացի»

“ჩა, ოქრო მისთა მოყვასთა აროდეს მისცემს ლხენასა,
წლედ სიკვდილამდის სიხარბე შეაქმნევს კბილთა ღრჭენასა:
ყესდის და გასდის, აკლია, ემღურვის ეტლთა რბენასა,
ხელა აქა სულსა დაუბამს, დაუშლის აღმაფრენასა.

“სა ხადუმთა აუსრულეს საქმე მისი საწადელი,
ერთმან ტანსა აიხადა, მისცა მისი ჩასაცმელი,
სხვანი კარნი გამოარნეს, იჯრებოდა დარბაზს მსმელი.
წარჩა მთვარე გავსებული გველისაგან ჩაუნთქმელი.

ძონანცა გარდისხვეწეს, გაიპარნეს მასვე თანა.
ჩაღმან კარსა დამირეკა, ფატმანობა ჩემი ბრძანა.
ჴავე, ვიცან, მოვეხვიე, გამიკვირდა მეცა განა!
ყინა ყოლა არ შემომყვა: «სად მაწვეო», შემანანა.

“შიბრძანა: «ჩავი ვიყიდე მოცემულითა შენითა,
ძუქაფა იმერთმან შემოგზღოს მოწყალებითა ზენითა!
ჩედარ დამძალავ, გამიშვი, ფიცხლად გამგზავნე ცხენითა,
ჩირემდის ცნობდეს ხელმწიფე, კაცსა მომწვედეს რბენითა».

“ყვე ფიცხლად საჯინიბოს, ავხსენ ცხენი უკეთესი,
ყვეუკაზმე, ზედა შევსვი მხიარული, არ-მოკვნესი;
ჩგვანდა, ოდეს ლომსა შეჯდეს მზე, მნათობთა უკეთესი.
ჩახდა ჩემი ჭირნახული, ვერ მოვიძვი, რაცა ვსთესი.

“წლე მიიყარა, ხმა გახდა, მოვიდა მისი მდევარი,
ძოიცვეს შიგა ქალაქი, შეიქმნა მოსაწევარი;
ძე მკითხეს, ვარქვი: «ჩუ ჰპოვოთ მუნ სახლსა, სადა მე ვარი,
ძეფეთა ვიყო შემცოდე და მათთა სისხლთა მზღვევარი!»

“ժონახეს, ვერა შეიგნეს, შეიქცეს დაწბილებულნი,
ժաս აქათ იგლოვს ხელმწიფე და ყოვლნი მისნი իლებულნი.
Ծახեղեն დარბառիս Երտա, ղեղեն իսփրիտա զեղբულնի.
ժռե մոգեղմորգա, մաս აქათ իցեն զարտ ինատլե-կլեղբულնի.

“ժիս մտեարիսա իսադոբա կվլա ցիამբո, իսქմե կվլացի;
Ըր ղրինա Եսե ցիտռա, ղաս մեղադա իսի կაცი:
ժե, ցլახ, զիցազ միսի ղեռցի, իցի իցո իցի զაცი.
Կაცսա ղասցրիս ղցղլոբա ղա ղիაცսա ղոռի ղაცი.

“ժիտ არ ղեր զար կմարսա իցմսա, մղլե արիս ղա տեղադ ղասի.
Ղի կაცი ղամնացի ղարბառ իցո մեղադ ղասի;
Իցեն ցցիցարղա Երտմաներտի, არ մացցիա տղա ղլասի,
Բեղարղի զին իսիսղի միսի ղեմառցրիղա Երտի տասի!

“Մսե ამბացի մաստանա զեղքի ղիაცղրադ, ղեղղրադ:
Իցմսազե մոսղղա միս մռիսա ղա ցաբարեղա մեղղրադ.
Ղամղղացնեղասա մեղադա არ մոցարղղադ, մղերղղադ,
Ըր իսրե մկզղարսա զիցոնեղ, իռ, տացի զիսսեն մե ղղղադ!

“Ծამեղադիս, ղառոմղերցա ղացիցիղնիտ տացիս-ղինա.
Օղցե մեռმե, არ մեցոնա մե իմիսի ցողա ղինա;
ժոսրղղ Եցո, մոսղղա Եղքա; ղենցա մոռցե, ղեմեղինա,
Ըմադ ցკադրե: «Իղ մոռցաղո», մոցացեղեղ մոնա ղինա.

“Ըլար ղաքბրղնղիտ, մոռցեղիտ, ղղղն ղեղցեն իցմտցիս արցնիտ;
ղիցարցնիտ ղոնիցե, իցմռեղա ղաիղարցնիտ;
Ըմադ ղեղղինղი, ղոնցնի զեղարա մოցացարցնիտ,
Ղմას, ցլახ, իցի իցիցղიլի ցղղիտա իսղադա, არ ցնիտ.

“ტუმცა ისი არ მოგეკლა, მისრულიყო დარბაზს ვითა,
ყემასმენდა ჯავრიანი, გული ედვა ცეცხლებრ წვითა;
ტეფე მწყრალი გარდასწმედდა სახლსა ჩემსა გარდაგვითა,
ყვილთა, ღმერთო, დამაჭმევდა, დამქოლვიდა მერმე ქვითა!

“ტუქაფა ღმერთმან შემოგზლოს! - მადლსა გკადრებდე მე რასა, -
ტომელმან დამხსენ მშვიდობით იმა გველისა მზერასა!
ღწ ამას იქით ვნატრიდე ჩემსა ეტლსა და წერასა,
ღღარ ვიშიშვი სიკვდილსა, ჰაი, ჩავიჭერ მე რასა!»

ღვთანდილ უთხრა: “ჩუ გემის, წიგნსაცა აგრე სწერია:
ტოყვარე მტერი ყოვლისა მტრისაგან უფრო მტერია;
ღრ მიენდობის გულითა, თუ კაცი მეცნიერია.
ჩუღარ იშიშვი იმისგან, აწ იგი მკვდართა ფერია.

“იგივე მითხარ, მას აქათ, ქალი გაჰგზავნე შენ ოდეს,
ტაცალა გეცნას ამბავი, ანუ რა მისი გსმენოდეს”.
ღვლა იტყვის ჟატმან ტირილით, კვლა თვალთა ცრემლი სდენოდეს:
“ჩა, წახდეს შუქნი, რომელნი მზისაებრ ველთა ჰფენოდეს!»

ჩტყჩყ ჩყსჩჩჩ-ძჩტყჩჩჩჩჩ
ჩჩჩჩჩჩჩჩჩ ყყსყსტყყსჩ.

ჩმბავი ჩესტან-ძარეჯანისა
ქავთავან შეკყრობისა.

ჟჩჩჩჩჩჩჩჩჩჩ ჩტტყჩ ჩტჩჩჩჩჩჩჩჩჩჩ ჩატმანისავან მბობა ჩვთანდილთანა

ჩა, საწუთროლ, სიცრუვით თავი სატანას ადარე!
 ყენი ვერავინ ვერა ცნას, შენი სიმუხთლე სად არე;
 ხირი მზისაებრ საჩინო სად უჩინო ჰყავ, სად არე?
 ძით ვხედავ, ბოლოდ სოფელსა ოხრად ჩანს ყოვლი, სად არე!

ჟატმან იტყვის: “ძომეშორვა მზე, მნათობი სრულად ხმელთა,
 სიცოცხლე და სულ-დგმულობა, მონაგები ჩემთა ხელთა;
 ძას უკანით გაუწყვედლად დება მჭირდის ცეცხლთა ცხელთა,
 ჩერ გავახმე წყარო ცრემლთა, თვალთა ჩემთა გადმომღვრელთა.

“სახლი და შვილი მომძულდა, ვჯდი უგულთა გულითა,
 ძას ვიგონებდი მღვიძარე, რა მიმეძინის ლულითა;
 ტსენ, გამტეხი ფიცისა, მიჩნს უსჯულოთა სჯულითა,
 ჩერ მიმიახლოს საახლოდ კრულმან პირითა კრულითა.

“ძღესა ერთსა, საღამო-ჟამ, - ჩასლვა იყო ოდენ მზისა, -
 ჩავდედ წინა დარაჯავთა, კარი მიჩნდა ხანაგისა;
 ჩიგონებდი, სევდა მკლვიდა მისისავე გონებისა,
 ჩთქვი: «ჩრულია ზენაარი ყოვლისავე მამაცისა».

“შოვიდა სითმე ღარიბი, მონა მოყვსითა სამითა,
შონა მონურად მოსილი, სხვანი მგზავრულად ხამითა;
სასმელ-საჭმელი მოიღეს, ქალაქს ნასყიდი დრამითა,
სმიდეს, ჭამდეს და უბნობდეს, სხდეს მხიარულნი ამითა.

“შე ვუყურებდი, ვუჭვრეტდი; თქვეს: «ღმოდ გავიხარენით,
შაგრა ჩვენ აქა მოყვასნი უცხონი შევიყარენით,
ღრცა რა ვიცით, ვინ ვინ ვართ, ანუ სით მოვიარენით,
ჴამს, ერთმანერთსა ამბავი ჩვენიცა ვუთხრათ ბარ ენით».

“შათ სხვათა მათი ამბავი თქვეს, ვითა მგზავრთა წესია;
შონამან უთხრა: «სე ძმანო, განგება რამე ზესია:
შე მარგალიტსა მოგიმკი, თქვენ ქვრიმი დაგიეთესია,
ჩემი ამბავი ამბავთა თქვენთაგან უკეთესია.

«შე ვარო მონა მეფისა მაღლისა, ქაჯთა მფლობლისა;
შათ მიჰხვდა ცემა სენისა, მათისა დამამხობლისა:
შოგვიკვდა შემწე ქვრივისა, შემწყნარებელი ობლისა,
ღწ შვილთა მისთა და მისი ზრდის, უკეთესი მშობლისა.

«წულარდუხტ არის დიაცი, მაგრა კლდე, ვითა ლოდია,
ჴისცა არ დაჰკოდს, ყმა მისი ვერავის დაუკოდია;
შას უსხენ წვრილნი ძმის-წულნი: ძოლსან და ერთი ძოლთა, -
ღწ იგი ჴაჯეთს ხელმწიფედ ქვე ზის, მორჭმული სწოდია.

«ღვესმა ამბავი, ზღვათ იქით სიკვდილი დისა მათისა,
ჴვიჭირვებდეს ვაზირნი, დაშალეს ქმნა ხალვათისა,
ჴითა ვჰკადროთო დავსება პირისა, ხმელთა მნათისა?!
ძოლშაქ მონაა, თავადი მონისა ბევრ-ათასისა.

«სოშაქ ბრბანა: «ბო-მცა -ვინ -მკლავს, მე ტირილსა არ დავჰზვდები.
ბინდორს წავალ, ვიმეკობრებ, ალაფითა ავივსები,
წინა მოვალ შოებული, ადრე ზედა მოვესწრები,
ბეფე დისა დატირებად წავიდოდეს, წა-ცა-ვჰყვები».

«წვითხრა მისთა ხელისათა: «წავალ, თანა წამომყევით!»
წაგვიტანა მონა ასი, ყველაგაი მისგან რჩევით.
ბღისით, მზისით ვმეკობრობდით, ღამეთაცა ვიყვინთ თევით;
ბია ვლენეთ ქარავანი, ღარი ჩვენკე გარდმოვდევით.

«ბინდორ-მინდორ მოვდიოდით ჩვენ ღამესა დია ბნელსა,
ბიდნი რამე სინათლენი გამოგვიჩნდეს შუა ველსა;
წოქვით, თუ: მზეა ნუთუ ზეცით ჩამოჭრილი ზედა ხმელსა!
ბაბნეულნი მივეცენით გონებასა ჩვენსა მსჯელსა.

«ზოგთა ვთქვით: არის ცისკარი; ზოგთა თქვეს: არის მთვარეო;
ბას დარაზმულთა მივჰმართეთ, ახლოსმცა ვნახეთ ბარეო!
წორს მოვუარეთ, მივედით, შემოვადევით გარეო;
ბით ნათლიდაღმა გამოხდა ხმა, ჩვენი მოუბარეო.

«წვითხრა: «წინ ხართ, ცხენოსანო? ბქვენ სახელნი თქვენნი თქვენით;
წულანშართ მოციქული წაჯეთს მივალ, მერიდენით!»
წსე გვესმა, მოვადევით, ალყად გარე მოვერტყენით,
წირ-მზე რამე ცხენოსანი გავიცადეთ თვალთ ჩვენით.

«წუჭვრიტეთ პირსა მნათობსა, ელვათა მავლვარებსა;
ბისი ციმციმი მზისაებრ ეფინებოდა არებსა;
ბვირ-ბვირად გვეუბნებოდა სიტყვასა რასმე წყნარებსა,
ბბილთაგან შუქი შეადგა ზედან გიშრისა სარებსა.

«ღვლა ვეუბენით მას მზესა ტკბილ-მოუბრითა ენითა.
ღრ მონა იყო, ტყუოდა, ჩვენ ესე შევიგენითა;
ძოშაქ შეატყო ქალობა, გვერდსა წაუდგა ცხენითა,
ღღარ გავუშვით, დაჭირვა ვჰკადრეთ ხელითა ჩვენითა.

«ღვლა ვჰკითხეთ: «ღვითხარ მართალი საქმე შენ მზებრ ნათელისა,
ჩისი ხარ, ვინ ხარ, სით მოხვალ მანათობელი ბნელისა?»
ძან არა გვითხრა, გაუშვა წყარო ცრემლისა ცხელისა.
ძა საბრალოა გავსილი მთვარე, ჩანთქმული გველისა!

«ღრცა-რა ცხადი ამბავი, არცა-რა დასამალავი,
ღრა არ გვითხრა, ვინ იყო, ან ვისგან ნამუხთალავი;
ჩუმ-ქუმად გვეუბნებოდა, კუშტი, თავისა მკრძალავი,
ჩითა ასპიტი, მჭვრეტელთა მისთა თვალითა მლალავი.

«ძოშაქ გვიბრძანა: «ჩუ ჰკითხავთ, აწ თურე არ სათქმელია,
ღმისი საქმე უცხოა, საამბობლადცა ძნელია;
ყედი მეფისა ჩვენისა არსთაგან სანატრელია,
ძით რომე იმერთი მას მისცემს, რაც უფრო საკვირველია.

«ჩსე იმერთსა მისაგვრელად მისად ჩვენთვის მოუგვრია,
ძიგუტანოთ არმაღანად, დაგვიმადლებს მეტად დია.
ძუ დავმალავთ, დავმჟღავნებით, მეფე ჩვენი ამაყია,
ძირველ - მათი შეცოდება, მერმე დიდი აუგია».

«ძივემოწმენით, თათბირნი არ კიდე გავაკიდენით;
ძავბრუნდით, ჟაჯეთს მივჰმართეთ, მას წინა მოგვეკიდენით,
ღრცა რა ვჰკადრეთ ხელდახელ, არცა თუ წავეკიდენით;
ჩგი ტირს, ღაწესა გულ-მდულრად ჩაჰრცხის ცრემლისა კი დენით.

«ტე ტღშაქს ვკვადრე: «ჟამიშვი კვლა ადრე თქვენი მსლებელი;
ღწ გულანშაროს ქალაქსა ვარ საქმის რასმე მდებელი».
ტან გამომიშვა, აქ სადმე ლარი მიც წასალბელი,
ტანა წავიტან, წა-ცა-ვალ მე მათი ზედა-მსწრებელი».

“ტათ კაცთა დია ეამა ესე ამბავი მონისა.
ტე გავიგონე, შე-რე-მშრა ნაკადი ცრემლთა ფონისა,
ტენიშნა, ყოვლი ნიშანი ვიცან ჩემისა ღონისა,
ტოტაი ლხინი მომეცა, მსგავსი დრამისა წონისა.

“ტოვიყვანე იგი მონა, ახლოს დავსვი ჩემსა წინა,
ჟკვითხე: «ტითხარ, რას იტყოდი? ჟავონება მეცა მინა».
ტან იგივე კვლა მიაბო, რაცა მუნით მომესმინა,
ღმ ამბავმან გამაცოცხლა, სულ-მობრძავი დამარჩინა.

ტე ორნი შავნი მონანი მყვანან სავსენი გრძნებითა:
ღჩინოდ წავლენ-წამოვლენ მათითა ხელოვნებითა;
ტოვასხენ, ჟაჯეთს გავგზავნენ, ვარქვი, თუ: «ნუ დასდგებითა,
ტაცნობეთ მისი ამბავი თქვენიტა მოქმედებითა».

“სამ დღე მოვიდეს, მიაბგეს, ფიცხლა ებიჯა გზისადა:
«ტოიგვრიოლ მეფისა, ზღვას იქით წამავლისადა,
ჟერვის შეუდგმან საჭვრეტლად თვალნი, მართ ვითა მზისადა,
ჟვე დაუწინდავს საცოლედ ტოსან ცოტასა ყმისადა.

«ტოსანს შვერთოთო, - ტულარდუხტს მეფესა უბრძანებია, -
ჟერ ქორწინებად არა მცალს, აწ გული ცეცხლ-ნადებია;
ჟემოვიქცევი, შევისძლობ, ვინ ცისა მზედ ნაქებაია».
ტინეს დაუსვამს, ხადუმი ერთაი უახლებია.

«ჟოვლი მცოდნელი გრძნებისა მას თანა წაუტანია,
ჩით რომე გზა საჭირო, მტერნი საომრად მზანია;
ჟვე დაუყრია მოყმები, ვინც უფრო გულოვანია,
წაეყოვნების: წასრულა, ჟერეთ ცოტაი ხანია.

«ჟაჯთა ქალაქი აქამდის მტერთაგან უბრძოლველია:
ჟალაქსა შიგან მაგარი კლდე მაღალი და გრძელია,
ჩას კლდესა შიგან გვირაბი, ასაძრომელი ხვრელია,
ჩუნ არის მარტო მნათობი, მისთა შემყრელთა მწველია.

«ღვირაბის კარსა ნიადაგ მოყმე სცავს არ პირ-ნასები,
ღთი ათასი ჭაბუკი დგას, ყველაკაი ხასები,
ჟალაქის კართა სამთავე - სამათას-სამათასები.
ღულო, გაგსაჯა სოფელმან, არ ვიცი და, გლახ, რას ები!»

ღე ამბავი ღვთანდილ პირ-მზემან, მაგარ-ვადამან,
ჟა მოისმინა, ეამა, სხვად არა გაუცხადა მან,
ჟესწირა იმერთსა მაღლობა ტურფამან დანაბადამან:
«ღმბავი ჩემი სალხინო მითხარო ვისმანლა დამან!»

ფატმანს უთხრა: «საყვარელო, კმა ხარ ჩემთვის სასურველად,
ჩე ამბავი სანატრელი მომასმინე არ პირ-ბნელად,
ჩაგრა საქმე ჟაჯეთისა გამაგონე უფრო მრთელად,
ჟაჯნი ყველა უხორცოა, რამან შექმნა ხორციელად?

«ჩის ქალისა სიბრალული ამანთებს და მიდებს ალსა,
ჩაგრა ქაჯნი უხორციონი რას აქმნევენ, მიკვირს ქალსა?!»
ფატმან უთხრა: «ჩომისმინე, მართლად გხედავ მანდა მკრთალსა,
ღრ ქაჯნია, კაცნიაო, მინდობიან კლდესა სალსა.

“ჩაჯნი სახელად მით ჰქვიან, არიან ერთად კრებულნი
ცაცნი, გრძნებისა მცოდნენი, ზედა გახელოვნებულნი,
ყოველთა კაცთა მავნენი, იგი არვისგან ვნებულნი;
შათნი შემბმელნიწამოვლენ დამბრმალნი, დაწბილებულნი.

“ქემენ რასმე საკვირველსა, მტერსა თვალსა დაუბრძობენ,
ჩართა აღძრვენ სამინელთა, ნავსა ზღვა-ზღვა დაამხობენ,
ჩითა ხმელსა გაირბენენ, წყალსა წმიდად დააშრობენ,
სწადდეს - დღესა ბნელად იქმენ, სწადდეს - ბნელსა ანათობენ.

“ღმისთვის ქაჯად უხმობენ გარემომონი ყველანი,
ძვარა იგიცა კაცნია ჩვენებრვე ხორციელანი”.
წვთანდილ მადლი უბრძანა: “ცეცხლნი დამივსენ ცხელანი,
შიდად მეამნეს ამბავნი, სიტყვანი აწინდელანი”.

ჟულითა იმერთსა ადიდებს წვთანდილ ცრემლთა მდენელი;
ძქვა: “იმერთო, გმადლობ, რომელი ხარ ჭირთა მომალხენელი;
ყოფილი, მეოფი, უთქმელი, ყურთაგან მოუსმენელი,
ჩყალობა თქვენი იხქითად არს ჩვენი გარ-მომფენელი!»

შის ამბისა ცნობისათვის ცრემლით იმერთსა ადიდებდა.
შატმან ეჭვდა თავისათვის, ამაღ ცეცხლსა კვლა იდებდა;
შმა ნამუსსა ინახევდა, სიყვარულსა იფერებდა;
შატმან ყელსა ეხვეოდა, პირსა მშესა აკოცებდა.

შას ღამე შატმან იამა წვთანდილთანა წოლითა;
შმა უნდო-გვარად ეხვევის ყელსა ყელითა ბროლითა,
შკლავს ჩინათინის გონება, ძრწის იდუმლითა ძრწოლითა,
ჟული მხეც-ქმნილი გასჭრია, მხეცთავე თანა რბოლითა.

ღვთანდილ მალვით ცრემლსა სწვიმს, სდის ზღვათა შესართავისად,
ჟიგან მელნისა მორევსა, ცურავს გიშრისა ნავი სად;
იტყვის, თუ: “ზნახეთ, მიჯნურნო, იგი, ვინ ვარდი ა ვისად,
ღმისოდ ნეხვთა ზედა ვზი ბუღბული მსგავსად ყვავისად!»

ბუნ ცრემლნი, მისგან ნადენნი, ქვათაცა დასაღბონია;
ღიშრისა ტევრსა აგუბებს, ვარდისა ველსა ფონია;
ფატმან მას ზედა იხარებს, მართ ვითა იადონია.
ღუ ყვავი ვარდსა იშოვნის, თავი ბუღბული ჰგონია.

ღათენდა, ბანად წავიდა მზე, სოფელს შუქ-ნაკიდები;
წიაცმან უძღვნა მრავალი კაბა, ყაბაჩა, რიდები,
ბრავალი ფერი სურნელი, ტურფა პერანგი, წმიდები:
“საც გეწადოსო, ჩაიცვი, მე ნურას ნუ მერიდები”.

ღვთანდილ თქვა: “საქმე ჩემი გავაცხადო ამა დღესა!»
სამოსისა ვაჭრულისა ცმა აქამდის დაეწესა;
ბას დღე ყოვლი საჭაბუკო შეიმოსა ტანსა მხნესა,
ბოიმატა დაშვენება, დაემსგავსა ლომი მზესა.

ფატმანს პური შეეკაზმა ღვთანდილის საწვეველად;
ყმა შევიდა მოკაზმული მხიარულად, არ პირ-ბნელად;
ფატმან ნახა, გაუკვირდა ვაჭრულისა უმოსელად,
ყემოსცინა: “ღვრე სჯობსო მენტვის ხელთა სასურველად”.

ფატმან მისსა შვენებასა მეტის-მეტად ჰკვირდებოდა.
ბან პასუხი არა გასცა, თავის წინა ღიმდებოდა:
“ყეეტყვების, არ მიცნობსო, ეგრე ვითა ყივნდებოდა!»
ღუცა რასმე იფერებდა, მეტი არა გაჰვიდოდა.

სური ჭამეს, გაიყარნეს,ყმა მივიდა მისსა შინა,
ივინო-სმული, მხიარული დაწვა, ამოდ დაიბინა;
სალამო-ჟამ გაიღვიბა, შუქი ველთა მოაფინა,
ჟატმან უხმო: "ზოდი, მნახე, მარტო ვარო, თავის წინა".

ჟატმან მივიდა, ლვთანდილს ხმა ესმა მისგან ოხისა;
იცეოდა: "ზომკლავს უცილოდ ტანი ალვისა, მო, ხისა!»
ქვერდსა დაისვა, ბალიში მისცა მისისა ნოხისა,
ჟარდისა ბალსა უწრდილობს ჩრდილი წამწამთა ქოხისა.

ღვთანდილ ბრძანა: "სე ჟატმან, ვიცი ეს საქმე შენია,
ბაჰკრთები ამა ამბავსა, მართ ვითა გველ-ნაკებნია,
ზაგრა აქამდის მართალი შენ ჩემი არა გსმენია,
ჩემნი მომკლველნი წამწამნი შავნი გიშრისა ხენია.

"ჩველივარ ვინმე ვაჭარი, პატრონი ქარავანისა;
ზე ვარ სპასპეტი მალლისა მეფისა შოსტევანისა,
ჩავადი სპისა დიდისა, მათისა შესავგანისა,
ზექვს პატრონობა მრავლისა საჭურჭლე-ზარადხანისა.

"შენ გიცი კარგი მოყვარე, ერთგული, მისანდობელი.
ზეათ უვის ერთი ასული, მზე ხმელთა მანათობელი, -
იცია ჩემი დამწველი და ჩემი დამადნობელი, -
ზეან გამომგზავნა, დავაგდე პატრონი, მათი მშობელი.

"ხომე შენ ქალი გყოლია, მე ძებნად მისვე ქალისად
ზეივლია ყოვლი ქვეყანა, მის მზისა მონაცვალისად;
ზეისთვის გაჭრილი მინახავს, წევს ლომი ფერ-ნამკრთალი სად,
ჩამცუდებელად თავისად, მის გულისა და ძალისად".

ღვთანდილ ფატმანს ყოველი უთხრა ამბავი თავისა,
ღმბავი ღარიელისა, შემოსვა ვეფხის ტყავისა;
ობრძანა: “ჴენ ხარ წამალი ჯერთ შენგან უნახავისა,
იონე წამწმისა ხშირისა, ყორნის ფრთებ ნაფუშავისა.

“ტოდი და, ფატმან, მეწიე, ვეცადნეთ მისსა რგებასა,
ჩუშველოთ, იგი მნათობნი ნუთუ მიეცნენ შვებასა;
ჩინცა სცნობს კაცი, ყველაი ჩვენსა დაიწყებს ქებასა,
ჩუთუ კვლა მიჰხვდენ მიჯნურნი ერთმანერთისა ხლებასა.

“ტომგვარე, ჴაჯეთს გავგზავნოთ იგივე მონა გრძნეული,
ჴალსა ვაცნობოთ ყველაი ამბავი, ჩვენგან ცნეული;
ტანცა გვაცნობოს მართალი, ვქმნათ მისი გამორჩეული,
იმერთმან ქმნას, ქაჯთა სამეფო მოგესმას ჩვენგან ძლეული!»

ფატმან თქვა: “იმერთსა დიდება, საქმენი მომხვდეს, მო, რანი,
ძლეს რომე მესმნეს ამბავნი, უკვდავებისა სწორანი!»
ტოჰგვარა მონა გრძნეული, შავი, მართ ვითა ყორანი;
ობრძანა: “ჴაჯეთს გავგზავნი, წა, გზანი გისხენ შორანი!

“ღწ გამორჩნდების სახმრობა ჩემთვის შენისა გრძნებისა,
ფიცხლად დამივსე სახმილი შენ ჩემთა ცეცხლთა გზნებისა,
ტას მზესა ჰკადრე მიზეზი მისისა განკურნებისა”.
ტან უთხრა: “ღვალე მოგართვა ყოველი ამბავი ნებისა”.

**ჩუენი ღერძინსა
ჩისერ-ძესაჟერძინსა**

**ჩინი ჟატმანისა
ჩესტან-შარეჯანთანა**

ჟატმან სწერს: “ღჰა, მნათობო, სოფლისა მზეოზენაო,
ჟენტა შორს-მყოფთა ყოველთა დამწველო, ამზრზენაო,
სიტყვა-მჭევრო და წყლიანო, ტურფაო, ლამაზ-ენაო,
ჟროლო და ლალო - ოროვე კვლა ერთგან შენათხზენაო!

“ძუცა თუ შენი ამბავი შენ არა მომასმენიე,
შე ეგრეცა ვცან მართალი, მით გულსა მოვალხენიე;
ჟენტვის ხელ-ქმნილსა ტარიელს ამბითა მოალხენიე;
ორნივე მიჰხვდეთ წადილსა, იგი ვარდობდეს, შენ იე.

“შოსრულა შენად საძებრად მისი ძმად-შეფიცებული,
ღვთანდილ, მოყმე არაბი, ღრაბეთშიგან ქებული,
სპასპეტი სოლტენ მეფისა, ვერვისგან დაწუნებული;
ჟენ სწერდი შენსა ამბავსა, ლალი, ბრძნად გაგონებული.

“ჩვენ ამისთვის ესე მონა გამოვგზავნეთ თქვენსა წინა,
ჩუნათ ამბავი ჟაჯეთისა, მოსრულანცა ქაჯნი შინა?
შანდაურთა მეომართა ანგარიში წვრილად გვინა:
ჩინ არიან მცველნი შენნი, ან თავადი მათი ვინ ა?

“საცა იცი მანდაური, მოგვიწერე, გაამჟღავნე;
ძერმე შენსა საყვარელსა ნიშანი რამ გაუგზავნე!
ყენი ყველა აქანამდის ჭირი ღვინსა გაათავნე,
იმერთსა უნდეს, მოყვარენი შესაფერნი შეგაზავნე!

“ჩადი, უსტარო, ისწრაფე, თუ მუხლი გქონდეს მალეგი;
წაგნატრი, მიხვალ, დაგხვდების ბროლი, სათი და ღაღები;
ყედად შენ მჯობხარ, უსტარო, განახვენ დამწველის თვალები,
ყენს უკან ჩემი სიცოცხლე, თუ გესმის, არ გებრალები?»

ფატმან მისცა დაწერილი მას გრძნეულსა ხელოვანსა.
“ღე წიგნი მიართვიო ქალსა, მზისა დასაგვანსა!»
თან გრძეულმან მოლი რამე წამოისხა ზედა ტანსა,
თანსვე წამსა დაიკარგა, გარდაფრინდა ბანის-ბანსა.

ჩავიდა ვითა ისარი კაცისა მშვილდ-ფიცხელისა.
სა ჟაჯეთს შეხდა, ქმნილ იყო ოდენ ბინდ-ბანდი ბნელისა.
ღჩინოდ შევლო სიმრავლე მოყმისა, კართა მცველისა,
თანს მზესა ჰკადრა ამბავი მისისა სასურველისა.

ღიხისა კარნი დახშულნი შევლნა მართ ვითა ღიანი,
ყევიდა ზანგი პირ-შავი, თმა-გრძელი, ტან-ნაბდიანი;
წგი მზე დაკრთა, ეგონა სამისო რამე ზიანი,
ყეცვალა ვარდი ზაფრანად, ლაჟვარდის-ფერად - იანი.

ზანგმან უთხრა: “ჩინ გგონივარ, ანუ აგრე რად დაჰბნდები?
ძე ვარ მონა ფატმანისა, თქვენს წინაშე ნამგზავრები;
ღმა წიგნმან გამამართლოს, არ ტყუილად გეუბნები,
ძზისა შუქნი მოიცადენ, ვარდო, ადრე ნუ დასტნები!»

შირ-შიე გაკვირდა ფატმანის ამბითა საკვირველითა,
ჩუენი გააპნა, შეიძინეს სათნი გიშრისა წნელითა.
შას იგი წიგნი მონამან მისცა თავისა ხელითა;
წითხავს, სულთქვამს, უსტარსა აღტობს ცრემლითა ცხელითა.

შონასა კვითხა: “შიამბე, ვინ არის ჩემი მძებნელი?
წნუ ვინ მიცის ცოცხალი, მიწასა ზედა მტკებნელი?”
შან მოახსენა: “ჩიკადრებ, რასცა ოდენ ვარ მცნებელი,
შა წამოსრულ ხარ, მას აქათ შენგან ჩვენია მზე ბნელი.

“ფატმანის გული მას აქათ ლახვართა შენახევია;
შას რომე ცრემლი სდენია, ზღვათაცა შენართევია;
შე ერთხელ შენი ამბავი მისთვის კვლა მიმირთმევია,
იმერთსა ვიმოწმებ, მას აქათ ტირილი არ დაჰლევია.

“წწ ვინმე მოყმე მოვიდა შევნიერთა პირითა,
შან უთხრა წვრილად ყველაი, თქვენ ხართ რითაცა ჭირითა.
წგია შენი მძებნელი მკლავითა ვითა გმირითა;
შე გამომგზავნეს, დამვედრეს სწრაფა სწრაფითა ხშირითა”.

ჩალმან უთხრა: “შემართლების, ყმაო, შენი ნაუბარი!
ფატმან ჩემი რა იცოდა, ვიყავ ვისი წინაგვარი?
ოღონოდ არის სადმე ჩემი ცეცხლთა მომდებარი,
შე მივუწერ, შენცა კვადრე, ვარ ვითამცა გულ-მდულარი”.

**ჩუენი ჩუენი-მეჩუენი
ფეხეჩუენი**

**ჩიენი ჩესტან-მარეჯანისა
ფატმანთანა**

სირ-მზე სწერს: “ჩჰა, ჩათუნო, დედისა მჯობო დედაო!
ჩისგან ტყვე-ქმნილსა სოფელმან რა მიყო, ამას ჰხედაო?
ჩე, გლახ, მათ ჩემთა პატიჟთა სხვაჯა დამერთო ზედაო,
ჩწ ვნახე შენი უსტარი, მე დიდად მეიმედაო.

“შენ ორთა დამხსენ გრძნეულთა, გამიადვილე ჭირები,
ჩწ აქა სრულთა ქაჯთაგან ვარ ასრე დანამჭირები:
ჩრთსა მცავს ერთი სამეფო, ბევრჯერ ათასი გმირები,
ჩვად მომიხდა თათბირი და ჩემი დანაპირები!

“სხვად ამბავი აქაური მეტი რამცა მოგიწერე:
ჩაჯთა მეფე არ მოსრულა, არცა მოვლენ ქაჯნი ჯერე,
ჩაგრა სპანი უთვალავნი მცვენ და მათი სიალფე-რე,
ჩასა ჰქვიან ძებნა ჩემი? არ ეგების, დაიჯერე!

“ჩინცალა ჩემი მძებნელი მოსრულა, ცუდ-მაშვრალია,
ჩჭირვის, იწვის, ენთების, ჩემი სწვავს ცეცხლებრ ალია,
ჩაგრა მას ვჰნატრი, უნახავს მზე, ამაღ არ-დამშვრალია,
ჩმისოდ ჩემი სიცოცხლე, ვამე, რა დიდი ბრალია!

“ჟენ ამბავი არ გიამბე, მაშინ ამაღ დაგიმაღე,
ჩერ იტყოდა ენა ჩემი, თავი ჭირთა გავაკრძალე;
ქეჯები, საყვარელსა შემახვეწე, შემაბრალე,
ჩუ წამოვა ძებნად ჩემად, მიუწერე, შე-ცა-სთვალე.

“ჰე რომ მჭირს, კმარის, ნუ მომკლავს ამისითავე სწორითა:
ჰას მკვდარსა ვნახავ, მოვკვდები მე სიკვდილითა ორითა.
ჩერას ვინ მარგებს, დასტურად ვიცი, არ რამე ჭორითა,
ღრ დაგმორჩილდეს, დამქოლე შავისა ქვისა ყორითა.

“ჩეთქვა ნიშნისა გაგზავნა, აწ ესე განამჟღავნია,
ჰისეულთავე რიდეთა ნაკვეთი გამიგზავნია;
ჩსენი ჩემთვის მის გამო ტურფანი სანახავნია,
ცუცა თუ ფერად ბედისა ჩემისა მსგავსად შავნია”.

**ჩუენ ჩუხეჩ-შუტუჩუნუჩ
სუუჩუტუხტუნუ**

**ჩიგნი ჩესტან-შარეჯანისა
საყვარელთანა**

ჩუ საყვარელსა მიუწერს გულ-ამოსკვნილი მტირალი,
ტისმანვე ცრემლმან დაუვის ვის ედებოდა ვის ალი!
შაწერა წიგნი, მსმენელთა გულისა გასაგმირალი,
ჩარდი გააპის, გამოჩნდის მუნ ბროლი გამომჭვირალი.

“სე ჩემო, ესე უსტარი არს ჩემგან მონალგაწები,
ჩანი კალმად მაქვს, კალამი ნალველსა ამონაწები,
შე გული შენი ქაღალდად გულსავე ჩემსა ვაწები, -
ჩულო, შავ-გულო, დაბმულხარ, ნუ აეხსნები, აწ ები!

“სხედავცა, ჩემო, სოფელი რათა საქმეთა მქმნელია!
ჩაზომმცა ნათობს სინათლე, ჩემთვის ეგრეცა ბნელია.
ჩრძენნი იცნობენ, სწუნობენ, მით მათგან საწუნელია;
ოშენოდ ჩემი სიცოცხლე, ვამე, რა დიდი ძნელია!

“სხედავ, ჩემო, ვით გაგვყარნა სოფელმან და ჟამმან კრულმან?
ჩუღარ ვნახე საყვარელი მხიარული მხიარულმან,
ჩეტარ, რა ქმნას უშენომან გულმან, შენგან დალახვრულმან!
ჩაგიცხადა დამალული გონებამან დაფარულმან.

“ყენმან მზემან, აქანამდის შენ ცოცხალი არ მეგონე;
ჩემი მეთქვა, გარდასრულდა სიცოცხლე და ყოვლი ღონე;
ღწ რა მესმა, შემოქმედი ვადიდე და ღმერთსა ვჰმონე,
ჩემი ყველა აქანამდის ჭირი ღმერთსა შევაწონე.

“ყენი სიცოცხლე მეყოფის ჩემად იმედად გულისად,
ქულისა ერთობ წყლულისა და ასრე დადაგულისად!
ტომიგონებდე, გახსოვდე მე შენთვის დაკარგული სად;
ჩხი მზრდელი სიყვარულისა, მის ჩემგან დანერგულისად.

სხვად, ჩემო, ჩემი ამბავი ჩემგან არ მოგეწერების;
უნა დაშვრების, მოსმენით არვისგან დაიჯერების.
ფატმან წამგვარა გრძნეულთა, იმერთიმცა მას ეტერების!
ღწ კვლა ქმნა იგი სოფელმან, რაცა მას შეეფერების.

“ღწ სოფელმან უარესი ჭირი ჭირსა მომისართა,
ღრ დასჯერდა ბედი ჩემი მათ პატიჟთა მრავალ-გვართა,
ღვლაცა მიმცა შესაპყრობლად ქაჯთა, ძნელად საომართა;
ჴედმან გვიყო ყველაკაი, ჩემო, რაცა დაგვემართა!

“ცინეს ვზი ეზომ მაღალსა, თვალნი ძლივ გარდასწვდებიან,
ღზა გვირაბითა შემოვა, მცველნი მუნ ზედა დგებიან,
ღლისით და ღამით მოყმენი ნობათსა არ დასცდებიან,
ტათთა შემბმელთა დახოცენ, მართ ცეცხლად მოედებიან.

“ჩუთუ ესენი გეგონნენ სხვათა მებრძოლთა წესითა?!
ჩუცა მე მომკლავ ჭირითა, ამისგან უარესითა;
ყენ მკვდარსა გნახავ, დავიწვი, ვითა აბედი კვესითა;
ტოგშორდი, დამთმე გულითა, კლდისაცა უმაგრესითა!

“ყენ, საყვარელო, ნუ სჭმუნავ ჭმუნვითა ამისთანითა,
ჩემი სთქვა: სხვათა მიჰხვდაო იგი ალვისა ტანითა.
ღრამ სიცოცხლე უშენოდ! ჴარ აქამდისცა ნანითა;
ღნ თავსა კლდეთა ჩავიქცევ, ანუ მოვიკლავ დანითა.

“ყენმან მზემან, უშენოსა არვის მიჰხვდეს მთვარე შენი,
ყენმან მზემან, ვერვის მიჰხვდეს, მო-ცა-ვიდენ სამნი მზენი!
ღკათ თავსა გარდავიქცევ, ახლოს მახლვან დიდნი კლდენი,
სული ჩემი შეივედრე, ზეცით მომხვდენ ნუთუ ფრთენი.

“იმერთსა შემვედრე, ნუთუ კვლა დამხსნას სოფლისა შრომასა,
ცეცხლსა, წყალსა და მიწასა, ჰაერთა თანა ძრომასა;
შომცნეს ფრთენი და აღვფრინდე, მივჰხვდე მას ჩემსა ნდომასა,
წლისით და ღამით ვჰხვდვიდე მზისა ელვათა კრთომასა.

“თზე უშენოდ ვერ იქმნების, რათგან შენ ხარ მისი წილი,
ჴანალამცა მას ეახელ მისი ეტლი, არ თუ წბილი!
თუნა გნახო, მანდვე გსახო, განმინათლო გული ჩრდილი,
ცუ სიცოცხლე მწარე მქონდა, სიკვდილიმცა მქონდა ტკბილი!

“თე სიკვდილი აღარ მიმიძის, შემოგვედრებ რათგან სულსა,
თაგრა შენი სიყვარული ჩავიტანე, ჩამრჩა გულსა;
თომეგონოს მოშორვება, მემატების წყლული წყლულსა;
ჩუცა მტირ და ნუცა მიგლოვ, ჩემო, შენთვის დაკარგულსა!

“ჩადი, ინდოეთს მიჰმართე, არგე რა ჩემსა მშობელსა,
თტერთაგან შეიწრებულსა, ყოვლგნით ხელ-ალუპრობელსა,
ჴულსა აღხინე ჩემისა მოშორვებისა მთმობელსა,
თომიგონებდი მტირალსა, შენთვის ცრემლ-შეუშრობელსა!

“საცა ვიჩივლე ბედისა ჩემისა, კმა საჩივარად;
ცან, სამართალი მართალი გულისა გულსა მივა რად.
ყენთვის მოვკვდები, გავხდები ყორანთა დასაყვივარად,
ჩირე ცოცხალ ვარ, გეყოფი საჭირლად და სატკივარად.

“ღჰა, ინიშნე ნიშანი შენეულისა რიდისა!
ჴარდმიკვეთია ალამი, ჩემო, ერთისა კიდისა,
ჴსელა დაგრჩეს სანაცვლოდ მის იმედისა დიდისა.
ძისხვით მობრუნდა ბორბალი ჩვენზედა ცისა შვიდისა”.

ჴსე წიგნი, საყვარელსა მისსა თანა მინაწერი,
ძა დაწერა, გარდაჰკვეთა მათ რიდეთა ერთი წვერი.
ძავ-მოხდილსა დაუშვენდა სისხო, სიგრძე, თმათა ფერი,
ღლვისაგან სული მოქრის, ყორნის ფრთათათ მონაბერი.

იგი მონა წამოვიდა, გულანშაროს მომავალი,
ჩამ-ერთ მიხდა ფატმანისას, დღე იარა არ-მრავალი.
ძა ღვთანდილს გაუსრულდა საქმე მისი სასურვალი,
ჴელ-აღპყრობით ღმერთსა ჰმადლობს ცნობა-სრული, არა მთრვალი.

ფატმანს უთხრა: “ჴამისრულდა ჟამად საქმე საწადელი,
ძიდი შენი მოჭირვება ჩემგან არის გარდუხდელი,
ჩავალ, დგომად აღარა მცალს, დრო მოსრულა შარშანდელი,
ფიცხლად ჴაჯეთს მოვიყვანო მათი მომსპობ-ამწყვედელი”.

ჴათუნმან უთხრა: “ჴე ლომო, ცეცხლი აწ უფრო ცხელდების,
ძოეშორვების ნათელსა, გული ამისთვის ბნელდების;
ჴსწრაფე, ჩემი ნუ გავვა, - ხელი ეგრეცა ხელდების, -
ძუ ქაჯნი მოგესწრებიან, მუნ მისლვა გაგიძნელდების”.

ყმაჰან ჟრიდონის მონანი უხმნა, მასთანა ზლებულნი,
ღბრძანა: “შკვდარნი აქამდის აწლა ვართ დაცოცხლებულნი,
ჰაცა გვინდოდა, მისითა სმენითა გახარებულნი,
ჩვენთა მტერთანი გიჩვენნე წყლულნი მით ვაგლახებულნი!

“შიდით და ჟრიდონს უამბეთ ამბავი არ-ნაცქაფავი;
შე ვერა ვნახავ, ვისწრაფი, გზა ჩემი არს ნასწრაფავი.
შან გაახაფოს ხმა ხაფი, კვლა უფრო გასახაფავი,
ჩქვენ მოგცე ლარი ყველაი მე, ჩემი ნაალაფავი.

“ჩემსა ზედა დიდი არის ვალი, თქვენგან დანადები;
შადლსა სხვაებრ გარდავიხდი, თულა ფრიდონს შევეყვრები;
ღწ წაიღეთ ყველაკაი, მეკობრეთა წანაღები,
ღმის მეტსა ვერას მოგცემ, ვიცი, აჰად გეძუნწები.

“სახლი არ მახლავს, არ ძალ-მაქვს გაცემა საბოძვარისა”.
შისცა მართ სავსე ხომალდი, რიცხვი ტურფათა ლარისა,
ღბრძანა: “ჩადით, წაიღეთ, გზა წავლეთ მისვე არისა,
ჟრიდონს მიართვით უსტარი ჩემგან, ძმად-ნაფიცარისა”.

**ჩუნი ზუდუნიუსი
ფანდინი**

**ჩინი ზეთანდილისა
ფრიდონთა**

ღაწერა: “ფრიდონ მაღალო, სვე-სრულო მეფეთ-მეფეო,
ზომისა მსგავსო ძალ-გულად, მზეო შუქ-მოიეფეო,
ძოვლენილო და მორჭმულო, მტერთა სისხლისა მჩქეფეო,
ომცროსმან ძმამან შორი-შორ სალამი დავიყეფეო!

“წირნი ვნახენ და მო-ცა-მხვდა ნაცვალი ჭირ-ნახულისა,
ყარგა მოხდომა საქმისა ჩემისა გაზრახულისა;
ძიცნია მართლად ამბავი პირისა მზედ სახულისა,
შამარჩენელი ლომისა მის, ქვესკნელს დამარხულისა.

“იგი მზე ქაჯთა მეფესა ჰყავს, ქაჯეთს პატიმარია.
ძუნ მისლვა მიჩანს თამაშად, თუმცა გზა საომარია.
ჩარგისთათ წვიმა ბროლისა წვიმს, ვარდი ნაწვიმარია,
ჩერთ ქალსა ქაჯნი არ ახლვან, მაგრა სპა უამარია.

“ჟულ-მხიარული ვინარებ, ამაღ არ ცრემლი მმილდების,
სადაცა შენ და შენი ძმა ხართ, ძნელი გაადვილდების;
ძაცა მოგინდეს, უცილოდ იქმთ, იგი არ აგცილდების,
ღრ თურე კაცმან დაგიდგნას, ვეჭვ, კლდეცა გაგილბილდების.

“ღწ შემინდევ, ვერა გნახე, შორს ამისთვის წავიარე,
ღზა-გზა ყოვნა აღარა მცალს, პატიმრად ა იგი მთვარე;
ღდრე მოვალთ მხიარულნი, ჩვენი ნახვა გაიხარე,
ღმის მეტი რაღა გკადრო, ძმასა ძმურად მოეხმარე.

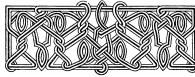
“ღმა მონათა ჩემზედა გარდაუხდელი გულია:
ღმოდ მმსახურეს, თქვენიმცა გული ამათთვის სრულია!
ჟება რად უნდა მას, ვინცა თქვენთანა ხან-დაზმულია?
ჩსგავსი ყველაი მსგავსსა შობს, ესე ბრძენთაგან თქმულია”.

ღსე უსტარი დაწერა, შეკრა და წა-ცა-ხვია მან,
ჩისცა ფრიდონის მონათა ვარდმან და ვითა იამან;
ჟესთვალა ზეპირ, რაცა ხმდა სრულად, მართ ვითა ჰგია, მან,
ჩათ მარგალიტი უჩვენის ძოწისა კარმან ღიამან.

ჩონახა, პოვა ავთანდილ ნავი მისისა მხარისა,
ჟამოემართა იგი მზე პირითა სავსე მთვარისა;
ჩაგრა დაგდება უმძიმდა ფატმანის გულ-მდულარისა;
ჩისთა გამყრელთა ნაკადი ჩასდის სისხლისა ღვარისა.

ფატმან, ოსენ და მონანი ტირან ცრემლითა ცხელითა,
იტყვიან: “ჩზეო, რა გვიყავ? შაგვწვენ ცეცხლითამწველითა!
ჩად დაგვაბნელენ შენისა მოშორვებისა ბნელითა?
შა-ცა-გვმარხენო ხელითა ჩვენისა დამმარხველითა!»

**ჩვენს ღრუბლებში
შეგნებულა მთელი მსოფლიო**

**დასრულდა ღრუბლებში დასრულებული
და დასრულებული შეგნება**

ქამოვლენა ზღვანი ღრუბლები მგზავრითა რითმე ნავითა,
შირ-მხიარული აცორვებს მართ ოდენ მარტო თავითა;
შას შეგნა დასრულებული უხარის მით ამბავითა,
ყელ-განპყრობილი გულითა არს იმრთისა საესავითა.

შოწურვილ იყო ზაფხული, ქვეყნით ამოსლვა მწვანისა,
ქარდის ფურცლობის ნიშანი, დრო მათის პაემანისა,
ეტლის ცვალება მზისაგან, შეჯდომა სარატანისა.
სულთქნა, რა ნახა ყვაველი მან, უნახავმან ხანისა.

ღვრგვინდა ცა და ღრუბლებნი, ცროდეს ბროლისა ცვართა;
ქარდთა აკოცა ბავითა, მითვე ვარდისა დართა;
ობრძანა: “ქიჭვრეტ თვალითა, გულ-ტკბილად შემხედვართა,
შისად სანაცვლოდ მოვილხენ თქვენთანა საუბართა”.

ქა მოვგონის მოყვარე, სდინდიან ცრემლნი მწარენი.
დასრულებულსკენ იარნა მან გზანი საწყინარენი,
ობაბურნი და უგზონი, უცხონი რამე არენი,
სადაცა ნახნის, დახოცნის ლომ-ვეფხნი მოშამბნარენი.

ჴვანნი გამოჩნდეს, ეამა, იცნა, თქვა: “იგი კლდენია,
სადაა ჩემი მოყვარე და ვისთვის ცრემლი მდენია;
იირს ვარმცა, ვნახო პირის-პირ, უამბო, რაცა მსმენია,
ღრ მოსრულ იყოს, რაღა ვქმნა, ცუდ ჩემი განავლენია!

“ღუ მოსრულა, უღონოდ შინა ხანსა არ დაზმიდა,
შინდორს სადმე წავიდოდა, მხეცისაებრ ველთა ვლიდა;
სჯობს, თუ შამბ-შამბ წავიარო”, - იგონებდა, იხედვიდა,
ღსე თქვა და მიუქცია, მინდორთაკე წამოვიდა.

შიაცორვებს და იმღერის მხიარულითა გულითა,
ჴართ სახელ-დებით უყივის ხმითა მით სიხარულითა.
ცოტაი წავლო, გამოჩნდა მზე სინათლითა სრულითა:
ჴამბისა პირსა ჩარიელ დგა ხრმლითა მომახულითა.

ჩარიელს ლომი მოეკლა, მით ხრმალსა სისხლი სცხებოდა;
ჴამბისა პირსა ქვეითი დგა, ცხენი არა ჰხლებოდა;
ჴივილი ავთანდილისა ესმოდა, ეოცებოდა,
ჴხებუნა, იცნა, გაიქცა, მისკე მირობოდა, ხლდებოდა.

ჩრმალი გატყორცა ტარიელ, მიჰმართა მისსა ძმობილსა.
ჴმა ცხენისაგან გარდიჭრა, ჰგვანდა ეტლისა სწრობილსა.
ჴათ ერთმანერთსა აკოცეს, ჰგვანან ყელ-გარდაჭდობილსა,
ჩმა შაქრის-ფერად გაუხდა ვარდსა, ხშირ-ხშირად პობილსა.

ჩარიელ მოთქვა ტირილით სიტყვა ნატყფი, მჭევრები:
სისხლისა ღვარმან შედება წითლად გიშრისა ტევრები,
ღლვასა წყარო ცრემლისა მორწყავს, ნაკადი ბევრები, -
“ჴათგან შენ გნახე, რა მგამა, პატიჟი მჭირდეს მევ რები!»

ჩარიელ ტირს და ჯვთანდილ სიცილით ეუბნებოდა;
ქალიმდის, ძოწი გააპის, კბილთაგან ელვა ჰკრთებოდა;
ქცყოდა: “ჩუხანო ამბავი, შენ რომე გეამებოდა,
ღწ გაახლდების ყვავილი, ვარდი აქამდის ჭნებოდა”.

ჩარიელ უთხრა: “სე ძმაო, კმარის, დღეს რაცა მლხენია,
ყოველი ჩემი სალხინო მინახავს, - ნახვა შენია;
სხვად ნუ ყოს იმერთმან წამალი, არცა რა მოგისმენია:
ხაცმანმცა სოფელს ვით პოვა, რაცა რა საქმე ზენია!»

სა ტარიელ არ შესჯერდა, ჯვთანდილცა არ დაწყნარდა,
ძის ამბისა დაყოვნება ველარ გაძლო, აუჩქარდა,
ქამოილო რიდე მისი, ვინ ბაგეთა ვარდი ვარდა.
სა ტარიელ ნახა, იცნა, გამოულო, შემოვარდა.

ჩიგნი და კიდე რიდისა იცნა გა-ცა-შალა მან,
სირსა დაიდვა, დაეცა, ვარდმან ფერთა მკრთალამან,
სულნი გაიქცნეს, მოდრიკა თავი გიშრისა ტალამან.
ძისნი ვერ გაძლნეს პატიჟნი ვერ კაენ, ვერცა სალამან.

ჯვთანდილ უჭვრეტს ჩარიელს, უსულოდ ქვე-მდებარესა,
ქეფრინდა, შველად მიჰმართა მას, ტკბილად მოუბარესა,
ჩერა ვერ არგო დამწვარსა, სრულად ცეცხლ-ნადებარესა;
ძისთა ნიშანთა სიცოცხლე მართ მისი მიიბარესა.

ჯვთანდილ დაჯდა ტირილად, ტირს ხმითა შვენიერთა,
ქორანსა გაკვლეჯს ხშირ-ხშირად, აფრთხობს ბროლისა ჭვრითა;
ქახეთქა ლალი, გათლილი ანდამატისა კვერითა,
ძუნით წყარონი გამოჩნდეს, ძოწსა ვამსგავსე ფერთა.

შირსა იხოვს, ღაწვთა სისხლი ჩასდიოდა მისსა მჭვრეტსა:
“ჩაცა ვქმნო, არ უქმნია არცა შმაგსა, არცა რეტსა;
ჩყალი სწრაფით რად დავასხი ცეცხლსა, ძნელად დასაშრეტსა!
ჩქარად ეცეს, ვერ გაუძლებს გული ღზინსა მეტის-მეტსა.

“ჩუ მოვკალ ჩემი მოყვარე; რა მმართვეს გაწბილებულსა?
ჩავსა ვაბრალობ საქმესა, არ დასმით გაგონებულსა!
ჩრუ კაცი კარგად ვერა იქმს საქმესა გაძნელებულსა,
ჩქმულა: «სიწყნარე გმობილი სჯობს სიჩქარესა ქებულსა!»“

აცნობო-ქმნილი ჩარიელ ძეს მსგავსად ნატუსალისად.
ღვთანდილ ადგა, გამოვლნა შამბნი საძებრად წყალისად,
ჩან პოვა სისხლი ლომისა, მოაქვს სავეებლად აღისად,
ჩკერდსა დაასხა, გა-ვე-ხდა ღაჟვარდი ფერად ღალისად.

ღვთანდილ მკერდსა დაასხა მას ლომსა სისხლი ლომისა;
ჩარიელ შვერთა, შეიდრა რაზმი ინდოთა ტომისა,
ჩვალნი აახვნა, მიეცა ძალი ზე წამოჯდომისა.
ჩურჯად ჩანს შუქი მთვარისა, მზისაგან შუქ-ნაკრთომისა.

ჩამთარი ვარდთა გაახმობს, ფურცელნი ჩამოსცვივიან,
ჩაფხულის მზისა სიახლე დასწვავს, გვალვასა ჩივიან,
ჩაგრა მას ზედა ბულბულნი ტურფასა ხმასა ყივიან, -
სიცხე სწვავს, ყინვა დააზრობს, წყლულნი ორჯელვე სტკივიან.

ღგრევე გული კაცისა მოსაგვარებლად ძნელია,
შირსა და ღზინსა ორსავე ზედა მართ ვითა ხელია,
ჩიწყივ წყლულდების, საწუთრო მისი აროდეს მრთელია.
ჩვი მიენდოს სოფელსა, ვინცათავისი მტერია!

ღარიელ ნახა ნაწერი კვლაცა მკლველისა მისისა,
წკითხავს, თუცა აშეთებს კითხვა წიგნისა მისისა;
თაუყვის ცრემლმან სინათლე, ბნელად ჩანს შუქი დღისისა.
წვთანდილ ადგა, დაუწყო თხრობა სიტყვისა მქისისა.

წტყვის, თუ: "ჩაქმრად არ ვარგა კაცისა გასწავლილისად,
წწ რადღა გვმართებს ტირილი? ღამს დავსხდეთ ქმნად ღიმღლისად;
წდღე, წავიდეთ საძებრად მის მზისა წარხდომღისად!
წდრე მიგიყვან, მიყვანა არს შენგან მონდომღი სად.

"წითა გვმართებს გახარება, პირველ აგრე გავინარნეთ,
წერმე შევსხდეთ, გავემართნეთ, წაჯეთისკენ თავნი ვარნეთ,
წრმალნი ჩვენნი ვიწინამძღვრნეთ, მათნი წურგით დავიყარნეთ,
წჭირველნი შემოვიქცეთ, იგი მძორთა დავადარნეთ".

წერმე ღარიელ ამბავსა კკითხავს, აღარა ბნდებოღა.
წეკხედნის, თვალნი ამართნის, შავ-თეთრი ეღვა კკრთებოღა,
წართ ვითა ლალსა მზისაგან მას ფერი ეზარდებოღა;
წინ ღირს ა, თუმცა წყალობით ცა მიწყივ მობრუნდებოღა!

წვთანდილს მადღი უბრძანა, ქმნა უყო საუბარისა:
"წე შენი ქება ვითა ვთქვა, ბრძენთაგან საქებარისა!
წითა ზე-მთისა წყარომან, მოკრწყე ყვაღილი ბარისა,
წამწყიღე დენა ცრემღისა, ნარგისთა ნაგუბარისა.

"წე ვერა გყო, ნაცვალღ, იმერთღ გარდგზდღის ციერი,
წეგარდმო მისით შემოგზღღს მუქაფა ჩემ-მაგერი!»
წესხდღს და შინა წავიდღს, მათ ლხინღ კქონდა ძღიერი;
წწ გა-ვე-აძღო სოფელმან ასმათ, ადრითგან მშიერი.

ჴვაბისა კარსა ღსმათი მარტო ზის, არ-ბარგოსანი.
ჴეჴხედნა, იცნა ჩარიელ, თანა ყმა ჴარმაგოსანი, -
ღრნივე ტურფად იმღერდეს, ვით იადონი მგოსანი, -
ძაშინვე იცნა, ავარდა მოშლილი პერანგოსანი.

ღქამდის მიწყვი ენახა ქვაბს მისლვა მოტირალისა,
ღწ გაუკვირდა დანახვა სიცილით მომღერალისა.
ზარ-აღებული ავარდა, ცნობა უც ვითა მთრვალისა,
ღრ იცის სმენა ამბისა ჴერთ მისგან სასურვალისა.

ძათ რა ნახეს, შემოჴყვივლეს სიცილით და კბილთა ჩენით:
“სუ ღსმათო, მოგვივიდა მოწყალება იმრთისა ჴენით:
ჴხოვეთ მთვარე დაკარგული, რაცა გვწადდა, იგი ვქმენით,
ღწ გაგხედით ბედისაგან ცეცხლთა შრეტით, ჴირთა ღხენით!»

ღვთანდილ ცხენსა გარდახდა ასმათის მოსახვეველად;
ძან მიჴყო ხელი ალვასა, შტო მოჴყვა მოსარხვეველად,
ყელსა და პირსა აკოცებს, არის ცრემლისა მფრქვეველად:
“სა ჴქმენო, რა სცან, მიაძბე, ვტირ შენი მოაჴე ველად”.

ღვთანდილ ღსმათს უსტარი მისცა მისისა ჴრდილისა,
ღღვისა შტო-დამჴნარისა, მთვარისა ფერ-მიხდილისა;
ღთხრა, თუ: “ჩახე ნაწერი მის პატიჴ-გარდახდილისა;
ძზე მოგვეახლა, მოგვეცა ჩვენ მოშორება ჩრდილისა”.

ღსმათ რა ნახა უსტარი, ცნა მისი დანაწერობა,
ჴაკვირდა, ჴარმან აიღო, ათრთოლებს, ვითა ხელობა,
ღერფით თხემამდის გაუხდა მას მეტი საკვირველობა;
წყვის: “სა ვნახე, რა მესმის? ღრსმცა ამისი მრთელობა!»

წვინდელი უთხრა: "ჩუ გემის, ეგე ამბავი მრთელია;
წხინი მოგვეცა, მოგვშორდა ყოველი ჭირი ძნელია,
ძზე მოგვეახლა, უკუნი ჩვენთვის აღარა ბნელია,
ყოროტსა სძლია კეთილმან, - არსება მისი გრძელია!"

წნდოთ მეფე მხიარული წსმათს რასმე უბრძანებდა;
წრომანერთსა ეხვეოდეს, სიხარული ატირებდა;
წარდსა ზედა ყორნის ბოლო ნამსა თხელსა აპკურებდა.
ჩაცსა იმერთი არ გასწირავს, თუცა კაცი შეიგებდა.

იმერთსა მისცეს დიდი მადლი, თქვეს: "წვიყო, რაცა სჯობდა;
წწყა ვცანიოთ, უარესსა პირი თქვენი არ გაბრჭობდა".
წნდოთ მეფე მხიარული ხელ-განპყრობით ამას ხმობდა.
წვაბს შევიდეს მხიარულნი, წსმათ რასმე მასპინძლობდა.

ჩარიელ ეტყვის წვთანდილს: "წსმინე სიტყვა ასები,
წიაბობ რასმე ამბავსა, მოამბედ ნუ გენასები;
ძე ოდეს ქვანნი წავუხვენი, დავხოცე დევთა დასები,
ძას აქათ მათი აქა ძეს საჭურჭლე ძვირ-ნაფასები.

"ძე აგრე არა მინახავს, მართ ვითა არა მნდომია;
ძოდი და გავხსნათ, შევიგნეთ, საჭურჭლე თუ რა ზომია".
წამა, ადგნეს ორნივე, არცა ქვე წსმათ მჯდომია,
ძალეწეს კარი ორმოცი, მათგან არ ზედა ომია.

წოვეს საჭურჭლე უსახო, კვლა უნახავი თვალისა,
ძუნ იდვა რიყე თვალისა, ხელ-წმიდად განათალისა,
ჩნდის მარგალიტი ოდენი ბურთისა საბურთალისა;
წინმცა ქმნა რიცხვი ოქროსა, ვერვისგან დანათვალისა?!

ღვი სახლი ორმოცივე შიგან იყო გატენილი.
შოვეს ერთი ზარადხანა, აბჯრისათვის სახლად ქმნილი;
ძუნ აბჯარი ყოვლი-ფერი ასრე იდვა, ვითა მწნილი,
შიგან ერთი კიდობანი დაბეჭდილი, არ-გახსნილი.

ხედა ეწერა: “ღქა ძეს აბჯარი საგვირველიო,
ჩაჭვ-მუზარადი, აღმასი, ხრმალი ბასრისა, მჭრელიო;
ღუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, დღე იყოს იგი ძნელიო!
ღმისჟამისოდ ვინც გახსნას, არის მეფეთა მკლველიო”.

ღიდობანი გახსნეს, პოვეს მუნ აბჯარი სამი ტანი,
ქასაცა ვით შეიმოსენ მეომარნი სამნი ყმანი:
ჩაჭვი, ხრმალი, მუზარადი, საბარკული მათი გვანი, -
ხურმუხტისა ბუდებითა იყვნეს ვითა ლუსკუმანი.

ღვითომან თვითო ჩაიცვეს, თავის თავს გამოსცდიდიან,
ჩაჭვ-მუზარადსა, აბჯარსა მართ ვერა ვერ მოჰკიდიან;
ღრმალი რკინასა მოჰკრიან, ვით ბამბის მკედსა სჭრიდიან,
ძათ უღირს ყოვლად ქვეყანად, შევატყვევ, არ გაჰყიდიან.

ღქვეს: “ღსე ნიშნად გვეყოფის, ვართო კარგითა ბედიტა;
ღმერთმან მოგვხედნა თვალიტა, ზეგარდმოთ მონახედიტა”.
ღიღეს იგიაბჯარი თავის-თავისა ქედიტა,
ღვითო მათ, ერთი ღრიდონის საძღვნობლად შეკრეს ღვედიტა.

ღქროც რამე წაიტანეს, მარგალიტი ღარიბები;
ღამოვიდეს, გამობეჭდეს ორმოცივე საჭურჭლები.
ღვთანდილ თქვა: “ღმას იქით დავამაგრო ხრმალთა ნები,
ღმას ღამე არსად წავალ, რა გათენდეს, არ დავდგები”.

**ჩეხოსლავის რესპუბლიკის
რესპუბლიკის**

**ჩეხეთისა და სლოვაკეთის
რესპუბლიკის**

სა გათენდა, გაემართნეს, წაიტანეს ასმათ თანა,
ჩურადინის ქვეყანამდი შეისვიან მათ უკანა;
ძუნ ვაჭარმან ოქროს ფასად ცხენი მისცა, არ უძღვანა;
სლოვაკი კმა ყოლაოზად, სხვამცა ვინლა წაიტანა!

ჩარეს და ზედან შეჰხედეს ჩურადინის მეჯოგეთა;
ჩოგი ნახეს, მოეწონა, ჩურიდონისთვის ეაგეთა.
ძუნ სლოვაკილს ინდო ეტყვის: “ჩაქმნევ კარგთა სიმბაგეთა,
ძოდი, ჩურიდონს ველალობნეთ, ჯოგსა მისსა მოვადგეთა!

“ჩოგი წავულოთ, მოსრულნი ვესმით ჯოგისა წაღებად,
ჩამოემართვის საომრად, ველთა სისხლითა დაღებად,
ჩნაზდად გვიცნობს, გაკრთების, გულსა შეჰლამის დაღებად, -
ჩმოა კარგი ლალობა, ლაღსა შე-ვე-იქმს ლაღებად”.

ძაუწყეს პერობა ტაიჭთა ჩურიდონის უკეთესებსა.
ძუნ მეჯოგეთა ფანოსი შეექმნა, ეკრა კვესებსა;
ღყვიღეს: “ჩინ ხართ, მოყმენო, ვინ იქმთ საქმესა ზესებსა?
ჩოგი მისია, ვინ მტერსა ჰკრავს ხრმაღსა, არ აკვნესებსა”.

მათ მშვილდები დაიწვადეს, მეჯოგეთა გაეკიდნეს.
მეჯოგენი მიიზახდეს, ხმანი მათნი გაადიდნეს:
“ქვიშველეთო, გვიშველეთო, მეკობრეთა ამოგწყვიდნეს!»
ჰმა შეიქმნა, შეიყარნეს, ფრიდონს ჰკადრეს, არ დაჰრიდნეს.

ყვეკაზმა ფრიდონ, შეჯდა, შეკაზმული გამოვიდა.
ჰმა შეიქმნა, შეიყარნეს, რაზმი ველთა დაჰფარვიდა.
ზეგი მზენი მოგებნეს, ვის ზამთარი ვერ დაჰზრვიდა;
დაეხურა ზარადები, პირსა მათსა უფარვიდა.

ჰა ჩარიელ ფრიდონ იცნა, თქვა: “ჩინახეო, ვინცა მინა”.
მუზარადი მოიხადა, გაიღიმა, გაიცინა;
ფრიდონს უთხრა: “ჰასა ჰლამი, ჩვენი მოსლვა რას გეწყინა?
ჰურად ავი მასპინძელი მოგვეგებვი ომად წინა!»

ფრიდონ ფიცხლად გარდაიჭრა, დავარდა და თაყვანის-სცა.
ზეგინცა გარდაუხდეს, მოეხვივნეს, აკოცისცა.
ფრიდონ იმერთსა ხელ-ალპყრობით უსაზომო მაღლი მისცა;
დიდებულნი აკოცებდეს, იცნობდიან იგი ვისცა.

ფრიდონ უთხრა: “ჰასა სდეგით? მთოგელოდი უწინარე,
მე მზა ვარო, სამსახური თქვენი რამცა დავიზარე!»
ჰგვანდა, თუცა შეყრილ იყვნეს ორნი მზენი, ერთი მთვარე,
ერთმანერთი დააშვენეს, გაემართნეს, იქცეს გარე.

ფრიდონის სახლსა გარდახდეს ორნივე, ტურფად გებულსა.
ჩხლოს დაისვამს ჩვთანდილს, მისსა ძმად-შეფიცებულსა;
ჩარიელ დაჯდა საჯდომსა, ოქსინო-გარდაგებულსა;
მათ უძღვნეს იგი აბჯარი ფრიდონს, ჰაბუკად ქებულსა.

ღთხრეს: “ჰერ ჟამად არა გვაქვს სხვა შენთვის არმაღანია, ჰაგრა ტურფანი მრავალნი ქვე სადმე გვისხენ სხვანია”.

ჰან დასვა პირი მიწასა, არ დაიყოვნა ხანია:

“ხემთვის ამისი ბოძება არს თქვენი შესაგვანია”.

ჟამოსვენეს მას ღამით ჟრიდონის მასპინძლობითა;

ღბანოს ბანნა, აავსნა შესამოსლისა ძღვნობითა,

წამოსნა ტურფა-ტურფითა, ერთმანერთისა მჯობითა,

ღვალ-მარგალიტი ღარიბი უძღვნა ოქროსა გობითა.

ღთხრა, თუ: “ღსე სიტყვაა ავისა მასპინძელისა, -

სგავს, მოსწყენოდეს სტუმრობა თქვენ ბრძნისა, ვითა ხელისა,

ჰაგრა აწ ყოვნა არ ვარგა, წასლვა სჯობს გზისა გრძელისა,

ღუ ქაჯნი მოგვესწრებიან, საეჭვი არს სიძნელისა.

“წიღთა რას ვაქმნევთ ღაშქართა? ღარგნი გვინდან და ცოტანი;

სამასი კაცი გვეყოფის, წავიდეთ მართ მეოტანი;

ხვენ ღაჯეთს ქაჯთა საომრად დავაგნეთ ხრმალთა კოტანი,

ჰას ადრე ვჰპოვებთ, ვისიცა მოგვეკლავს ალვისა, მო, ტანი.

“ღაჯეთს ერთხელ კვლავ ყოფილვარ, ჰნახავთ, თქვენცა გემაგრების;

ჟოვლგნით კლდეა, გარეშემო მტერი ვერა მოადგების;

ღუ იდუმალ არ შევუვალთ, ცხადად შებმა არ ეგების,

ჰით ღაშქარი არად გვინდა, რაზმი მალვით ვერ მოგვეყვების”.

წინიცა დაემოწმნეს ამა მისსა ნაუბარსა.

ჰუნ დაავდეს ქალი ასმათ, ფრიდონ მისცემს საჩუქარსა.

ღვით სამასსა ცხენოსანსა წაიტანდეს, გმირთა დარსა.

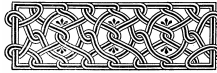
ჟოლოდ იმერთი გაუმარჯვებს ყოვლსა, პირველ შენაზარსა.

ზღვა გაიარეს სამთავე ერთგან ძმად შეფიცებულია;
წრიდონ გზა იცის, იარეს, დღისით და ღამით რეზულთა.
წრიდონ თქვა: “ჩახლავთ არეთა ჩვენ, ჩაჯეთს მიახლებულთა,
ჩქათგან ღამით ვლა გვინდა, მით არას გამჟღავნებულთა”.

ჩმა წრიდონის თათბირსა სამნივე ერთგან ჰზმდიან:
ჩა გაუთენდის, დადგიან და ღამით ფიცხლად ვლიდიან;
ძივიდეს, აჩნდა ქალაქი, მცველთა ვერ დასთვალვიდიან,
წარე კლდე იყო, გუშაგთა ხმა ჯარვით გაადიდიან.

წვირების კარსა ჭაბუკი ათი ათასი მცველია.
ძათ ლომთა ნახეს ქალაქი, მთვარე დგას მუნ ნათელია;
ჩქვეს: “ჩითათბიროთ, ვითა ვქმნათ, აწ გამორჩევა ძნელია;
ჩსი ათასსა აჯობებს, თუ გამორჩევით მქმნელია”.

ფრიდონ თქვა: “ჩიტყვი სიტყვასა, ვეჭვ, ჩემი არ დამცდარია:
 ჩვენ ცოტანი ვართ, ქალაქი დიდთაგან საომარია;
 უირის-პირ ომი არ ძალ-გვიც, არ-ჟამი საკვეხარია,
 მთას წელ ვერსით შევუვალოთ, თუ ზედ დავვიხშან კარია.

“ჩემსა სიმცროსა გამზრდელნი სამუშაითოდ მზრდიდიან,
 მასწავლენეს მათი საქმენი, მახლტუნებდიან, მწვრთიდიან;
 მსრე გავიდი საბელსა, რომ თვალნი ვერ მომკიდიან,
 ჩინცა მჭვრეტდიან ყმაწვილნი, იგიცა ინატრიდიან.

“მწ ვინცა ვიცი თუ უკეთუ შეტყორცა საგდებელისა,
 მან ერთსა ბურჯსა გარდვაგდოთ წვერი საბლისა გრძელისა,
 მას ზედა გავლა ასრე მიჩნს, ვითა გარბენა ველისა,
 ჩქვენ ჭირად ვიყო შიგანთა პოვნა კაცისა მრთელისა.

“მბჯრითა გავლა არად მიჩნს ჭირად გატანა ფარისა;
 შიგან ჩავხლტები კისკასად, ვეცემი მსგავსად ქარისა,
 ჩამქართა დავჰხოც, გავახვამ, მნახოთ გაღება კარისა!
 ჩქვენცა მუნ მოდით, სადაცა გესმას ზრიალი ზარისა”.

ჯიქონდილ უთხრა: “სე ჟრიდონ, მოყვასნი ვერ გიჩივიან:
ზომთა მკლავთაგან იმედი გაქვს, არა წყლულნი გტკივიან;
სთათბირობ ძნელთა თათბირთა, მტერთა ივაგლახ-ივიან,
ჭაგრა თუ გესმის, გუშაგნი რა ახლო-ახლო ყივიან?!”

“სა განვიდოდე, გუშაგთა ესმას აბჯრისა ჩხერება,
ჴიგრძნობენ, თოკსა მოჰკვეთენ, ამისი ხამს დაჯერება;
ჩაგინდეს ცუდად ყველაი, დაგრჩეს ცუდილა ფერება,
ჴე თათბირი არ ვარგა, სხვაებრ ვქმნათ თავის ტერება.”

“სჯობს, დადევით დამალულნი თქვენ ადგილსა იდუმალსა,
წი კაცნი არ იჭირვენ მგზავრსა, ქალაქს შემავალსა,
სავაჭროდა მოვეკაზმვი, საქმესა ვიქმ მე მუხთალსა,
ჴრთსა ჯორსა გარდავჰკიდებ მუზარადსა, ჯაჭვსა, ხრმალსა.”

“სამთავე შესლვა არ ვარგა, თუ გვიგრძნან, არს სათუები;
ჭე მარტო შევალ ვაჭრულად და კარგად შევეტყუები,
ჭალვით ჩავიცვამ აბჯარსა, გავჩნდები, გავეცრუები,
იმერთმან ქმნას, უხვად ვადინო შიგნით სისხლისა რუები!”

“შიგანთა მცველთა მოვიცლი მე უნახავად ჭირისად,
ჩქვენ გარეთ კართა ეცენით, ყოველნი, მსგავსად გმირისად;
ხლიტეთა დავლენ, გავახვამ, დამიდგამს ვერ ქვიტკირი სად.
ჩუ რა სხვა სჯობდეს, თქვენ ბრძანეთ, ვარ მრჩეველად ამა პირისად”.

ბრძანების მკაცრობა

ბრძანების მკაცრობა

პარიელი უთხრა: “მე თქვენი ვცან გმირთა მეტი გმირობა,
ბრძანება ძალ-გულსა თქვენივე ჰგავს ბრძანება, პირობა;
ჩივი, გწადს ომი ფიცხელი, არ ცუდი ხრმალთა ღირება,
ბრძანება მაშინ თქვენ გახლავს, რა ომთან ქმნას გაჭირება.

“ბრძანება იყვებით ჩემთვისა საქმისა რასმე რჩევითა:
ჩემსა ესმას ჩემსა ხელ-მკმნელსა, ზედა გარდმოდგეს მზე ვითა,
ბრძანება გქონდეს ომი ფიცხელი, უომრად მნახოს მე ვითა?
ჩემსა მე დამსვრის, ნუ უბნობთ სიტყვითა თქვენ ბრძანებითა.

“ბრძანება ბრძანება ესე სჯობს, ვქმნათ ჩემი მონახსენები:
ჩემსა ვითა კაცი ას-ასი, რა ღამე ჩნდეს ბრძანებითი,
ბრძანება სამგნით მივპმართოთ, ფიცხლად დავსხლიტოთ ცხენები;
ბრძანება ვითა, ვემცრობით, ჩვენ ხრმალსა მივსცეთ მძლე ნები.

“ფიცხლად შევებნეთ, შევსჯარნეთ, ვერ მოგვასწრებენ კარებსა,
ბრძანება ერთი შევუვალთ, სხვა გარეთ ვსცემდეთ გარებსა,
ბრძანება ერთთან შიგნით შიგანნი მივსცნეთ სისხლისა ღვარებსა,
ჩემსა ვითა ვპხადოთ აბჯარსა, მას ჩვენგან მძლედ ნახმარებსა”.

წრიდონ უთხრა: “შემიგია, გამიგია, ვიცი მე რა:
შაგა ცხენსა ჩემეულსა მოასწრებენ კარსა ვერა;
ოდეს გიძღვენ, არ ვიცოდი, ქაჯეთს გვინდა ქაჯთა მზერა,
ჩვარა ყოლა არ გიძღვნიდი, ჩემი ვითხრა სიძუნწე რა”.

წრიდონ ლალი ამხანგობს საუბართა ესოდენტა.
ღმას ზედან გაიცინნეს მათ წყლიანთა, სიტყვა-ბრძენთა,
წრთმანერთსა ელაღობნეს ლაღობათა, მათთა მშვენთა,
ღარდახდეს და დაეკაზმნეს, უკეთესთა შესხდეს ცხენთა.

ღვლა ერთმანერთსა მიუგეს სიტყვები არ პირ-მკვახები,
წაასკვნეს იგი თათბირი, ტარისა განაზრახები:
ღაიყვეს კაცი ას-ასი, ყველაი გმირთა სახები,
ცხენებსა შესხდეს, აიღეს მათ მათი ჩაბალახები.

უგი ჭაბუკნი შუქითა ვნახენ მზისაცა მეტითა;
შათ სამთა შვიდნი მნათობნი ჰფარვენ ნათლისა სვეტითა;
ღარიელ შავსა ზედან ზის ტანითა მით წერწეტითა;
წალივნეს მტერნი ომითა, ვითა მჭვრეტელნი ჭვრეტითა.

ჩემი აწ ესე ნათქვამი მათი სახე და დარია:
შა ზედა წვიმდეს ღრუბელნი და მათთა ატყდეს ღვარია,
შოვა და ხევთა მოგრაგნის, ისმის ზათქი და ზარია,
შაგრა რა ზღვათა შეერთვის, მაშინ ეგრეცა წყნარია.

წრუცა წრიდონ და ღვთანდილ სიკეთე-მიუწდომნია,
შაგრა ტარისა შებმანი არვისგან მოსანდომნია;
შზე მნათობთაცა დაჰფარავს, არცალა ნათლად ხომნია.
ღწ იყურებდით, მსმენელნო, გესმნეს ფიცხელნი ომნია!

სამთავე სამად გაიყვეს, თვითომან თვითო კარები;
ჩანა ჰყვა კაცი სამასი, ყველაი გმირთა დარები.
შას ღამით უქმნეს სადარნო, უცრუო, ანახქარები,
ჴათენდა, განდეს, მიჰმართეს, თავის-თავ ჰქონდა ფარები.

შირველ ამოდ მიდიოდეს მგზავრთა რათმე მაგიერად,
შათ შიგანთა ვერა უგრძნეს, ვერცა დაჰხვდეს გულ-ხმიერად;
ჴულსა შიში არა ჰქონდა, ამოდ დგეს და ნებიერად,
შიდგეს გარე, მუზარადნი დაიხურნეს ჟამიერად.

წნაზდად ცხენი გაქუსლეს, მათრაზმან შექმნა წრიალი.
შა ნახეს, კარნი გაახვნეს, ქალაქით გახდა ზრიალი.
სამთავე სამგნით მიჰმართეს, თავსა მით უყვეს რიალი,
წკრეს ნობსა და დაბდაბსა, შეიქმნა ბუკთა ტკრციალი.

შაშინ ჴაჯეთს მოიწია უსაზომო რისხვა იმართისა:
ფრონოს, წყრომით შემხედველმან, მოიმორვა სიტკბო მზისა;
შათვე რისხვით გარდუბრუნდა ბორბალი და სიმგრველე ცისა,
ჴელნი მკვდართა ვერ იტვედეს, გადაიდა ჟარი მკვდრისა.

დაცსა უკრავად დაბნედდის ხმა ღარიელის ხაფისა,
წბჯარსა ფრეწდის, გაცუდდის სიმავრე ჟავშან-ქაფისა.
სამგნითვე კართა შესჯარნეს, ჴირნი არ ნახნეს კაფისა,
შა ქალაქს შეხდეს, შეიქმნა სიხარვე ციხეს სწრაფისა.

წვთანდილ და ლომი ღრიდონ შიგნით ერთად შეიყარნეს,
შტერნი სრულად აეწყვიდნეს, სისხლი მათნი მოელვარნეს,
ღყივლეს და ერთმანერთი ნახეს, დიდად გაეხარნეს,
ძქვეს: “ღარიელ რა იქმნაო?”, მისად ჴვრეტად თვალნი არნეს.

წრთმანცა არა იცოდა, ვერა ცნეს ღარიერისა.
ციხესა კარსა მიჰმართეს, რიდი არ ჰქონდა მტერისა;
ძუნ ნახეს რიყე აბჯრისა, ნალეწი ხრმალთა წვერისა,
წთი ათასი ნობათი, უსულო, მსგავსი მტერისა.

ციხისა მცველი ყველაი იდვა მართ ვითა სნეული,
ჩავით ფერხამდის დაჭრილი, აბჯარი მუნ დახეული,
ციხისა კარნი განხმულნი, კართა ნალეწი სრეული,
ცნეს ნაქმრად ჭარიელისად, თქვეს: “საქმე არს მისეული”.

ღჯანი დახვდეს შეკაფულნი, შევიდეს და გაძვრეს ხვრელსა,
ჩახეს, მზისა შესაყრელად გამოეშვა მთვარე გველსა,
ძუზარადი მოეხადა, ჰშვენის აკრვა თმასა ლელსა,
ძკერდი მკერდსა შეეწება, გარდაეჭდო ყელი ყელსა.

წხვეოდეს ერთმანერთსა, აკოცეს და ცრემლნი ღვარნეს;
წმას ჰგვანდეს, ოდეს ერთგან მუშთარ, ზუალ შეიყარნეს.
ძზე რა ვარდსა შემოადგეს, დაშვენდეს და შუქნი არნეს,
წქანამდის ჭირ-ნახულთა ამას იქით გაიხარნეს.

ძათ ერთმანერთსა აკოცეს, დგანან ყელ-გარდაჭდობილნი.
ჩვლა შეეწებნეს ხშირ-ხშირად ვარდნი ბაგეთათ პობილნი.
წწ ესენიცა გავიდეს, შეკრბნეს სამნივე ძმობილნი,
ძას მზესა მისცეს სალამი, წადგეს მართ ვითა ხმობილნი.

ძზე მოეგება პირითა ტურფითა, მოცინარითა,
წკოცა მისთა მეშველთა ლადმან ცნობითა წყნარითა,
ძათ მდებლად მადლი უბრძანა სიტყვითა მით ნარნარითა,
წრნივე ერთგან უბნობდეს ამოთა საუბარითა.

ჩინურებს უსალამეს, მას ალვისა მორჩსა ვით ხეს,
ჩიულოცეს გამარჯვება, ერთმანერთი მოიკითხეს;
ღრა სჭირდა, არ ინანეს, რომ აბჯარი არ გაითხეს,
ჩაზნი მათნი გაალომნეს, მათნი მბრძოლნი იშველეს, ითხეს.

სამასისა კაცისაგან ას-სამოცი შეჰყოლოდა;
წრიდონს უმძიმს სპათა მისთა, მაგრა ცალ-კერძ უხაროდა;
ჩონახეს და არ აცოცხლეს, რაცა მბრძოლი დარჩომოდა,
ხომე პოვნეს საჭურჭლენი, აწმცა თვალვა ვით ითქმოდა!

ჩოკრიფეს ჯორი, აქლემი, რაცა ვით პოვეს მალეები;
სამიათასსა აჰკიდეს მარგალიტი და თვალეები,
ჩვალი ყველაი დათლილი, იავუნდი და ლალეები,
ჩგი მზე შესვეს კუბოსა, არს მათგან განაკრძალეები.

სამოცი კაცი დააგდეს ქაჯეთს ციხისა მცველია,
ჩამოიყვანეს იგი მზე, მათილა წაგვრა ძნელია;
ხღვათა ქალაქსა დაჰმართეს, თუცა გზა მუნით გრძელია,
ჩქვეს: “მატმან ვნახოთ, მუქაფა გვაც მისი გარდუხდელია”.

მეტაფორულად უნდა იქნას
ტექსტი

მარტივიდან ზღვათა მეფისა
მისღვა

ზღვათა მეფესა წინაშე გაგზავნა მახარობელი,
ყვესთვალა: “შოვალ მარტივ, მტერთა მძლე, მოსვრით მსპობელი;
ჩაჯეთით მომყავს ჩემი მზე, ჩემი ლახვართა მსობელი;
მწადიან, გნახო პატივით, ვითა მამა და მშობელი.

“მე მე მაქვს ქაჯთა ქვეყანა და მათი დანადებია;
მეფეო, კარგი ყველაი მე თქვენგან წამკიდებია;
ფატმანს უხსნია ჩემი მზე, სდედებია და სდეებია,
მისად მუქაფად რა გიძღვნა? მძულს ცუდი ნაქადებია.

“შოდი, გვნახენ, გავიარდეთ ქვეყანასა შენსა ვირე,
სრულად ქაჯთა სამეფოსა გიძღვნი, ჩემგან შეიწირე,
ხაცნი შენნი შეაყენენ, ციხე მაგრად დაიჭირე,
მე ვისწრაფი, ვერა გნახავ, შენ წამოდი, ჩემ კერძ ირე.

“მქვენ უბრძანეთ ჩემ მაგიერ უსენს, ქმარსა ფატმანისსა,
ქამოგზავნოს, ეამების ნახვა მისი ხსნილსა მისსა;
მისგან კიდე ინატრიდა ჭვრეტასამცა სხვადა ვისსა,
ჩინ მზესაცა უნათლეა, ასრე ვითა ბროლი ფისსა!»

მა კაცი ზეზინისა ესტუმრა ზეზინა მფლობელსა, -
ქესია, გული გაჰკრთების ამბავსა გასაკრთობელსა -
ქისცა მადლი და დიდება იმერთსა, მართლისა მბრჭობელსა,
მაშინვე შეჰდა, არ უნდა მისლვა სხვასაღა მხმობელსა.

ჴარგი აჰკიდა, გაავო ქმნა ქორწილისა მათისა,
ქას მოაქვს, რიცხვი ტურფათა, არს სიდიადე სათისა;
ჴატმან ჰყავს თანა, იარეს სავალი დღისა ათისა;
ღხარის ნახვა ლომისა და მზისა, ხმელთა მნათისა.

ჴორს გაეგებნეს სამნივე დიდსა მეფესა ზეზინასა,
ჴარდახდეს, მდაბლად აკოცეს, გა-რე-სწყდეს ჴარსა სპათასა;
ჴეასხეს ქება ზეზინელს, მან მადლი გაუათასა,
ჴალი რა ნახეს, სტრფიალობს შუქსა მას ბროლ-ბაკმათასა.

ჴატმან ჴათუნს, მისსა მჰვრეტსა, ედებოდა ცეცხლი ნელი,
ქოვხვია, გარდუკოცნა ხელი, ფერხი, პირი, ყელი;
იტყვის: “იმერთო, რა გმსახურო, გამინათლდა რათგან ბნელი!
ჴცან სიმოკლე ბოროტისა, კეთილია მისი გრძელი”.

ჴალი ჴატმანს ეხვეოდა, ტკბილად იტყვის, არ გამწყრალი:
“იმერთმან გული განმინათლა გახეთქილი, გა-ცა-მწყრალი,
ღწ ეგრე ვარ გავსებული, წინას ვიყავ ვითა მცხრალი,
მაშემან შუქნი შემომადგნა, ვარდი მით ვარ არ-დამზრალი”.

ზეზინა მეფე გარდაიხდის მუნ ქორწილსა მეტად დიდსა.
ჴაჴეთიცა დაუმაღლა, არ გაუშვადლესა შვიდსა;
ღხვად გასცემს საბოძვარსა, საჴურჭლესა ანაკიდსა,
სერპერასა დაფანტულსა ჴედა სცვეთედეს ვითა ხიდსა.

მუნ იდვის გორი ღარისა, სტავრისა და ატლასისა;
ღარიელს უძღვნა გვირგვინი, ვერ-დანადები ფასისა,
ზავუნდისა მრთელისა, ყვითლისა, მეტად ხასისა,
ღვლა ერთი ტახტი ოქროსა, წითლისა მართ ხალასისა.

ნესტან-მარეჯანს ყაბახა უძღვნა, შემკული თვალითა,
ზავუნდითა წითლითა, ბადაზშითა და ღალითა.
მასხდეს ორნივე ქალ-ყმანი პირითა ელვა-მკრთალითა,
მათნი მჭვრეტელნი დაიწვნეს ცეცხლითა მართ ახალითა.

ღვთანდილს და ღრიდონს უძღვნა უსაზომო დიდი ძღვენი:
ძვირფასისა უნაგირი, უკეთესი თვითო ცხენი,
ღითო კაბა თვალიანი, უცხო ფერთა შუქთა მფენი,
მოახსენეს: “მაღლი რა ვთქვათ, სვიანმცაა დაღლა თქვენი!»

ღარიელ მადლსა გარდიხდის ტურფა სიტყვითა, ენითა:
“შიდად ვიამე, მეფეო, პირველ, ნახვითა თქვენითა,
მერმე, აგვავეს მრავლითა უცხოთა ტურფა ძღვენითა,
ჩიცი, შორი-შორ არ-ჩავლა ჩვენ თქვენი კარგად ვქმენითა”.

ზღვათა მეფე მოახსენებს: “ჴელმწიფეო, ლომო, ქველო,
მოახლეთა სიცოცხლეო, ვერ-მჭვრეტელთა შორით მკვლელო,
მსგავსი თქვენი რამცა მეძღვნა, შვენიერო სანახველო!
ძა მოგშორდე, რა მერგების, საჭვრეტელად სასურველო?!»

ღარიელ ღატმანს უბრძანა: “მე თავი შენი მიდია;
ძავ, ვალი შენი ჩემზედა გარდაუხდელი, დიდია;
ღწ რაცა ქაჯთა საჭურჭლე ჴაჯეთით ამიკიდია,
მომიცემია, წაიღე, არ კიდე მომიყიდია”.

შეგიძლია თქვინო, რა გინდა, რა გინდა, რა გინდა,
“მე, მეფეო, ნახვა თქვენი მიდებს ცეცხლსა დაუშრეტსა;
ქა მოგშორდეს, რა ვიქმნები? მე დამაგდებ ვითა რეტსა.
ღმ, ნეტარძი მოახლეთა! ჴაგლახ თქვენსა ვერა-მჭვრეტსა!»

ზღვათა მეფესა ეტყოდეს სამნივე შუქთა მაფენი,
ბილინი ბროლინი და ბაგენი, სადაფთა მოსადაფენი:
“ოთქვენოდ მყოფსა არ გვინდან ნიშაგენი, ნა-ჩანგ-დაფენი,
შაგრა გაგვიშვენ, წავიდეთ, ჟამია, ვართ მოსწრაფენი.

“შენ იყავ ჩვენი მშობელი და ჩვენი საესავიო,
შაგრა ამასცა ვიაჯით, გვიბოდო ერთი ნავიო”.
შეფემან ბრძანა: “ღრა მშურს სამიწოდ თქვენად თავიო,
ქათგან ისწრაფი, რა გკადრო? ჴა, გიწინამძღვრდეს მკლავიო!»

შეფემან ნავი-ზომალდი მოჰკაზმა ზღვისა კიდესა.
ჴამოემართა ჴარიელ, გამყრელნი ცრემლსა ღვრიდესა,
ჩავსა იცემდეს, იგლეჯდეს, თმა-წვერსა გაიყრიდესა,
შეგიძლია ცრემლთა შედენით თვით ზღვაცა გაადიდესა.

ჴამოვლენს ზღვანი სამთავე, ერთგან ძმად შენაფიცართა,
ბვლა ამტკიცებდეს სიტყვათა, მათ პირველ დანამტკიცართა;
სშვენის მღერა და სიცილი მათ, მისთარ-უიცართა,
ჴაგეთათ შუქი შეადგის ზედან ბროლისა ფიცართა.

შუნით კაცი ასმათს თანა მათ გაგზავნეს მახარობლად,
ბვლა ჴრიდონის თავადთასა - ნომართა მათთა მთხრობლად:
“შანდა მოვა, მოიმაღლებს მზე მნათობთა მამაგრობლად,
ჩვენ, დამზრალნი აქანამდის, აწ ვიქმნებით დაუზრობლად.»

იგი მზე შესვეს კუბოსა, იარეს გზა ზღვის პირისა,
შიყმაწვილობდეს, უხარის მათ გარდახდომა ჭირისა;
შივიდეს, სადა ქვეყანა იყო ჩურადინ გმირისა,
შიოგებნიან, ისმოდის ხმა სიმღერისა ხშირისა.

შიუნ მიეგებნეს ყოველნი ჟრიდონის დიდებულები.
ღსმათი, სავსე ლხინითა, ვის აღარ აჩნდა წყლულები,
ჩესტან-შარეჯანს მოეჭდო, რომე ვერ გაჰყრის ცულები,
ღწ გაუსრულა ყოველი მან მისი ნაერთგულები.

ჩესტან-შარეჯან ეხვევის, პირსა აკოცებს პირითა,
ღბრძანა: “ჩემო, ვაგლახ მე, შენცა აგავსე ჭირითა,
ღწ ღმერთმან მოგვცა წყალობა, ვცან, მისი არ-სიძვირით ა;
შიე გულსა შენსა ეზომსა, არ ვიცი, გარდვიხდი რითა!»

ღსმათ ჰკადრა: “შიადლი იმერთსა, ვარდნი ვნახენ არ-დაზრულნი,
ჴოლოდ ასრე გააცხადნა გონებამან დაფარულნი,
სიკვდილიცა სიცოცხლედ მიჩნს, ოდეს ვნახენ მზიარულნი.»
სჯობან ყოვლთა მოყვარულთა პატრონ-ყმანი მოყვარულნი.

შიდებულთა თაყვანის-სცეს, მოახსენეს დიდი ქება:
“შიომე იმერთმან გაგვახარნა, კურთხეულ არს მისი ღმრთება!
ჩვენ გვიჩვენა პირი თქვენი, აღარა გვწვავს ცეცხლთა დება,
ჩყლულსა, მისგან დაკოდილსა, მასვე ძალ-უც განკურნება.»

შიოვიდეს და პირი ხელსა დასდევს, აგრე გარდაკოცნეს.
შიეფე ეტყვის: “შიმათა თქვენთა თავნი ჩვენთვის დაიხოცნეს,
იგი შვება საუკუნოს ცხადად პოვეს, არ იოცნეს,
ჴრთსა მიჰხვდეს საზიაროდ, დიდებანი იასოცნეს.

“მეცა მე მათი დახოცა მტკივის და სატკივარია,
შაგრა მათ მიჰხვდა უკვდავი მუნ დიდი საჩუქარია”.
ესე თქვა, ნელად ატირდა და წვიმა თოვლსა არია,
ჩარგისთათ იძრვის ბორიო, ვარდსა ზრავს, იანვარია.

შუნ ატირდეს ყველაგანი, რა ტირილად იგი ნახეს,
საცა ვისცა დაჰკლებოდა, მათ ტირილით, სულთქმით ახეს;
შადუმდეს და მოახსენეს: “სათგან ბრძენთა მშვეებრ გსახეს,
ჩქვენთა მჭვრეტთა მღერა ჰმართებს, რასათვისმცა ივაგლახეს!»

“ჩინ ღირს ა თქვენსა ეგზომსა ტირილსა, შეჭირვებასა!
ჩქვენთვის სიკვდილი დია სჯობს მიწათა ზედა რებასა”.
ხვლა ჟრიდონ ჰკადრა მეფესა: “ჩურად იქმ გამწარებასა,
იმერთიმცა მუქჟად მოგიზღავს ათასსა გახარებასა!»

წვთანდილცა მიუმტკივნა, იტყვის დიდსა სიმძიმელსა;
შათ შეასხეს ქება, უთხრეს: “შივისცნეთ თავნი აწ ღიმელსა,
სათგან მიჰხვდა დაკარგული ლომი მზესა წახდომელსა,
ღღარა ვტირთ სატირალსა, აღარ დავსდებთ თვალთა მილსა”.

შივიდეს, სადა ქალაქი დიდი მულაზანზარია;
სცემდეს ბუკსა და ტაბლაკსა, გახდა ზათქი და ზარია,
შაბდაბისა და ქოსისა ხმა ტურჟად შენათხზარია,
შოატყდეს მოქალაქენი, დააგდეს მუნ ბაზარია.

შუკათა მოდგეს ვაჭარნი, ყოვლგნით მჭვრეტელთა ჯარია,
შორს უარებდეს სარანგნი, ხელთა აქვს მათ აბჯარია;
შოიჯრებოდეს ჯალაბნი, სარანგთა დამსაჯარია,
შათად საჭვრეტლად მიშვება მუნ მათგან ნააჯარია.

ქარდახდეს ჟრიდონისასა, სრა ნახეს მოსაწონები.
ჴამოვეგება მრავალი ოქროს სარტყელითა მონები,
ჴერხთა საფენლად ოქსინო მართ მათგან არს ნაქონები,
დავსა აყრიდეს ოქროსა, ხვეტს ჯარი მუნ ნარონები.

ქ.ო.ა.რ.უ.ს.ნ. მ.დ.ს.ი.უ.ს.ნ.ს.ა. შ.დ. **ქორწილი მარიელისა და**
ნ.ყ.ს.მ.დ.ნ.შ.დ.ს.ა.რ.ე.ჯ.ან.ის.ა. მ.რ.ი.დ.ონ.ის.ა.გ.ან

შათ ქალ-ყმათათვის საჯდომი დაედგა თეთრ-ძოწეული,
ჩითელ-ყვითელითა თვალითა ზედა კეკლუცად ფრქვეული;
ჩვთანდილისთვის - ყვითელი და შავი ერთგან რეული;
შოვიდეს, დასხდეს; მჭვრეტელი ვცან მათი სულ-დალეული.

შგოსანნი მოდგეს, ისმოდა ხმა სიმღერისა ტკბილისა;
ქორწილი ქმნეს და გამრავლდა ძღვნობა ლარისა ლბილისა
მრიდონის პურად კარგისა, არ მასპინძლისა წბილისა;
ნესტან-შარეჯანს უშვენის ღიმილი, ჩენა კბილისა.

შოიღეს ძღვენი უსახო მრიდონის არ-აღქატიცა,
ცხრა მარგალიტი, სიდიდით მართ ვითა კვერცხი ბატისა,
ხვლა ერთი თვალი, სამსგავსო მზისა შუქ-მონამატისა,
შას წინა ღამით ძალ-ედვის მხატვარსა ხატვა ხატისა.

ხვლა უძღვნა თვითო ფარღული, გარდასაყრელი ყელისა,
შგრგვლად დათლილისა თვალისა, იაგუნდისა მრთელისა;
ხვლა მოაქვს ერთი ტაბაკი, მძლეფ საჭირავს ხელისა,
ჩვთანდილისთვის ლომისა ძღვენი ფრიდონის ქველისა.

იგი ტაბაკი სავსეა მარგალიტითა სხვილითა.
ღვთანდილს უძღვნა ყველაი არა სიტყვითა წბილითა.
ღივსო სახლი სტავრითა და ოქსინოთა ლბილითა,
ღარიელ მაღლი უბრძანა, ლაღმან სიტყვითა ტკბილითა.

ჟრიდონისგან უსაზომო ქორწილია დღესა რვასა;
ჟოვლთა დღეთა მითრთმიდეს უფასოსა ძღვენსა მზასა;
ძღე და ღამე არ გასწყვედდის ჩაღანა და ჩანგი ხმასა.
ღჰა, მიჰხვდეს შესაფერნი ყმა ქალსა და ქალი ყმასა.

ღარიელ ჟრიდონს უბრძანა დღე-ერთ სიტყვები გულისა:
“ღრს გული თქვენი საჩემოდ უფროსი ძმისა სრულისა,
ღრ გემუქვების სიცოცხლე, არცა მოცემა სულისა,
თუ თქვენგან ვპოვე მოკვდავმან ჩემი წამალი წყლულისა.

“ღვთანდილისგან შენც იცი ჩემთვის თავისა დადება,
ღწ მე მაქვს ნაცვლად მისისა მოხმარებისა წადება:
ჟენ მიდი, ჰკითხე, რა უნდა, მან ქმნას ამისი ცხადება,
ჩითა დამივსო სახშილი, ეგრე მისიცა კმა დება.

“ღთხარ: «ძმაო, რა გარდიხდის შენგან ჩემსა ჭირ-ნახულსა!
იმერთი მოგცემს წყალობასა, მისგან ზეციით შესახულსა!
ღუ ვერა ვიქმ საწადელსა შენსა, შენთვის გაზრახულსა,
ღრა ვნახავ სახლსა ჩემსა, არ დარბაზსა, არცა ხულსა.

«ღწ მითხარ, ჩემგან რა გინდა, ანუ რით მოგეხმარები?
ჩარჩევ, წავიდეთ ღრაბეთს, იყავ ჩემიცა მარები;
ღკბილი სიტყვითა გავმართოთ და ხრმლითა საომარები.
ღუ შენ შენს ცოლსა არ შეგერთავ, მე ჩემსა არ ვექმარები».“

«ჟა გამისრულდენ ესენი ჩემნი გულისა ნებანი,
ჟაშინლა მივალ ზრაბეთს, მომხვდენ მის მზისა ხლებანი;
ოდესცა სწადდეს, დამივსნეს ამა ცეცხლისა დებანი.
სხვა თქვენგან არა არ მინდა, მძულან ცუდნილა თნებანი»“.

ჟა ჟრიდონ ჰკადრა ზარიელს ესე სიტყვანი ყმისანი,
ჟან ბრძანა: “ჟაგას არა ვიქმ, ამას არ უნდა მისანი.
ჟითა მან პოვნა მიზეზნი ჩემისა სულთა დგმისანი,
ჟგრევე მანცა სამისოდ ნახნეს ძალ-გულნი ძმისანი.

“ჟიდი, უთხარ ჩემ მაგიერ სიტყვა ჩემგან არ-ნათნები:
«ჟე შენისა გამზრდელისა უნახავად არ დავდგები.
ჟეჟვ, მრავალი დამეხოცოს მონა, მისგან საყვარლები,
ჟითხოვ ხოლე შენდობასა, ეგეთილამოვბრუნდები»“.

“ჟსე უთხარ: «ჴმის მეტსა ჰმოციქულობ ნურას ნუო,
ჴვალე წასლვა არ დავშალო, არცა საქმე გავათუო;
ჟე არ მიზამს არაბთ მეფე, რომე სიტყვა გავაცრუო,
ჴმოდ ვსთხოვო ქალი მისი, შევეხვეწო, შევაგუო»“.

ღამბო ჟრიდონ ჴვთანდილს ზარიას მოციქულობა:
“ჴრ დადგებისო, ცუდია შენგან ცდისალა თქმულობა”.
ჟას დაუძიძიდა, მოედვა კვლა გულსა კვამლ-ალმულობა.
ჴსრე ხამს რიდი მეფეთა, ყმათაგან მოკრძალულობა!

ღვთანდილ მივა მუხლ-მოყრით ზარიას შესახვეწელად,
ჟერხთა ეხვევის, აკოცებს, აღარ შეხედავს ზე წელად,
ჟტყვის: “ჴმა, რაცა შევსცოდე ოოსტანს წლეულად მე წელად,
ჴვლა ნუ მიქმ ერთგულობისა გამტეხლად, და-ცა-მლეწელად.

სა ლვთანდილ ღარიასგან ცნა, წასლვასა არ დაშლიდა,
ღრა კკადრა შეცილება, საუბარსა ზედა კრთვიდა;
ღრიდონ კაცსა დარჩეულსა სათანაოდ გარდასთვლიდა,
ღანა წაჰყვა, განაღამცა მასთანავე გზასა ვლიდა.

**სტატორეზიუი ჭიქუსი ბუსიუი
ბი ბიბიტი ჭიქიუიტი ბუსიუი**

**სამთაგანვე ქვაბსა მისლვა
და მუნით ჭრაბეთს წასლვა**

ღმ საქმესა დაფარულსა ბრძენი დივნილს გააცხადებს:
იმერთი კარგსა მოავლინებს და ბოროტსა არ დაბადებს,
ღვსა წამ-ერთ შეამოკლებს, კარგსა ხან-გრძლად გააკვლადებს,
ჩავსა მისსა უკეთესსა უზადო-ჰყოფს, არ აზადებს.

წრიდონისით გაემართნეს იგი ლომნი, იგი მზენი,
ჩანა მიჰყავს პირი მზისა, ქალი მჭვრეტა ამაზრზენი,
უსკიდავს ბროლსა ყორნის ბოლო დაწყობილი, დანათხზენი,
ბუნ ბადანშსა აშვენებდეს სინატიფე-სინაზენი.

იგი მზე უჯდა კუბოსა და აგრე არონინებდეს;
ბინადირობდეს, ნადირსა მუნ სისხლსა მიადინებდეს;
სადაცა დახვდის ქვეყანა, მჭვრეტელთა მოალხინებდეს,
ბოვეგებნიან, სძღვრობდიან, აქებდეს, არ აგინებდეს.

ბას ჰგვანდეს, თუცა სამყაროს მზე უჯდა შუა მთვარეთა;
ინარნეს დღენი მრავალნი ლაღთა, ბრძნად მოუბარეთა;
ყიგან მათ დიდთა მინდორთა, ყოვლგნით კაც-მიუმხვდარეთა,
სად ყოფილიყო ჭარიელ, მიჰხვდეს მის კლდისა არეთა.

ღარიელ ბრძანა: “ჴე მმართვეს დღეს თქვენი მასპინძელობა;
ჴუნ მივალ, სადა ყოფილვარ, მჭირდა სადამდის ხელობა;
ჴუნ გვიმასპინძლოს ღსმათმან, მას უც ხორცისა ხმელობა,
ჴე რომე გიძღვნი ტურფათა, აქოთ ლარისა ჳრელობა”.

ჴივიდეს, შიგან გარდახდეს ქვაბსა მას დიდთა კლდეთასა.
ღსმათს უც ხორცი ირმისა, იქმს მასპინძლობა-კვეთასა.
ღმხანაგობდეს, ლაღობდეს, წასლვასა მათ საქმეთასა,
იმერთსა ჳმადლობდეს შეცვლასა ლხინად ჳირისა დღეთასა.

ჴოიარეს ქვაბოვანი, თამაშობდეს მხიარულნი,
ჴოვნეს იგი საჭურჭლენი, ტარისგან დაბეჭდულნი,
ჴერცა ვისგან დანათვალნი, ვერცა ვისგან შეგებულნი;
ღრ იტყვიან, არა გვაქვსო, იგ ამისთვის გულ-ნაკლულნი.

ღბოძა ტურფა მრავალი მათ მათი შესადარები,
ღვლა ღრიდონისნი აავსნა, სპა ჳყვა თუ სპასალარები.
ღივსო კაცი ყველაი, მაშინ მათთანა ნარები,
ჴაგრა ძეს რომე საჭურჭლე, ჳგვანდა კაც-დაუკარები.

ღრიდონს უთხრა: “ღალი თქვენი ჩემგან ძნელად გარდიხდების,
ჴაგრა თქმულა: «ღარგის მქმნელი კაცი ბოლოდ არ წახდების»;
ღწ საჭურჭლე რაზომიცა აქა ძეს და ან იდების,
ჴენი იყოს ყველაკაი, შენ წაიღე, ვითა გხვდების”.

ღრიდონ მდაბლად თაყვანი-სცა, ჳკადრა მადლი მეტის-მეტი:
“ჴე, მეფეო, რად გგონივარ უჭკუო და აგრე რეტი?
ჴტერი ყოვლი ჩალად გიჩანს, ვინმცა იყო ვითა კეტი,
ჩემი ლხინი მუნამდის ა, ვირე ვიყო შენი მჭვრეტი!»

წინააღმდეგობა დააბრუნა მოსახლეს
სახლსა და მიწას მისივე ხელით;
და მუხრანის გაქურდვის შემთხვევაში
დაუბრუნა მისივე ხელით.

დაუბრუნა არაბთა საზღვართა, რა ვლეს მრავალი ხანები.
დაუბრუნა სოფლები, ციხეები, ხშირ-ხშირად, თანის-თანები,
დაუბრუნა მყოფსა ემოსა ტანსა ლურჯი და მწვანები,
დაუბრუნა მთელივეს ყველა ცრემლითა არს ნაბანები.

დაიბრუნა კაცი გაგზავნა წინაშე ხოსტან მეფესა,
მეტყველა: “უკადრებ, მეფეო, სურვილთა სიიფესა;
და მოვალ, მეფე ინდოთა, დარბაზსა თქვენსა სეფესა,
დაიხვეწებ ვარდსა კოკობსა, უფრჭენელსა, მოუკრეფესა.

“დაუბრუნა თქვენ ჩემი გეგონა ნახვა მიწისა შენისა,
და შეპყრობისა ავი ჰქმენ, შემოტევა ცხენისა;
და შენთა სპათა ვაჩვენე ნიშანი რამე წყენისა,
დავხეცე მონა მრავალი, მსახური სრისა თქვენისა.

“და ამაღ მოვალ წინაშე, დავყარენ ჩემნი გზანია,
მეინდოთ, რაცა შეგცოდე, ჰქმნეთ გაწყრომისა კმანია.
დაუბრუნა არა მაქვს, მმოწმობენ წინააღმდეგ და მისნი ყმანია,
დადენ დაუბრუნა თქვენი დაუბრუნა დე თქვენთვის მომიტანია”.

და მიუვიდა მეფესა მახარობელი ჟამისა,
დაუბრუნა ვერ იტყვის ენა ერთისა წამისა;
დაინათნა დაწვთა ემატა ელვა შეუქისა სამისა,
დაროლსა და ლალსა აშვენებს მუნ ჩრდილი წარბ-წამწამისა.

ღაბლაკსა ჰკრეს და გაისმა ხმა მაშინ თქართქარებისა.
ჩაშქარნი რბოდეს მი და მო, ქმნა სწადდა მათვე რებისა.
თაიწყეს მოსხმა ცხენისა, მოღება უნაგრებისა,
ყესხდა სიმრავლე მოყმისა მკლავ-ფიცხელ, გულ-მაგრებისა.

ბეფე შეჯდა, გაეგებნეს თავადნი და სრულად სპანი.
ჩისცა ესმის, მოვიდიან მას წინაშე სხვაგნით სხვანი.
ყველაკაი იმერთსა ჰმადლობს, გაამაღლეს მათნი ხმანი,
ბქვეს: “ჴოროტსა უმყოფოო, კეთილნია, შენთვის მზანი!»

სა ერთმანერთი აუჩნდა მიგებულ-მოსაგებავთა,
ღვთანდილ ეტყვის ღარიელს სიტყვათა დანაზებავთა:
“ღგერა ჰხედავთ მინდორთა, მტვერითა შენაღებავთა?
ღმისთვის ვიწვი, სახმილი გულსა ეცხელა, ებავთა.

“ჩია ჩემი გამზრდელი და თქვენდა მოგებებულა.
ჩქი ვერ მივალ, მრცხვენინან, გულსა სახმილი დებულა,
ჩემად არაკად სულ-დგმული კაცი არ გაწბილებულა,
სასაცა მიზამთ, თქვენ იცით, ღრიდონ თქვენდავე ზლებულა”.

ღარიელ უთხრა: “ღარგსა იქმ შენ პატრონისა კრძალვასა.
ღწ დადგე, იქი ნუ მიხვალ, იქმცა უჩემოდ ხალვასა.
ბე მივალ, ვუთხრობ მეფესა შენგან თავისა მალვასა,
ჩეჭვ, იმრთითა ადრე შეგყარო მზესა მას, ტანად ალვასა”.

ბუნ დადგა ლომი ღვთანდილ, დაიდგა მცირე კარავი.
ჩესტან-თარეჯან მუნვე დგას, იგია მჭვრეტთა მზარავი,
ბისთა წამწამთა ნიავი ქრის, ვითა ქარი არავი,
ღავიდა მეფე ინდოთა მისრული, მიუპარავი.

ფრიდონ წაპყვა. განაღამცა გავლეს ველი დიდსა ხანსა,
ცნა მეფემან, ღარიელი მარტო მოვა, მოჰხრის ტანსა;
ჴარდახდა და თაყვანის-სცა მას უკადრსა, ლომებრ ჯანსა,
სდებს პატივსა ინდოთ მეფეს, მართ მამისა შესაგვანსა.

ღარიელცა თაყვანის-სცა, მივა კოცნად, სასალამოდ;
ძეფე ყელსა აკოცებდა მართ ბაგისა დასალამოდ,
ჴაკვირვებით ეუბნების, არის მისგან სათამამოდ:
“შენ მზე ხარო, შენი გაყრა არის დღისა შესალამოდ”.

ჴაკვირვა მეფე მისსა თვალადობა-სიტურფესა,
შირსა უჭვრეტს გაკვირვებით, უქებს მკლავთა სიალფესა;
ხვლა ფრიდონცა უსალამა, თაყვანის-სცა მან მეფესა,
ძას მეფესა, ჴვთანდილის ნახვისათვის მოსწრაფესა.

ძეფე ღარიას ქებასა დაჰკრთების, დაეღონების.
ღარიელ ეტყვის: “ძეფეო, აწ გული შენ გემონების;
ძიკვირს, თუ ეგრე სიკეთე თქვენ ჩემი რად გეგონების!
სათგან ავთანდილ შენია, სხვა რად ვინ მოგეწონების?”

“წუ გიკვირს მისი ვერ-ნახვა და დაყოვნება ხანისა!
ძოდი და დავსხდეთ, მეფეო, ამოა კორდი მწვანისა,
ჴკადრო მიზეზი მისისა თქვენს წინა ვერ-მოტანისა,
ჴიაჯ რასამე, აწ მმართვეს მოთხოვა მე ჴარმანისა”.

ძასხდეს მეფენი, მოადგა გარე სიმრავლე რაზმისა.
ღარიელს პირსა ციმციმი ათქს, უნათლესი ბაზმისა;
წვრეტა ახელებს მჭვრეტელთა ყოფა-ქცევისა და ზმისა;
ძაუწყო თხრობა მეფესა სიტყვისა, ბრძნად ნაკაზმისა:

“ტეფეო, თავი მემცრობის მე მისად მოსახსენებლად,
ტაგრა მოსრული თქვენს წინა ვარ შემომხვეწლად, მქენებლად;
ჩვით იგი იაჯს, რომელი ჩანს მზეებერ შუქთა მფენებლად,
ჴინ არის ჩემად სინათლედ და ჩემად გამათენებლად.

“ღწ ამას გკადრებთ ორნივე ხვეწნით და შემუდარებით:
ღვთანდილ დამდვა წამალი მისგან თავისა დადებით,
წაპვიწყდეს, რომე პატიჴნი სჭირდეს ჩვენთავე დარებით;
ღრ გაწყენ, გრძელი ამბავი არს ჩემგან მიუმხვდარებით.

“ჩქვენთა უყვარს ერთმანერთი, ქალი მას და იგი ქალსა,
ტით ვიგონებ საბრალოსა, მტირალსა და ფერ-ნამკრთალსა;
ტუხლ-მოყრილი გეაჯები, ნუღარ აწვევ იმათ აღსა,
სომე მისცე ქალი თქვენი მკლავ-მაგარსა, გულ-ფიქალსა.

“ღმის მეტსა არას გკადრებ, არ მოკლესა, არცა გრძელსა”.
ღმოიღო ხელ-მანდილი, მოინასკვა ჴედან ყელსა,
ღდგა, მუხლნი მიუყარნა, ეაჯების ვითა მზრდელსა.
ჴაუკვირდა ყოვლსა კაცსა, მის ამბისა მომხმენელსა.

სა ღარიელ მუხლ-მოყრილი ნახა, მეფე შეუზარდა,
ჴორს უკუდგა, თაყვანის-სცა, ქვე მიწამდის დაუვარდა,
ტოახსენა: “ჴელმწიფეო, ლხინი ყოვლი უკუმქარდა,
ჩქვენმან აგრე სიმდაბლემან ნახვა თქვენი ჩამადარდა.

“ჴით ეგების, რაცა გწადდეს, რომე კაცი არ მოგთმინდეს,
ღნუ მშურდეს ქალი ჩემი, საკლავად და ტყვედცა გინდეს;
ჴებრძანამცა სახლით თქვენით, ცრემლი არცა მაშინ მდინდეს;
სხვა მისებრი ვერა პოვოს, ცათამდისცა აღ-ცა-ფრინდეს!

“მე სიძესა ღვთისმშობლის უკეთესსა ვპოვებ ვერა;
ღვთისმშობლის ქალსა ჩემსა მივეც, აქვს და მას ეფერა;
ჩარდი ახლადიფურჩების, მე ყვავილი დამებერა,
სადმცა ვპკადრე შეცილება, რასაც ოდენ იგი სჯერა!

“ღუ შევერთო ერთი მონა, თქვენთვის არცა მაშინ მშურდა.
ჩინმცა გკადრა შეცილება, უშმაგომცა ვით მოგმდურდა!
ღუ ღვთისმშობლ არ მიყვარდა, ასრე მისთვის რად მომსურდა?
ღია, იმერთო, წინაშე ვარ, ესე ჩემგან დადასტურდა”.

სა ღარიელ მეფისაგან ესე სიტყვა მოისმინა,
ღადრკა, მდაბლად ეთაყვანა, პირსა ზედან დაეფინა.
ღვლა მეფემან თაყვანის-სცა, წამო-რე-ვლო, წადგა წინა,
წრთმანერთი მოიმაღლეს, მართ ერთსაცა არ ეწყინა.

წრიდონ შეჯდა, ღვთისმშობლის მახარობლად გაექანა, -
წსდენ დიდი სიხარული გაეხარნეს მასცა განა! -
წავიდა და წამოუძღვა, მოიყვანა, მოჰყვა თანა,
წავგრა ირცხვის მეფისაგან, შუქი ბნელად მოევანა.

მეფე ადგა, მოეგება; ყმა გარდახდა, რა მივიდა;
ღელთა ჰქონდა ხელ-მანდილი, პირსა მითა იფარვიდა.
მზე ღრუბელსა მოჰფარვოდა, ქუშდებოდა, ვარდსა ზრვიდა,
მავგრა მისსა შევენებასა რამცა ვითა დაფარვიდა?!

მეფე კოცნასა ლამოდა, აღარა ცრემლნი სდენიან;
ღვთისმშობლ ფერხთა ეხვევის, შუქნი ქვე დაუფენიან;
ღბრძანა: “ღდეგ, ნუ ირცხვი, შენ ზნენი გამოგჩენიან;
სათგან მერჩიო, ნუ მერცხვი, ჩემგან ნულარა გრცხვენნიან!»

ბოეზია, გარდუკოცნა მან პირისა არე-მარე:
“თამივსეო ცეცხლი ცხელი, მაგრა წყალი არე მარე;
ჩინ გიშერი დააჯოგა და წამწმისა არემა-რე,
ჴვალე, შეგყრი, ლომო, მზესა, თავი მისკე არე მარე”.

ბეფე ყელსა ეხვეოდა მას ლომსა და ვითა გმირსა,
ღზლოს უზის, ეუბნების, აკოცებს და უჭვრეტს პირსა;
ჩგი მზე და ხელმწიფობა ასრე მიჰხვდა, ვითა ღირსა.
ბაშინ ლხინი ამო არის, რა გარდიხდის კაცი ჭირსა.

ჴმა მეფესა მოახსენებს: “ბიკვირს, სხვასა რად რას ჰბრძანებ!
სად არ გინდა ნახვა მზისა, ანუ რადლა აგვიანებ?
ბიეგებვი მხიარული, სახლსა თქვენსა მოიყვანებ,
ჴემოიმოს შუქთა მისთა, ნათლად გარე მოივანებ”.

ღარიელსცა მოახსენა; შესხდეს, ქალსა მიეგებნეს,
ბათ სამთავე გოლიათთა მზისა ფერად ღაწვნი ღებნეს,
ბიჰხვდეს მათსა საწადელსა, იგი პოვეს, რაცა ძებნეს,
ღელი ჰხადეს ხრმალთა მათთა, არა ცუდად წელთა ებნეს.

ბეფემან ქალს უსალამა, მან შორით გარდახდომილმან.
ბაუყვრა თვალნი ელვამან, მისთა ღაწვთაგან კრთომილმან;
ჴამოეგება, აკოცა კუბოსა შიგან ჯდომილმან,
ბაუწყო ქება მეფემან, თვით ვერას ვერ-მიხვდომილმან.

ჴტყვის: “ბზეო, ვითა გაქო, ნათელო და დარიანო!
ჴენტვის ხელნი გონებანი არა ცუდად არიანო,
ბზიანო და მთვარიანო, ეტლად რაო და რიანო,
ბქვენ საჭვრეტლად აღარ მინდით, არ ვარდნო და არ იანო”.

ჟაკვირდეს ყოვლნი მხედველნიმისთა ელვათა ფენასა;
ჩით მზემან, დაყვანა მჭვრეტელთა თვალნი ნათლისა ჩენასა;
სითცა გამოჩნდის, იქმოდეს ჯარნი მუნითკენ რბენასა,
ჩისგან დამწვარნი მისცნიან გულნი ჭვრეტითა ლხენასა.

შესხდეს, წავიდეს ყველანი შინა თავისა მარებად,
უქმოდეს შვიდნივე მნათობნი მის მზისა დასადარებად,
ჰრ მიიხვდომის სიტურფე, არს მათგან მიუმხვდარებად,
დღრე მივიდეს მეფისა სახლად სამყოფად, არებად.

ყვეიდეს, ნახეს ჩინათინ მჭვრეტთა მიმცემი ჭირისა;
სკიპტროსან-გვირგვინოსანსა ჰშვენოდა ცმა პორფირისა,
თოსრულთა პირსა შეადგა ელვა მისისა პირისა;
ყვეიდა მეფე ინდოთა, იგი მზე, მსგავსი გმირისა.

ჩარიელ და ცოლმან მისმან ქალსა მდაბლად უსალამეს,
თოვეგებნეს, აკოცეს და საუბარი დაამეს,
იგი სახლი განანათლეს, არ ნათელი შეაღამეს,
ყროლ-ბადახში გააღაწვეს და გიშერი აწამწამეს.

ჩინათინ ზედა აწვივა ტახტსა მეფეთა ზეთასა,
ჩარიელ უთხრა: “შენ დაჯე, სწადიან ბრჭვესა ბრჭეთასა,
შდეს ტახტი შენი შენ გმართებს მეტად ყოველთა დღეთასა,
ჩე ლომი ლომთა დაგისვა გვერდსა შენ, მზესა მზეთასა”.

ორთავე ხელი მოჰკიდეს და დასვეს ტახტსა თავისსა,
ჰვერდსა დაუსვეს ავთანდილ, სურვილსა მოეკლა ვისსა;
ონახავსა და ნახულსა სჯობს ყოვლსა სანახავისსა,
ჩუ ეჭვ მიჯნურად მათებრსა ნუცა თუ რამინს და ვისსა.

ჟალსა შესწბა, გაუკვირდა ავთანდილის გვერდსა ჯდომა,
ჴერი ჰკრთა და გაუფიცხა შე და გამო გულმან კრთომა.
თჴეფ ეტყვის: “ჴვილო, ჩემგან გაქვს სირცხვილი თუ რა ზომა,
ჴრძენთა უთქვამს სიყვარული, ბოლოდ მისი არ-წახდომა”.

“ღწ, შვილო, იმერთმან თქვენ მოგცეს ათას წელ დღეთა გრძელობა,
სვე-სვიანობა, დიდობა, კვლა ჭირთა გარდუხდელობა!
ცამცა ნუ შეგცვლის, მოგხვდების თვით მისებრ შეუცვლელობა!
ცქვენის ხელითა მეღირსოს მიწათა შემომყრელობა!»

თართ მეფემან სპათა ბრძანა ჴვთანდილის თაყვანება:
“უსეაო მეფე თქვენი, ასრე იქმნა იმრთისა ნება,
წღეს ამას აქვს ტახტი ჩემი, მე - სიბერე ვითა სნება,
ჩემად სწორად ჰმსახურებდით, დაიჭირეთ ჩემი მცნება!»

ზაშქარნი და დიდებულნი დადრკეს, მდაბლად ეთაყვანნეს,
თოახსენეს: “თიწად ვექმნნეთ, ვინცა მიწად მიგვიყანნეს,
თორჩილ-ქმნილნი დაგვამდიდრნეს, ურჩნი მკვდართა დაგვაგვანნეს,
თტერთა მკლავნი შეაძუნტნეს, გულნი ჩვენნი აგულვანნეს”.

ღარიელცა უთხრა ქებით იმედისა თავსა დება;
ჟალსა უთხრა: “ჴემიყრიხართ, აღარა გწვავს ცეცხლთა დება,
ჟმარი შენი ძმაა ჩემი, აგრევე მწადს თქვენი დება,
ღრგულთა და შემცილეთა თქვენთა მე ვქმნა გაფლიდება”.

ქობარეზი ღუბინისა და
ჩინათინისა დაბრუნებისა

ქორწილი ღვთაუნებისა და
ჩინათინისა არაბთა მეფისაგან

ტას დღე ღვთაუნისა ხელმწიფედ ზის და ხელმწიფე ზენია,
ძასთანა მჯდომსა ტარიელს ჰმეფიან სინაზენია;
ჩესტანჯარ ახლავს ჩინათინს, ვინ მჭვრეტთა ამაზრზენია,
უსგავს, თუ ცა მოდრკა ქვეყანად, შეყრილან ორნი მზენია.

დაიწყეს მორთმა პურისა ლაშქართა მის მესავისა,
ხრობა და ცხვარი დაკლული არს უმრავლესი ხავისა,
ჰეიქმნა ძღვნობა ძღვენისა, მათისა შესამსგავისა,
ძათ ყოვლთა შუქი ანათობს პირისა მზისა მსგავისა.

ზაგუნდისა ჯამები იყვის, ლალისა ჭიქები,
ძვლა უცხო ფერთა ჭურჭელთა სხდის უცხო-უცხო სიქები.
ძის ქორწილისა მაქები კაცი ბრძენთაგან იქები,
ძჭვრეტელო, გულსა ეტყოდ: “ჩუ აგზნები, იქ ეები!”

ძუტრიბნი მოდგეს ყოველგნით, ისმოდის ხმა წინწილისა;
ჰყვრით ძეს გორი ოქროსა და ბადახშისა თლილისა;
ძსმელთათვის წყარო ღვინისა ასგან დის, მსგავსი მილისა,
ყინდით ცისკრამდის სმა იყო, გარდახდა ჟამი დილისა.

ღრა დარჩა უსაბოძვრო არ კოჭლი და არ საპყარი;
შოდოდა მარგალიტი მოფანტული, მონაყარი;
ჴაბედითდა წასადებად ატლასი და ოქრო მყარი.
სამ დღე იყო ინდოთ მეფე ავთანდილის ვით მაყარი.

ჴვალისად მეფე არაბთა კვლა პურობს, არ ღაფალია;
ღარიელს უთხრა: “ჴენი მზე საჭვრეტლად სატურფალია.
შეფე ხარ ყოვლთა მეფეთა და ეგე დედოფალია;
ღამს, ყურსა გვეგდოს საყურად ჩვენ თქვენი ნატურფალია.

“ღწ, მეფეო, არ ეგების ჩვენი სხდომა თქვენად სწორად”.
სახელმწიფო საჯდომი და სხვა დაუდგა ტახტი შორად.
ჴვემთ დასხნა ავთანდილ და ცოლი მისი მათად სწორად.
შირველ ძღვენი ღარიასთვის მოიღიან, იღვის გორად.

ღრაბთა მეფე მასპინძლობს, იქმს ოდენ არიფობასა,
ზოგჯერ მათ ახლავს, ზოგჯერ მათ, არ იხმობს ხელმწიფობასა,
ჴასცემს და უქებს ყოველი უხვობა-იეფობასა,
ღრიდონ ზის ახლოს ავთანდილს, ჩვეული ვით მეფობასა.

შეფესა ქმრითურთ პატივი ჴქონდა ინდოთა ქალისა,
სიყვარული და ჩუქება, ვით სიძისა და სძალისა;
ქომე სძღვნა, არა ეგების თქმა არცა ნაათალისა, -
ღვითო სკიპტრა და პორფირი და გვირგვინები თვალისა.

ღვლა უძღვნა ძღვენი ორთავე, მსგავსი მათისა ბედისა,
ღთასი თვალი, ნაშობი რომანულისა დედისა,
ღვლა მარგალიტი ათასი, მართ ვითა კვერცხი ტრედისა,
ღთასი ცხენი ტაიჭი, სიდიდით მსგავსი ქედისა.

ფრიდონს უძღვნა ცხრა ტაბაკი მარგალიტი თავ-შედგმული,
ცხრა ტაიჭი, ძვირფასისა უნაგრიტა შეკაზმული.

ინდოთ მეფე თაყვანსა სცემს ლაღი, ბრძენი, არ მახმული,
ჩადღი ჰკადრა ფხიზელურად, თუცა იყო ღვინო-სმული.

ძას ვაგრძელებდე? ჟარდახდეს დღენი ერთისა თვისანი.
ჩამაშობდიან, არ იყვნეს ყოლა გაყრანი სმისანი.

ჩარიელს სძღვნიან უცხონი თვალნი ლალისა ქვისანი,
მათ ყოვლთა მათნი ელვანი ჰფარვენ მართ ვითა მზისანი.

ჩარიელ ჰგვანდის ვარდსა და იყვის ფიფქისა მთოველად,
წვთანდილს წინაშე გაგზავნა დასათხოველად,
ყსთვალა: “ყენი სიახლე კმა ჩემად ღვინად ყოველად,
მტერთა აქვს ჩემი სამეფო, ვიცი მუნ შიგან მძოველად.

“ოცებნი მოსრნის მცოდნელთა ცოდნამან, ხელოვნებამან.
ჩეჭვ, მოგცეს თქვენცა დაღრეჯა ჩემმან რასაცა ვნებამან;
ჩავიდე, ავი არ მიყოს მე აქა დაყოვნებამან,
წდრე კვლა განხნე მორჭმულნი, ინებოს ღმრთისა ნებამან”.

ძოსტევან ჰკადრა: “მეფეო, რად ხართ რასაცა რიდიტა?
ძაცა გიჯობდეს, იქმოდით, გასჭვრეტდით, გაიცდიდითა,
წვთანდილ თანა წამოგყვეს, წადით ლაშქრითა დიდითა,
ჩქვენთა მტერთა და ორგულთა დაჰფრეწდით, და-ცა-სჭირდითა”.

წვთანდილ უთხრა ჩარიელს ესე სიტყვები ორები.
მაჲ უთხრა: “წგრე ნუ უბნობ, შეცვე ბროლისა ყორები,
წხლად შეყრილსა მთვარესა, მზეო, ვით მოეშორები?»
წვთანდილ უთხრა: “მაგითა შენგან არ მოვიდორები.

“ღრ დია გინდა დამაგდო, წახვიდე ჩემად მზრახავად!
“ღოლი უყვარსო, გამწირა”, იყო ამისად მსახავად;
მე დაგრე შენი გაყრილი თავისა მევაგლახავად?
ღაცსა მოყვრისა გაწირვა, ახ, მოუხდების, ახ, ავად!»

ღარიელს უგავს სიცილი ბროლისა ვარდთათ ფრქვევასა;
ღბრძანა: “ღიტყვი უშენოდ შენისა უფრო მე ვასა;
ღათგან გწადიან, წამომყევ, დამწამებ ნურას თნევისა”.
ღვთანდილ ბრძანებს ლაშქართა ყოვლგნით მის თანა წვევასა.

ყყყარნა სპანი ღრაბეთს, აღარა ხანსა ზმულია,
ღაცი ოთხმოცი ათასი, ყველაი დაკაზმულია.
ღაცსა და ცხენსა ემოსა აბჯარი ხვარაზმულია.
ღრბთა მეფე მათითა გაყრიტა ნავლეღ-ჭმულია.

ღრთმანერთისა გაყრილნი ქალნი ორნივე, დობილნი,
ღრთმანერთისა დად-ფიცნი, სიტყვისა გამონდობილნი,
მკერდითა მკერდსა შეკრულნი, ყელიტა გარდაჭდობილნი,
ღიროდეს; მათთა მჭვრეტელთა გულნიმცა ესხნეს წდობილნი.

მთვარე ცისკრისა ვარსკვლავსა რა თანა-შეესწოროსა,
ღრნივე სწორად ნათობენ, მოჰმორდეს, მოემოროსა;
ღრა თუ იგი მოჰმორდეს, მართ ცამან მოაშოროსა,
მათად საჭვრეტლად მჭვრეტელმან, ხამს, თავი იქედგოროსა.

მათადვე სახედ, რომელსა ესენი დაუბადიან,
წივე გაჰყრის, სიშორე არა თუ ნებით სწადიან,
ღარდსა სწებენ და აპობენ, ტირან და ცრემლნი ჩადიან.
მათთა გამყრელთა ყოველთა სიცოცხლე არ იქადიან.

ჩინური-ბერძენი თქვა: “ჩემამც ყოლა არ შემოგცნებოდი,
ბოზის გამყრელი გაყრითაჲ ასრე არ დავდნებოდი.
დბბაგსა სცნევედი, მაცნევედი, წიგნითა მეუბნებოდი,
ჩითა მე შენთვის დამწვარ ვარ, აგრე შენ ჩემთვის პბნდებოდი”.

ბინათინ უთხრა: “სე მზეო, შენთა მჭვრეტელთა ლხინებო,
სადმცა გაგწირე, თუ ვითა გაყრასა მოვითმინებო!
იმრთისაგან დღეთა თხოვისა ნაცვლად სიკვდილი ვინებო,
დგრემცა მივი, რაზომსა მე ცრემლსა დავიდინებო!»

ბვლა აკოცეს ერთმანერთსა, გაიყარნეს იგი ქალნი;
ზვე დამდგომმან წამავალსა ვერ მოსწყვიდნა ყოლა თვალნი;
წი იჭვრეტს უკუღმავე, ედებოდეს ამით აღნი.
სომე მწადდეს, ვერ დავწერენ მე სიტყვანი ნაათალნი.

სოლტან მათითა გაყრითა ხელთაგან უფრო ხელდების,
დთასჯერ იტყვის ვაგლახსა, არ სულთქმა უერთხელდების,
ცხელი სდის წყარო ცრემლისა, მართ ვითა ქვაბი ცხელდების;
დარიელ არის დალრეჯით, ფიფქი ნასდების, თხელდების.

დარიელს ვარდსა დაუტყლეს მეფე ხვევენით და კოცებით;
იტყვის, თუ: “ბქვენნი სიახლე მიხნს აქამდისცა ოცებით;
სათგან მოგშორდი, დავრჩები პატისუთა გაასოცებით,
შენგან მოგვეცა სიცოცხლე, შენგანვე დავიხოცებით”.

დარიელ შეჯდა, მეფისა გამყრელი, გამომსალამე;
სრულად ლაშქართა სდიოდა ცრემლი, მინდორთა სალაამე:
“ბზე შენ გელმისო საომრად და თავი შენ მას ალაამე”.
ბბრბანა: “ბქვენთვის მტირალსა ყოლა რად მიხნდეს სალა მე!»

ჴაემართნეს და წავიდეს დია სპითა და ბარგითა
ჴარიელ, ჴრიდონ, ღვთანდილ თავითა მეტად კარგითა,
ნაცი ოთხმოცი ათასი ჴყვა ცხენებითა ვარგითა,
შივლენ სამნივე გულითა ერთმანერთისა მარგითა.

სამ თვე ვლეს, - ღმერთსა მათებრივ სხვა რამცა დაებადოსა!
შიოვეგებნიან, მტერობა ვერავინ დაიქადოსა!
შინდორსა შიგან სადილად გარდახდეს უდილადოსა,
ჩითა ჴმართებდა, პურობდეს, ღვინოსა სმიდეს, არ დოსა.

**ჩეხოსლავური ინტელიჯენციის
სახეობის ცნობა**

**ჩეხოსლავური ინტელიჯენციის
სიკვდილის ცნობა**

ქედსა ზედა გარდმოადგა მეტად დიდი ქარავანი,
ვაცები და სახედრები ერთობ იყო შაოსანი;
ქარემემო მოეკვეცნეს უკანამო დალაღანი;
ძეფე ბრძანებს: “შოასხითო, ჩვენ დავყოვნოთ აქა ხანი”.

შოასხენეს იგი ვაჭარნი და მათი უზუცესია;
ობრძანა: “ჩინ ხართ, შავითა რად ტანი შევიგლესია?»
შათ მოასხენეს: “სით მოვალთ, მუნ ასრე დანაწესია,
ინდოეთს მისრით მოსრულთა გვივლია გზა უგრძესია”.

ქაეხარნეს მათ ვაჭართა ინდოეთით მომავლობა,
შაგრა თავი უმეცარ ყვეს, არა მისცეს ყოლა გრძნობა;
ოცხოურად ეუბნების, მათ ვერა ქმნეს მათი ცნობა,
ჩრ ესმოდა ინდოური, არაბულად ყვეს უბნობა.

ობრძანეს: “ქვითხართ, ვაჭარნო, ამბავი ინდოეთისა”.
შათ ჰკადრეს: “ხეცით მოსრულა ინდოეთს რისხვა ზეცისა;
შიდსა და წვრილსა ყველასა ცრემლი სდის მსგავსი წვეთისა,
შას შიგან მყოფსა ბრძენსაცა ცნობა აქვს ვითა შეთისა”.

ჩვიტ მათვე მათსა ამბავსა უამბობ, არის წყლიანი:
“ღარსადან, მეფე Ⴞნდოთა, იყო ხელმწიფე სვიანი,
ღას ესვა ქალი მნათობი, მზისაცა უფრო მზიანი,
ბიბილ-მარგალიტი, ტან-ალვა, ღაწვ-ბადახშ, ყორან-თმიანი.

“ღას ქალსა და ამირბარსა ერთმანერთი შეუყვარდა.
ღმირბარმან სიძე მოკლა ხმა მეფესა დაუვარდა;
Ⴞგი ქალი პატარაი მამიდასა გაეზარდა,
ღუქთა მისგან მონაქროლთა ინდოეთი გარდაქარდა.

“ღამიდაი ქაჯი იყო, გრძნეულობა იცის კარგა,
ღით შემართა საშინელი, მზე ხმელეთსა დაუკარგა;
ჩვიტცა მოკვდა უბედური მართ საცოცხლოდ არად ვარგა;
Ⴞგი ქალი დაიკარგა, ალვა მორჩი სხვაგან დარგა.

“ცნა ამირბარმან, წავიდა ლომი მის მზისა მძებნელად,
Ⴞგიცა წახდა, Ⴞნდოეთს გახდა მთვარე და მზე ბნელად;
ბრნივე გადაიკარგნეს, მათილა პოვნა არს ძნელად;
ღეფემან ბრძანა: «სე იძერთო, რად ცეცხლსა მომიდებ ნელად?»

“ღეფე გაშმაგდა მათისა უღონო-ქმნილი ძებნისა;
ღად შეიცვალა Ⴞნდოეთს ხმა წინწილისა, ებნისა;
ცოტასა ხანსა გა-ვე-ძლო დება სახმილთა გზნებისა,
ღწ თვითცა მოკვდა, შეიქმნა ბოლო სრვისა და ტკეებისა”.

ღა ვაჭარმან ესე სიტყვა თქვა, საქმენი გააკვლადნა,
ღალმან დიდნი დაიკვივლნა, ფიცხლა თავსა მოიხადნა;
ღარიელცა დაიზახნა, დაფარულნი გააცხადნა;
ჩარგისთაგან ნაწვიმარი ღვარი ადგა, თოვლი გადნა.

შომკვალ, ქალსა თავ-შიშველსა თუ მზე ვითა ეურჩოსა!
სული ვარდსა დავამსგავსე, თავ-მოხდილი - ყაყაჩოსა.
ცუ ბრძენიცა მაქებარი მისი იხმობს ვირებ “ჩოსა”,
შგავს, თუ ტყუები მარგალიტი ზის ბროლისა ხარხაჩოსა.

ჟალი საბრალოდ მამასა სტირს, ბულებულისა მსგავსია,
ცმა გაიგლიჯა, გაყარა, ღაწვი ცრემლითა ავისა,
ჟარდი შექმნილა ზაფრანად, ლალი მართ ვითა ხავსია,
შზესა ღრუბელი ეფარვის, ამად ნათელი დავსია.

ხოჭს და იგლეჯს, ზახილით ტირს სიტყვა-ხაფი უარე;
სისხლი და ცრემლი თვალთავან ჩამოსდის გარე უარე:
“შოვკვდე, მამაო, მე შენთვის შვილი ყოველთა უარე,
ჟერა გმსახურე ასულმან, ვერცა რა შეგავგუარე.

“ხემთვის ბნელ-ქმნილო მამაო, ნათელო თვალთა ჩემთაო,
ხემთა რა გაცნვეს ამბავთა, გულისა მონაცემთაო!
შზეო, რადღა გაქვს სინათლე, რადღა ანათობ თემთაო?
ცად არ დაიქეც, ქვეყანავ, რადღა შმართიხარ ზე, მთაო?

ღარიელ მოთქვამს: “ჟამზრდელო, ჰა, ჰა, რა საქმე მსმენია!
შიკვირს, თუ მზელა რად ნათობს, რად არა დაუჩენია?!
შზე მოჰკვე ყოველთა სულ-დგმულთა, სოფელი აღარ შენია,
იმერთსა მიჰმადლე, შემინდევ, რაცა შენ ჩემგან გწყენია”.

ღვლა უბრძანებდეს: “ჟვიამბეთ ამბავი დანარჩომია”.
შათ მოახსენეს: “სატრონო, ლდოეთს დიდი ომია,
შოსულა ხატათ ლაშქარი, ქალაქსა შემოსდგომია,
ცამაზ არს ვინმე ხელმწიფე, მათად პატრონად მჯდომია.

“ჩუერთ დედოფალი ცოცხალ ა, მკვდართაგან უფრო მკვდარია;
იბრძვის ინდოთა ლაშქარი, თუც იმედ-გარდამწყდარია;
ქარეთ ციხენი წაუხვმან, ყველაი გარდამხდარია;
ბზენო, თქვენ შუქნი მიჰფინეთ, ჰაი, რა ავი დარია!

“ბუნა მყოფსა ყველაკასა შეეკერა, ჩვენცა, შავი;
სამაზს წინა გამოვედით, მისრულად ვთქვით ჩვენი თავი;
ბეფე ჩვენი დიდი არის, მათ ეწადა მისი ზავი,
ჴამოგვიშვა, წამოვედით, არა გვიყო ყოლა ავი”.

სა ჩარიელს ესე ესმა, მეტად ფიცხლად აიყარა,
ქვი სამ დღე წასავალი ერთსა დღესა წაიარა;
ბროშა მისი აიმართა, წინა არა აიფარა,
ღწ ნახეთ, თუ გოლიათი გული ვითა ამაგარა!

**ჩვენს დღესასწაულს უნდა ჰქონდეს მისი საკუთარი სახელი და
წესიერი გარემოება**

Uნდოეთს ზედა წაადგა, მუნ მთა და დიდი ქეცია;
ღმერთს ლაშქარი უსახო, ესაკვირველა, ჰე, დია.
წარსულ ბრძანა: “თოქმენო, აწ თქვენგან რა იმედია?
ღმერთ მოვიცლი იმათგან, ღმერთი და ჩემი ბედია!

“მა ლაშქართა უნახვან კვლა ჩემნი ზრმალთა კვეთანი;
წინაველ შემებნეს, დავხოცენ, შევქმენ აბჯართა ფეთანი”.
ღმერთს ჰკადრა: “სად უნდან თქმანი სიტყვათა მძლეეთანი?
მათ ვითა მტვერთა წავიხვამთ, მიჰხვდენ ფერხითა ცვეთანი”.

შეგვარებნეს საომარად, გაამაყდეს, გაჩაუქდეს,
ცხენთა შესხდეს უკეთესთა, სახედარნი ასუბუქდეს,
წინაველთა აჯობინეს, მჭვრეტელთაგან არ გაუქდეს,
ვი ქედი ჩაიქროლეს, ბუქისაგან უფრო ბუქდეს.

წინ მავალნი დარაჯათა მათთა ზედა გარდევდეს;
წინაველთა გააქცივნეს, მიეწივნეს, ჩამოჰყრიდეს,
შოგებენეს მხარ-დაკრულნი, მათ წინაშე მოასხმდეს,
ღმერთს; “წინა ხართო?” - ჰკითხეს, ხანსა არ დაზმდეს.

მათ მოახსენეს: “ჴურფაო, ჩვენ - ცუდად დაღორებულნი,
ქამაზის ხელმწიფისანი აქა დარაჯად რებულნი”.

ობრძანა: “ჩადით, რეგვენო, თქვენ ჩვენგან გაფიცებულნი,
ჩვენობეთ თქვენსა პატრონსა: «ხოვლენ გულითა ქებულნი».

“ობხარით: «ჴრძანებს ჴარიელ, მეფე ლალი და ჯანია,
იგი ხელმწიფე მაღალი, მებრძოლთა მემაჯანია:
ჩემსა ამბავსა გაცნევენ თქვენნივე დარაჯანია,
შიში ვერ გიხსნის სიკვდილსა, ცუდნილა დაღრეჯანია!

«თია დიდთა დამაჯნება უშმაგომან ვით გააგო!
ონდოეთსა ვით მოადგე, შმაგთაგანცა უფრო შმაგო?
ჩჰა, მოველ იგი ცეცხლი, რომე სრულად ამოგდაგო,
ჩრმალი ჩემი მოლესული შენს ტანზედა დაგაბლაგო.

«ჩუ დაემზადე, მოპარვა მე შენი არა მწადიან;
ჴემები, ქამაზ დააწყევ, პირველვე გამიცხადიან;
პირ-ბოზო, ჩემი მორევენა რა დია დაგიქადიან?!
მაე ჩაბალახად გახმარებ, რაცა გიმუზარადიან».“

თარაჯანი წავიდეს და ერთმანერთსა მიუსწრობდეს.
ქამაზს ჰკადრეს ყველაკაი, დამალვასა ვერა სთმობდეს:
“ხოვიდაო ინდოთ მეფე, ლაშქარნიცა კარგნი ჰყმობდეს,
ჩინცა ვითა გარდებხვეწოს, იგი ერთი ორთა სჯობდეს!»

ონდოთა დროშა ჴარიელს აქვს და ალამი უბია,
თროშა არაბთა მეფისა მასთანა შენატყუბია;
ჩრაბთა იცის ყველამან, მათი აბჯარი შუბია;
ჴრიდონ - მზე მოყმე, რომელმან შექმნა სისხლისა გუბია.

ცოტაი წავლეს, გამოჩნდეს ხუთასნი ცხენოსანანი;
შეტევებასა ჰლამოდეს ყმანი არაბთა თანანი;
ჩარიელ ეტყვის: “ჩუ იქმთო”, მისცა სიტყვისა ნანანი;
ბოვიდეს, აჩნდა უაბჯროდ, არცა თუ ჰქონდეს დანანი.

ცხენის ფერხთა მოეხვია, მუხლ-მოყრილი შეეხვეწა,
ბოვასენა: “შემიბრაღე, მისსა ძალსა, ვინცა გხვეწა!
ჩუ დამარჩენ, ნუ მაცოცხლებ და წამიღონ მკვდარი მე, წა!
ჩული თქვენი სასაკუთრო ბედმან ასრე დამიღეწა.

“ბიკარგენით, წახვედით თქვენ, წელნი მეთენია,
ჩახდეს მფრინველნი უმეფოდ, არწივსა მოსტყედს ფრთენია;
ღმად შევმართენ საქმენი ჩემნი საკამათენია,
ღდრე გამიტყდა სოფელი, მართ ვითა კაბათენია.

“ჩიაჯი, მომკალ მე ხოლმე, ყველაი ჩემი ბრალია;
ბერმე ხუთასი ვაზირი მყავს აქათ წაუვალია,
ბავები დასჭერ, ადინე სისხლი, მართ ვითა ღვარია,
სკა უბრალოა, ნუ დაჰხოც, ვტირ ამად გულ-მდულარია”.

ხოვლთა მისცეს ზენაარი, მიუყარნეს მუხლნი წინა:
“ჩუ დაგვხოცო, მისსა ძალსა ვინცა აგრე დაგარჩინა!»
ჩარიელ დგას დაყმუნვებით, ხამაზ წინა მოეფინა.
იმერთი აღხენს მონახულთა, არ შეუნდობს კაცი ვინა!

ბაცი ცრემლითა შეინდობს, თუ ცოდვა მის თანაც არსა.
ჩით ნინეველნი, ისხემდეს თავსა მტვერსა და ნაცარსა,
ღმით დაეხსნეს რისხვასა, ზეცით მოსრულსა ნაცარსა.
ჩადმავე წაგრებს სოფელი კვლა მისგან უკუნაცარსა.

ჰრძენთა ვინმე მოსწავლემან საკითხავი ესე ვპოვნე:
“უსეაო მამაცისა მეტის-მეტი სიგულოვნე;
ოდეს მტერსა მოერიო, ნულარ მოჰკლავ, დაიყოვნე;
ჰინდეს სრული მამაცობა, ესე სიტყვა დაიხსოვნე”.

ჰარიელ მოტება, იმრთისავე მსგავსად იგ წაღმართულია:
“ღღარ დაგზოცო”, უბრძანა, - ძღუელი შიშმან თუ ღია, -
ჩაღმავე წაგრეხს საქმესა, რაცა უკუღმა სთულია;
“ჩაქმარი მრუდი ყველაი აწ ჩემგან გამართულია”.

ჩაყვანის-სცეს და დალოცეს, ყოვლთა ხმა ერთად იერეს,
იმერთსა შეჰვედრეს ზახილით, სვე მათი გააძლიერეს,
ჩაყვები დახსნეს სიკვდილსა, სიცოცხლე ამით მიერეს.
ჰარიას ხრმალი ვერ გაძღეს, ჯერთ ხორცი მოიმშიერეს.

ჰარიას ნახვად მოსრული ჰუშთარი ახლოს მჭვრეტია;
ძისხვისა ცეცხლი ჰარიელს სიტკბოთა დაუშრეტია;
ძოვიდეს, ნახეს: “ძამაზის ლაშქარი ძლივღა ეტია;
წნდოეთს ზეცით სინათლე ჩადგა, მართ ვითა სვეტია.

ერთი კაცი მახარობლად მათ ლაშქართა მიუვიდა:
“ღღ დაგზოცო, შეგიწყალნა”, - ყველაკაი დალოცვიდა;
ჰუკსა ჰკრეს და იხარებდეს, ყველა ამას მოზრახვიდა:
“ძოვიდაო იგი მოყმე, რომე ერთი ბევრსა სრვიდა”.

ძოვეგებნიან ჰარიელს, შორი-შორ უსალამიან;
ჰიგანთა დროშა ინდოთა მათად ცნეს, იალამიან.
ჰერ გამოენდვნეს ინდონი, თქვეს, თუ: “იალატსა ლამიან”, -
ღღ მოელოდეს ჰარიელს, მით ცრემლი დაილამიან.

ჰარიელ მიდგა, უყვილა: “შე მოველ მეფე თქვენით,
ჩანა მყავს ჩემი მნათობი, პირი ელვათა მეფენით,
ჩვენ მოგვცა მალღით მაღალმან წყალობა მისი ზენით,
ჴამოდით, თქვენი სიმორე არს ჩემგან მოუთმენით”.

შაშინლა იცნეს ჰარიელ, მათგან მი და მო სრბანია,
სრულად ნათლითა აივსო ზღუდე და ბანის-ბანია;
ჴმა-მაღლად ხმობდეს, იზახდეს: “შოგვმორდეს საღმობანია,
ღქამდის რისხვა-მაღალმან აწ მოგვცნა წყალობანია”.

ჴარნი გაახვნეს, გამორდეს, მოიხვნეს მათ კლიტენია;
ჴრობო ფლასითა მოსილნი უმზერდეს მუნ მჭვრეტენია;
ჴირან ორნივე ქალ-ყმანი, ვარდისა ბაღსა ტენია,
ხახილით თავსა იცემდეს, ყორნის ფრთა ბროლსა სტენია.

ჴითა გამზრდელსა ჰმართებდა გაზრდილი აგრე ხელია;
სომე სდის ცრემლი თვალთაგან, ცეცხლთაგან უფრო ცხელია;
ჩავსა იცემდეს, იზახდეს, ტირს მეტად გულ-ფიცხელია.
ჴიშრისა ტევრსა მოჰფოცხდა ბროლისა საფოცხელია.

სა ნახნა ხასნი, ვაზირნი ფლასითა დამოსილნია,
ღვლა დაიზახნა ჰარიელ უფროსნი დანაკივლნია;
სისხლი და ცრემლი თვალთაგან სდის და მიწყობით მილნია,
შოვიდეს, ყელსა მოეჭდვნეს, ვითა ძმანი და შვილნია.

შიდებულნი მოეხვივნეს, მოუზრუნვეს მათ ცოლ-ქმართა;
ჴალი დაბნდა, მამისათვის ტირილიცა ვერ შემართა,
ჴარდსა რტონი ჩამოსცვიდეს, ზე ვერავინ წამომართა,
შუნა კაცთა ვერ ჰნახვიდი გაცინებით მოღიმართა.

შედოფალი გამოჭრილი მოვიდოდა მათად ნახვად,
ღბრბანებდა: “ჲად ვინ სტერთო, - ესე ჰქონდა წყრომა-ზრახვად, -
იმერთმან რისხვა მოაქცია წყლობისა გამოსახვად,
ჲვმართებს, რომე მადლი მივსცეთ, აღარა გვცალს გლოვა-ახვად”.

ღარიელ ზედა მოიჭდო მზურვალთა ცრემლთა მდენელმან;
Ⴞტყვის, თუ: “ცეცხლი დამევისო ცხელი, აწ დამწვა მე ნელმან;
შადუმდი, სული დაილე ჩემგან ამისმან მსმენელმან,
ჩქვენი სიცოცხლე მალხინა იმერთმან, ობოლთა მლხენელმან”.

ჲალმანდედასა შესტირნა: “ჲაი მე, რა ვქნა, დედაო!
ჩითელ-ყვითლითა დაგაგდე, აწ შაოსანსა გხედაო,
შამამან ტახტი დაცალა, აღარსადა ზის ზედაო!»
შედამან ცრემლნი მოსწურნა: “ჲუ სტირ, დადუმდი, ბედაო”.

ჲარდაუკოცნა პირი და ბაგეთა ვარდი თხელები,
ჲარდსა დაუტყლეს ბაგითა, გახდა აღვისა მთხელები,
ჩესტანჯარს ეტყვის: “ჲადლა ვთქვათ სიტყვები ბედით ხელები?
ჩვენ ყოვლთა გვმართებს ნეტარდი ათასი, არ ერთხელები”.

ჲა გარდახდა მცირე ხანი, ჲამი იქმნა გარდასრულად,
შიდებულნი ეთავებანნეს, ერთობილნი ადგეს სრულად;
Ⴞგი მზენი მიეგებნეს, მოეხვივნეს გულის-გულად,
ჩკოცეს და მოიკითხეს თავის-თავის, თვითეულად.

ჩვთანდილ და ჲრიდონ ჰკადრეს დედოფალსა მიმტკივნება;
ღარიელ თქვა: “შედოფალო, გჭირს ამათი არა-მცნება,
ჲსენია მსხნელნი ჩვენნი, აწ არა გვცალს გრძლად უბნება,
ჩმათგან გვაქვს ჩვენ ორთავე სიცოცხლისა მოპოვნება”.

ზღვებს და ქალაქს შევიდეს, თვით გარდახდეს სრასა მათსა;
ერთსა ბრძანებს დედოფალი, მართ სიტყვასა ვითამ ათსა:
“იმერთმან მოსრნა მტერნი ჩვენნი, ვერ დაგვცემენ ყოლ შამათსა,
ღმად შევიქმ სიხარულსა მართ გულისა საკამათსა”.

ბრძანა: “ქლოვა გახსენით, ქოს-წინწილასა ჰკარითო,
შიდი ზათქი და ზეიმი გავიდეს ჩვენით კარითო;
ჩახლები თქვენი ოქროსა სარტყლითა მოიკარითო,
იცინოდით და იმღერდით, ნუ ცრემლი აწანწკარითო”.

**ჭობაჩუხნი მჩაიუხნის
თჳ ჩუხმუხ-თჳჩაჳუჳჩუხის**

**ჭორწილი მარიელისა
და ჩესტან-თარეჯანისა**

თედოფალმან მათ ცოლ-ქმართა თვითო ხელი დაუჭირა,
ზედა ტახტსა მეფისასა ერთგან დასხმა გაუპირა,
ჭოიშორვა კაეშანი, გული მდედრი აქვიტკირა,
ჴლოვა ცვალა სიხარულად, აღარავინ აატირა.

თედოფალმან შეიმოსა, შავი ძაძა აიხადა,
თიდებულთა შესამოსი მხიარული დაუმზადა,
ჴველაკაი დამოსა და საბოძვარი უდიადა,
ჴრძანა: “წირი დავივიწყოთ, რათგან ლხინი დავგვებადა”.

ჩახტსა ზედა ერთგან მსხდომნი მარიელ და ცოლი მისი
ჴრთმანერთსა შეჴვერობდეს, ქალი ყმისა შესატყვისი;
ჴონება და ანუ ენა გმოთქმიდა ვითა ვისი!
ჴინმცა ჴგვანდა ხორციელი სოფელს შვილი ადამისი!

მარიელს და ცოლსა მისსა მიჴხვდა მათი საწადელი -
ჴვიდი ტახტი სახელმწიფო, საშვებელი გაუცდელი.
ჭათ პატიჴთა დაავიწყებს ლხინი ესე აწინდელი,
ჴოლა ლხინთა ვერ იამებს კაცი ჴირთა გარდუხდელი.

ძვით ორნივე ერთგან მსხდომნი ჰნახნეთ, მზეცა ვერა სჯობდეს;
ყუკსა ჰკრეს და მეფედ დასვეს, ქოსნი ხმასა დაატკობდეს;
ძისცა კლიტე საჭურჭლეთა, თავთა მათთა მიანდობდეს.
“უსეაო მეფე ჩვენი”, - იზახდიან, ამას ხმობდეს.

ღვთანდილ და ჳრიდონისთვის ორნი ტახტნი დაამზადნე, -
ხედა დასხდეს ხელმწიფურად, - დიდებანი უდიადნეს;
იმერთმან სხვანი ხორციელნი მათებრნილა რად დაბადნეს!
ღმობდიან ჳირთა მათთა, ყველაგასა გაუცხადნეს.

სმა, პურობა, გახარება ქმნეს, ჯალაბი გაადიდეს;
ჩითარიცა ქორწილობა ხამს, ეგეთსა გარდიხდიდეს.
მათ ორთავე თავის-თავის ძღვენსა სწორად მიართმიდეს,
ყლახაკათავის საბოძვარსა საჭურჭლესა ერთგან ჰყრიდეს.

შედოფალმან ეგრე ბრძანა: “ღბოლ-ქვრივნი მოასხენით,
ყველაკაი დაამდიდრეთ, საბოძვრითა აავსენით”;
ძვით უბოძა უსაზომო, რომ არ ითქმის კაცთა ენით:
“ღლოცეთო დღეგრძელობა, ესე ღმერთსა შეჰვედრენით”.

ღარიელ თქვა: “შედოფალო, გკადრებ ერთსა მოსახსენსა:
ყეიწყალე ჰამაზ მეფე, მიავალე იმერთსა შენსა!
ჩნახე, მეტად შემებრალნეს, შეუშინდა ხრმალსა ჩვენსა.
იმერთი აღხენს მონანულსა, მოცთომილსა, ცრემლ-ნადენსა”.

შედოფალმან ღმობიერად “შევუნდობო”, ესე ბრძანა;
ძოიყვანა ჰამაზ მეფე, ხელმწიფეთა ათაყვანა;
ყოვლით კერძო მომღერალთა ხმები გაეთანისთანა, -
წირთა მათგან გარდახდილთა ესე ღზინი შეაგვანა.

ოქრო, თვალი, მარგალიტი, შვენიერი სანახავად,
ყოვლგან იდვის ვითა გორი, მოდის ველთა მოსარწყავად;
ჩისცა სწადდის, ალაფობდის, წაილიან უკითხავად,
ძანდატური არვის სცვიდის, ბოლოს ვინ ჯდის, ანუ თავად.

ღვთანდილ და ჭრიდონისთა სპათა ეტყვის მეფე დიდი:
“სტუმარნი ხართ, შოებისა სირცხვილი და ნუ გაქვს რიდი!»
ჩვითოს კაცსა თვითო ჯორი მარგალიტი ანაკიდი -
ჩსე მისცა საბოძვარი, სხვას ყველასა ვერ დავსთვლიდი.

ღვთანდილ და ჭრიდონისთვის საბოძვარსა ვინ დასთვალავს!
ჩერ გამოთქვამს სიმრავლესა ენა, ამაღ თავსა კრძალავს!
საცა ედვა, უკეთესსა დედოფალი არ დაჰმალავს,
მათ უხმობდა მხსნელად მათად, ტკბილად უჭვრეტს, არა ჰვალავს.

სრულნი ინდონი ღვთანდილს და ჭრიდონს მწედ ხადოდიან:
“ჩქვენგან გვჭირს კარგი ყველაი”, - მართ ამას მოიტყოდინ,
ჩითა პატრონსა სჭვრეტდიან, რაც სწადდის, მას იქმოდინ,
სადარბაზობლად ნიადაგ მათ წინა მოვიდოდინ.

ღარიელ სამაჴ მეფესა უბოძა საბოძვარია,
ობრძანა: “ღარკსა მოგვცემდი, მართ ვითა შენი გვარია”;
მათ თავყანის-სცა, პირსა ქვე მიწამდის დამდებარია,
ჩავიდა მისი მლოცველი, არ ომთა მომკვეხარია.

ინდოთ მეფე უბრძანებდა ღსმათს, მისსა შეკვდომილსა:
“საცა შენ ჰქმენ არ უქმნია არ გამზრდელსა, არცა ჴრდილსა;
ღწ ინდოეთს სამეფოსა მეშვიდესა, - ერთსა წილსა, -
ხედა დავსვამ; შენი იყოს, გვმსახურებდი ტკბილი ტკბილსა.

“ჩინცა გწადდეს, ქმრად შეირთე, სამეფოსა ეპატრონე;
ჭუნიდალმა გვმსახურებდი, თავი შენი დაგვამონე!»
ღსმათ ფერხნი გარდუკოცნა: “ყენგან არის ჩემი ღონე,
ბორობისა უკეთესი რამც ვიშოვნე, რამც ვიქონე?”

ბოახსენა: “ყელმწიფეო, ვიკადრებ და ნუ გასწყრები:
ღუ ხმელეთი სრულად მქონდეს, ვერცა მაშინ გაგეყრები,
ბუ მეყოფა შუქი თქვენი, ვარ მზის ეტლთა შენასწრები,
ჩერ გავსწირავ ჩემგან ზრდილსა, არცა სხვაგან ვიარები”.

ბვლაცა უბრძანა ღარიელ: “ბმარს შენი ჭირთ ნახულები,
ჩვახსოვან შენნი ჩვენზუდა თვალნი ცრემლ-ნაფახულები;
სჯობს, მოისმინო ნათქვამი, ჰქმნა ჩემგან გაზრახულები,
ყოროტი სცვალო კეთილად, გვევენ სპანი ხრმალ-მახულები”.

ბაჰმორჩილდა, მოახსენა: “წირთა ჟამი ერთხელია”.
ბოიყვანეს კარგი მოყმე, გონიერი, არ ხელია;
ღსმათ მისცეს, მიუძღვების, დაუჭირა სახელია,
წგი კაცი გაადიდეს, აქვს მეფობის სახელია.

წრთგან სამთავე ძმობილთა დაყვნეს ცოტანი დღენია;
ღამაშობდიან, უსახო მოუდიოდის ძღვენია;
ბა მარგალიტი ღარიბი, რა უკეთესი ცხენია!
ბაგრა ავთანდილს სურვილმან დაღრეჯა დააჩენია.

ღარიელ ცნა, ამა ყმასა ცოლისათვის მოესურვა.
ბბრძანებდა: “ჩული შენი, ვიცი, ამაღ მომემდურვა;
ღწ ვაგლახ მე, ჭირი შენი გონებაჲმან შვიდით ურვა,
ბოგშორდები, საწუთრომან ლხინი ასრე დამიშურვა.

ღვლა ჟრიდონცა დაეთხოვა: “ჩავიდეო სახლსა ჩემსა,
ზედა-ზედა დავსტკებნიდე დარბაზსა და ამა თემსა;
სამსახურსა მიბრძანებდი, უხუცესი ვითა მრწემსა,
ყენთვის ასრე მომსურდების, წყაროსათვის ვით ირემსა”.

ძასცა უბოძა ფარმანი: “ჩა, სახლი მოიარეო,
ძე ნუ გამწირავ, მნახვედი, ადრე მობრუნდი გარეო”.
ღვთანდილს უთხრა: “ღმენოდ რამცა ვით გავიხარეო?
სათგან ისწრაფი, რაღა ვქმნა? ჭიგელის ლომსა მთვარეო!”

სოსტენისთვის წაატანა საძღვნიდ ტურფა ჯუბაჩები,
ღვლა ჭურჭელი თვალთა თლილთა, არ კოვზები, არ ჩამჩები:
“ჩემ მაგიერ მიუტანე, წადი, ნურას მეურჩები”.
ღვთანდილ თქვა: “ღრა ვიცი, მე უშენოდ ვით დავრჩები!»

ქალსა ქალმან გაუგზავნა ყაბაჩა და ერთი რიდე,
სომე ჩაცმა-დაბურვასა ვინ ღირს იყო მათგან კიდე!
ერთი თვალი, - წამღებელმან ვერა თქვას, თუ «ცუდად ვზიდე», -
ჩამე მზეებერ განანათლის, ჩნდის, სადაცა შეჰხედვიდე.

ღვთანდილ შეჰდა, წავიდა, ღარიას გაესალამა;
ზეგი ორნივე გაყრისა დაწვნა ცეცხლისა ალამა;
სრულად ინდონი მისტირან, ცრემლმან მინდორი დალამა;
ღვთანდილ იტყვის: “ძომკლაო სოფლისა მე სამსალამა”.

ერთგან ჟრიდონ და ღვთანდილ იარნეს დღენი მცირენი;
ღვამან გაყარნა, წავიდეს თავის-თავ ანატირენი;
ღარგად მოუხდეს მათ მათნი საქმენიდანაპირენი;
ღვთანდილ მიხდა ღრაბეთს, ნახნა არ ცუდნი ჭირენი.

Վամոցեցնես արաբնի, სამეფო დააშვენა მან;
ჩახა მზე მისი, მიჰრიდა მისთა სურვილთა წყენამან;
ტას თანა ტახტსა და-ვე-ჯდა, ილხინა მჭვრეტთა ლხენამან;
ჟაახელმწიფა გვირგვინი ზეცით მოსრულმან ზენამან.

ჰათ სამთავე ხელმწიფეთა ერთმანერთი არა სძულდეს,
ერთმანერთსა ჰნახვიდიან, საწადელნი გაუსრულდეს,
ჟრძანებისა შემცილენი მათთა ხრმალთა და-ვე-წყულდეს,
ტოიმატეს სამეფონი, გახელმწიფდეს, გამორტმულდეს.

ჟოვლთა სწორად წყალობასა ვითა თოვლსა მოათოვდეს,
ობოლ-ქვრივნი დაამდიდრნეს და გლაზაკნი არ ითხოვდეს,
ჯვის მქმნელნი დაამინნეს, კრავნი კრავთა ვერ უწოვდეს,
ჟიგან მათთა საბრძანისთა თხა და მგელი ერთად სძოვდეს.

შედეგები

შედეგები

ქასრულდა მათი ამბავი ვითა სიზმარი ღამისა.
ჟარდახდეს, გავლეს სოფელი, - ნახეთ სიმუხთლე ჟამისა! -
ჩის გრძლად ჰგონია, მისთვისცა არის ერთისა წამისა.
ჩწერ ვინმე მესხი მელექსე მე რუსთველისად ამისა.

ჟართველთა იმრთისა შავითის, ვის მზე მსახურებს სარებლად,
ჩსე ამბავი გავლექსე მე მათად საკამათებლად,
ჩინ არის ღღმოსავლეთით შასავლეთს ზართა მარებლად,
ღრგულთა მათთა დამწველად, ერთგულთა გამახარებლად.

შავითის ქმნანი ვითა ვთქვენე სიჩალხე-სიხაფეთანი!
ჩსე ამბავნი უცხონი, უცხოთა ხელმწიფეთანი,
შირველ ზნენი და საქმენი, ქებანი მათ მეფეთანი,
ჩპოვენ და ლექსად გარდავთქვენ, ამითა ვილაყფეთანი.

ჩსე ასეთი სოფელი, არვისგან მისანდობელი,
ჩამია კაცთა თვალისა და წამწამისა მსწრობელი!
ქასა ვინ ეძებთ, რას აქმნევთ? ჟედია მაყივნებელი,
ჩის არ შეუცვლის, კარგია, ორისავ იყოს მხლებელი.

ღმირან ბარეჯანის ძე ბოსეს უქია ჴონელსა,
ღბდულ-ბესია - შავთელსა, ლექსი მას უქეს რომელსა,
ბილარგეთ - სარგის ბმოგველსა, მას ენა-დაუბრომელსა,
ჴარიელ - მისსა ხუსთველსა, მისთვის ცრემლ-შეუბრომელსა.

შობაძე სიმონიძე.

ქვეყნის მდივანი

(ქვეყნის მდივანის რეგისტრაციის განყოფილებაში,
შეიქმნა რეგისტრაციის, ყველა **საბჭო** **საბჭო**).

შობაძე სიმონიძე.

ქვეყნის მდივანი

(ქვეყნის მდივანის რეგისტრაციის განყოფილებით,
დაკავშირებულია, ყველა **საბჭო** **საბჭო**).

Էքօ
Վյծ
Վյծ
Ծծճ
Վդց
ԴդՅ
ՆնՅ
ԻԻՑ
Թտտ
Իոօ
ԿկՅ
Նտլ
ժժժ
ԻԻՆ
Տառ
Օաղ
Մսծ
Վվց
Ժժճ
ՆնՆ
ԷրԾ
ՎվՅ
Օվց
Փփց
ՓփՅ
Ոոլ
Վպց
Մյծ
ԻԻՆ
ԸըԾ
Ժժժ
Էլլ
ՏցՅ
Էլն
ԿվՅ
ՔՔՔ
ՆտՅ
Թժժ

ԿՕՒՃ ԺՕՆՒՃԻՄԵՆ ԴԴՓԷՆՔԿՉՕՆՃԻՆ

